

TACVINI
SEX
RERUM
1533

W Henry Jones
July 1847 (2)

TACVINI AEGRITVDINVM

et Morborum ferme omnium Corporis humani, cum curis eorundem.

BVHAHYLYHA BYNGEZLA Autore.

Christianissimo Regi CAROLO eius nominis primo, nuncupati.

Cum Priuilegio CAES. Maiest. ad Quinquennium.

ARGENT. apud Ioannem Schottum librarium. M. D. XXXII.

ADOLPHVS OCCO MEDI-
CVS, Io. Schotto S. P. D.

Literas tuas humanissimas, ex Bibliopola nostro accæpi, quibus me
hortando rogas, et quod nimiũ est, supplicasq;, ne operã rei Medicæ na-
uantibus desim, sed rei tam fæliciter a te inceptæ, meo exemplari opem
feram, quo Autor ille uetustus (nam sub Imp. Carolo scripsit) et admiran
dæ breuitatis castigator, in lucẽ diuulgetur. Addidisti certe, ut dici solet,
currenti calcaria. Nam quamprimum tabulas illas rerum non naturali-
um, ut Medici uocant, a te excusas uidi, statim mecum constitui, ut resi-
duæ quoq; ederentur. In hac re Nouiomago, uiro tum bono, tum egre-
gie docto, usus sum, qui hac de re ad te scripsit: nã placuit has tuis con-
iungere. Persuasi enim mihi, neminem residuam partem habere, me ex-
cæpto. Sed tu de duobus exemplaribus mentionem facis: quod sane
non parum admiror. Mitto itaq; cum illo tabellario Methodum, seu Cu
ratiuam artem: tu, ut huius artis non ignarus es, singula nõ sine uolupta-
te perleges. Scholia quæ marginibus annexa sunt, uix apponerem, cum
materia per se clara sit. Cum uero in officina tua opus absolutum fuerit,
aliquot horum pro me, amicisue meis mitti cupio. Reliquum, quod nõ
pauci facio, est, me tecum principia amicitiæ contraxisse, quam in breui
aucturus sum, Deo dante. Vale, & si quid insulse scripsi, ex Arabis in-
hæsit. nam primitus Leoniceno. Copo, Linacro, uiris sane latinissimis,
doctissimisq; non incubui. Quare recte dicitur, quo semel imbuta serua-
bit odorẽ recens testa diu. Id mihi quoq; contigit. Iterum uale. Raptim
ex Augusta Vindelicorum. XVII. Octobris. Anno salutis nostræ.

M. D. XXXII.

Operis sui præfatio.

In nomine DEI misericordis & pij.

TACVINVS CORPORVM, cum ipsorum cu ris, morborum qui accidunt in eis triplici conditione, in membris cõsimilibus, officialibus, et in separatione continuitatis, distinctis in eis caussis, signis, regimine conuenienti cuiuslibet morbi, prout manifestatur euidenter in eo, cum complexione, ætate, tempore, et regione. Et constructum est documento discretionis intellectus sufficienter, ad utilitatem communem, per philosophũ clarissimum, senem peritum Buhahylyha Bingezla physicum, in idiomate Arabico, ad opus cameræ regis excellentissimi Caroli, totius fidei christianæ coronę, et luminis peritorum: quod de mandato eiusdem Regis per magistrum Farragum Iudæum fidelem eius, ad opus cameræ eius felicis, nec minus ad utilitatem communem omnium christianorum est translatum. A

Autor operis

Caroli magni decretum.

CANON & intellectus Tacuinorum, seu Tabularum operis.

In primo uero folio sunt distinctæ duæ tabulæ, in quarum regulis notantur capitula omnium nominum communium morborum corporis, sub compendio tamen, digno ordine, ut de leui possit inueniri nomen cuiuslibet morbi cum cura eius in qualibet tabula ipsius distincte & decenter. Et in secundo folio, & quolibet sequenti folio, una tabula notatur. Et in prima Regula paruula cuiuslibet tabulæ distinguitur numerus tabularũ: et sequitur de eo quod multiplicatur in eo de certo capitulo morborum. In Secunda Regula ipsius tabulæ, in prima clausula ipsius regulæ, scribũtur nomina, in secunda complexio, in tertia ætas, in quarta tempus, in quinta regio, in sexta salus, uel timor, in septima caussa, in octaua signũ, in nona euacuatio, in decima cura regalis, in undecima cura leuis inuentionis, in duodecima (quę est in secunda pagina ipsius folij sequentis) cura cõmunis. In tertia Regula notatur species morbi in prima clausula ipsius, in secunda respondet ad complexionem, in tertia ad ætatẽ, in quarta ad tempus, in quinta ad regionem, in sexta ad salutem, uel timorem, in septima ad caussam, in octaua ad signum, in nona ad euacuationẽ, in decima ad curam regalem, in undecima ad curam leuis inuentionis, in duodecima ad curam communem, quę sola est in qualibet pagina secunda cuiuslibet tabulæ, semper in sequenti folio. Et sic sequendum est documentum de sequentibus Regulis septem, in quarum primis clausulis notantur species morborum: & in spaciositate cuiuslibet folij ipsarum tabularum scribitur theorica specierum morborum notatorum in ipsa tabula, tam superius, quam inferius continuando per longũ coniunctiue per utranq; paginam cuiuslibet folij. B

Tabulę uero omnes sunt. 26. Duę tabulę in primis duobus folijs in utraq; pagina, de capitulis nominũ morborũ. Et. 22. tabulę residuę semper

Tacuinorum numerus.

C in secunda pagina, ita ut ex contrario respondeant canones. Et opus ipsarum est laudabile, & satis iuuabile. Laus sit Deo excelso, qui fuit in adiutorium mihi. Amen.

¶ Procœmij elucidatio, uice CANONIS totius libri.

Tacuinus quid.

Ad euidentiam eorum quæ dicũtur in hoc procœmio, Notandum est, quod Tacuinus, est ars seu scientia breuis, utilis, leuis, et experta, sicut est scientia Conclusionum. Et fuit inuentus proprie pro hominibus huius temporis, maximeq; diuitibus & nobilibus, qui de scientijs non quærunt nisi Conclusiones, parum de probationibus curantes. Vnde decet talem librum esse in Cameris Regum & magnatum, nec eo debent carere. Post ubi dicitur, et in hoc tertio, & quolibet sequenti folio una tabula notatur, Notandum est, quod pręter duas primas tabulas, quæ sunt de nominibus morborum, sunt aliæ. 44. quarum quælibet continetur in duabus paginis contiguis, quæ ualent unum foliũ. Et continet quælibet tabula decem lineas descendendo inferius. Et quælibet linea transit continue per ambas paginas. Et prima regula continet numerum tabulæ scilicet quota sit. 1. 2. 3. &c. Et post determinatum in ipsa tabula. &c. Deinceps usquead quadragesimam. Secunda uero regula, et quælibet sequens usq; ad finem tabulæ descendẽdo inferius, continet duodecim mansiones, seu casulas. In prima uero tabula regulæ secundę scribuntur nomina, secundo complexio, tertio ætas, quarto tempus, quinto regio, sexto salus, uel timor, septimo caussa, octauo signum, nono euacuatio, decimo cura regalis, undecimo cura leuis inuentionis. In duodecimo in secunda pagina per se cura cõmunis. Post autem in tertia regula primo nominatur species morbi, secundo adaptatur complexioni. Deinde ætati,, tempori, regioni, saluti, uel timori, caussę, signo, et ita de alijs sequentibus. Iste ordo tenendus est in regulis sequentibus, eodemq; modo in alijs tabulis procedendum. In parte autem superiori supra regulas, et inferiori sub regulis continuando scribuntur diuisiones, & canones ægritudinum determinandarum in ipsa tabula.

Alias, regulas.

D

¶ Partitio Tacuinorum alia.

Licet autem Autor sufficienter librum suum per. 22. tabulas, & alias duas priores, quæ sunt de nominibus ægritudinũ diuiserit, ad faciliorẽ tñ inuentionem eorum quæ tractantur in dicto libello, potest similiter diuidi præter primas duas tabulas, cum alijs tabulis. 22. in. 17. capitula hoc modo. Capitulum primum de febribus ephimeris, putridis, & consumptione, sine ethica: & continet duas primas tabulas.

Capitulũ secundũ de apostematibus, & alijs morbis exterioribus corporis: & continet sequentes quinq; tabulas.

Capitulum tertiũ de Vulneribus, ulceribusq;, continetq; duas sequentes tabulas.

Capitulum quartum de Venenis. Et continet. 2. sequentes tabulas.

Capitulũ quintum de morbis Capitis. Et contine. 3. tabulas sequentes.

Capitulum sextum de morbis Neruorum. Et continet. 1. tabulam.

Capitulum septimum, de morbis Oculorum, & oculis adiacentibus. Et continet quinq; sequentes tabulas, & principium. 23. tabulæ.

Capitulum octauum de morbis Auris. Et continet residuum. 23. tabulæ, et principium uicesimæ quartæ.

Capitulum nonum est de morbis Narium. Et continet residuum uicesimæ quartæ, & principium uicesimæ quintæ.

Capitulum decimum est de morbis Oris, Lingue, Dentium, Gingiuarum, Labiorũ. Et continet residuum uicesimæquintæ, & duas sequentes.

Capitulum undecimum est de morbis membrorũ Anhelitus. Et continet. iij. tabulas, scilicet uicesimamoctauam, & uicesimamnonam, & tricesimam. A

Capitulum duodecimum est de morbis Instrumentorum cibi. Et continet quatuor tabulas, scilicet tricesimamprimam, tricesimamsecundam, tricesimamtertiam, & tricesimamquartam.

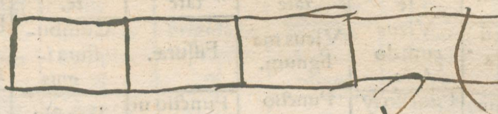
Capitulum decimumtertium est de morbis Intestinorum. Et continet unicam tabulam, scilicet tricesimamquintam.

Capitulum decimumquartum est de morbis Hepatis, Cistisfellis, & Splenis. Et continet duas sequentes tabulas, & principium. 38.

Capitulum decimumquintum est de morbis Renum, Vesicæ, Virgę, Testiculorum, & eis adiacentium. Et continet residuum uicesimęoctauę, & duas sequentes.

Capitulum decimumsextum est de morbis Matricis, & Mammillarũ. Et continet tres tabulas, scilicet. 21. 22. & 23.

Capitulum decimumseptimum est de morbis Iuncturarum. Et continet ultimam tabulam.

Ego C.cus Pasermus de Vincentijs

Sum herus huius libri

T A	B V	L A	V N	I V	E R	S A	L I	S
Febris Ephimera scd'm species eius	Ephimera ex re calida.	Ephimera ex pustulis	Ephimera ex calida re sumpta.	Ephimera ex labore	Ephimera ex impetu	Ephimera ex angustia.	Ephimera ex uigiliis.	Ephimera ex apostemate
Frb. putrida et ethica s;m species eius	Tertiana.	Tertiana duplex.	Quartana	Quotidiana	Sinocha	Composita	Ethica	Consumptio
Apostemata secundũ species eius	Flegmon	Formica	Apostema molle	Apostema durum.	Herysipela	Cancer	Bubayahlat	Scrophulæ, & noduli
Morbi supficiei corpis a causa intiori	Morbilli & Blacteæ.	Lepra,	Baros	Morphea alba & nigra	Impetigo	Scabies & pruritus	Excoriatio cutis	Pediculi
Morbi supficiei corpis a causa extiori	Puncturi ruffi. s. sera, essera.	Pustulæ paruæ	Puncturi Philisaphat	Verrucæ & claui	Ignis Persicus.	Vlcus ex combustione.	Mater sanguinis	Sudor intensus
Morbi supficiei faciei se. species eius.	Alopicia, & uitiũ serpentis.	Tinea	Impetigo	Magnitudo capitis, & tortura ei9	Apa molle sub cute capitis.	Prurit9, lentigoq; in facie	Pustulę Persæ, lentes in facie.	Cobustura & sissura in facie
Morbi supficiei manuũ, & pedum.	Vena ciuilis.	Vitium Elephantis.	Varices	Fissura manuum, & pedum.	Pannaricium	Inflatio, & lęsio digitorum.	Gutta et subtiliatio unguium.	Lesurę unguium ex calciamēto
Vulnera, & ulcera scd'm spẽs ipsorũ	Vulnus singulare	Vlcus singulare.	Vlcus sordidum	Vlcus cum caliditate	Vlcus cũ frigiditate	Vlcus cũ humiditate	Vlcus cũ siccitate.	Vlcus cum apāte, carne supflua.
Vlcera comb. ignis, pcussi. extra. telo.	Vlcus cũ sepatione cõs. uenæ.	Vulnus Neruorum	Vlcus cũ fractura ossis.	Vlcus cum dolore.	Vlcus malignum.	Fissuræ.	Combustura ignis	Extractio telorũ, pcussio corrig.
Morsus, ict9 aialium uenenosorũ.	Morsus canis rabidi.	Morsus leonis, hoīs, canis. &c.	Mors9 mustelę, uulturis. pediculi	Punctio tyrorum & serpentum	Punctio scorpionum	Punctio uesparum & apum	Punctio araneæ	Punctio garraræ
Medicinæ mortiferę. et spẽs ipsarũ.	Potus medicinę cal. mortiferę.	Pot9 med. frigidę mortiferæ.	Potus Napelli	Potus cātaridum	Potus felis, leporis, & tyri.	Pot9 extremitatis caudæ cerui	Potus sudoris equi	Potus opiĳ
Medicinæ mortiferæ, & spẽs ipsarũ.	Potus hyosquiami	Pot9 mādragorę nucis, & myrrhæ	Potus squillæ, & aquę coriādri	Comestio fungorꝝ & tuberum.	Potus leporis marini.	Potus Ranulæ.	Potus castorei.	Potus anacardi.
Medicinę mortiferę secundũ species ipaꝝ	Potus oleandri	Potus squillę	Potus lithargyri.	Potus argenti uiui.	Potus cerusę plumbinæ.	Pot9 arsenici, & uiridis ęris.	Comestio piscis & carnis assæ.	Coagulatio lactis in stomacho.
Soda secundum spẽs ipsius,	Soda cũ caliditate	Soda cum frigiditate.	Soda ex humore calido.	Soda ex humore frigido.	Soda ex causa exteriori.	Soda post euacuationem.	Hemicranea.	Soda participans cum stomacho.
Morbi cerebri secundũ spẽs ipsius	Sirsem	Inflatio faciei, masara.	Herysipela.	Obliuio.	Subeth.	Subeth cum uigilia.	Corruptio cogitatiõis, & memorię.	Congelatio.
Morbi cerebri secundũ spẽs ipsius	Scotomia	Vertigo	Epilepsia.	Apoplexia.	Incubus.	Melācholia murachia.	Ceruff.	Amor hereos.
Morbi nuchę secundũ spẽs ipsius	Paralysis, & stupor	Lassitudo	Tortura oris.	Spasmus, cum lassitudine.	Spasmus ex repletione.	Spasmus ex siccitate.	Tremor, & iectigatio.	Gibbus.
Morbi palpebraꝝ s;m spẽs ipsorum.	Scabies palpebrarũ.	Apostema durum, sc;. bardi.	Putrefactio & inflatio grossa.	Adhesio.	Cauma quasi arena, uel terra.	Breuis palpebra, idest saltara.	Cadeaccolum.	Morum.
Morbi palpebrarũ secũdũ spẽs ipsaꝝ.	Tinea.	Formica.	Nodulus.	Pediculi.	Pili superflui & inuersi.	Apostema humidum galdmag.	Grossicies rubea.	Mollificatio palpebræ supioris.
Morbi coniunctiuę s;m spẽs ipsoꝝ.	Obthalmia.	Inflatio cõiunctiuę.	Duricies eius.	Pruritus eius.	Pannus rufus, scilicet sebal.	Vngula.	Lachryma.	Percussio accidens in oculo.
Morbi corneę secundũ species ipsaꝝ.	Vlcera.	Pustulæ.	Albedo, & uestigium.	Cancer.	Eminentia.	Cauatio.	Ocultatio saniei post corneam.	Excoriatio corneæ.
Morbi anguli, uueę, & cristallinæ.	Fistula.	Fluxus.	Glandula.	Strictura foraminis.	Amplitudo foraminis.	Aqua.	Imagiuatio ex parte aquæ.	Imaginatio ex parte glandulę.
	1	2	3	4	5	6	7	8

M O	R B.	E T	AE G	R I	T V	D I	N V	M
Dolores neruorũ uisus, auriumq́.	Visus in die, & non in nocte	Visus ĩ nocte, & non in die.	Dolor aurium ex caliditate	Dolor aurium ex frigiditate	Apa calidum in aure	Apostema frigidũ in aure	Exitus sanguinis de aure	Exitus saniei de aure
Morbi Aurium, Nariumq́.	Opilatio auris	Tinnitus aurium	Surditas	Caliditas auris cum apate cal.	Vlcera narium	Caro addita in nare	Fœtor narium	Fluxus sanguinis ex naribus
Morbi Odoratus, & Lingnæ.	Defectus Odoratus	Catarrus	Pustulæ oris	Apa calidum in lingua	Apostema durum in ea	Gustus mutatus ex humore calido	Gustus mutatus ex humore frigi.	Ponderositas linguæ
Morbi Labiorum, & Dentium.	Fisura Labiorum	Hæmoroidæ labiorum	Dolor dẽtium ex caliditate	Dolor dentium ex frigiditate	Corrosio dentis	Cauatio dentis	Labiorum pustulæ	Stupor dentis
Morbi dentiũ, gingiuę, & linguæ	Motio Dentis	Apa calidum in gingiuis	Putrefactio gingiuę, & sanies eius	Fœtor oris	Fluxus saliuæ in somno	Caro addita in dentibus	Apostema calidum in renibus	Mollificatio uuularum
Mor. guttis, epiglot. pul. & cannalis.	Squinantia	Spinę in gula, uel sanguisugę	Submersio, strangulario	Reumata	Tussis	Asthma	Eiectio, & constrictio anhelitus	Peripleumonia
Sputũ sang. saniei, costa. diafr. & cor.	Sputum sanguinis	Sputum saniei	Ptisis	Pleuresis	Exituræ in pectore	Byrsem	Caliditas cordis	Frigiditas cordis
Morbi Cordis sm species ipsorũ	Humiditas cordis	Siccitas cordis	Saltus. i. debilitas cordis	Sincopis ex euacuatione	Sincopis ex repletione	Sincopis ex mala complex. cor.	Sincopis ex mala cõplexiõe epatis	Sincopis ex paroxismo feb.
Morbi hysophagi & stomachi.	Caliditas hysophagi	Frigiditas hysophagi	Siccitas hysophagi	Humiditas hysophagi	Apostema calidũ hysophagi	Apa frigidum hysophagi	Caliditas oris stom. cũ chol. rubea	Caliditas oris stom, cũ chol, rubea
Morbi stomachi scd'm spẽs ipo℞	Appetitus caninus	Dolor stomachi	Sitis	Mala digestio ex caliditate	Mala digestio ex frigiditate	Mala digestio ex hum. cholerico	Mala digestio ex flegmate.	Mala digestio ex cho. ni.
Morbi stomachi scd'm spẽs ipo℞	Frigiditas & humid. stomachi	Frigiditas stoma. ex fleg. melã.	Siccitas stomachi	Apostema frigidũ in stomacho	Malus ãppetitus pregoantis	Defectus appetitus cibi	Apostema calidum in stomacho	Bolisinus
Morbi stomachi scd'm spẽs ipo℞	Fluxus uẽtris, & uomitus	Diarria	Lienteria	Nausea, & uomitus	Singultus ex inanitione	Singultus ex repletione	Ventositas et inflatio stomachi	Defectus di. ex nauseatiua satietate
Morbi Intestinorum inferiorum	Tenasmon	Disynteria	Disynteria epatica	Colica	Ileos miserabile	Lumbrici, uermes. & cucurbitini	Torsio	Hemorroidę & fissurę ani
Morbi Epatis sm species ipo℞	Caliditas Epatis	Frigidias epatis	Humiditas epatis	Siccitas epatis	Apa calidum in epate.	Apostema frigidũ in epate	Apostema putridum in epate	Opilatio epatis.
Hydropisis, morbi fellis, & splenis.	Hydrops carnosa	Asclites	Timpanites	Hydropisis ex caliditate.	Ictericia citrina	Ictericia nigra	Mala comp. calida splenis	Apostema calidum splenis
Morbi splenis & renũ, sm spẽs ip.	Cõplexio ma. frigi. ĩ splene.	Apostema frigidum in splene	Lapis, uel arena in renibus	Mictus sanguinis	Mictus saniei	Fluxus urinę	Apostema durum in renibus	Apostema calidum in renibus
Mo. uesicę, sifac, testicu. & ueretri.	Lapis in uesica	Apostema in uesica	Vlcera in uesica	Difficilis mictus, & ardor eius	Exitus urinæ nõ uoluntarius	Ruptura	Apostema calidum in testiculis	Apostema frigidum in testiculis
Morbi testiculorum & ueretri.	Cõgregatio aquę in testiculis	Ruptura, & uarices in eis	Pruritus & pustulę in eis	Defect9 appetitus coitus	Intẽsus appetits coit9 cũ spmate	Erectio ueretri absq; coitu	Lectigatio ueretri	Opilatio ueretri
Morbi matricis sm species ipso℞	Fluuxs sanguinis matricis	Retentio menstruorum	Manatio humida matricis	Præfocatio matricis	Ventositas matricis	Apostema calidum matricis	Apostema durum matricis	Dubayla in matrice
Morbi matricis sm species ipso℞	Cancer in matrice	Ruptura, in matrice	Hæmoroidę matricis	Fisura matricis	Pustulæ matricis	Vlcera matricis	Exitus matricis	Declinatio matricis
Morbi matricis & mãmillarum.	Priuatio impregnationis	Aborsus multus	Difficilis partus	Retẽtio secũdinę, et fet9 mort.	Quod ꝓpt impregnationem	Apostema calidũ in mammillis	Sang. coagulatus in mãmillis	Apostema in mammillis
Morbi ancharũ, articulorũ & pedũ.	Sciatica	Podagra ex caliditate	Podagra ex frigiditate	Arthetica ex frigiditate	Arthetica ex caliditate	Duricies. et putrefactio articulorũ	Custodia seu cautela de arthetica frigi.	Cautela de arthetica calida
	9	10	11	12	13	14	15	16

C ¶ TACVINORVM, SEV TABVLARVM particularium CANONES introductorij.

CANON .I. Ad intellectum Tacuini, seu Tabulæ primæ, febris Ephimeræ.

AD EVIDENTIAM eorum quæ dicuntur in diuisione & Canonibus morborum istius Tabulæ, notandum est, quod Membrorum corporis quædam sunt Simplicia, quędam Composita. Simplicia membra dicunt̃, quæ sunt similia in omnibus suis partibus: sicut caro, pinguedo, neruus, os, cartilago, & similia. Et ideo dicuntur Consimilia: & morbi ijs aduenientes dicuntur Consimiles, scilicet qualitatum, ut caliditatis, frigiditatis, siccitatis, humiditatis, singulariter, uel complèxe. ut caliditatis & siccitatis simul, caliditatis & humiditatis simul, frigiditatis & humiditatis simul, frigiditatis & siccitatis simul. Et isti omnes morbi possunt esse sine materia, uel cum materia, idest, humore. Membra autem Composita dicuntur, quia componuntur ex simplicibus: & dicuntur Officialia, quia ad aliquod officium deputata sunt: sicut oculus ad uidendum, auris ad audiendum, lingua ad gustandum & loquendum, manus ad palpandum & operandum, & sic de alijs. Et ideo morbi his membris aduenientes, dicuntur Officiales. Et isti morbi sunt quatuor generum, scilicet quantitatis, figuræ, numeri, et positionis, siue situs. Et nota, per hanc diuisionem non excluditur, quin membrum compositum, seu officiale, possit incurrere morbum consimilem. Et morbus communiter dicitur, quia participat, obestq́ membris: sicut est solutio continuitatis. Et possibile est, duos de istis morbis esse simul in uno membro, & aliquando tres. sicut in apostemate.

Membra simplicia. — *Composita Officialia.* — D

Morbus est quædam dispositio mala, lædens in corpore operationes naturæ per se, & non per medium. ut fit læsio apostematis in gutture per anhelitũ & glutitum. Morbus triplex est. In primis dicitur Consimilis, uidelicet procedens in membris cõsimilibus corporis. s. instrumentis cõpositis de membris consimilibus. Et accipitur nomen eius de nomine loci in quo est. Dicitur etiam Officialis, quia accidit in membris officialibus. Etiam dicitur Separatio continuitatis: qui est quidam morbus procedens in partibus coniunctis in se, et separatis secundum id quod continuatũ est in eis: et est cõmunis membris consimilibus, & officialibus. Et nomen eius accipitur de loco in quo accidit. Et hæc est partitio digna, quia corpus quando transgreditur æqualitatem, eius morbus erit aut in ordine membrotum quæ consimilia sunt in partibus ipsorum, & dicitur consimilis: aut in ordine membrorum officialium post membra consimilia, & dicit̃ officialis: aut in ordine totius corporis post membra principalia ex separatione illius quod continuatum est in corpore: & dicitur

Morbus. — *Consimilis.* — *Officialis.*

separatio continuitatis. Morbi uero consimiles, aut singulares sunt, aut compositi. Et singulares sunt, scilicet calidum, uel frigidũ, humidum, uel siccum. Sed compositi sunt, calidum & humidum: uel ca. & sic. uel frig. & hum. uel frig. & sic. ex qualitate cõtinuante super mẽbra cũ supfluitate fluente cum ea. Morbi officiales etiam quatuor modis fiunt. Aut in forma membrorũ, aut in quantitate, aut in numero, aut in positione. In forma uero quinq; modis fiunt. In conueniẽtia: in continuitate: in poris, ut strictura, aut largitas: in asperitate, & lenitate. Sed qui fiunt in quantitate, duobus modis fiunt: aut ex habundantia crescente super quantitatem naturalẽ: aut ex ultima paruitate. Similiter in numero duobus modis fiunt: aut ex naturali augmento: aut diminutione uniuersali, uel particulari. Etiam qui fiunt in positione membrorum: aut propter motionẽ alicuius membri de loco eius: aut propter corruptionem eius uicinitatis cum alio, per adhęsionem aliquam quę non separatur de leui, aut per separationem aliquam quæ non adhæret de leui. Et cõmunis morbus dicitur separatio continuitatis. Qui si fit in osse, dicit̃ fractura. Si in carne ex proximo tempore, dicitur plaga. Si ex longo tempore, dicitur ulcus. Si in neruis, dicitur contlusio. Si in uena pulsatili, mater dicitur sanguinis. Si in uena non pulsatili, excussio dicitur. Si in musculo, dicitur percussio. Si in cute, dicitur excoriatio, uel discoriatio. Si in membro, dicit̃ incisio: ut in membro manus, uel pedis. Quilibet uero istorũ morborum habet caussam inducentem eum: et accidẽs sequens, scilicet signum ẜcans super eum. Sed dicendum est de hoc in diuisione morborum. Morbi itaq; aut erunt manifesti ad sensum in membris manifestis, aut occulti a sensu in membris interioribus. Qui uero eorum manifesti sunt ad sensum, cõmunes sunt exterioribus & interioribus corporis, ut febres, et apostemata. Et ipsorum qui proprij sunt exterioribus corporis tantum, caussa eorũ erit exterior, aut interior. Exterior erit in contusione lapidum, uel incisione ensis, uel morsu, aut punctione alicuius animalis, aut alicuius similis. Ordinandus itaq; est liber iste super istam diuisionem. In prima tabula dicendum est primo de febribus communibus toti corpori. Febris uero est calor ĩnaturalis, cursum supergrediẽs naturæ, procedens a corde in arterias & membra corporis, suosq; lædens effectus. Et febris diuiditur iuxta participationẽ illius quod est in corpore. Quæ si accidat in spiritu, dicit̃ Ephimera. Si in humoribus, putrida. Si in membris solidis, ethica. Et assimilatur Ephimera utri pleno aqua calido, qui calefit ex calore aeris. Et putrida assimilatur uasi frigido pleno aqua calida quod calefit ex caliditate aquæ. Et ethica assimilatur uasi calido in quo ponitur aqua frigida, & calefit aqua ex caliditate uasis. Et ephimera durat per unum diem, & unam noctem. Et possibile est, quod fit minus, aut plus: sicut illa quę durat per biduum, aut triduum. Et ephimera fit ex caussis exterioribus. ut ex usu rerum calidarum actualiter, ut a calore solis: uel potentionaliter. ut ex aqua sulfuris. Aut ex usu rerum frigidarũ actualiter. ut ex niue, & a-

A

Morborũ officialinm modi.

Morbus cõmunis.

B

Febris.

Febrium partitio.

C qua frigida: aut potentionaliter, ut ex aqua aluminis: eo quod includit superfluitatē, quæ nisi esset eius condensatio, iam dissolueretur. Aut accidit ex sumptione rerum calidarum, aut ex motu intenso corporis, sicut exercitio: aut spiritus, ut impetu, uel angustia, uel uigilia. Aut accidit ex apostemate dyafragmatis, cuius calor tendit ad cor, deinde ad membra.

CANON .II. Ad Tacuinum Tabulæ secundæ Febris putridæ.

Febris putridæ origo.

FEBRIS putrida, ex putrefactione alicuius quatuor humorum prouenit, qui sunt sanguis, flegma, cholera rubea, cholera nigra. Et caussę putrefaciētes humores sunt multę: quę fiunt ex quātitate ipsorū, aut grossitudine, aut uiscositate, aut uiolentia superueniente eisdē, aut ex defectu anhelitus sequēte uiolentia ipsarū. Et diuiditur febris putrida secundū quatuor humores. Et est febris flegmatica, cholerica, et melancholica. Et si putrefactio fit inter uenas, dicitur Continua: & est absq; horripilatione. Et si fit extra uenas, dicit̄ Interpolata. Est febris sanguinis: quæ si a principio eius usq; ad finem est unius tenoris, dicitur æqualis, & residua pars sanguinis est ut pars putrida eius. Et si in principio est debilis, & augetur in fine, dicitur augmentabilis, quia pars sanguinis putrida est maior residua eius parte. Et si in principio est debilis, & diminuitur in fine, dicitur diminuta: quia pars sanguinis residua est maior parte putrida.

Febrium putridarū partitio.

D Et omnia signa putridarum febrium incipiunt cum debilitate, & fortificantur, & non separantur separatione perfecta: & ipsarū caliditas pungitiua existit. Et quandoq; eas præcedit rigor, uel horripilatio cum diuerso pulsu, & defectu digestionis in urina, & digestio urinæ fit per hypostasim planam & albam. Et pars ipsarum febrium cōponitur cum patre, Et habetur significatio super eas. Si æquales sunt humores inducentes eos, per signa propria cuilibet ipsorum cognoscuntur. Et si sunt inæquales, signa condominantis humoris erunt fortiora. Et habetur s̄ficatio super speciem febrium. Quia si putrefactio est intra uenas, febris erit continua. Si extra uenas, febris erit interpolata, & fortificatur in die paroxismi. Et tertiana extra uenas, durat per duodecim horas in afflictione ipsius. Et quartana affligit per uigintiquatuor horas, & dimittit per. 48. horas. Et quotidiana affligit quolibet die per. 16. horas, & separatur per sex horas. Et febris ethica fit ex caussa caliditatis supergredientis cursum naturalem in mēbris radicalibus, & humiditatibus corporis. Et si consumit humiditates quæ sunt in uenis paruis proprijs cuilibet membro, dicitur febris ethica absolute. Et si consumit humiditates quæ sunt in carne tenera, deinde humiditates quę sunt in membris, quę sunt ad modū roris, de quibus nutriuntur membra, dicitur Consumptio. Et si caliditas consumit hanc humiditatem, deinde consumit humiditatem continuam cū membris radicalibus, dicitur consumptio cum ptisi. Sed febris epidimialis fit ex corruptione aëris, & non egreditur modos febrium prædicta-

Tertiana. Quartana. Quotidiana. Ethica. Consumptio. Epidimialis.

rum. Et quodlibet corpus recipit eam iuxta aptationem eius, & modum quantitatis superfluitatis eius. Et ut plus accidit in habente complexionem calidam & humidã, erit quoq; cum hac febre sitis, lamentatio, anhelitus fœtens, & frequens. Et fit in pluribus hominibus ex corrupto aëre. Sed sciendum est in hac febre ad cor confortandũ & corrigendũ aërẽ, cũ cameris frigidis, herbis frigidis, et fumigio cũ cãphora, roratiõe cũ aquæ rosata, et aceto, infrigidatione pectoraliũ, cũ aqua rosarũ, et camphora cũ pañis lini. Et pañi mutentˀ cum calefiunt. Detur eis de rob acetositatis citri, & syrupis pomorum. Cibentur cum galliculis assis, uel coctis cum aqua berberis. Febres possunt etiam componi multis alijs modis, quod dicetur inferius, quasi infinitis. Componũtur enim aliquotiens duę febres, uel plures eiusdem generis, uel speciei: & aliquotiens diuersarum specierum. Et aliquotiens contiuua cum interpolata, sicut in hemitritęis. A

CANON .III. Ad Tacuinum tertium de Apostematibus.

APOSTEMA est quædam grossitudo tumens, accidens in aliquo membro corporis ex aliqua materia inducente illud: quæ materia aut generatˀ in mẽbro in quo fit istud apostema: aut superuenit ad istud membrum ex alio membro. Manatio tamen materiarum superueniens ex alio membro, modis sex fit. Aut ex uirtute expellente eã ad istud membrũ. Aut ex debilitate membri recipientis eam. Vel ex abundantia multa ipsius materiæ. Largitate pororum. Vel ex debilitate uirtutis attrahentis nutrimentum, quod est in membro acipiente eam. Vel ex accipiente locato in inferiori parte corporis. Et Apostema est bipertitũ: Calidũ, uel frigidum. Calidum duplex est: scilicet sanguineum, & cholericum. Et frigidum simili modo diuiditur, scilicet in phlegmaticum, et melancholicũ. Sed quãdo componuntur humores, composita accidunt apostemata, iuxta modũ compositionis humorũ. Et si ęqualis fit cõpositio, cognosciẽ ex signo ʒcãte super unum, uel alium duorum humorũ si de duobus fit ipsa compositio. Et si augetur pars unius super partem alterius, cognoscetur per signum dominationis humorũ. Tamen aliquod apostema habet nomen proprium: aliquod uero non. Sed breuiter, nomen eius fit taliter. Quod si apostema componitur de sanguine et cholera rubea, nominatur herisypela. Et si pars humoris mirifici est intra uenas, et alia pars ipsius est extra uenas de eis, fit Cancer. Et si phlegma est ęquale in subtilitate, grossicie & uiscositate, ex eo fit apostema molle. Et si est grossum tantum, ex eo fit scrophula, uel glandula. Et si cum grossitudine est frigidum ualde, & cum eo miscetur sanguis turbidus & grossus, ex eis generatur Tubayla. Ad declarationen quoq; huius tabulæ notandum est, quod generatio apostematis in membro fit hoc modo. Quia quando membrũ inflatur in aliqua sui parte, uel totum, apostematur: & postea replentur uenæ maiores loci qui apostematur: deinde minores: & postea a capitibus

Apostema quid.

B

Apostematũ partitio.

Apostematis generatio.

C paruarum uenarum euomitur pars humoris facientis apostema ad membrorum concauitatem, seu spaciositatem: & pro tanto dicitur, quod apostema fit ex humore partim existente intra uenas, & partim extra. Et in principio debet curari repercussiuis: nisi sit in emunctorio membri nobilis: & nisi corpus sit completum. quia plenum non recipit. Vnde si corpus est plenum, debet aliquo modo inaniri super euacuationem, secundum quod cõpetit, & postea adhiberi repercussiuum. Et sciendum est, quod ab apostemate non repercutitur, nisi istud quod est intra uenas. Illud autem quod est extra uenas, aut in paruis uenis, terminatur uno triũ modorum. Quia aut induratur per resolutionem partis subtilioris materiæ, & grossum compingitur. Aut resoluitur insensibiliter. Aut conuertitur ad saniem. Et pro tanto in augmento miscentur maturatiua cum repercussiuis, & in statu ponuntur maturatiua, ad faciendum saniem in loco. Reliqua autem quæ dicuntur in Tacnino, manifesta sunt.

CANON. IIII. Ad Tacuinum Quartũ de Morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

D MORBORVM accidentium in superficie corporis quidam appropriantur alicui membro corporis, ut capiti, uel faciei. sicut est Pannus. Et quidam non appropriantur alicui membro. Morbi accidentes alicui membro, bipertiti sunt. Aut enim erunt ex caussa exteriori, ut ex separatione continuitatis. ut ex ense, uel ex lapide. Aut ex caussa interiori. Sed morbi qui fiunt ex caussa exteriori, & nõ appropriantur alicui membro corporis, sunt sicut morbilli, & blactæ, qui græce appellantur herysipela, & arabice, filiæ ignis: & ut est lepra, quæ dicitur, uitium leonis. Et dicunt quidam quod dicitur lepra, quia leprosi habent oculos rotundos ad modum leonis. Similiter est baros, morphea alba, & morphea nigra, & impetigo, scabies, pruritus, & excoriatio cutis. De ignibus dicendum erit suo loco.

Lepra.

In quarta, quinta, sexta, et septima tabulis dicuntur multę esse ægritudines, siue morbi, qui secundum ueritatem morbi non sunt, nec apud alios autores morbi reputantur, sed dedecoratio. sicut illa quæ non lædũt uirtutes corporis naturales, sed decorem corporis. ut sunt infectiones cutis leues, sicut pannus, lentigines, alopitia, uerrucę, pruritus, scabies, & similia: nisi sint inmensa ualde. Cætera plana sunt.

CANON. V. ad Tacuinum Quintum, De morbis superficiei corporis ex caussa interiori, ut proxime supra.

ACCIDIT in superficie corporis morbus non appropriatus alicui certo membro, ut essera, pustulę paruę, asaf, uerrucę, claui: eo quod profundantur in membro quasi essent claui. Etiam ignis persicus appel-

latur, quia similis est ampullis accidentibus ex combustione ignis. Etiã ulcera accidentia ex sanguine melancholico adusto. Etiam quoddã apostema quod nominatur mater sanguinis. & est ruptura accidens arteriæ sub pelle, facta ex uulnere, pelle cõsolidata remanente, ruptura incisionis arteriæ sub pelle occulta. Et sudor quando intensus est. Et huiusmodi morbi fiunt ex causa interiori. Pustulę uero, & ulcera accidentia in corpore fortis albedinis, difficiliora sunt illis quæ accidunt in corpore bonę æqualitatis quod declinat ad rubedinem. quia humiditas super ulcera ipsius condominat: & sanguis ex quo generatur bona caro, est modicus in eo. Epidimiales uero morbi proximi sunt corpori rufi coloris & mali coloris. & sunt pustulæ, & apostema cum forti inflãmatione. Et sunt quandoq; rufi coloris. aliquando nigri, aliquando uiridis. Et omnes morbi isti dicunt maligni: & proprie illi qui sunt nigri coloris cum circumferentia liuiditatis, aut nigredinis. Et cum eis accidit saltus cordis cũ sincopi. Ideo sunt magnę fallaciæ quando in eis apparent signa intensa supradicta, imminente cum eis ãere epidimiali. Et in eis melior est cura illa, quæ confortat cor, infrigidans caliditatem. Et in eis nulla est facienda minutio, sed bibitio fiat de succo granatorum acetos3. citrorum, trociscis camforæ, sandal. & aqua rosarum. Et cibetur gallicuis coctis cum agresta, & succo granatorum. Moretur patiens in loco frigido, in quo sternantur salices, rosę, flores pomorum, citoniorũ, extremitates myrti, nenufaris, sandali. Et supponendi sunt panni infusi in aqua ipsorum pectori. Et scarificetur locus, & extracto ab eo sanguine, lauetur cum aqua calida, & ut non coaguletur, leniter sugatur. Et non illiniatur cum infrigidatiuo: ne noceat saltui cordis. Etiam quando morari in loco frigido ægrum cõtingit, debet cooperiri cum pannis: ut nullo modo lædat eum frigus. quia intentio curæ in hoc debet esse, ad muniendum ut anhelitus sit frigidus, non ut cor infrigidetur, sed ut habeat aërem bonum & conuenientem: & post absterſionem loci curetur cum consolidatiuis.

A — Mater sanguinis. — Morbi maligni. — B

CANON. VI. Ad Tacuinum Sextum, De morbis accidentibus capiti & faciei.

MORBORVM accidentium in superficie corporis aliqui appropriantur alicui membro tantum. ut illi qui appropriantur corpori tantum. ut uitium serpentis, alopitia, magnitudo capitis, & tortura ipsius, accidens ex disiunctione iuncturarum eius. s. scon: & apostema molle sub eius cute. Et quidam appropriantur faciei. ut pannus, lentigines, morũ in maxillis, pustulæ lenticulares, adustiones, & fissuræ. Et quidam appropriantur manibus & pedibus: de quibus dicendum est in tabulis suis. Alopitia uero dicitur uitium uulpinum: eo q; accidit uulpibus cadentibus pilis. Et uitium serpentis dicitur: eo q; excoriatur pellis ipsius. Et hoc accidit ab aliquo humore. Et cognoscitur signum per colorẽ loci. Quia si est citrinus, ex cholera rubea: rufus, ex sanguine: niger,

Alopitia uulpina. Vitium serpentis.

C ex cholera nigra: albus, ex phlegmate. Et patiens uarices, potest pati alopitiam, ex ascensione humorum ad capitis cutem: & qui patitur alopitiam, potest pati uarices, ex descensione humorum agentium eam ad inferiora corporis.

Capilli & ungues non sunt sicut cætera membra corporis. quia membra alia habent uirtutes naturales quibus reguntur: capillorum autem & unguium nullũ est, sed generatio sola. Generantur enim per impulsionem partis post partem. Et cum excreuerint, abscindi possunt, & recrescunt. Capilli autem generantur ex uapore fumoso, resoluto per calorem ab humoribus: & per calorem & alias dispositiones eorum sꝫcatur super complexionẽ corporis, & maxime cerebri: sicut tractatur ab autoribus. Generantur autem capilli ad decorem, & utilitatem. Vtilitas autem eorũ est, quia defendunt caput a nocumentis exterioribus. ut frigore, ictibus, & similibus. Pili barbæ proprie sunt ad distinctionem speciei. Ad quid autem sint pili superciliorum, & palpebrarum, dicetur infra.

CANON. VII. ad Tacuinum septimum, De morbis accidentibus in pedibus & manibus.

MORBORVM appropriatorum superficiei manuum & pedum quidam appropriantur superficiei pedis. ut uarices, læsio calciamenti, & excoriatio facta ab equitatione. Et quidam communiter. ut uena ciuilis, & fissura accidens in interiori parte uolę manus, & pedis, et calcanei, baras unguis, & curuatio eius, & subtiliatio ipsius. Et quidam ap-
D propriantur manibus tantũ, quidam pedibus tantum. ut baras unguiũ, & panaricium. Vngues generantur in extremitate ossium leuium. Et sunt creati propter quatuor iuuamenta. Primum, ut extremitates digitorum sint fortiores. Secundum, ut possint capere facile res minutas. Tertium, ut per eas ualeat quis se scalpere & mundare. Quartum, ut cum eis tanquam armis ualeat quis se defendere. Tria prima competunt humanę speciei, quartum omnibus alijs animalibus brutis.

Vnguium quatuor officia.

CANON. VIII, Ad Tacuinum Octauum de Vulneribus, & Vlceribus.

VVLNERA sunt de specie separationis continuitatis: & fiunt aut in fissura singulari tm̃, aut ex morbo officiali, aut consimili, uel cum caussa antecedẽte aliqua alicuius caussæ separationis cõtinuitatis. Et Vulnera quandoq; sunt magna, aut parua: aut erunt sicca, aut habentia sordiciem & resudationem. Et accidit erugo, uel resudatio in ulcere, ex debilitate membri in digestione competente ei in nutrimento eius, quando agit debili dissolutione superfluitatis eius. Si superfluitas ipsa remauens fuerit subtilis, ex ea fit erugo. Et si grossa, ex ea fit resudatio. Et eo quod a quolibet membro dissolutio subtilis fit per poros, illa dissolutio occultat superfluitatem grossam, ex qua fit sordicies. Et uulnus si est cum caussa &

Erugo. Resudatio. Sordicies.

materia ibi manante ad membrum, cognoscitur per multum fluxum eius. Etiam fit uulnus cum morbo consimili. sicut istud cum quo est mala complexio calida, aut frigida, humida, uel sicca. Aut fit cum morbo officiali. sicut illud quod fit ex diminutione, quando deficit caro ulceris: uel cadit aliqua pars membri. Et dicitur morbus ex augmento, quando in ulcere fit aliqua caro addita. Et dicit̃ morbus cum magnitudine, quando cum uulnere fit apostema. Fit etiam in uulnere separatio cõtinuitatis, non in carne. sicut est incisio neruorum, & fissura uenæ. Etiam fit uulnus compositum cum accidente. sicut illud quod sequitur, dolor. Et ulcus quando chronicum fit, & transit. 15. dies, appellatur fistula. Et fistula est quodlibet ulcus habens concauitatem, & os strictum, & fundum latum, cum carne dura, mortua, alba & arida: fit quandoq; humida. Opilatur etiam os fistulæ, & aperitur qñq; concauitas eius, fitq; recta. Fit etiã per transuersum, & torturam quandoq;. Fiunt etiam in ea orificia multa. Et si redit ad aliquam uenam, aut aliquod os, aut neruum, aut membrum nobile, corrumpit illud, putrefacitq;. A

Fistula.

CANON. IX. Ad Tacuinum Nonum, de Vlceribus, combustura ignis, extractione telorum, spinæ, & percussione cum fustibus.

SEPARATIO continuitatis ossis, est fractura ipsius. Eius debet fieri cura cum minutione facta in loco conuenienti membro fracto. Et bibat patiens unc. 5. de iulep, & aur. 1. luti armeni, cum aqua rosarum. Purgetur cum manna & medulla casiaf. Et cibetur primo die cum rebus frigidis, cum aceto coctis. Deinde cum gallicul is. Extendatur membrum de utroq; latere leniter, paulatim, per rectitudinẽ: rectificata forma membri, plumaceoli ad modum membri fiant. Et illiniatur cum radice granati siluestris, luto armeno, myrto, oleo rosarum. Et superponatur loco fracturæ per circumitum, & extendatur, & superponatur fascia loco fracto, inuoluto super illud per tres uel quatuor horas: & stringatur fascia in superioribus membri leniter, deinde in loco fracturæ et inferioribus partibus eius. Deinde fiant ascellæ de leuiori ligno, aut de ferula, conuenientes membro ex utroque latere. Et superponantur eis pañi linei, ut leues sint. Deinde fiat secũda ligatura super ipsis ascellis: & ascellę sint longiores fractura in utroq; latere ad modum trium, uel quatuor digitorum: & ponatur super eas strictura. Et cauendum, quod non tangant capita ascellarum articulum. Deinde fiat ligatura firma, ita quod nõ doleat. Et si dolet, dissoluatur membrum statim: similiter si accidit prurit us fortis, effundat̃ super illud aqua tẽperate calida. Et mitigato dolore, aut pruritu, superponantur plumaceoli infusi in aqua rosarum, oleo uiolarum, & modico aceto. Et primo die sit ligatura lenis. Secundo & tertio die assecinet̃ de apostemate. Deinde ligatura fiat fortior, & incipiet fieri sarcoydes in ea. Deinde mollificetur ligatura paulatim. Quod si non est cum febre, B

Alias, cum succo myrti.

C neq; cum apostemate, & incipit sarcoydes fieri in ea, nutriat̃ cum fermentaria, & similibus medicinis ad ingrossandũ parum, & ad multiplicandũ sarcoydes: quod est quoddam ligamentum coniungens partes ossis fracti. quia os non recipit consolidationẽ: unde fit sarcoydes ad coniungendum fracturam ossis. Et signum ligationis sarcoydis fit per sanguinẽ clarum in plumaceolis et ligaturis absq; uulnere: et significat, quod sanguis bonus ducitur ad membrum: et ligatur sarcoydis in fractura, & resudat ipsa materia per poros de loco fracturę, et apparebit in plumaceolis. Sed in dislocatione extendatur membrum, & reducatur ad locum, & ligetur super id cum emplastro: & obseruetur in ea prima forma eius.

Sarcoydes.

Et si sit percussio cum sagitta, & uis eã extrahere de loco eius: euitetur, q̃d non sit in arteria, aut in neruis, aut locus sit uicinus alicui nobili membro. Quod si dubium est in hoc, melior est dimissio in extractione eius, si dubitatur de membro nobili, aut de incisione nerui, aut de ruptura alicuius arteriæ. Quia narrauit quidam de secta medicorum, quod fuit iniecta sagitta quædam in partibus stomachi, rumpendo diafragma. quia remansit inter stomachum & membrum, & extrahere non potuit. quia remansit per spacium longum ubiq; signum ipsius per liuiditatem coloris loci, aut nigredinem: unde dimissio eius est melior sui extractione. Et si sa D gitta peruenit ad membrum compositum nobile, ut ad cerebrum, cor, epar, pulmonem, stomachum, renes, uesicã, et similia, et uides signum mortis, et debilem naturã, noli extrahere sagittam. Et si ulcus fuerit bonum absq; signis malis, extrahatur: quia si remaneret, moreretur patiens. Dicitur enim, quod quidam lædebatur sagitta in intestinis, et stercus egrediebatur per uulnus, et sanatus est. Dicitur item, quod quidã chirurgici uiderũt particulas epatis egredi per uulnera, etiam cibum et potum, et nulla superuenit eis mors. Quod si accidit uulnus in cerebro, et peruenit ad duram matrem, sequitur soda, fortis inflatio, rubedo oculorum, mutatio coloris linguę, permixtio mentis. Et si peruenit ad piam matrem, deficiet uirtus cum uoce, et tortura faciei, fluxu saniei, exitu sanguinis de naribus. Et si ingreditur sagitta concauitatem pectoris, et cor, egredietur sanguis niger, et sequetur infrigidatio extremitatũ, sudor cum sincopi, deinde mors. Et si in pulmonem, erit sanguis spumosus, et mutabit̃ color patientis. Si in diafragmate, spissus erit anhelitus, et magnus cum motu utriusq; cubiti. Si in stomacho, egreditur cibus. Si in intestinis, egredietur stercus, uel zirbus: in uesica, egredietur urina.

CANON .X. ad Tacuinum Decimum, de morsu et punctione animalium uenenosorum.

ANIMALIUM uenenosorum quædam mordent. ut canis rabidus, mustela, lacerta leprosa, pediculus uulturis, tyrus sitibundus, glandinosus, degens in aquis, et similes. Quædam pungunt. ut scorpio, aranea. etc. Sed dicendũ est de forma canis rabidi: ut uidẽs eũ, euadat de eo.

Canis rabidus uadit ut demens, nec comedit, nec bibit, quamuis laboret forti siti, & inflammatione, nullam tamē aquam appetit. Habet os apertum, lingua extrahitur, mucilago manat ab ore eius, ut de ore cameli coitum quærentis. Caput eius declinat ad latus, oculi eius molles, multi motus, pili erecti, uox rauca, & forte sine uoce. Ignorat dominum suum. Aggreditur canes, & homines: fugiunt & canes ab eo: atq; id plus accidit eis in estate. Et ut dixit Ruffus, fit ex dominatione melancholiæ. Et si mordeat aliquem, in primo non sentit dolorem, sed post. 20. dies, aut menses. 6. superuenit extensio cum rubedine in toto corpore, & proprie in facie, cum furore & sincopi, & timore de aqua: quam cum uiderit, tremet, & non petit bibere de ea, sed fugit ab ea, & ab omni humiditate. Et raucus erit. Et si patiens mordet aliquem, ille erit in conditione sua, & peiore. Similiter accidit spasmus. Et uenenum eius est uehementis siccitatis. Caussa hmoi accidentis, est ex processu ueneni in corpore cum intensa siccitate. Ideo timet aquam. quia condominatio siccitatis fit per naturam eius, fugiens a suo contrario. s. ab humiditate. Aliqui dicunt, quod laborans morsu canis rabidi, imaginatur formam canis mordentis in aqua. Alij dicunt, q uidet intestina canis in aqua. Et quotiens curatur ipse patiens ante timorem aquæ, cito saluabitur: sed post timorem aquę incurabilis est. Similiter si inspicit in speculo faciem suam ad formam canis, incurabilis est. Sed uenenum tyrorum & serpentum est calidum, combustiuum: & de morsu ipsorū accidit dolor in loco morsus: Deinde procedit pet totum corpus. Et in loco morsus erunt duo foramina, ex morsu duorū dentium, et de eis manat humiditas & oleum. Deinde accidit apostema cū rubedine & liuiditate, & ampullis, uelut ex combustura ignis. Deinde accidit nausea cum uomitu cholerico, cum tremore, et sudore frigido. Et corrosio fit in loco morsus. Et sanguinolenta fiet gingiua patientis: & minget sanguinem. Sed nota de tyro glandium, qui moratur in radice arboris quæ est glans, dicitur, q qui uadit super eum, excoriantur eius pedes, & inflantur: & excoriantur manus curantis morsum ipsius. Et dixerunt, q ille qui interfecit ipsum tyrum, non odorabit post nisi odorem ipsius. Et signum laborantis per morsum cum eo quod dixi, erit dolor stomachi, sitis ualida, quæ nō mitigatur per potum aquę: & omnino eam sequitur mors. Sed ex morsu tyri degentis in aqua, homo minget humiditatem nigram, fœtentem ut eruginem mortuorū. Et ex morsu serpentis habentis cornua, erigitur ueretrum patientis, & erit morsus citrinus, & uentositas per anum egreditur.

A — Canis rabi indicia.

B — Morsus tyrorum & serpentum.

Alias, inflammantur.

Et cura completa cuiuslibet morsus uenenosi fit sic, quod sugatur morsus, ita tamen q sugens eum non sit ieiunus, sed habeat in ore oleum: ad euitandum nocumentum ueneni, & expuat illud. Et ligetur super locum morsus uehementer. Et si potest locus cauterizari, cauterizetur, et superponatur uentosa cum multo igne. Dicitur de alijs speciebus tyrorum, q periculosi sunt. Quod si inspicit aliquis ipsorū in aliquem hominem,

C homo ipse peribit. Et qui audit sonum uocis eius, peribit. Et alia mirabilia multa dicuntur de eis.

CANON. XI. Ad Tacuinum Vndecimum, de Medicinis mortiferis.

MEDICINAE mortiferæ aut nocent cum tota ipsarum substantia, aut cum quantitate. Et quæ contrarię sunt, manifestantur in corpore. ut napelli, cornua spicæ, & fel tyri. Sed quæ nociuæ sunt per qualitatem, aut ex putrefactione ipsarum, aut ex corruptione. ut sunt lepores marini. Aut ex calefactione. ut euforbium, & castoreum. Aut ex forti infrigidatione et stupefactione. ut opium, mandragora. Aut ex opilatione pororum & meatuum anhelitus in corpore. Et est uenenum nocens uni membro, & nõ alio, nec lædit corpus iuxta communitatem. sicut nocent cãtarides uesicę, & lepus marinus pulmoni. Et sunt quædam quæ nocent toti corpori, quæ alterant cõplexionem. ut est hyoscyamus, & opium. Et diuersificantur medicinæ. Sed uenenum animalium aut fit ex toto corpore ipsius, aut uno membro eius. Aut ex humiditate aliqua ipsius, nocet quoq; cum toto corpore. ut ranula paludum, piscis assus, & coopertus, lacerta leprosa, cantarides, lepus marinus. Et quæ nocent cum aliquo membro ipsorum, sunt ut sanguis coagulatus, fel tyri, & leopardi, & extremitates caudę cerui. Et quædã nocent ex humiditate. ut lac coagulatum in stomacho, & sanguis tauri recens.

D CANON. XII. Ad Tacuinum Duodecimum, de Medicinis item mortiferis.

CVM ALIQVIS suspicionem habuerit sumpsisse uenenũ, statim bibat aquam calidam cum butyro uaccino, oleo sisami, aut olei: & imponat ori eius digitũ, aut pennam infusam in oleo, ut uomat. Et studeat purgare stomachum de omnibus contentis in eo per uomitum. Et iterato bibat aquam calidam, ad prouocandum uomitum: ut mundificetur complete. Deinde bibat lac recens. Deinde de electuario luti sigillati. Et medicinę mortiferę diuersę sunt, et de eis dicuntur mirabilia multa. Et dixerunt, ꝙ quædam herba sit in partibus Aegypti, quæ comeditur absq; aliquo nocumento cum lacte: & quando inuenit aliquem locum uulneratum in corpore cum sanguine, interficit manducantem. Et dicit Gal. ꝙ quidam portabat epar in manu de una uilla ad aliam: & uolens ire egestum, dimisit epar super herbam: & post egestionem uolens recipere epar prędictum, inuenit ipsum dissolutum in sanguinem. Et cognoscens, ꝙ herba illa dissoluit epar in sanguinem, collegit de ea in magna quantitate, & plures homines cũ ea interficit. Et cognitis malis operationibus ipsius, iudicatus fuit ad mortem: & clausi sunt oculi

Herba mirabilis.

ipsius, ut non doceret aliquem cognoscere herbam istam. Bibens uero de medicinis mortiferis, patietur consumptionem, defectum anhelitus, sincopim, & dissolutionem uirtutis. Et uenenum lędit substantiam corporis: unde uomat, & post uomitum bibat de tyriaca maiori, aut de trociscis tyrorum, et luto sigillato, aut de abrotano armeno, et agarico, & radice mentastri montani, semine urticæ, nardo akliti, & succo prassij dosis singulariter, uel cōmuniter aur. i. Cibetur cū auellanis, ficubus siccis, & ruta: & bibat decoct. cicerum imparatorū, tritorum, expressorum. Et odoret sandal. aquam ros. & camforā, mixto cum eis modico musco. Et suffumigetur xyloaloe Indiano, et ambra. Et fricetur pectus, & os stomachi, ut calefiant: & nutriatur carnibus gallinę tritis. Et si longa fit sincopis, & deficit pulsus, & oculi fiunt concaui, cum sudore frigido, noli sperare de uita. Et si ictericia accidit in bibente medicinas mortiferas, nocumentum est in epate. Et si accidit sincopis, nocumentum ipsarum est in corde. Si spasmus, nocumentum est in cerebro: unde fiat propria cura ad confortandum quodlibet membrum læsum per eas. A

Antidota.

CANON. XIII. Ad Tacuinum Decimumtertium, de Medicinis mortiferis.

QVI TIMET, NE detur ei potio uenenosa, aut medicinæ mortiferę, & non potest habere cautelam de cibo suo, caueat sibi a mensa abundante cibo dum fuerit esuriens ualde, aut sitiens similiter. quoniam hæc inducunt eum ad fallaciam in cibis suis & potibus, & ad defectū sensus. Et euitet nutrimenta acida, salsa, & dulcia. quia cum his potest misceri uenenum, & non sentiet. Vtatur comestione ficuum, nucibus, & ruta, & quolibet die luto sigillato. quia hoc pacto possibile est, ꝙ emittatur cibus cum uomitu: si fuerit uenenosus, cum metridato, aut tyriaca, aut simil. quoniam qui his utitur in potu, non timeat potionem medicinarum mortiferarum, nec punctionem animalium uenenosorum. quia medicamen nobile est, conferens contra uenenū ante sumptionem eius. Et post etiam confert contra quemlibet morbum uenenosum, frigidum, flegmaticum, uel melancholicum. Notandum itē cum alijs cautelis, ꝙ cauendum est, ne aliquid uenenosum cadat in uas ubi parantur cibaria, & in dolia quibus uinum reconditur. quia multa uenenosorum animalia diligunt uinum. B

CANON. XIIII. ad Tacuinum Decimumquartum, de Soda, & speciebus eius.

HABETVR ſcatio super morbos accidētes in interiorib. corporis per octo modos, sc3, Per nocumentum actus, aut per illud quod e-

C greditur a corpore, aut per dolorem proprium, aut per locationem membri, aut per interrogationem, aut per formã apostematis, aut per accidẽs propriũ morbo, aut per cõmunicationem membri alicuius. Sed per nocumentum actus habetur: quia quodlibet membrum habet proprium actum ei, unde per læsionem actus eius ʒcatur super læsionem membri in quo agebatur. quemadmodum diminutio appetitus cibi, ʒcat super læsionem oris stomachi. Et per id quod egreditur a corpore, habetur noticia, aut per quantitatem, aut per locum eius. Et per dolorem proprium habetur, quod quodlibet membrum habet dolorem proprium ei. quemadmodum pulsatio, quę significat quod passio est in uena pulsatili. Et per locum membri dolentis habetur, quod dolor quãdo fit in latere dextro, significat quod dolor sit in epate. Et per interrogationem habetur, quando medicus interrogat patientem: & si respondet quod dolor sit in latere sinistro, significatur quod est in splene. Et per formam apostematis habetur: quia si est in latere dextro, & in forma lunari, erit in epate. Et si in forma quadrata, & longa, in musculo erit. Et habetur per accidens proprium morbo. sicut est rubedo genarum, quæ significat super ulcus pulmonis: & sicut incuruatio unguium, quę significat super ptisim: & sicut quę est ut aqua lotionis carnium, significans super debilitatem epatis. Et habetur per cõmunicationem membri: quia quando membrum illęsum patitur morbum, significat super illud quod prouenit ei ab eo quod fuit læsum. sicut digitus quando patitur nocumentum in sensu ipsius absq; læsione accidente in manu: quod significat quod neruus ei pertinens patitur nocumentum.

D Incipere ergo uolo a morbis accidentibns membris interiorib. scilicet cerebro, deinde alijs per ordinẽ. Et morbi cerebri sunt sirsam, soda, apostemata, permixio intellectus, obliuio, subeth cũ uigilia, stupor corruptio memoriæ et cogitationis, uertigo, scotomia, incuhus, epilepsia, apoplexia, melancholia, amor hereos. Sed soda quædam accidit in toto capite, quæ dam in parte. Et illa quæ fit in parte, aut fit in parte superiori, aut media: & illa dicitur hemigranea. Et quæ fit in toto capite, aut sequitur aliud, aut concomitans est. Et quando est in stomacho, aliquis humor ascendit, uel uapor eius ad cerebrum, & sequitur eum febris. Et proprium dicitur capiti, quando fit ex caliditate, aut frigiditate, aut humiditate, aut siccitate. Et parum accidit ex humiditate, nisi sit cum humore. Aut accidit ex humore frig. ut phlegma, uel melancholia. Aut ex calido, ut ex sanguine, uel cholera. Aut accidit post euacuationem, aut ex apostemate. Et cura ipsorum una est, sed diuersa sunt iuxta loca ipsorum in capite. Aut erit ex caussa exteriore, sicut ex casu, uel percussione. Et quod erit ex caliditate, erit ex interioribus corporis, & exterioribus. sicut illnd quod accidit ex calore solis. Quod si accidit a stomacho, stude curare stomachum mundificando & confortando. Si fit ex ipso cerebro, fiat cura consimilis ei. Similiter de alijs membris applica ut decet.

Soda.

Hemigranea.

A

CANON. XV. Ad Tacuinum Decimumquintum, De morbis Cerebri.

SIRSAN PER se accidit ex mala complexione calida, ex apostemate panniculorum cerebri, aut in cerebro: uel si accidit in cerebro ex apostemate, uehementis fallaciæ erit. Et accidit alicui laborantium sirsan, quod expergefiunt a somno cum uoce alta, & saltu: grossæ fiunt linguæ ipsorum: euellunt pilos de uestimentis ipsorum: & quandoque fluunt lachrymæ de oculis ipsorum: aresit humiditas oculorum aliquando ipsorum. Et si apostema est cholericum, cum his accidentibus erit impetus cum rixa. Si sanguineum, cũ risu & inflatione & rubedine oculorum. Si melancholicum, erit cum saltu, multa loquela & uaria, cum tremore & terrore & planctu. Et si cum hoc miscetur flegma, erit cum hoc subeth cum uigilia, cum diuersitate pulsus & anhelitus. Et si accidit sirsan in senescente, fallax erit, & incurabile. Sed sirsan fit cum subeth, eo quod est mala cõplexio, uel materia dominans cerebro, & diuersificatur cum materia inducente etiã in loco accipienti. Et subeth cum uigilia erit cum permixrione choleræ, & flegmatis: & erit patiens quasi dormiens & uigilans. Et si flegma condominatur subeth, erit uigilia magna: & si cholera, erit magna uigilia. Et si passio est debilis, sorbet totum in liquidum quod ponitur in ore eius: & si fortis, non sorbet, sed egreditur de naribus eius, & difficilis fit urinatio, & non manifestabitur anhelitus: pulsus erit paruus, debilis, spissus. Differt inter eam, & scotomiam. quia laborans hac passione, non habebit anhelitum sanum. Et differt inter eam, & præfocationem matricis, si accidat in muliere. quia præfocatio matricis facit iacere mulierem iuxta solitum ipsius: et quandoque alleuiatur, & intelligit id quid loquitur homo cum ea: deinde sincopatur fortiter. Et differt inter eam, & congelationem. quia congelatio quando accidit, non mutat dispositionem patientis quando ipsam patitur in sedendo, aut se erigendo, aut iacendo, oculis apertis, aut clausis. Et corruptio memoriæ, uel cogitationis quandoque accidit smipliciter: & quandoque composite, quando accidit in senibus. Sed sirsan est apostema panniculi, & communicat cerebro, & neruis qui sunt inter ea. Et dicturus sum de his in morbis panniculi cordis.

Subeth cum uigilia.

B

Præfocatio.

Congelatio.

CANON. XVI. Ad Tacuinum Decimumsextum, De morbis item Cerebri.

SCOTOMIA & uertigo fiunt ex parte cerebri, aut ex parte alterius. Et uertigo fit penes uisum in rebus gyrum facientibus. Et fit ex humore incluso in uenis quæ sunt circa cerebrum: qui non potest dissolui, & uertiginem infert. Et quando fit ex humore flegmatico incluso,

C

C inuenit homo in ore saporem acidum, uel salsum. Et si fit a cholerico, inuenit in ore saporem amarum. Sed epilepsia, & apoplexia fiunt ex opilatione uentriculorum cerebri prohibente id quod præsentat ad membra sensibilia & mobilia uolũtarie. Et pręcedit apoplexiam inflatio grandis, cum obscuritate uisus, uertigine radiorum, frigiditate extremitatum, & iectigatione totius corporis. Et penes insultũ stertit cum pectore. Et quanto magis sterrit, tanto magis fortificatur morbus. Quod si sorbet id quod ponitur in ore liquidum, morbus est debilis, et finitur. Dicit autem Hippoc. Apoplexia si fortificatur, non sanabitur: & si debilis est, nõ est leuis curæ. Et epilepsia fit ex caussa apoplexiæ si est debilis. Et fit ex ipso cerebro. Et præcedit euentum eius dolor capitis, obscuritas uisus, malicia sensus: & quando accidit, apparet spuma in ore. Et fit ex stomacho a uaporibus flegmaticis & melancholicis, & præcedit eam constrictio super stomachum, saltus cordis, & punctio: & fortificatur quando tardatur cibi hora, Possibileq́ꝫ est, ꝙ accidat tẽpore insuleus sincopis. Et fit ex parte alicuius membri, ut manus, uel pedis, quando ascendit uapor grossus de eis. Et signa eius habentur. quia sentit ascensum uaporum ante insultum de membro in quo est humor. Et peior species est, quæ fit ex spasmo omnium neruorum corporis, ex repletione uentriculorum cerebri: & peiora erunt accidentia: & possibile est, ꝙ interfitiat ut apoplexia. Et quãdoq́ꝫ in epilenticis tempore insultus fluit urina, uel spuma, uel stercus. Et in aliquo fit morsus linguę. Et epilepsia quando accidit post curã pulm. in pectore, non sanabitur. Si fit ex parte cerebri, ante ipsam ætatem iuuentutis, & curetur sicut competit, speratur sanatio eius. Incubus est de rebus præcedentibus epilepsiam. Et habetur significatio epilepsię, si fumigetur myrrha, aut cornu caprino, aut cum epate caprino asso, aut ex comestione eius, aut si induit pellem caprinam excoriatam statim, uel infusam in aquam: quia statim cadet, uel apparebũt aquæ signa. Et de signis eius est, citrinitas uenarum quæ sunt sub lingua. Vnde quando epilenticus cadit, odoret maioranam, rutam, anetum: & iuuabit eum. Et dicitur, ꝙ curatur epileniticus cum odore piretri: & si sternutatur, cura ipsius sperat̃. Et melancholia est permixtio mentis absq́ꝫ febre: & fit ex congregatione humoris melancholici in rerebro: aut uaporibus melancholicis ascendentibus a stomacho. Et diuersa sunt accidentia ipsius. quia pars infirmorum timet mortem cum mala cogitatione eius, & pars multum ridet, aliqui plorant. quia mirabilia & diuersa accidunt ex uaporibus melancholicis, uel flegmaticis ascendentibus de stomacho & partibus hypocondriorum ad caput. Cuius signum est, eructatio acida, fumosa, pauca digestio, multum sputum, dolor intra spatulas, & in partibus hypocondriorũ, cum ardore, inflatione, rugitu post cibum. Et Ceruff est quædam species melancholiæ, quæ multiplicat sitim, & infert ulcera tibiarum, & faciei: ut ex morsu canum, casu, & concussione. Et incurabilis est ista species, & succedit iure hereditario.

Epilepsia. Apoplexia. (D) Incubus. Melancholia. Ceruff.

Amor hereos immensus macrescit corpus totum, præter oculos. Et palpebræ erunt ualde calidæ, paucæ lachrymæ: & pulsus amantis, est ut pulsus laborantis angustia. A

CANON. XVII. Ad Tacuinum Decimumseptimum, De morbis medullæ Spinalis.

MORBI accidentes in nucha & locis eius, sunt laxitudo, paralisis, stupor, spasmus, & tremor. Item quando accidit opilatio in uentriculis cerebri, prohibebit motum & sensum, uel unum istorum, ut supra dictum est in morbis cerebri. Si accidit opilatio in aliquo latere eius, & mollefiet illud latus proprie in toto cum facie, dicitur paralisis cum tortura oris simul. Si accidit opilatio in origine nuchę, accidit mollificatio in membris alijs prope faciem. Et si accidit opilatio in aliqua parte nuchæ, erit mollificatio in membris quæ sunt in ipsa parte. Et si accidit opilatio in origine neruorum qui procedunt ad musculos faciei, & erit in aliqua parte utriusq; partis, accidet mollificatio in una parte faciei, eritq; tortura oris. Et fit tortura ex spasmo, & laxitudine simul: & mollificantur inde musculi unius partis faciei, & spasmãtur musculi alterius partis. Et si accidit opilatio in neruis qui pertinent ad epiglotum, exinde accidit defectus uocis. Et si fit in musculo qui pertinet ad musculos pectoris, fit strictura anhelitus. Et si in musculo qui pertinet ad uesicam, egredietur urina inuoluntarie. Et si fit in musculo qui pertinet ad aluum, egreditur stercus inuoluntarie. Et opilatio fit ex humore grosso, uel ex apostemate, aut desiccatione membri, unde stringitur musculus, & fit mollificatio in loco eius. Et si inciditur neruus de quo procedit per latitudinem, non sanabitur: & si per longitudinem, sanabitur bene. Etiam fit mollificatio ex errore membri de loco eius articuli, aut ex humiditate uiscosa emittetur illud de loco eius. Fit etiam post crisim. Et fit ex colica, ex uiolenta expulsione uirtutis. Etiam fit ex causa exteriori, ut ex casu, uel percussione. Si fit ex casu, uel percussione, mollificatio statim incurabilis est. quia significat super incisionem nerui procedentis ad illud membrum. Et si fit post biduum, uel triduum, speratur cura ipsius. quia significat, quod est ex causa apostematis accidentis in neruo. Sicut fuit in quodam, de quo locutus est Gal. q ipse conquestus est se pati dolorem & inflationem in dorso, & toto medio eius, & curatus est per emplastra eis superposita, & non fuit sanatus: quare interrogatus fuit ab eis de causa cur passus est hæc? & dixit, q cecidit de iumento suo, & inuenit spatulam eius tritã in suo casu: tunc accepit emplastra membro applicata, & posuit super spondile eius, et sanatus est. Narrat item de alio, qui cecidit, & post triduum mollificati sunt pedes eius, & eius uox defecit triduo. Et superpositis emplastris loco casus, sanatus est. Et si tortura fit in una utriusq; mandibulæ, quando facies inflari uult, inflatio oris egredietur ex una mandibula tortuosa. Et stupor accidit ex causa mollificationis si

Paralisis species.

Tortura oris.

B

Opilationis caussa.

Stupor.

C est debilis. quia opilatio si est debilis, aut modica, accidit exinde stupor, & sentit patiens eum, & mouetur. Sed si augetur, exinde fit mollificatio cum defectu sensus, & motus uoluntarij. Et in pueris ut in pluribus accidit spasmus ex repletione. Et signum erit ante aduentũ eius, febris continua, uigilia, tardus anhelitus, color citrinus, nigredo linguę, sicca saliua, & spasmus. Si fit post febrem, malus. Et si post eum febris fit, bonum signum & salubre erit. Etiam fit spasmus ex humore frigido inspissante partes musculorum, & eos colligente: & hęc accidit ex forti frigore, & dicitur spasmus congelatiuus. Et dixerunt, ꝙ congelatio sit musculus congelatus, qui est in spondili dorsi, uel colli. Et de signis eius est, rubedo faciei, aut declinatio eius ad rubedinẽ, uel liuiditas, oculi eminentes, et plus uident quam uiderunt ante. Et uidebis patientem quasi ridentem: & sonitum dant digiti eius: & quandoq; extenditur, & quandoq; colligitur, cum uigilijs & difficultate mictus, & siccitate materiæ: & possibile est, ꝙ mingat urinam ut sanguinem. Et in principio huius passionis accidit singultus, cum dolore capitis, & utriusq; cubiti: & dubitatur de morte usq; ad diem quartum: & post illum leuis erit cura. Et iectigatio fit ex uentositate grossa, uaporosa, et gybbus fit ex dislocatione alicuius spondilis declinantis ad anterius, aut posterius, aut ad latus. Et diuersæ sunt caussæ eius.

Congelatio.

D Quæ fit ex apostemate pectoris in ætate puerili, mortem dat cito. Et cognoscitur dislocatio spondilis, per tactum manus super locum.

CANON. XVIII. Ad Tacuinum Decimumoctauum De morbis Palpebræ.

Oculorum morbi uarij.

MORBVS oculorum aut fit in palpebris, aut in coniunctiua, aut cornea, aut in uena, aut inter corneam & cristaliinem, aut in angulis, aut in neruo uisus, aut in musculo mouente eos, aut in uenis procedentibus a panniculo cerebri ad oculos. Sed morbi palpebræ sunt scabies, pruritus, apostema durum, appellatum bared, & petrificatio, inflatio grossa, grossicies, adhesio, breuitas palpebrę, appellata conna: & discoopertio albedinis oculi. appellata sarra, ordeaceolum, & morum, tinea, noduli, formica, pediculi, pili inuersi et extensi, apostema forte humidum, appellatum, nardeug, corrosio cum rubedine, appellata sulac.

Morbi palpebræ.

Scabies est quędam grossicies accidens in interiori parte palpebræ superioris. Et est diuersarum specierum. Species quædam ipsius est minoris grossiciei, et minoris rubedinis cum dolore et grauedine. Et alia species est fortioris grossiciei, & maioris rubedinis & duriciei, ita ut scindatur palpebra ut ficus: et dolet magis, et maioris pruritus est. Grauedo autem palpebræ est maior: et est morbus chronicus. Et sarra similiter

Scabies.

Grauedo palpebræ.

diuersarum specierum est: et una species est, quando eleuatur palpebra, et non potest cooperire oculum. Et accidit naturaliter, aut accidentaliter. si naturaliter, incurabilis est: si accidentaliter, potest curari. Oculo autem sunt alia quædam accidentia adiacentia. sicut lacerti, & palpebræ. Lacerti autē, siue musculi, ad oculū sunt uenietes, ut eum moueant sursum, deorsum, et sinistrorsum, & lateraliter. Et sunt sex: quorum capita sunt in coniunctiua. Palpebræ autem creatæ sunt, ut defendant oculum a nocumentis uenientibus ab extra: et ut æquent lumen eius nigredine pilorum. Palpebra inferior non mouetur, sed superior. Et habet tres musculos se mouentes, duos ad claudendum. quia per unum non potest æqualiter claudi, & unum ad aperiendum: & est situatus in medio palpebræ. Supercilia uero licet sint ad decorem faciei, iuuant tamen etiam oculos ad clausionem, et æquationem luminis sui. A

Lacerti oculorum.

Palpebræ.

Quandoqȝ accidit consolidatio mnltis hominibus, ita ut consolidetur palpebra superior cum albedine oculi, & prohibeat ipsum ab operationibus suis naturalibus. Oportet ergo quod intromittas extremitatem radij sub palpebra, et eleues eam sursum: aut extendas eum cum uncino: deinde incide adhærentiam cum spatumili subtili: quod non fit cum acuitate incisionis spatumilium, imo sit obtusum parumper: ut nō inquietetur infirmus apud operationem, & remoueatur spatumile, & lædat oculum cum acuitate sua: & sit incisio tua quasi tu excories illam adhærentiam cū facilitate, donec quando redit palpebra secundum formam suam naturalem, & sanetur adhærentia tota. Funde tunc in oculum aquam salsam, cum aqua ablue ipsum: aut distilla in ipsum ex sief facto, ex ziniar dissoluto cum aqua. Deinde separa inter palpebram & oculum cum licinio lini: & pone super oculum lanam infusam cum albugine oui: & post diē tertium utere sief, & cum solidatiuis, donec sanetur. B

Ex Albucasi lib. 2. cap. 15.

CANON. XIX. ad Tacuinum Decimumnonum, De morbis item palpebræ.

PILI INVERSI quando multiplicantur, & nō iuuat in eis cura, eleuatio est melior alijs medicinis. Iaceat patiens super dorsum, & inuersentur palpebræ ipsius, & scindantur instrumento camadin de medio maioris anguli usqȝ ad terminum minoris anguli sub pilis additis: & non profundetur fissura, sed peracto pili erunt labentes ad exterius. Deinde claudantur palpebræ, & ligentur super pellem quæ est in superficie palpebræ cum acu & filo in tribus locis per lineam rectam: et præcipe, quod teneantur fila, et extendatur palpebra cum eis superius, prout uidebit opportunū, quod leuentur pili super oculū. Cum æqualitate ꝟo fiat incisio multa: ne fiat in oculo sarra. Deinde pellis eleuata cū filis inciditur forpice. Deinde colligant duæ extræmitates fissuræ pellis, aut suatur cum sutura duorū nodorū, aut triū in pluribus locis, & continuentur extremitates pellis. Deinde superponatur ei puluis citrinus, et dormiat patiens. Post ponatur in ea saliua masticationis cimini, cum modico sale.

C Et die tertio scindantur fila forpice, et extrahantur, & curetur locus unguento consolidatiuo. Et curentur pili additi. si sint tres, uel quatuor, eligatur filium ternum, uel capillus mulieris duplicatus, ita quod cum uno filo, & una extractione ipsius plures pili extrahantur sine reuersione: & communiter inmiscetur pili cum mastice, & extrahunt̃ sine querimonia.

CANON .XX. ad Tacuinum Vicesimum de morbis Coniunctiuæ.

CONIVNCTIVA est albedo oculi coniuncta cum cornea. Et morbi eius sunt plures. Obthalmia est apostema calidũ, accidens in cõiunctiua: & accidit tribus modis. Aut enim ex caussa exteriori. ut ex feruido calore solis, uel puluere: et ex eo fit rubedo oculi absque apostemate, lachryma, & ardor modicus. Aut ex caussa extrinseca exiccãte humorẽ intrinsecũ, et cal. et defluit de cerebro, et rubedo eius erit fortior cũ dolore, duricie, lachrymis multis, & repletione uenarũ cõiunctiuę. Aut fit a caussa intrinseca: et apostema eius erit fortioris rubedinis, ita q̃d ex apostemate ipsius ambę palpebrę inuersant̃ ad exterius, & eleuabitur nigredo oculi super nigredinem. Inflatio fit quatuor modis. Vna fit subito: & color eius est albus: & ante eam accidit dolor in angulo, ut morsus cimicis & muscæ. Secunda est fortior: & quando conprimitur digito, profundatur locus eius, & remanet uestigiũ eius per horam. Et tertia fortior est secunda: & in illa profundatur locus eius quando conprimitur, attamen non manet uestigium ipsius: & color eius est ut naturalis color: caret dolore. Et quarta fortior est tertia: et possibile est, ut extendatur ad utrũq; latus, & ad genas: & erit dura, et liuida: & non profundatur in ea digitus premens super eam: et caret dolore: et ut plus accidit hæc ex morbillis et obthalmia chronica: proprieq; fit in hyeme.

Obthalmia.

Inflatio.

D

CANON .XXI. ad Tacuinum uicesimum primum De morbis Corneæ.

MORBI Cornee sunt plures. Eius ulcera fiunt aut in superfitie corneæ, aut profundo eius. Quę sunt in superficie, quatuor modis fiunt. Vnum ulcus simile in calore fumi incipientis de nigredine oculi per locum multum. Secundum est magis rubeum alio, et profundius, sed minus. Tertium fit super nigredinem, et tendit parum super albedinem: et pars eius quæ est super nigredinem, habet colorem album: et quę est super albedinem, colorem rubeum. Quartum fit in superficie corneæ ramosum. Et concaua ulcera fiunt tribus modis. Vnum ulcus est profundum, & strictum, simile grano panaci. Secundũ ulcus est infectum, multi corticis, & profundum: et quando perforatur, emanant humiditates oculi ex corrosione accidente in cumcis. Sed pustulæ diuersæ sunt, in colore loci, dolore, & fine: & erunt nigræ, albæ, & mediocres in colore. Et quæ sunt nigrę, erunt post corticem primum corneæ, & ille cortex di-

Vlcera in superficie.

Vlcera concaua.

citur facilior, & componitur ex quatuor corticibus. Et albæ erunt post A
primum & tertium corticem eius: & illa dicitur difficilior. Et quę sunt coloris mediocris, erunt post corticem secundum, quę dicitur mediocris inter difficilientem & facilientem. Sed in loco si sint separatę a foramine, salubriores erũt: & si sunt super substantiam foraminis, erunt difficiliores. Et similiter si post primum corticem, erunt salubriores: et si post tertium, difficiliores. Sed in dolore, si dolor fortior, difficilior erit cura: si lenior, salubrior. In fine quę erunt salubres, habebunt dolorem modicum, & erũt separatæ a foramine, & post corticem primum, & de materia modica: sed quę difficilis finis, erũt ex multa materia, et cum acuitate, et post corticem tertium super substantiam foraminis pupillę: et dolor eius inducit cęcitatem. Eminentia fit quatuor modis. Vna eminentia est, quando eminet modica pars uueę: & dicitur caput formicæ: & estimabit eam uidens, quod sit pustula: & differunt inter eas. quia eminentia est in uuea. Et si oculus est niger, glaucus, uel columbinus, erit in colore ipsius: & pustula radicaliter est alba, cum rubedine, & pulsatione in oculo. Et species alia eminentiæ similis est uueę: & dicitur uelamen. Et tertia eleuatur usq; ad pilos palpebræ. Et quarta appellatur caput claui. quia est ei similis. Et hæc fit quando adhæret aliqua pars corneæ. Et differt inter uestigium, & albedinem. quia albedo fit ex pustulis quæ fiunt in profundo corneæ: sed uestigium fit ex pustulis quæ fiunt in superficie corneæ.

Eminentia.

B

CANON. XXII. ad Tacuinum Vicesimumsecundum de morbis Corneæ & Vueæ. &c.

MORBI anguli sunt. 3. fistula, quę dicit̃ grab, manatio, & glandula. Et morbi uueæ sunt strictura foraminis, & eius amplitudo. Et morbi accidentes inter corneam, & humiditatem cristallinam, sunt aqua, et uapores ascendentes a stomacho. Et color aquæ si est ut color aëris, conuenit ei cura cum ferro. Et si est ut color nitri, potest etiam curari cum ferro. Fit etiam in colore albo, rubeo, aureo, uiridi, blauo, & nigro. Etiam assimilatur argento uiuo, in suo motu. Debet autem curari cum instrumento. Supponere debes manum alicui duorum oculorum: et si uides alium oculum in suo foramine ampliari, cõuenit ipsi curę. Sin autem non, erigatur patiens in sole, et præcipiatur ei, quod in te respiciat bene: et superpone pollicem palpebræ superiori, & commoueas eam super oculum: deinde dimitte oculum, & cito aperiat̃: & inspice. Et si moueatur quãdo separati sunt pollices ab oculis, dispergitur, nec conueniet curæ instrumẽti. Et si remanet collecta, & nõ dispergit̃ aqua: tunc perficitur, et conueniet. Et si aqua est fortis grossitudinis, uel uiscosa, uel subtilis, nõ debet curari cũ instrumento. Et diuersimode locuti sunt medici de loco in quo generat̃ ista aqua.

C Quidam dixerunt, quod generatur de tunica corneæ, & uueæ: quidam, quod generetur inter uueam & cristallinam. Primi allegant, quod aqua fit cum amplitudine, & non manifestatur de uuea nisi modicum: & impossibile est, quod amplietur foramen in tanta ultimitate, quod curetur instrumento, & reuertatur tunica prout erat. Dicunt item, quod si sequeretur uueam, iam manaret humiditas albuginea ex fissura instrumenti. Et allegant alij: q̧ si sic esset, quare suspenditur aqua cum uuea penes curam instrumenti? Et reprobant primi, quod impossibile sit, quod amplietur foramen in cura instrumenti, & suspendatur aqua cum uuea. Et allegant alij, quod si esset aqua inter uueam & corneã, uideretur instrumentum sub cornea: quia est tunica sub qua uidetur id quod ibi est: quia uideretur in colore tunicæ quæ est post eam. Et nos non uidimus instrumentum penes pupillam. Et excusarunt se in dicto priorum, dicentes. Si hoc esset, & si rumpatur uuea, iam manaret humiditas albuginea: sed ipsa est in pañiculo subtili, qui prohibet eius manationem. In eo quoq; quod dixit Gal. quod ipsa sit de cristallina & cornea, signatur, quod credit, q̊d hæc potest fieri inter corneam & uueam, uel inter uueam & cristallinam. Quod si creditur, quod sit de cornea & uuea, proprie dicit, absq; cristallina: sed possibile est apud eum, quod ipsa potest fieri in utroq; loco: ideo caput acutum instrumenti, appellati mahac, nõ debet esse ualde acutum: ne scindat panniculum subtilem super albugineam.

D

CANON. XXIII. ad Tacuinum Vicesimumtertium, De morbis neruorum Visus, & doloribus Aurium.

MORBI neruorum Visus sunt, opilatio, sabtara, gehar, & separatio continuitatis. Fit autem opilatio, Aut ex multa humiditate generata circa neruos, ad infestandum eos, ex qua deficit uisus, aut minoratur. Et signum eius est, ponderositas capitis, præcipue in profundo oculorum. Aut fit ex humore manante ad inferiora neruorum: & homo imaginatur in principio eius, uidere radios, muscas, capillos absq; læsione apparente in oculo de signis aquæ: & si clauditur unus oculus, & non ampliatur alius, illud dicit᷑ mala opilatio. quod non penetrat aliqua pars uisus ad oculum alium. Et separatio continuitatis fit ex casu, uel percussione, accidentibus super caput: aut ex uomitu forti. Et signum eius est, eminentia oculi in principio: deinde non fit concauus, nec contabescens: & deficit uisus, uel minoratur. Et Sabtara fit ex grossicie ipsius spiritus animalis & turbedine humorum. Etiam Gehar fit ex paruitate spiritus uitalis, & extensione musculi oculum mouentis: & quando spasmatur aliqua pars ipsius, declinat oculus ad illam partem: et quando mollificat᷑, declinat oculus ad partem contrariam: & musculus defendens radicem neruorum, quod non amplietur & separetur quando spasmetur, non lædit oculum: tamen si mollificatur, lædit eum. quia hoc fit ex materia manante ad neruos & musculum. Et possibile est, quod hoc fiat in uenis pro

Opilatio uisus.

Separatio cõtinuitatis.

Sabtara.

Gehar.

cedentibus in oculos in craneo capitis, unde fit manatio humiditatis de capite ad oculos. A

Morborum accidentiũ in aure, quidam accidunt cõmuniter in omnibus membris auditus: quidam appropriantur parti membrorum ipsius. Qui accidunt communiter, sunt mala complexio, apostemata, separatio continuitatis: et morbi accidentes in fundo aurium. ut sunt signa dicenda in dolore existente in craneo capitis, in parte pertinente ad fundum aurium. Et aliqua ipsorum signorum erunt extra foramen, & sunt manifesta sensui: & præcedit hæc casus, uel percussio. Et morbus qui fit ex causa interiori, non manifestatur nisi ex læsione accidente auditui. Et morbus qui fit in foramine auditus, aut est ulcus, aut caro addita, aut ex uerme generato ibi, aut sordicies, aut casus alicuius lapidis uel grani in eam, uel ingressus aquæ ex natatione, uel infusione capitis cum aqua: uel animalis ingressus, uelut muscę, uermis, & similiũ, aut uentositatis. Unde quando huiusmodi morbi sunt fortes, inducunt debilitatem auditus. Et morbi qui sunt in instrumẽtis auditus, & neruis eius, sunt tinnitus, sonitus, et uox mentiens, grauis auditus, surditas: quorum in tabula dicentur causæ & signa.

CANON. XXIIII. Ad Tacuinum Vicesimumquartum, De morbis Aurium, & Narium.

OPILATIO si fit ex uermibus generatis ex humiditate corrupta, signum ipsorum habetur per motum, & tremorem existentem in aure: & possibile est, ꝙ aliqua pars ipsorum foras egrediatur. Et si fit ex uerruca, uel carne addita, uel sordicie generata ex superfluitate materiæ, signum est, ꝙ uidetur inspiciendo aurẽ in sole. Et similiter uidetˋ id quod cadit in aurem. Et aqua signum habetur per balneationem præcedentẽ. Et animalis ingredientis aurem, signum habetur per motum ipsius. B Opilatio aurium ex uermibus.

Morborum autem Odoratus quidam accidit in naribus, & in panniculo induto interius. Et quidã in instrumẽto primo instrumentorũ odoratus, quæ similia sunt additamentis mammillarum. Et morbi accidentes in quolibet loco hmoi membrorum, fiunt aut ex mala complexione, aut separatione continuitatis, aut ex morbo officiali. Et morbus officialis est, ut caro addita in naribus, quæ dicitur polipus, qui obturat nares cum pedibus. Sed fœtor narium fit ex putrefactione ossis colatorij: uel ex humore inuiscato in foramine eius: aut ex humore putrido. Et illud sequitur febris & soda. Et si humor putridus est in ossibus putrefactis, illud sequitur minoratio uocis. Et sunt morbi accidentes in utroꝗ instrumento odoratus. ut sunt coriza, et defectus odoratus. Odoratus morbi. Polipus.

D

C

CANON. XXV. Ad Tacuinum Vicesimumquintum, De morbis Odoratus, & Linguæ.

Coriza.

MORBI accidentes in instrumēto Odoratus, sunt coriza, & defectus odoratus. Coriza est ex humiditatibus de uentricule cerebri descendentibus ad nares. Et fit uel a causa calida, uel frigida. Quæ fit ex caliditate, erit ut illud quod accidit ex calore solis, in capite liquefaciente superfluitates quæ sunt in cerebro. Et quæ fit ex frigiditate, est illa quæ fit ex äere frigido inducente superfluitates quæ dissoluebantur a cerebro. Et Chasam est defectus odoratus: & fit a mala cōplexione incensa, aut opilatione, aut apostemate, aut ex humore grosso, uiscoso, aut separatione cōtinuitatis. Et si passio est modica, diminuit odoratū: si multa, deficit in toto. Et dum loquimur de naribus, est morbus in osse colatorio. Et si loquela non est impedita, uitium est in utroq; uentriculo, anterioris instrumentorum odoratus, aut in panniculo induto eis interius.

Chasam.

Gustus & linguæ morbi.

Morborum quidem linguæ & locorū oris, quidam sunt linguæ accidentes: & quidā in parte nerui eius. Et qui accidunt in lingua, sunt pustulæ: & dicuntur cola: & apostema calidū, apostema simile glandulæ, quæ dicitur ranula: & corruptio gustus, qui mutatur ad amaritudinē: & hoc fit ex cholera rubea: uel ad dulcedinē, & hoc fit a sanguine: uel ad acidū, & hoc fit a flegmate acido: uel ad salsedinem, & hoc fit a flegmate salso. Et quidam accidunt neruo ex quo fit sensus gustus: & ex hoc fit diminutio gustus. Vel est defectus in toto, uel in parte. Et quidam accidunt in
D
neruo ex quo fit loquela: & sunt grauedo linguæ, & surditas. Et hoc fit ex mala cōplexione dominante in neruo: uel ex opilatione accidente in eo, aut apostemate, aut infestatione. Et separatio continuitatis neruorū fit ex humore acuto, uel percussione, uel casu super cerebrum. Et fit grauedo linguæ post morbum acutum & sirsam.

CANON. XXVI. Ad Tacuinum Vicesimumsextum, De morbis Labiorum, Oris & Dentium.

Oris morbi.

MORBORVM accidentium in Ore, quidam accidunt in labijs, ut fissura, & hemorroidę. Et quidam accidunt denribus, ut dolor ipsorū: quę fit, aut a calore, aut frigore: corrosio, cauatio, stupor, motus, & casus. Et dentes in se non dolent, nec tamen carent sensu. Et habetur significatio huius. quia si frangatur dens in aliqua parte ipsius, inde non fit dolor: & si infrigidetur, non dolet. Quare dolor accidit a mala complexione neruorum ligantium dentes, qui sunt in radicibus ipsorū, aut apostemate in locis prędictis: estimaturq;, q̄ dolor sit in eis. Et si mitigatur dolor apud eradicationē, hoc fit ex dilatatione neruorū, uel apostematis. quia quando stringit̄ locus eius, extenditur, & dolet: & quando ampliatur locus, mitigatur dolor. Et quando medicina tangit locum dolentē, mitigatur tunc dolor, ob tactum ipsius. Et dicitur, q̄ dolor dentium fit ex dilatatione, & cōstrictione. Et intelligi potest, ut dixi. Et si or-

Dentiū dolor

tus dentium in pueris fit tardus, fricentur gingiuæ cerebro leporis, aut medulla lacertæ. quia iuuat ad producendum sine dolore: similiter suspensio dentis lupi, uel canis. A

CANON .XXVII. Ad Tacuinum Vicemumseptimum De morbis Dentium, Gingiuarum, Vuulæ.

CASVS Dentium, uel commotio ipsorum sunt ex humiditate gingiuarum, & neruorum tenentium eos, uel putrefactione gingiuarum, uel amplitudine foraminum in quibus sunt. Et amplitudo foraminum fit ex opportunitate ortus aliorū dentium fortiorū eis, ut accidit infantibus: & ex opportunitate ortus aliorū dentium, sicut fit in iuuenibus. Et hæc amplitudo foraminum fit necessario ampla, ut in eis locari possint dentes maiores primis, & fortiores. Sed ex siccitate fit, ut accidit in senibus, casus ipsorum dentium. Et dicitur, ꝙ in quodam sene cecidit dens, & ortus est alius: quod incredibile alijs. Et dixit mihi quidam fidelis, ꝙ uiderat uetulam, cuius dentes ceciderunt, & ortus fuit dens in ore eius nouus. Et hoc nō uidetur impossibile, per Philosophum dicentem, ꝙ potest oriri dens in senectute: ut uisum est multotiens. Etiam putrefactio gingiuarum, commotio dentium, & casus ipsorū, malum fœtoris oris, caro addita inter dentes, exitus sanguinis de gingiuis, uel toto ore, dicuntur de morbis oris: & ipsorū signa sunt similia. Apostema accidit in gingiuis ex cholera rubea. Et morbi Vuularum sunt, mollificatio, casus, & apostema calidum ipsarū. Et quando subtilis fit radix Vuulę, fit rotundum caput eius, & prolongatur apostema casus eius, & non conferunt medicinę: incidi aūt debet, ne inducat squinantiam. Et si est rotunda, et radix eius nō est subtilis, neq; longa, et color eius fit ut color sanguinis nigri, non debet incidi. quia ex incisione eius fit apostema magnū, & fluxus sanguinis incessabilis, & incurabilis, & sequit̄ mors. Si est subtilis radicis, & longa, & extramitates eius sunt similes caudis muris, & mollificante colore eius declinante ad albedinē, incidi debet pars addita contra modum naturalem. quia si inciditur cōtra quantitatē conuenientem, incisio inducet nocumenta magna et diuersa, secundum diuersos occasus materię descendentis ad pectoralia. Cui faciendum est medicamen tempore necessitatis cum cautela.

Casus dentium.

B

Vuularum morbi.

CANON .XXVIII. Ad Tacuinum Vicesimumoctauum, De morbis Gutturis, Epigloti, Pulmonis, & Cannalium ipsius.

MORBORVM accidentium in membris anhelitus, quidam accidunt in gutture, uel in gula, uel in cannali pulmonis, uel in uelamine induto super costas, uel in diafragmate, uel in corde. Et morborū in gula accidentium quidā sunt in glandulis, quæ dicuntur amig, quæ generant saliuam: quorū locus est in utroq; latere gulę: et quidam in musculo eius, & quidam in uelamine induto super eum: & quidā in meatu eius. Et qui

Morbi anhelitus.

Gulæ.

C accidunt in glandulis, sunt apostemata calida. Cuius signum est, dolor strangulans gulam penes glutitum, & rubedo in exteriori parte gulæ. Et qui accidunt in musculo, sunt squinantia, apostema in musculo gulæ, aut hysophago. Et qui accidit in musculo interiori, prohibet deglutitum: & malum erit: & si fit in musculo exteriori, erit minoris maliciȩ. Et istud sequitur difficultas anhelitus, eius eiectio, diminutio uocis, dolor gutturis, rubedo oculorum & faciei, extensio difficilis deglutitus, concauitas oculorum.

Squinantia. Squinantia est apostema calidum: accidens in musculo gutturis. Si in musculo exteriori, salubris: si in interiori, dicitur squinantia canina: & illa species incurabilis est. Et si fit ex uitio spondilium, quod fit et accidit in plurimum infantibus, ex debilitate ligamenti spondilium, uel percussione. Et signa unius squinantiæ sunt sicut alterius: tamen unius fortiora alijs, & difficilis deglutitus. Et quando infestatur id quod deglutitur, ascendit ad partes palati, & egreditur de naribus, ex opilatione hysophagi. Et in salua squinantia apparet apostema in ore, quando os aperitur, aut in parte exteriori gulæ: sed in mala nihil apparens erit. Et qui accidunt in meatu ipsius, fiunt de sanguisuga bibita cum aqua, & obtenta gula, uel spina piscis, uel alterius rei.

Reumata. Et qui accidunt in uelamine gulæ, & gutturis, et cannalis pulmonis, sunt reumata: quæ sunt quędam descensiones superfluitatum humidarum de cerebro. Et si descendunt hæ superfluitates ad nares, dicuntur coriza: si ad guttur, & cannalem pul-

D monis, inducunt raucitatem, & tussim: & si ad pulmonem & pectus, erit materia tussis mala & difficilis. Et fiunt aut ex caliditate, aut frigiditate. Accidentia caliditatis, sunt inflammatio faciei & capitis, acuitas illius quod manabit de naribus cum asperitate gutturis. Sed in accidentibus a frigiditate, patietur patiens frigiditatem, & opilationem narium, et diminuitur odoratus, uel deficiet, uel diminuetur uox: & in raucitate sentie-

Tussis. tur asperitas gutturis cum punctione, absq; turbatione, & fit tussis cum siccitate absq; reumate ex caliditate febrium, uel frigiditate äeris septentrionalis: & cum ea non erit sputum, sed sicca erit. Et hoc fit etiam ex humiditate gutturis, & cannalis pulmonis: & inde uox erit clara, & carebit asperitate. Fit etiam tussis & raucitas ex causa exteriori. ut ex puluere, fumo, & uoce magna. Et reuma non potest digeri in senibus cum uelocitate.

Pulmonis morbi. Peripleumonia. Morbi accidentes in pulmone, sunt tussis fortis, asthma, strictura anhelitus, & eiectio eius. Peripleumonia est apostema calidũ pulmonis cum sputo sanguinis, uel saniei: & illud sequitur ptisis. Et tussis ex pulmone fit aut ex descensu alicuius humiditatis de capite, aut ex mala complexione: & superfluitas, aut eri tacuta, subtilis: quæ est peior, licet spuatur: aut grossa, aut calida. Super quæ habetur significatio per caliditatem anhelitus, sitim, deiectionem äeris frigidi, rubedinem faciei: & possibile est, ꝙ quandoq; erit sputum. Et si est frigida, habetur significatio super eam per liuiditatem faciei, modicam sitim, nocumentũ ex rebus frigidis, & äere frigido: iuuamentum per balneum, & äerem calidum.

Et strictura anhelitus asthma, & eiectio anhelitus, erunt ex strictura meatuum pulmonis: & si strictura est in uenis pulsatilibus, erit asthma: et si fit in diuersione cannalis, exinde eiectio erit anhelitus, & eius strictura. Et habetur significatio super hoc, per frequentem anhelitũ absq; febre, qua si laboraret patiens magno labore, & magno anhelitu. Et fortificatur patiens per dormitionem, et alleuiatur penes sui eiectionem. Emissio anhelitus erit delectabilior ea inmissione: & fit exinde tussis cum commotione: & si est absq; tussi, possibile est ut declinet ad hydropisim, ex caliditate & multitudine uaporũ cordis. Et fortificatur exinde sitis: & patiens magis declinabit ad immissionem aëris frigidi, quam emissionem aëris eius. Peripleumonia est quoddam apostema pulmonis ex sanguine, uel cholera rubea. Et exea accidit febris fortis cũ tussi, strictura anhelitus, et dolore in anteriore parte pectoris, cum rubedine genarum, et oculorũ. A Peripleumonia.

CANON. XXIX. Ad Tacuinum Vicesimumnonum, De Sputo sanguinis, & saniei, morbis pañiculi, cerebri, diafragmatis, & cordis.

SPVTVM sanguinis aut fit de cannali pulmonis, aut de pectore, aut de ore stomachi, aut de fundo ipsius, aut de capite, aut de gula, aut de gutture, aut de hysophago, uel de ore. Si de pulmone, erit cum tussi forti, & egreditur subito absq; dolore in magna quantitate, in colore rubeo, cũ spuma. Et si de pectore, erit cum tussi forti similiter, tamen in parua quantitate, quasi simile sanguisugæ: & sequuntur istud reumata, & pectus erit strictum. Si est de ore stomachi, erit cum eo dolor in ore stomachi. Si de fundo stomachi, egredietur cum uomitu & dolore leui. Et si de capite, cũ rascatione. Si de gutture, cũ hinitu. Si de hysophago, dolor erit inter spatulas. Si de ore, egressus eius erit cum alio sputo consueto. Et fit sputũ sanguis exterius. ut ex percussione, uel casu, uel magna uoce, uel saltu, ex quo rumpitur aliqua uena. Et huius signum habetur per egressum multi sanguis subito. Vel interius: ut ex corrosione uenarũ, accidente er reumate acuto, uel cholerico, uel phlegmatico, salso. Et huius signum habetur, quod parũ primo egredit͂, deinde in multa quantitate: uel de repletione uenarũ, uel cum dominatione complexionis calidæ & hum. uel complexionis malę & siccæ, quæ condensat uenas ualde, & eas restringit: unde pars ipsarũ eminebit super partẽ, & aperiunt͂. sicut accidit luto quando siccatur. Sed sputum saniei fit aut ex apostemate cal. accidente in pulmone, uel pectore, uel post sputum sanguinis, uel in panniculo induto super costas, uel diafragmate. Et quod fiit ex apostemate horum locorum, declinabit ad colligendũ saniẽ: et febris et rigor accidẽt in laborante eo penes generationem saniei: & de ipso tempore expectatur eius emanatio. Sed diuersa fit uelocitas eius, et tarditas, iuxta caliditatem materiæ, et frigiditatem, grossiciem, & subtilita Origo Sputi sanguinis. B Sputũ saniei.

C tem eius: Et si est cal. et subtilis emanatio, erit in die septimo, numerando
a die rigoris & febris. Et si fit ex complexione cal. & patiens est iuuenis,
significatio habetur exinde, quod emanatio erit in septimo. Et si materia
est grossæ substantiæ et acuta, emanatio erit in die uicesimo. Quod si ma=
teeia est grossa, & modicæ caliditatis, erit in die quadragesimo. Et si mate
ria est grossę emanationis, fortificabitur febris ponderositas & rigor. qm̄
ex quo generatur sanies in aliquo apostemate, erit ponderositas cum eo
in latere passionis: & quando iacebit super latus sanum, sentiet rem pon
derosam esse suspensam in latere superiori. Et si apostema fuerit in medio
pectoris, dolor & ponderositas erūt fortiores in parte anteriori pectoris.
Et si fit apostema in utroq; latere pectoris, sentietur dolor in eis. Et si su=
per aliquod latus iaceat, sentiet ponderositatem in superiori latere, uel la
certo. Et emanabit sanies quandoq; ad superius, & ascendet per sputum
& tussim: & quandoq; ad inferius, & tendet ad epar per uenam conca=
uam: deinde ad intestina, uel renes. Et laborantes hac passione, si spuunt
uelociter ante quadragesimum diem de die in qua emanauit apostema,
non patiet̄ ptisim: quod si non, generatur sanies in quadragesimo, et decli
nabit patiens ad ptisim. Et ptisis hęreditarie succedit. Et morbi acciden
tes in panniculo induto super costas, sunt species apostematum & exitu=
Pleurisis. rarum. Et quandoq; accidit in eo apostema cal. & dicitur pleurisis. Et si
D accidit in musculo, apostema dicitur dolor lateris. Si in pleurisi fit sputū
in principio eius, passio erit salubris, & breuis. Si fit sputnm in quarto, e=
rit crisis in. 7. uel. 11. uel ad plus in. 12. Et si tardat sputum ad septimum di=
em, tardabit crisis ad. 20. diem. Et habetur significatio super colorem spu=
ti super modum apostematis. Nam si rubeum, est sanguineum: si citrinū,
cholericum: si album, phlegmaticum: si nigrū, uel liuidū, melancholicū.
Et parum fit apostema in musculo, in melācholico, uel phlegmatico: aut
Morbi diafragmatis. non fit sputum, & dolor pungens. Et morbi Diafragmatis sunt, mala
complexio, & apostemata. sicut sunt birsam. Et morbi Cordis sunt etiā
Morbi Cordis. ei proprij, uel cōmunes & alijs. Qui sunt proprij, sunt dolor, & saltus: &
qui sunt cōmunes, ut sincopis. Et dolor fit ex mala complexione, uel apo
stemate, uel solutione continuitatis: ut ex uulnere in quo non sanabitur,
sed morietur cito. Sed mala complexio, sincopis, & saltus, curabiles sunt:
tamen apostemata, & uulnera ex ueloci periculo ipsorum non recipiunt
medicinam, nec curam.

CANON. XXX. Ad Tacuinum Tricesimum, De morbis Cordis.

MALA COMPLEXIO cordis aut est calida, aut frigida,
aut humida, aut sicca. Saltus aut fit ex humiditate aquosa,
aut sanguinea. Sicut fuit in illo de quo locutus est Gal. cui contingebat ie
ctigatio quolibet anno: & curabatur in quolibet anno cum minutione
tribus annis: & in quarto anno minutus fuerat ante tempus euentus ei=

us, & sanabitur, & minuebat quolibet anno ante tempus eius aduentus, & sanatus est perfecte. Sincopis est dissolutio uirtutis uitalis subitanea. Et fit ex repletione uenarum de humoribus, aut stomachi de cibo. Aut ex repletione cerebri, aut apoplexia. Aut ex inaninitione intensa. ut fluxu uentris, sanguinis, fluxu ex naribus, matricis, uulneris, uel manatione saniei ex apostemate, uel sputo sanguinis forti, uel priuatione cibi & potus: uel complexione mala calida, ut in febribus: uel ex frigiditate stomachi, cum qua deficit appetitus cibi: aut ex forti dolori oris stomachi, & colicæ, & dolore ulceris articulorum, & uulnerum capitis musculorum: aut ex putrefactione matricis ex uaporibus frigidis tendentibus de matrice ad cor: aut ex morbo accidente in corde: & hic sequitur mors subito. Et sincopis accidens in paroxismo febrium. Fit etiam ex caussa doloris accidentis ex caliditate, aut ex manatione humoris putridi ad stomachum: apostemate febricitantis, accidente in aliquo membro: aut debilitatione oris stomachi. Fit etiam sincopis ex accidentibus animi. ut terrore, & impetu. Et signa cõmunia sincopis sunt, frigiditas extremitatum, debilis anhelitus, & paruus, color citrinus: & si uocatur laborans sincopi, non respondet, quasi esset longe a clamatione. A Sincopis.

CANON. XXXI. ad Tacuinum Tricesimumprimum
De morbis hysophagi, & stomachi.

MORBORVM accidentium in instrumentis nutrimenti, quidam fiunt in hysophago, quidam in stomacho, quidam in intestinis, aut in epate, aut in splene, aut in cistifellis, aut renibus, aut uesica. Morbi qui accidunt hysophago, aut fiunt in corpore ipsius, aut in meatu ipsius. Qui in corpore ipsius, est debilitas uirtutis attrahentis cibũ, uel expellẽtis eum per uomitũ. Et debilitas ipsius fit ex mala cõplexione, uel morbo officiali, uel se paratione cõtinuitatis. Et mala cõplexio aut erit calida, aut frig. hum. uel sic. Et apã officiale est ut apostema q̃d fit aut cal. aut frig. Et separatio cõtinuitatis si fit per longitudinẽ, infert diminutionẽ in attractione: et si fit per latitudinẽ, infert diminutionẽ in expulsione. Et morbus accidens in meatu ipsius, est opilatio, & fit ex apãte cal. uel frig. Et signũ opilationis accidentis in meatu ipsius, est ꝓhibitio penetrationis cibi ad stomachum. Et qñ putrefit apã, patiẽs patietur rigorẽ et horripilationẽ, et fortificat febris: et in stomacho fit morb9, aut in ore, aut in fundo. Et erit aut ꝓprius, aut cois. Cõmunis fit ex coĩcatione alicuius membri, ut cerebri in uigilijs, et ꝑmixtione mẽtis in febrib. ut in epilẽtia, spasmo, & subeth. Sed ex coĩcatiõe cordis cũ eo fit sincopis, et saltus. Et morbus ꝓprius stomacho aut fit cois ei, et omnibus suis. sicut est mala cõplexio, separatio cõtinuitatis, apãta. Sed propri9 est, ut corruptio appetitus, appetitus caninus, & alij morbi de quib9 dicturi sumus, si mala cõplexio eius fuerit cal. uel hum. frig. uel sic. uel composita de eis. Cura compositæ complexionis debet esse ut cura singularis, quãdo componitur morbus. B.

C

CANON. XXXII. ad Tacuinum Tricesimum secundum, De morbis Stomachi.

DOLOR STOMACHI accidit in ore eius ex mala complexione calida. Et cognoscitur hæc per mitigationem doloris ex appositione rerum frigidarum super stomachum, & sumptione rerũ frigidarum. Et fit ex calore manante ad os stomachi. Et hũc sequitur frigiditas extremitatum, sincopis fortis: & possibile est, ut patiens pereat ex dolore: & manat cholera rubea ad os stomachi, quando tarda fit sumptio nutrimenti: & penes dolorem uehementem, et angustiam magnam: et ex ipso dolore fit morbus, quem sequitur mors. Fit etiam ex phlegmate putrido manante ad os stomachi, inducente lamentationem, et rubedinem: & totũ id accidit ex sensu oris stomachi, & proximitate eius ad cor. Sitis intensa accidit ex caliditate oris stomachi, uel stom. uel utriusq; simul, uel ex humore salsó congregato in tunicis ipsius, uel in intestinis gracilibus, uel meseraicis: uel ex caliditate epatis, pectoris, et pulmonis. Et distinguitur inter sitim quæ fit ex caliditate pectoris, & pulmonis: & sitim quę fit ex parte stomachi, & intestinorum, & epatis. quia sitis quæ fit ex caliditate pectoris & pulmonis, mitigatur per immissionem aëris frigidi: & quæ fit ex parte stomachi, uel epatis, non mitigatur nisi per potum aquæ frigidæ. Et dixit Gal. quod quidam passi sunt sitim fortem, & non fuit mitigata per potum aquæ frigidę, nec per immissionem aëris frigidi: & mortui sunt ex ipsa siti. quia quidam ipsorum comedebant tyros sitim inferentes: & quidam biberunt uinum in quod cecidit tyrus: et quidam de uino uetusto, quorum stomachus calefactus fuit ualde: quidam ex defectũ aquæ dulcis, biberunt aquam maris, & mortui sunt ex siti. Et quorundam lenificabatr natura nauseatiua ex potu aquæ maris: & euacuatæ sunt exinde humiditates corporum eorum. Sed morbi accidentes in fundo stomachi, sunt mala digestio, satietas nauseatiua, fluxus uentris cum uomitu, appellatus ayda, diaria, lienteria nauseatiua, singultus, inflatio, uentositates, & ructatio. Quia cibus quando non descendit cito de stomacho, dicitur tarda digestio. Et quando non digeritur, nec descendit penitus, & corrumpitur in stomacho, dicitur satietas nauseatiua. Et mala digestio fit ex caliditate, uel frigiditate, uel humore cholerico, uel phlegmatico, aut melancholico, uel ex satietate nauseatiua, uel ex ayda.

Sitis intensa.

D

Morbi in fundo stomachi.

CANON. XXXIII. Ad Tacuinum Triecesimumtertium, De morbis Stomachi.

MALA COMPLEXIO stomachi, aut fit ex qualitate singulari, aut communi: & materia aut erit cholerica, aut phlegmatica, aut melancholica: & siccitas & humiditas eius non fiunt condominabiles. quia si condominatur ei humiditas, ex ea fit hydropisis: & si condominatur siccitas, ex ea fit consumptio. Apostemata itẽ stomachi aut sun-

calida, aut frigida. Et distinguitur inter malam complexionem stomachi singularem, & malam complexionẽ stomachi cum materia, de eo quod emittitur per uomitum post sumptionem laudabilis nutrimenti: et si mixtum est cum aliquo humorum, tunc dicitur cum materia: si non, erit singularis. Cognoscitur etiam per urinam. quia si post sumptionem æqualis nutrimenti, erit spissa & grossa, tunc significat super malam cõpeexionem cum materia: & si subtilis & clara, tunc significat super malam complexionem singularem. Cognoscitur etiã per egestionem post sumptionem nutrimenti æqualis. quoniã si egeritur stercus cum aliquo humore, tunc dicitur mala complexio cum materia: sin autem, erit singularis. Etiã per inflationem uenarum corporis, & earum repletionem cognoscitur. quia super separationem continuitatis habetur significatio cum eo quod dixi in sputo sanguinis: & iã dicta est cura eius. Et corruptio appetitus cibi, fit aut ex augmento, aut ex diminutione, ex defectu, aut ex incursu horribili. ut accidit in gaham. Et augmentũ appetitus quãdo fit in quantitate, exinde fit fames canina, & gaham. ut plus fit in pregnantibus penes congregationem superfluitatis malæ in ore stomachi ipsarum, quæ superfluunt de sanguine menstruo, de quo nutritnr embrio. quia pars ipsius uertitur in nutrimentum embrionis: & pars alia, quæ minor est in bonitate, tendit ad mammillas, & fit lac: & peior pars eius si remanet superflua, tendit ad os ipsius stomachi, & inducit appetitus malos: & accidunt in muliere in tertio mense, & quarto mense cessant. quia embrio dum est paruus, nutritur cum modico sanguine, & maior pars remanet: tamẽ quando magnificatur, nutritur cum maiori parte ipsius sanguinis: & si remanet aliqua pars eius, inducit gaham. Bolismus uero est dolor intensus in membris. quia stomachus quãdo patitur fortem frigiditatẽ, non appetit: & quando deficit eius appetitus, appetunt membra cibum stomacho: qui cum eis negatur, sequitur exinde fames communis cum omnibus membris, nõ ex ore stomachi. Et distinguitur inter hunc morbum, & appetitum caninum. quia ex isto morbo deficit appetitus: exinde fit macilentum corpus, et debilitatur uirtus: sed in appetitu canino appetitus est fortis, & membra sunt repleta.

A

Corruptio appetitus cibi

B

Bolismus.

CANON. XXXIIII. Ad Tacuinum Tricesimum quartum, De morbis Stomachi.

AYDA EST euacuatio quædam quæ dicitˀ cholerica passio, facta per uomitum, & fluxum uentris. Et fit ex corruptione cibi secundum modũ corruptionis, aut ex multitudine eius, aut malicia, aut uiscositate: unde mutatur ad choleram rubeam, et expellitur a uirtute expulsiua ex læsione ipsius: & pars eius subtilior ascendit ad os stomachi, & emittitur per uomitum: & pars eius residens in fundo stomachi, emittitur per fluxum uentris. Vel fit ex manatione aliqua cholerica facta ad stomachum. Et habetur significatio huius per id quod emittitur de cor

Ayda.

C pore per uomitum, uel per fluxum uentris, per lamentationem, nauseam, & sitim: & in hoc erit cum læsione modica: & penes euacuationem cibi corrupti, fortificatur dolor, ex acuitate cholorae, & acetositate eius quod emittitur per uomitū, pungens hysophagum: uel per fluxum pungentem intestina & anum: & exinde fit lamentatio turbida, nausea, cum temporibus planis, nare subtili, extremitatibus frigdis, penes fortitudinem ipsorum accidentium, et multitudinem humorum paratorū ad corruptionē in corpore.

Diaria. Diaria est quędā euacuatio membrorū subtiliū. Et fit ex malicia regiminis cibi, aut repletione uenarū, aut opilatione opilante meseraicas, aut humoribus salsis manantibus ad stomachum. Et signum eius erit, salsedo oris, aut acuitas oris stomachi, cum siti: et exinde fit dysenteria. Et nisi sit acuitas, aut salsedo, exinde non fit dysenteria, sed debilitas uirtutis. Et distinguit̄ inter diariam, & aydam. Quia cum ayda fit uomitus, cum diaria non: et ayda est morbus calidus, breuis tempore: sed diaria est morbus longus. Et quandoq; diaria fit frigida, accidens in biduo, aut triduo, iuxta congregationem humorū in membro a quo expellitur ad stomachum, & ad intestina: & accidit in febribus. Fit etiam diaria a materia flegmatica contenta in intestinis, ex qua fiunt inflatio, & torsio. Et hoc fit in modica quantitate, & moram longā patiens trahit in tempore suæ emissionis.

Lienteria. Lienteria uero est quædam lubrificatio intestinorum, ex qua labitur cibus cito de stomacho, nulla mutatione facta

D in forma eius. Et fit aut ex debilitate uirtutis retentiuæ, uel mala complexione frigida & humida, & uiscositate materiæ dn̄antis super stomachū & intestina, & lubricantis nutrimentum. Aut ex fortitudine uirtutis expulsiuę, si in stomacho sunt pustulę, uel ulcera, quę pungūt cibos in transitu eius: unde expellit eum natura, & emittit statim. Et habetur significatio eius per id quod erit in ore & lingua eius de pustulis, & per caliditatē & siccitatem, quæ erunt in ore. Et dixit Hippo. Eructatio acida si fit in lienterico, nō antecedente causa signum, laudabile est. Et bene dixit. quia eructatio acida non fit nisi per mutationem nutrimenti, quando moratur in stomacho, & retinetur a uirtute.

Nausea. Vomitus. Nausea, & Vomitus fiunt ex multitudine nutrimenti, & eius ponderositate super stomachum: aut ex malicia ipsius, si erit horribile, amarū, aut pungitiuum: aut ex humore pungitiuo. Et si fuerit in concauitate stomachi, inducit uomitum: & si inter tunicas, exinde infunditur, & prouocabit nauseam. Et hm̄oi humor aut manabit ad stomachum, aut generatur in eo. Et si fit ex humore generato in eo, erit nausea incessabilis: & si ex humore manante ad ipsum, aliquando mitigabitur post sui manationem. Et habetur significatio super punctionem humoris per exitum eius cum uomitu, si cholericus est, uel flegmaticus. Fit etiam uomitus ex parte crisis penes expulsionem uirtutis ex humore inducente morbum.

Singultus. Et Singultus est quidam spasmus alicuius tunicæ stomachi inferioris. Et fit ex repletione, uel inanitione, uel mala complexione frigida penes sumptionē alicuius nutrimenti frigidi,

A
ſicut accidit ſenibus: uel ex ſumptione alicuius nutrimenti acuti: uel potu uini uetuſti fortis. Inflatio, & Rugitus fiunt ex modica caliditate digerente nutrimenta. Et ex ſumptione alicuius nutrimenti generantis uentoſitates. ut fabarũ, & ſimilium: quæ tamen in hora uentoſitatum ipſarũ modica erit. Et ſignificatio huius habetur per nutrimentum præcedens. Ructuatio fit ex quadam uentoſitate inflante ſtomachum, aſcendente ad os. Et ſi uapores humorum ſunt calidi, erit ructuatio fumoſa: ſi humorum frigidorum, erit acida. Fit etiam eructuatio frigida ex cibarijs frigidis, debilitantibus caliditatem nutrimenti in ſui digeſtione: & quando retinetur eructuatio, exinde generantur uentoſitates, & inflationes, lædentes ualde partes inferiores ad quas legantur.

Inflatio. Rugitus.

Ructuatio.

CANON.XXXV. Ad Tacuinum Triceſimumquintum, De morbis inteſtinorum, & partium inferiorum.

MORBI accidentes in inteſtinis, ſunt dyſenteria inteſtinorum, uel epatis: tenaſmon, colica, iliaca, uentoſitates, uermes, lumb: ici, torſio, ulcera inteſtinorum, fluxus ſanguinis inteſtinorum. ſ. dyſenteria. Et fit poſt euacuationem acutorum humorum. Et in principio eius emittitur quædam humiditas flegmatica, uiſcoſa, illinita ſuper interiora inteſtinorum, excoriata ex illius acuitate quod tranſit ſuper eum: deinde emittitur raſura: deinde aliqua pars inteſtini. Et ſi in raſura ſunt aliquæ particulæ carnium magnæ, ſignificant ſuper corroſionem corporis inteſtinorum, donec perueniat morbus ad tunicas interiores: deinde emittitur de orificijs uenarum ſanguinis ſimilis origani fœtenti, & in colore & in ſubſtantia pinguedini: et hoc fit ex caliditate liquefaciente pinguedinẽ inteſtinorum. Et ſi longum ſit tempus huius, fiet ſimilis fæci, & erit ſanguis melancholicus, aduſtus ex fortitudine caliditatis. Et hij duo morbi ſunt mortales, præcipue ſi ſunt cum fœtore. Et habetur ſignificatio ſuper ulcus inteſtinorum, ex pluribus ſurrectionibus in uno momento factis. quia punctio fit abſq; torſione. Et ſi illud quod egreditur non miſcetur cum ſtercore, ſignificat ꝙ ulcus eſt in inteſtino recto. Et ſi miſcetur cũ eo parum, ſignificat quod eſt in orobo, uel colon. Et diſtinguitur inter ea. quia dolor erit in inferiori tenemeto umbilici, in ulcere inteſtini groſſi. Et punctio erit in umbilico, ſi eſt in inteſtinis gracilibus. Et dyſenteria epatica eſt fluxus ſanguinis puri, mixti cum ſtercore: & in principio eſt ſimilis lotioni carnium: deinde fit rufus: deinde niger, et de ſpecie melancholiæ. Et diſtinguitur inter dyſenteriam inteſtinorum, & dyſenteriam epatis. quia in dyſenteria inteſtinorũ, eſt fluxus cõtinuatus cum raſura paulatim: & in ea quę eſt de epate fluxus, fit in momento, ſubito, abſq; raſura cum alleuiatione: & poſſibile eſt, ꝙ ſentitur dolor in parte epatis,

B
Dyſenteria.

Vlcus inteſtinorum.

Dyſenteria epatica.

C & aliquando cum sanguine proueniente de epate emittitur cholera rubea de intestinis, & cum ea emittitur rasura. Vnde peritus medicus debet subtiliter considerare, ad cognoscendum distinctionem ipsarum bona noticia: sin autem, peccabit cura ipsorum. Et Colicæ quædam species fit ex flegmate incluso in tunicis intestini quod dicitur colon: et quędam ex uentositate excedente illud: & quædam ex apostemate. Et in prima, quæ fit ex flegmate, est eructuatio acida: & sentiet patiens, quod intestinum quasi perforatur a perforatorio: & hanc sequitur nausea cum uomitu flegmatico: & constipatio erit fortis, cum qua non egreditur aliqua uentositas: & infrigidatur pars inferior umbilici. Illam uero quæ fit ex uentositate, sequitur extensio, & doloris transmutatio cum rugitu, absque ponderositate: leuis erit digestio, natans super aquam, & assimilatur stercori uaccino. Et cum illa quæ fit cum apostemate, est febris, sitis ardor, & nausea, cum dolore punctio, & uomitus cholericus. Et hæc dicitur peior alijs speciebus colicæ: & ut plus accidit ex ea Ileos. Et dolor colicæ assimilatur dolori renum. Et distinguitur inter eos. quia dolor colicæ est fortior, acutior, & durabilior. Et dolor renum est in regione ipsorum proprie. Morbi Ani sunt hemorroidæ, fissura, apostemata calida, & eius egressio. Hemorroidæ si non apparent, superponatur ano cyathus paruus, aut uentosa cum igne in bombace: & inuersabitur anus, & manifestabuntur. Et super apostema habetur significatio per inflationem, dolorem, dissuriam: & si calidum fuerit, erit rubedo: & mitigatur per apostemata rerum frigidarum super illud.

Colicæ species.

Morbi Ani.

D

CANON .XXXVI. Ad Tacuinum Tricesimum sextum, De morbis Epatis.

MORBORVM accidentium in epate, quidam appropriantur ei: quidam participant cum eo ex alio. Qui appropriantur ei, sunt debilitas eius, apostemata, opilationes. Et qui participant, sunt hydropisis. Sed debilitas epatis, aut fit ex eo quod debilitat acuitatem eius in compressione nutrimenti. ut aqua: & inde erit egestio liquida declinans ad albedinem. Aut ex debilitate eius in retentione: & inde fit inflatio grossa, & mollis. Aut ex debilitate eius in digestione nutrimenti, in faciendo sanguinem. Vel debilitas eius erit ex mala complexione calida, humida, frigida uel sicca. Et apostemata eius aut sunt calida, aut frigida. Opilationes eius, sunt aut in orificio uenarum eius diuersarum, in uena cognita per portarium: aut in uena quę est in gybbo epatis. Et si opilatio fit in gybbo epatis, urina erit subtilis & aquosa. Et si in rotunditate, egestio erit liquida. Et distinguitur inter apostema accidens in rotunditate epatis, & apostema accidens in gybbo eius, quia cum eo

Epatis morbi

Opilationes epatis

quod erit in rotunditate, deficiet appetitus cum singultu, & uomitu cholerico, ut est uitellum oui erugineum: & cum constipatione uentris sincopis, frigiditate extremitatum, tamen cum tussi, et strictura anhelitus minori: sed si est in gybbo, erit tussis fortior, et strictura anhelitus debilior: et furcula gybbum faciet ad inferius, cum ponderositate subhypocundrijs: citrina fiet lingua in principio: deinde augetur: & quando tangitur apostema, sentietur in forma lunatica in grossicie. Et cum hoc distinguitur inter ipsum, & inter apostema accidēs in musculo induto super epar. quia forma apostematis gybbi epatis, est ut forma lunaris: et forma apostematis musculi, est quadrata, aut longa, aut aliqua extremitas eius erit grossior. A

CANON. XXXVII. Ad Tacuinum Tricesimumseptimū, De Hydropisi, & morbis Fellis, et Splenis.

HYDROPISIS fit ex debilitate uirtutis epatis sanguinē generantis: aut ex frigiditate complexionis: aut ex corruptione accidente in aliquo membro ei uicino, sicut est stomachus, cuius digestiua est debilitata, unde uertitur nutrimentum crudum ad epar, & debilitantur renes in attrahendo aquositatem sanguinis. Et sunt tres species eius: scilicet Asclites, quæ est hydropisis aquosa. Timpanites, quæ est uentosa. Hyposarcha, quæ est hydropisis carnosa. Et carnosa est quædā condominatio humiditatis flegmaticæ super membra corporis, ex mutatione nutrimenti in epate ad humiditatem flegmaticā: & hoc accidit in epate ex apostemate splenis, uel fluxu sanguinis intenso, uel retentione menstruorū, uel hemorroidarum, uel ex frigiditate epatis, uel post febrem longam, uel post potationem aquæ multæ, & modica digestione nutrimenti, uel ex parte morbi acuti dissoluentis uirtutem epatis. Et morbus iste dicitur periculosus. quia laborans eo, uix potest sanari. quia non potest curari cum calefactiuis, ex augmento ipsorum in caliditate: neque ex infrigidatiuis, ex augmēto ipsorum in hydropisi. Et hydropisim cuius caussa est morbus stomachi, sequitur diaria: & ex ista quæ fit ex apostemate, erit tussis cum constipatione materiæ. Et si hydropico euenerit tussis, cum fluxu cholerico, nulla iuuabunt eum. Et morbus cistis choleræ rubeæ fit Ictericia, accidens ex opilatione ipsius, uel ex debilitate uirtutis attrahentis choleram rubeam. Et distinguitur inter eas. quia cum ista quæ fit ex opilatione, erit grauedo in epate: & cū ea quæ fit ex debilitate uirtutis prædictæ, nō erit grauedo in epate. Et Ictericia fit ex opilatiōe cistisfellis. Eius significatio habetur, per egestionem albam, & urinam citrinam. Vel fit ex parte epatis, cū qua erit fluxus cholericus, uomitus cholericus, cum febre & grauedine in latere dextro: uel fit ex forti caliditate epatis. Et huius signum est, urina rubea, cui non præest spuma citrina. Etiā si caliditas est ualde fortis, urīa exit nigra. Et quādoque est ex caliditate

Orido Hydropisis.

Asclites. Timpanites. Hyposarcha.

Ictecicia.

C epatis & uenarum, accidit subito: sed aliæ ictericiæ accidunt paulatim. & hoc erit aut expulsione uirtutis choleræ rubeæ in die cretico, in morbo cholerico: & cum hoc erit morbi declinatio, & eius mitigatio erit ex mutatione humorum ad cholerã rubeam, ex parte alicuius animalis ueneno si, uel medicaminis mortiferi. Et morbi Splenis sunt, debilitas eius, opilatio, apostema, uentositas: & quando debilitat̃ in attractione cholerę nigræ, superuenit inde ictericia nigra: & quando debilitatur in retentione ipsius choleræ, superuenit inde fluxus choleræ nigræ in tempore eius. Et debilitas eius fit ex mala complexione calida, aut frigida: & opilatio eius fit ex humoribus grossis, uiscosis, adherentibus in meatibus eius: cum qua erit ponderositas: & possibile est, ut accidat inde ictericia nigra. Et signum eius est, extensio, & apostema eius calidum, uel frigidum, et sequitur apostema splenis, macies corporis. Dixit Hippocrates: quotiens magnificatur splen, macrescit corpus: & quãdo tabescit, inpinguatur: & hoc fit, quia magnitudo splenis signat super maliciã humorum corporis, qui non mutantur ad nutrimentum utile corpori. Et paruitas significat super bonitatem humorum corporis, qui mutantur ad bonum nutrimentum corporis.

Morbi Splenis.

D CANON. XXXVIII. ad Tacuinum Tricesimum octauum, De morbis Splenis, & Renum.

Renũ morbi.

MORBI Renum sunt apostemata, ulcera, lapides, arena, mictus sanguinis & saniei, dyabetes, & fluxus urinæ. quia in eo sicut bibitur mingitur cito. Apostemata eorum aut sunt calida, aut sunt frigida. Et de ulcere emittuntur cortices, & quandoq; similes particulis carnium, ex corrosione carnositatis renum. Et fit fluxus urinę semper absq; difficultate. Lapides & arena accidunt a caliditate forti renũ, & ex humore grosso desiccato a caliditate: & ipsi petrificantur secundum cursum dierum proprie. Si enim pars clara et subtilis urinæ egreditur, & pars eius grossa remanet, fit dura: & secundum istum modum fit generatio lapidis in ollis balneorũ. Generatur etiã lapis in uesica, & in intestinis, articulis, epate, et pulmone. Et dixit Gal. quod uidit quendam, qui patiebatur tussim continue, qui expuit lapidem: et mitigata est tussis. Et dixerunt aliqui Chirurgici, quod extraxerunt lapidem de facie cuiusdam patientis qui erat ut glandula: et de manu alterius patientis alium lapidem extraxerunt. Et magnificat̃ quandoq; lapis in quantitate mirabili. Et uidi ego in Marasten lapidem egressum de quadam muliere, cuius pondus erat aur. 15. et post exitum eius per triduum põderatus fuit, et inuentus est in 3. xxx. et plus. Et color arenæ euulsæ, est citrinus, ad modum coloris arsenici rufi, uel litargyri, uel ad modum coloris arenæ, uel cineris. Et mictus sanguinis fit a caussa exteriori, uel percussione, uel casu: aut ex caussa interiori. Et tunc fit aut a debilitate uirtutis alteratiuæ, quæ est in renibus; aut ex debilitete uirtutis retentiuæ, quæ

Generatio lapidis.

Mictus sanguinis.

est in uenis, quæ non potest retinere sanguinem: et inde sanguis emittitur A
cum urina. Et in hac dispositione non accidit dolor: et si accidit, modicus erit. Et sanies aut erit in ulcere uesicæ, et hoc cognoscitur ex apostemate præcedente: et per horripilationem antecedentem penes generationem saniei, et exinde accidunt febres diuersorum paroxismorum.

CANON .XXXIX. Ad Tacuinum Tricesimumnonum, De morbis Vesicæ, Sifac, & Testiculorũ.

MORBI VESICAE sunt lapides generati in ea, apostemata, ulcera, distillatio urinæ, ardor eius, difficilis exitus eius, exitus inuoluntarius. Et signũ lapidis est dolor in uesica, & locis attinentibus ei, pruritus uentris, eiectio eius quandoq;, eiusq; mollicies absq; spermate, uriná clara, subtilis, et alba, et exitus eius difficilis, exitus arenæ cũ ea. Quod si uelis scire, num in uesica esset lapis aliquis: iaceat patiẽs super dorsum, & eleuẽtur pedes, & commoueantur forti commotione: et epithima fiat super uesicam cum aqua cal. & oleo, & ungatur manibus ad sursum, ut descendat lapis: & si non mingit, expellatur lapis cum instrumẽto catharic. quia mouebitur, & exibit post hoc urina: & in hoc cognosces quod B
lapis est in uesica. Et cum apostemate, dolor erit in pectine, & sentietur apostema tactu, erit difficilis mictus, & forte constipabitur natura: & exitus saniei de ulceribus uesicæ, erit maior exitu eius de ulceribus renum, & difficilis mictus. Destillatio urinę erit aut ex debilitate expulsiuę uirtutis penes molliciem uesicæ in eius constrictione super urinam: & compressione. Et habeť significatio super hoc, quod patiens iaceat super dorsum, & comprimatur uesica: si expellitur urina, erit ex ipsa caussa. Aut ex apostemate accidente in collo ipsius, aut in musculo eius: uel ex humore uiscoso in meatu urinæ: unde fit opilatio. Et habeť significatio super hoc ex eo quod dictum est de cibarijs grossis, & uiscosis. Aut ex sanguine coagulato, aut humore calido pungente. Et habetur significatio super urinæ rubedinem & ardorem in extremitate ueretri. Sed exitus urinæ absq; uoluntate, est sicut in eo qui mingit in lecto: & est ex mollicie musculi circumferentis in collo uesicæ, & debilitatis retentiuæ uirtutis: & ex humiditate membrorũ, & defectu uirtutis attractiuæ ad uesicam. Et morbus sifac, et ruptura, & uulnus accidens cum eo, et exitus zirbi et intestinorum extra sifac, erit in locis attinentibus umbilico, et in partibus uritidalibus, aut testiculis. Et fit ex motu intenso, ac humore uiscoso, aut uentositate inflante uentrem et intestina, aut ex humiditate uiscosa lubricitante intestina. Et distinguitur inter hunc morbum, et apostema: quod iaceat patiens, et comprimatur locus eminens ad interius cum manu: et si reuertitur interius, et absentatur eminẽtia, ruptura diciť. Et si non reuertitur, et eminet, diciť apã. Et si est super umbilicũ, parũ est nociua, dolens.

Apostema in uesica.

Destillatio urinæ.

Exitus urinæ inuoluntarius.

C Et si super umbilicum multum, non dolebit: et eminentia umbilici erit ex ruptura sifac in loco umbilici. Et si est ex uentositate, tactus eius erit lenis: & si eminentia erit ex carnositate, tactus eius erit durus. Et si ex ruptura alicuius arteriæ, color erit uiolaceus. Et si ex humiditate, non dolet penes compressionem, & tactus eius erit lenis. Et si exitus intestinorum est, erit cum rugitu, & expelletur quando tangitur manibus: & magnificatur umbilicus, quãdo ingreditur balneũ. Et morbi locorum generationis, aut sunt in testiculis, aut sunt in ueretro, aut matrice, aut mammillis. Et morbi resticulorum aut sunt in eis, aut in locis intermedijs eis, aut in sifac, aut pelle, aut in uenis eorum. Et morbi accidentes in corpore eorum, sunt apostemata, defectus appetitus coitus, aut multa spermatis manatio. Et apostemata aut sunt calida, aut frigida, aut melancholica, aut phlegmatica: calida, aut cholerica, aut sanguinea: de quibus omnibus cura est dicta.

Morbi Genitalium.

CANON. XL. ad Tacuinum Quadragesimum, De morbis Testiculorum, & Veretri.

MORBI ACCIDENTES in corpore testiculorum, & sifac circumferente eos, sunt, congregatio aquæ in eis, & descensio intestinorum in eis. Et habet significatio super descensione intestinorum. quia patiens petit exercitium, & erectionem corporis, & retentionem anhelitus. Et reuersio ipsorum ad superius, erit tarda: & ad ipsum locum ueniet aliqua pars stercoris, & retinetur in eo: & cum eis erit rugitus cum dolore, & proprie penes expressionem super ea. Et hæc accidit inter pellem testiculorum, & sifac. Et est eminentia carnosa, quæ fit a materia grossa, uel post curam eminentiæ aquosæ factam in epate. Aut accidit in uenis testiculorum: & dicuntur uarices: quæ fiunt ex grossis materijs, fluentibus ad uenas ipsorum. Et signum ipsorum est apparitio uenarum repletarũ, mollicies testiculorũ, difficilis motus corporis: & ut plus hoc accidit in testiculo sinistro, ex debilitate ipsius. Sed morbi in pelle ipsorũ accidẽtes, sunt pustulę, ulcera, pruritus. Et morbi Veretri, sunt aut in corpore, aut in meatibus ipsius. Si in corpore eius, fit dilatatio, erectio absq; appetitu coitus, iectigatio, apostemata, & ulcera. Et morbi accidentes in meatibus eius sunt opilatio, iectigatio ex uentositate inclusa in corpore eius: & ut plus hoc fit cum apostemate acuto, & erectione forti: et cum hoc fit quandoq; spasmus. Et si declinat laborans eo ad spasmum, morietur cito, penes inflationem ueretri, et sudorem ipsius frigidum. Sed ulcera & apostemata in eo, accidunt ut in alijs membris, & eorum signa sunt ut aliorum.

Intestinorum descensio.

D

Varices.

Morbi Veretri.

CANON. XLI. ad Tacuinum Quadragesimumprimum, De morbis Matricis.

MORBI MATRICIS sunt fluxus sanguinis, retẽtio mẽstruorum, manatio humida, præfocatio matricis, uentositas, inflatio, apostema calidum & frigidũ, dubayla, cancer, mola, hæmorroidę,

fiſſura in ore matricis, ulcera ibidem, exitus eius ad exteriora, declinatio eius ad aliquod latus, defectus impregnatiõis, multus aborſus, difficultas partus, retentio ſecundinę, mors ſubitanea embrionis, retentio mẽſtruorum, & exitus ipſorum a curſu naturali. Vnde dicendum quæ ſint menſtrua naturalia, ut cognoſcatur exitus ipſorum a cuſu naturali. Generatio itaq; menſtruorũ naturalis, fit in fœmina ætatis annorum. xij. aut xiiij. & defectus ipſorum naturalis fit in ætate. xlvi. annorum, uſq; ad. l. alias a. xxxvi. uſq; ad. xl. Et circũitus ipſorum fit naturaliter ſecundum plus, uel minus, & tendit ad. vij. dies: & ſi creſcit ultra, dicitur nõ naturalis. Et inter quoſlibet duos circũitus, ſunt. xl. dies uſq; ad menſes duos. Et ſi retinetur ultra iſtum modum prædictum, tunc dicitur exitus ipſorũ a curſu naturali ex aliquo morbo in matrice, aut in toto corpore. In matrice uero ſunt opilationes accidentes in uenis a groſſicie ſanguinis. Et opilationes fiunt ab apoſtemate, aut humore uiſcoſo, aut ueſtigio ulceris conſolidati. Fit etiam ex fluxu ſanguinis matricis, aut exitu ſanguinis, ex ſcrofulis, aut ex fluxu ſanguinis e naribus, aut in toto corpore, ut ſunt febris, corruptio complexionis, hydropiſis, pinguedo corporis in: tenſa reſtringens uenas. Et manatio humida de matrice fit aut ex debilitate eius, aut ex aliquo humore manante ad eum. Et habetur ſignificatio eius humoris per colorem ui egredientis. quod ut diſcernatur, ſupponatur pannus albus, & extrahatur, & ponatur in ſole. deinde reſpiciatur: et ſi color ipſius eſt ruffus, ex ſanguine fit: ſi croceus, ex cholera rubea eſt: ſi albus, ex flegmate: ſi niger, ex melancholia. Et præfocatio matricis, eſt defectus inſpirationis, accidens ex parte matricis. Et ex ea ex cõmunicatione eius accidũt plures morbi mali. Nam ex cõmunicatione cerebri, fit ſoda fortis, & plures alij. Ex cõmunicatiõe cordis, fit ſincopis, & alij morbi cordis ipſius. Et hic morbus fortificatur & alleuiatur iuxta diuerſum paroxiſmum ipſius ad modum epilepſiæ: & ut plus perit mulier penes fortitudinem durabilem paroxiſmi. Et huiuſmodi morbus, aut fit penes retentionem ſpermatis mulieris, aut penes ſuperfluitatem eius: unde extinguitur caliditas ex præfocatione eius, & infrigidatur matrix: aut penes recentionem menſtruorũ: aut ex cauſſa alicuius medicaminis quod ſumpſit mulier ad prohibendum impregnationem. Et ut plus hoc accidit iuuenculis caſtis, & non poteſt fieri in coniugatis. Et ſignum huius morbi in principio primi paroxiſmi, eſt permixtio mentis, pigricies, debilitas tibiarum, citrinitas coloris matricis, humiditas oculorum: & quandoq; fortificatur & debilitatur inde corpus: inde fit ſincopis cum defectu ſenſus & uocis, & frequenti pulſu, diuerſo, debili, & deficiente in fine negocij, ita q; mulier exiſtimat̃ moritura. Sed ſi ponatur aliqua pars bombacis ſuper foramina narium, ſi mouet̃, non eſt mortua. Deinde uertitur facies ad rubedinem, quaſi eſſet inflata: attrahitur matrix ad ſuperius: & incipiente paroxiſmo alleuiari, mollificatur matrix, & de ea emittitur humiditas modica, & in uentre fiunt rugitus cum exitu uentoſitatis de ano.

A

Menſtruor generatio.

Opilationes Matricis.

Manatio de matrice humida.

B

Præfocatio.

Cura.

C

CANON. XLII. Ad Tacuinum Quadragesimumsecundum, De morbis item Matricis.

Cancer Matricis.

CANCER fit ex apostemata duro in matrice, quod non fuit bene, & cito curatum. Et est apostema durum petrificatum ex materia melancholica. Et ut plus fit penes os matricis. Et quandoq; cum eo fit ulceratio, quandoq; non. Qui est absq; ulcere, cognoscitur per dolorem fortem in inferiori parte uentris, pectore, & dorso, & per grossiciem apperantem in pectine, & in ore matricis. Sed qui est ulceratus, albus erit, cum corrosione, putrefactione, & calefactione. Et nisi sit sordidus, color eius, declinans ad uiriditatem, aut rubedinem, aut nigredinem. Et ut plus fluit de eo humiditas fœtens, & inflammantur ubera, & uenter, itaq; apparet esse pregnans: & per longum tempus apparebit esse hydropica. Et distinguitur inter eas per duriciem. quia duricies non est in hydroposi: ueruntamen si sit chronicus, ad hydroposim declinabit. Et dicitur, q Mola, est caro quædam generata in tunicis matricis: & q quędam mulier aborsum fecit de quadam carne ad modum aborsus fœtus.

Mola.

Vlcera Matricis.

Vlcera matricis, aut fiunt ex cōtusione, aut cōcussione, aut forti partu, uel attractione secundinæ, uel ex pustulis apertis, uel fœtu mortuo. Et cognoscitur hoc per apertionē matricis cum instrumento facto ad id. quia uidetur & cognoscitur substantia ipsius per id quod emittitur de matrice. Quia si assimilatur fæci, signat q exitura aperta est: & si est sanguis fœtidus, & niger, significat super corrosionem: & si sanguis est rufus, significat super resudationem ipsius: & si est similis loturæ carnium, significat super resudationem ulceris: & si emittitur sanies spissa, alba, non fœtens, significat mundiciem ulceris. Declinatio matricis, aut exitus eius, erit aut ex causa exteriori, aut interiori. Si ex causa exteriori, fit ut extractione secundinæ, aut fœtus mortui penes difficultatem exitus ipsorum: uel ex casu de loco alto super sellam ipsius: uel ex forti terrore, ut accidit mulieri nauiganti super aquas: aut ex tribulatione mortis alicuius amici. Sed a causa interiori, fit ex humiditate flegmatica lubricitante matricem.

D

Declinatio Matricis.

Tortura Matricis.

Tortura autem matricis, fit ex humore multiplicato in aliquo latere ipsius, inclinante ipsam ad illud latus.

CANON. XLIII. Ad Tacuinum Quadragesimumtertium, De morbis Matricis, & Mammillarum.

Inpregnationis priuatio.

PRIVATIO impregnationis, fit ex parte mulieris, aut ex parte uiri. Quod si uis hoc scire, sedeat mulier super scamnum perforatum, coöperta bene cum pannis, ne fumigium habeat egressum per foramen. Deinde fiat fumigium sub scamno, ut ascendat fumus per foramē ad matricem. Et si odor suffumigij sentitur in ore mulieris, excusanda est, q defectus non est ex parte eius, sed ex parte uiri: & nisi ueniat odor in ore

eius, impedimentum est ex parte ipsius. Alund experimentum. Ponatur sperma eius super aquam: & si dissoluitur, & dispergitur, malum est, & non conuenit ad generandum. Et si profundatur in aqua, & residet: bonum est. Et potest ex parte uiri causa esse propria in suo spermate: sicut accidit arbori ꝙ non fructificat. Sic etiam ex causa mulieris, ex mala complexione matricis, aut morbi officialis, aut humoris putridi cõclusi in cõcauitate ipsius, aut ex pinguedine mulieris, aut defectu menstruorum, aut a mala complexiõe, aut uapore calido adurente sperma, aut frigido coägulante illud, aut humore lubrificante, aut sicco ingrossante. Et morbus officialis est, ut opilatio, & humor qui est in concauitate matricis, aut flegmaticus, aut melancholicus, aut cholericus. Et significatur super hoc per partem emissam de ea. Et signa quæ significant super impregnationem, sunt, fortis recollectio oris matricis, ita ꝙ uix potest ingredi glans in eam, non ex apostemate, neqꝫ ex duricie: & in tempore coitus sentiet uir, ꝙ matrix ipsa sugit foramen ueretri, ut facit sanguisuga: & nõ appetit coitum. Et color uenarũ erit uiridis, & mammillæ erectæ plus ꝙ̃ erant. Et albedo oculorũ erit uiridis, aut liuida. Siccitas erit in facie eius, cum nausea: paucus appetitus, bonus, sed erit ad res malas. Et potest tentari, ut dixit Hippo. ꝙ bibat mulier de mellicrato: & si fuerit tensio circa partes umbilici, pregnans est: si non, non. Et signa fœtus si est mas, uel fœmina, sunt hęc. Si color mulieris est uenustior, motus uelocior, uenter recollectus & rotundus, capita, id est, papillę mamillarũ rubeæ, erit masculus. Quia in fœmina color est turpis, motus tardus, uenter longus, caput mammillæ nigrum. Et aliter. Distilletur lac mulieris super speculum politum, si colligitur gutta, & fit ad modũ perlæ, mas est: si non, fœmina. Similiter si proijciatur in aquam claram, et dispergitur cito, fœmina est: si maneat unita, est mas. Et caussa aborsus interior, est ex humiditate uiscosa, aut debilitate uirtutis retentiuę, aut apostemate, aut prouocatione sanguinis. Sed extrinseca, ut casus, percussio, clamor, sternutatio continua, aut medicamen laxatiuum, aut fluxus sanguinis, aut minutio, aut fluxus uentris proprie, ex quibus fit aborsus. Et morbi mammillarum fiunt ex mala complexione. Et signa & caussa in eis sunt ut in alijs membris. Et fiunt ex apostemate calido, frigido, aut duro. Fit etiam in eis coägulatio sanguinis, & nodulatio, & dixit Hippo. ꝙ hoc significat super maniam: eo ꝙ uapores sanguinis nodulati, ascendunt ad cerebrum. Et siccitas mammillæ tempore impregnationis, significat super aliquod accidens malum contra fœtum, aut super aborsum ipsius. Et si sicca sit una mammillarũ, & impregnatio est de geminis, unus eorũ patietur aborsum. Et si mãmilla dextra patietur, masculus: si sinistra, fęmina.

A

Impregnationis signa.

B

Signa conceptionis masculi, uel fœmellæ.

Caussæ Aborsus.

Mammillarum morbi.

C CANON. XLIIII. Ad Tacuinum Quadragesimum quartum, De morbis Ancharum, & Pedum.

MORBI Ancharum & Pedum sunt, sciatica, & dolor articulorum. Et distinctio est inter sciaticam, & dolorem articulorum. quia dolor sciaticæ est in superficie ossis coxę, tendens ad genu, et usq; ad calcaneum, & extremitatem pedis ex parte singulari. Et dislocatur quandoq; ancha in hac passione, ex causa uentositatis humoris eius, et per longum tempus passionis attenuatur pes, et accidit claudicatio. Tamē dolor articulorum habetur cum apostemate in aliqua iunctura. Et si accidit in iunctura calcanei & digitorum, dicitur podagra: et proprie, in pollice. Si in alijs articulis, dicitur Arthetica: quæ fit ex debilitate articuli, materia fluente ad eum, replente & extendente eam. Et ista debilitas est naturalis, aut acquisita. Si acquisita, aut ex labore multo, aut percussione, aut expulsione facta a membro nobili ad eum, aut ex assiduo cōitu post repletionem cibi proprie. Et ob hanc causam Hippo. dixit, quod non fit in pueris, neq; eunuchis podagra: quia nō coeunt. Et in eunuchis quandoq; fit, tamen raro: ex usu regiminis generantis superfluitatem in ipsorum corporibus. Sed in pueris fit minus: ita ꝙ dixit Gal. ꝙ nō uidit fieri hoc singulariter, nisi penes dolorem articulorum genuum & manuum, & si hæc fuerit passio ex uia generationis in articulis pedis. Et in mulieribus raro fit hæc passio, nisi penes retentionem menstruorum. Et dixit Gal. ꝙ uidit hanc passionem fieri in muliere, prouocatis ei menstruis ex usu nutrimentorum malorum. Et quotiens inuenitur membrum debile, multæ materię fluunt ad illud ex debilitate eius, & in expulsione uitiatum erit inter omnia membra corporis, ideo patit̄ ualde istud membrū. Et materiæ hanc passionem inducentes, & artheticam, si sunt sanguineæ, eos sequitur inflatio in loco, & læsio: & iuuabilia erunt inflationi dolorū pulsatorum, frigida superposita eidem: & calida sunt nociua: & regimen præcedens erat generans sanguinem. Et si sint cholericæ, signum ipsorū erit citrinitas coloris, fortis dolor, & pauca inflatio in locis proximis articulis: & iuuabilia ei sunt frigida superposita, & nociua sunt ei calida: & regimen præcedens generabat choleram rubeam. Et si sint melancholicæ, signum ipsorū est liuiditas, coloris declinantis ad nigredinem, & duricies apostematis: & iuuabilia sunt calefactiua et humectatiua apposita: & regimen præcedens erat generans melancholiam. Et si fuerint flegmaticæ, color ipsorū erit albus, modicum apostema, & dolor erit in profundo membri: & iuuabilia sunt ei calida superposita: & regimen pręcedens erat generans flegma. Erunt etiam ipsæ materiæ cōpositæ iuxta quatuor humores. Et habetur significatio super eas, ex diuersitate signorum. Et quando durat per longū tempus in membro flegma uiscosum, crescit in grossicie & uiscositate ipsius, & exinde generant̄ lapides. Et quando hoc perficitur, carebit cura: & si curatur, mendax erit medicus in cura ipsius.

Sciatica.

Podagra.

Arthetica.

D

A

CANON. XLV. & ultimus, generalem instructionem & obseruantiã tradens, tam Medico, quam ęgro, in ministrandis & sumẽdis medicinis. etc.

HIS CANONIBVS, seu uerius Tacuinorum Scholijs ita præmissis, concludendus erit Liber Canonibus quoq; adhibitis ad perficiendum summam bonitatem cuiuslibet curæ, & cuiuslibet regiminis: ut patiens possit per eos duci ad salutem corporis absq; peccato aliquo. In principio igit̃ cognoscere debemus in tẽpore curę cuiuslibet morbi, speciem ipsius morbi: non minus distinguere eius caussam, uirtutem ęgri naturalem, complexionem, & complexionem eius egredientem à natura, ętatem, consuetudinem ipsius, tempus præsens, & regionem ægri, dispositionemq; omnium uirtutum corporis in tempore morbi. Distincta uero specie morbi, & cognita caussa eius, cum contrario, & eo q̃d gerit locum eius, extirpanda est ipsa caussa: cum propositum sit in ea extirpare morbum ipsum. quia contrarium, contrarium eius extirpat: & post illud surgit pars unius in priuatione partis alterius. ut apparet. Subtilianda enim est consideratio in pondere medicinæ, & quantitate, ratione intellectuali, et coniecturatione artificiali. quia propter exitum ponderis medicinæ, quantitatis in aur. 1. egredietur complexio modum eius, & declinabit ad morbum: & plus iudicandum est in hoc tanq; minori. Quare inspiciendum est subtiliter in specie morbi, & cura eius in omnibus prædictis canonibus. Et si sint omnes, aut pars ipsorum attribuens iuuamentum morbo, augendũ est in quantitate medicinæ: &, econuerso, si ipsi canones, aut pars ipsorum sint tribuentes iuuamentum medicinæ in contrarietate morbi, diminuendum est in quantitate medicinæ iuxta modum iuuamenti ipsorum: ita tamen, quod non egrediatur modus medicinæ metas speciei morbi. Quia non est curandum calidum nisi frigido, & gerentibus uicem eius: neq; frigidum nisi calido: tamen augendũ est, & diminuendũ in quolibet ipsorum iuxta modum supra dictum. quoniam in ea quãtitate in quia erat peccatum in regimine morbi, erit id quod generatur ab eo. Metam quoq; curæ morbi, & regionis, perfectũ modũ sequi, dinoscitur, quando sedet super terminos qualitatum & quantitatũ ipsius, obseruata prius dignitate uirtutis corporis. Quia conseruatio uirtutis, utilior est curatione morbi, quotiens cura morbi inferre cognoscit̃ uirtuti debilitatem. Cum finalis extirpatio morbi nulla fiat, nisi per eandem uirtutẽ quæ data est a Deo sublimi & glorioso in quolibet corpore. Virtus eñ cum morbo tres habet conditiones. Aut enim morbo erit fortior: & dominabit̃ ei. & tunc non erit ei opportuoa medicina alicuius medici: ut apparet in pluribus ægris, qui sanantur absq; medicamine alicuius medici. Aut erit debilior eo: & morbus dominabit̃ uirtuti, & dubiũ est de perditione infirmi: tunc opportuna est curatio medici in ipsa dispositione. Aut erit ęqualis morbo: et ex eo, q̃ tunc dubirandũ est sup ęgrum de malicia morbi, opportunum ei erit regimen medici: ad conseruandum

B

Virtutis, & morbi conditiones.

C eum super id in quo est: & tunc non erit ita opportunus ei medicus, sicut quando uirtus est debilior morbo. Assimilantur uero uirtus & morbus pecuniæ capitali & ludicro lucro: & medicus mercatori. Nam mercator peritus inspiciens diligenter mercimonia eius, qualiter empta fuerunt, nisi ea possit uendere cum lucro (uidelicet morbū curare cum obseruatione uirtutis) seruabit pecuniam capitalem in uenditione mercimoniorum (scilicet uirtutem corporis) Virtus etiā assimilatur uiatico uiatori: & morbus quantitati itineris uiæ: & status morbi, loco quæsito ipsius itineris. Nam peritus uiator parare tenetur uiaticum sufficiens in suo itinere, iuxta longitudinē itineris & uiæ eius, donec applicabit loco quæsito ipsius itineris. quoniam si deficit uiaticum ante aduentum eius ad locum quæsitum, periculum patietur: & si sufficit, saluabitur. Similiter potest dici de uirtute corporis respectu status. quia si fortis sit, sufficienter pugnabit contra morbum, et adueniente statu morbi, saluabitur ęger: quod si debilis est ante statum morbi, dubitandum est in eo tempore, ne super-
" ueniat periculum. Qua de, caussa, cum diligentia & studio magno regen
" da est uirtus corporis, cum condigna conseruatione in qualibet cura morbi. Hinc uero medicum decet, quod semper studeat, ut quotiens poterit ægrum regere cum nutrimento conuenienti, non permittat eum uti aliqua medicina: etiam si curari poterit medicina leui et debili, nullā audaciam sequatur in cura eius, cum transgressu medicaminis fortioris. Et si uiderit in cura eius sufficere simplicem medicinam, nullam ei tribuat com-
D positam: cum propositum sit, in eadem cura, simpliciter extirpare morbum. Et cum de leui, & cum leui extirpari potest morbus, uirtus ægri in cura ipsius tradatur labori medicaminis fortioris. Etiam non decet medicum, in cura alicuius ægri uti medicinis alienis: nisi per firmam experientiam ab expertis datam, ex quibus sequitur proprium iuuamentum. Neq; secura tenetur experimentia alicuius mulieris uetulę, et similium. quoniam possibile est, ipsa conuenire alicui naturæ, & alicui non conuenire. Cautela etiam adhibenda est cū digna diligentia, in donatione medicaminis laxatiui, seu uomitiui, quod scilicet non detur nisi penes opportunitatem eius manifestā, prius eminente corporis uirtute & sui potentia, cum tempore ætatis iuuenilis, & aëris æqualitate. Vnde si æger indigeat euacuatione in aliquo morbo eius, ubi eminet potens uirtus, audacter fiat euacuatio iuxta modum opportunum. Et si uirtus eminet mediocris, mediocris fiat euacuatio. Et si debilis natura, fiat euacuatio non nisi post confortationem & restitutionem eius, factas ei cū bonis odoribus, & nutri-
Cautela. mentis conuenientibus. Euacuatio quoq; in isto lib. ubicūq; dicit̄, conditionalis est, & faciēda manifestis signis apparē tibus repletionis, forti uirtute, æqualitate temporis, & regionis. quia est aliqua regio fortis caliditatis, uel fortis frigiditatis. Etiā priuatiōe maciei intensæ, & æqualitate iuuenilis ætatis. cū euacuatio in pueris & senibus sit fallax: ita tn̄, quod patiēs non sit passus aliquo tempore dysenteriam, uel diariam, uel ulcus in inte

stinis, ex cuius uestigio uiciatus est aliquis locus in eis: qui transibit medi camen cum humoribus corruptis. Quare cautela adhibenda est, in cuius similitudine accidat primum, exinde secundam. Danda est etiam medicina laxatiua, ad euacuandum illud quod nociuum est in humoribus. Et opportuna est eius eductio, & nõ est miscenda cum aliqua re euacuante humorem diuersum ei de humore lædente corpus, cuius generatio iuuabilis est ei: q̃m si hoc fit, inducit lęsionem magnam. Et si opportuna est euacuatio eminente uirtute debili, nulla fiat, nisi post confortationem uirtutis. Et si tempus est æstiuum, refrigetur aer circumstans locum ægri: & penes hoc potest fieri euacuatio secura. In hyeme uero minoris fallaciæ euacuatio est celebranda. Euacuandus enim, si competit, locari debet in loco tepido. Et sic consyderandum est cum reliquo remedio in regione fortioris coloris, uel frigoris. Macilentus enim nullo modo debet euacuari, nisi in modica quantitate, datis ei prius nutrimentis bouis, uelocis digestionis. Pueri etiam, & senes, nullo modo debent euacuari, nisi penes necessitatem magnam, cum rebus subtilibus, tamen paucis, aut uentosis. Quod si acciderint duo morbi diuersi in corpore, quorũ cura unius contraria est curę alterius: curandus est magis lædens et impediens uirtutem nulla postea adhibita negligentia in morbo alio. Etiã si sequitur accidens, cuius cura contraria est curæ morbi a quo fit, & ipsum accidens inducit debilitatem uirtutis: in primis remouendum est illud accidens, & post mitigationẽ accidentis sequenda est cura morbi. Sicut datur medicamen stupefactiuum penes dolorem uehementem colicæ, quamuis sit augens in colicam, tum utile uidetur ad mitigandum dolorem fortem debilitantem uirtutem. Interrogatio etiam diligenter facienda est ægro præsentialiter, de dispositionibus eius. Non minus sæpe uisitandus est æger in diuersis temporibus. Cum nisi ęgris adsit medicus, impossibile est ipsum recitare distincte id quod patitur de accidente, & morbo. Etiam quotiens sit dubia cognitio morbi alicuius membri, & ignoratur qualitas speciei ipsius: tentanda est ipsius dispositio cum calefactione ipsius membri actualiter, aut infrigidatione, humectatione, aut desiccatione, cum eo scilicet quod caret fallacia: ut curari possit morbus cum re iuuante eum absq; dubio. Et si firma cognitio non habetur de morbo per uiam aliquam correctionis, uel alicuius noticiæ urinę, non debet aliqua cura fieri in eo, neq; permutari complexio, neq; aliquis humorum euacuari, sed tantum conseruetur uirtus cum nutrimento æquali. Et si æger caret appetitu, nullo nutrimento utatur, donec emineat uirtus fortis. Sed si debilis, nutriatur: & hoc sustineatur, donec species morbi sit bene cognita. quia modicum opus cum securitate, melius est multo opere cum dubietate. Ideo omnis medicus in cura eius studere debet, ægri iuuamentum sequi, non utendo eo cuius læsio non erit secura. Et æger cauere debet, quod nõ sequatur appetitum suam: timẽdo semper morbos repletionis, & humorum corruptorum, ut artheticam, &

A

B

C hydropisim. Tum aliquantulum uti potest appettu eius in morbis inanitionis. ut in ethica, & ptisi. Et confortandum est cor ipsius cum salute. Et de necessitate finis curæ, ut nutriatur ad minus cum nutrimento conuenienti. Etiam si ęger appetat aliquam rem forti appetitu, illa res non est prohibenda in modica quantitate, & in multa quantitate promittatur ei. Et res quæ danda est, si indiget correctione, corrigatur. quoniam modica quantitas illius rei non auget humorem lædentem, neq; mutat complexionem. Et cautela si adhibetur, in parte laudabilis est, nō tamen in toto. Et licet parcendū sit ei, non est tñ adhibenda fortis cautela in eo quod futurum est quia nisi concedatur, ægro sumere modicum secundum appetitum eius, possibile est, quod eum prouocet fortis appetitus ad sumendū multum cum nocumento ipsius, & parcendo cum intensitate, medicus inferat quandoq; nocumentum: quare medium tenuere beati. Et si alicuius ægri appetitus declinat ad sumendum aliquod medicamen, & ad aliud non declinat, licet modicum inde refutatum habeat, iuuare ægrum in ipso morbo magis, quam illud ad quod appetitus declinat, melius est q̄d sumat illud ad quod animus eius declinat. quia iuuabilius erit ei. Et non nisi aliqua pars attributionis conuentionis sit in hoc, quare declinauerit appetitus ad illud: & non nisi aliqua pars diuersitatis inconuenientis sit in alio, qua de caussa inimicaretur ei animus eius.

Appetitus ægri.

Et si quis indiget e-
D uacuare aliquem humorem de corpore eius, & horribilis uidetur ei accęptio medicinæ: si ipse humor sit cholericus, euacuetur cum syrup. rosarum, infrigidato cum niue & scamonea, uel cum beginig: scilicet cum pasta plena de amygd. infusa postea in iulep: addatur tamen zuccarū cum amygd. ad modū auellanæ, frixis in oleo amygd. aut syrup. simplici infusis: aut offera: aut diaprunis, & similibus. Et si phlegmaticus humor sit, euacuandus est cum turbit nouo, et agarico, positis per noctem in aliqua re prædicta confecta, iuxta modum dispositionis & opportunitatis in aliqua re, & in decoctione, uel syrup. secundū conuenientiam & opportunitatem. Si sanguineus, non est euacuandus nisi cum minutione: unde subtiliandum et acuendum est instrumentum ferri: finaliter & ungendus est oleo locus minuēdus. Si modicæ carnis est, ungatur, & calefiat in hyeme cum aqua calida. quia minutio tunc erit minoris doloris.

Inter cætera dicta dicendum etiam est de signis prognosticantibus euentum morborum: ut quilibet ipsorum morborū ante aduentum ipsius, prout competit, dignis remedijs extirpentur.

SIGNA SANGVINIS.	HIS ACCIDIT	MORBI SANGVINIS.
Pigricia. Lassitudo, Alices, Oscitatio. Multus somnus. Grauedo capitis. Mens impedita. Perturbatio sensus. Prauus appetitus cibi.	Dulcedo oris impura, sed mixta cum amaritudine, uiscositate, salsedine, aut acetositate: uidere in somno res rubeas, aut se subiectum quasi oneri graui, sunt causæ super repletione sang. & indicant morbos futuros sanguineos.	Sinocha, Morbilli, Blacteæ. Epidimiales morbi Masara Squinantia, Fluxus sanguinis e naribus Obthalmia. &c.

SIGNA CHOLERAE,	HIS ACCIDVNT	MORBI CHOLERICI.
Citrinitas coloris. Amaritudo oris. Punctio oris stom. Ardor. Nausea Lamentatio. Sitis ualida. Siccitas linguæ Vrina citrina.	In somno res citrinæ. Vstiones. Coruscationes. Lites: quæ significant super dominio choleræ rubeæ, Prognosticantes morbos futuros cholericos.	Tertiana Dersam Pleurisis Colica Ictericia. Formica. Et cæteri.

SIGNA MELANCHOLIAE.	HIS ACCIDIT	MORBI MELANCHOLICI.
Liuiditas coloris. Acetositas oris. Paucus somnus. Multa cogitatio. Malus animus. Macida facies. Strictura sup os stom.	Somnus perturbans, et horribilis. Videntur mœrores, res nigræ, & obscuræ, Turbedo aspectus. Prognosticant morbos melancholicos futuros.	Quartana. Morphea in lepra. Cogitatio mala Defectus mentis Cancer Apostema durũ. Varices. Dolor splenis.

SIGNA FLEGMATIS.	HIS ACCIDIT,	MORBI FLEGMATICI.
Pigricies. Tarda mens. Negligentia. Fluxus saliuę. Multum sputum. Multus somnus. Grauedo capitis Inflatio faciei. Paucus appetitus cibi.	Pauca digestio. Albedo coloris. Videntur in somnis flumina. Nix, Pluuia, Incubus, Prognosticant futuros esse morbos flegmaticos.	Quotidiana Apostema molle Paralisis Tortura oris Apoplexia Epilentia Et sic de alijs.

C Morphea alba, significat baras futurum.
Multi carbunculi, prognosticant dubayla futurum.
Multi noduli, prognosticant dubayla futurum.
Raucedo uocis, rubedo faciei cũ aliqua liuiditate, prog. lepram futurã
Imaginatio cimicum, muscarum, & pilorum in oculis, nisi sint a stomacho, progno. descensum aquæ in oculis.
Iectigatio faciei, progno. torturam oris.
Soda assidua, prog. cæcitatem, & proprie in senescentibus.
Iectigatio tocius corporis, progno. spasmum futurum.
Febris acuta, constipatio naturæ, uigilia, planctus, liuiditas oculorum quotiens accidit in pueris, prog. spasmum futurum.
Incubus si accidit multum, progno. epilentiam futuram.
Inflatio faciei, & rubedo uenarum oculorum, cum soda, prog. sirsen & birsen futuram.
Angustiosa cogitatio, & pusillanimitas absq; causa exteriori, prognosticant maniam. & melancholiam futuras.
Reumata multa, cum macie corporis, & pectoris strictura, significat ptisim futuram.
Ponderositas lateris dextri, & albedo egestionis, progno. ictericiam futuram ex opilatione.
D Inflatio palpebræ inferioris, prog. hydropisim futuram.
Assidua torsio dolorosa circa umbilicũ, prog. hydropisim tympanitẽ.
Nausea, cũ uentositatibus in parte dextra et sinistra, in hypocundrijs, cum defectu appetitus cibi, progno. colicam futuram.
Ponderositas utriusq; flanci, & extensio ipsorum, progno. apostema in renibus.
Hypostasis arenosa, prog. lapides futuros in renibus.
Hypostasis similis litargyro trito, proog. lapidem futurum in uesica.
Assiduus ardor urinæ, prog. ulcera uesicæ, & ueretri.
Torsio & ardor partiũ inferiorũ cum fluxu uentris, prog. dysenteriã.
Assiduus ani pruritus, progno. hæmorroides.
Mutatio coloris post sanationem alicuius morbi in eo, progno. exituram futuram.
Perturbatio cerebri post percussionẽ, aut casum, prog. apoplexiam.
Soda & dolor stomachi in principio ægritudinis, prog. subeth.
Iectigatio partium inferiorum hypocundriorum, progno. apostema in diafragmate.
Priuatio mundificationis sputi in empicis & pleureticis post. xl. dies, progno. ptisim.
Sputum rotundũ in pleurisi, si durat per longũ tempus, prog. ptisim.
Assiduus fluxus uentris habenti in utero, prog. aborsum fœtus.
Contabescentes mamillæ in habente in utero, prog. aborsus fœtus.
Nodulatio sang. in mamilla, progno. maniam futuram.

Duricies mammillę habentis in utero, significat dolorem futurum aut A anchis, aut oculis.

Fluxus intestinorum habentis in utero, significat ꝙ fœtus ægrotat.

Abundantia lactis habentis in utero, ſ₃cat debilitatē uiſcerum futurā.

Mulier niſi poſt partum bene mundificetur de ſang. partus, ſignificat morbum in ea futurum, aut apoſtema in matrice, aut in epate.

Apoſtema accidens ex cauſa uulneris ſi ſubito abſentetur, ſi uulnus eſt partis poſterioris, prog. ſpaſmū: ſi anterioris, maniam, uel fluxum uentris, uel pleuriſim, uel peripleumoniam.

Et ſummarie, quotiens caliditas, uel frigiditas egreditur modū naturalem, uel ſudor quotiens accidit in aliquo membro, prognoſticat morbū futurū in ipſo membro, & præcipue quotiens mutatur aliqua diſpoſitio naturalis de modo eius cōſuetudinis approbatę, prog. morbum futurū.

Hic forte aliquis dicet. Dignum & ſufficiens nobis eſt, uti medicina breuiter: eo ꝙ ſufficiens erat aliquibus medicis noſtri temporis, de aqua ordei, ſeminū, ſyr. acet. & tamarind. tamen ſi adeſt fluxus intenſus, derelinquendi ſint tamarindi. Et nulla abhibenda eſt æqualitas, aut diſtinctio in ſpeciebus febriū, ſed ſi aliquotiens augetur febris, nutriendus eſt cibo agreſtæ, aut re proxima eius regimini, in eo quod competit ipſi tempori: credendo cum ipſo regimine conſeruare uirtutē. Multiplicata eſt audacia euacuatione inutili, et derelictis medicinis diſtinctis ad utilitatem cuiuſlibet morbi, & in eo quod ad cōſeruandam uirtutē uidetur utile, ac dubietate remota, alias adhibita, curando morbū frigidum cum medicinis calidis. Non minus ſuperpoſitionis emplaſtrorū prohibitiōe, in eo, quod emplaſtrandum eſt: et paucitate conſyderationis in conſeruatione uirtutis, quæ dicitur pecunia capitalis. Et dimiſſis dictis antiquorum medicorum approbatorum in curatione morbi, in eo cuius firmum eſt experimentum, & uerificatum, eſt utilitas iuxta ordinem cuiuſlibet morbi excuſat ſe in omnibus hijs: ꝙ complexiones mutatæ ſunt, & curę quæ ſunt in libris antiquorum medicorum, irritæ ſunt & priuatæ. Obiectio. B

Reſpondendū eſt huic cōtradictori: ꝙ medicus qui breuiter utitur eo quod dictum eſt, expulſus eſt a dignitate ſcientiæ: propter durabilē perſeuerationem eius in quiete & pigricie mentis eius, & ſubiectionem executionis uoti eius. Et ſi executio uoti eius, & pigricies, ſunt fundamenta eius quietis, eum expellentes a ſalute, ſe addiderūt periculo & uituperio manifeſto. Dicitur enim pigricies, non uideri pecunia carere, & ſollicitudo pons uictorię prędicatur. Dixit nempe Hippo. Vita breuis, ars uero longa. Vnde breuis eſt uita hominis, ad diſtinguendum rationem ſcientiæ medicinæ. Et hoc eſt contra opinionem quorundā, dicentium, ꝙ medicinæ documentū tradendum eſt in una hora. Et medici rationis cōtradicunt dictę ſectæ ingenij: unde dicūt, ꝙ poſſibile ſit, ꝙ tradatᷣ documentum medicinæ in ſpacio ſex menſium. timoroſa eſt em̄ penes eos, calida medicina in cura morbi frigidi, ex ignorantia ipſorum in iuuamentis, Reſponſio.

C extimatione habita, ꝙ breuis cura facta cum medicinis frigidis, est mino ris fallaciæ & nocumenti: & nõ respondet ratio extimationi eidem. cum usus medicaminis frigidi, sit maioris nocumenti in loco inconuenienti eius, sicut usus medicaminis calidi in loco incongruo. Et si aliquis con tra dicat: ꝙ si utimur medicamine frigido in loco inconuenienti ei, nocu= mentũ eius nõ erit ut usus medicaminis calidi in loco incongruo eius. Re spondendum est ei, ꝙ eius iudicium nõ est firmũ, & oppositio eius reue= lat ignorantiã eius. quia secundum rationem nulla distinctio est inter ea. Sed audacia facta est in intensa euacuatione absq; opportunitate eius: & paucitas conseruationis uirtutis est maioris periculi. Et iam dictę sunt certæ conditiones, quæ obtinendæ sunt in cura cuiuslibet morbi, iuxta ꝙ ediderunt periti medici, consecutis prius cõditionibus prędictis in cõ= plexione, ætate, dispositione aëris, & aliorũ de quibus facta est adæqua= tio condigna studio & posse toto. Ignorata quidem intentione antiqua, eorũ ignorantiam occultant: dicentes, ꝙ dictum peritorũ est iustum: cũ sit significans super uiam salutis: tamen occultũ sensum habet, & manife stum. Et hoc certum est contra eos: ꝙ manifestus sensus dicti ipsorũ non potest firmari nisi post cognitionẽ medullæ sensus occulti ipsius. Et per studiũ satis faciens reuelatur rectitudo. Et qualiter id quod remouet mor bum, poterit cõseruare uirtutem: & uirtus nõ seruatur nisi consimili. Et

D morbus nõ remouetur, nisi per contrariũ: & qualiter simile & contrariũ possit indicari unum: et qualiter id quod remouet frigidum, possit remo uere calidum: cum sint duo contraria: quorũ unum nõ inuenitur, nisi in priuatione alterius. Et abstinentia cibi penes eos facta in cura iuiuslibet fe bris. quia antiqui intellexerũt ꝙ in aliqua febre debet cibari patiens post paroxismum, & in aliquo tempore paroxismi. ut cũ fortis debilitas uir= tutis adest, et dubitatur ne deficiat ex uiolentia paroxismi. Et in alio nulla est tradenda nutritio. Sed aliquãdo dubitatꝰ de aqua ordei. Et uiri me= dici regimẽ propriũ distinguunt cuiuslibet morbi. Et si morbus est uelo= cis declinationis, subtilis materię, eminente uirtute forti, regẽdus est pati= ens cũ dieta subtili: & econuerso. Quare facienda est dieta iuxta morbos ipsorũ. Vbi uero dixerunt, ꝙ cõplexiones mutatę sunt: intentio ipsorũ debet declarari sic. Vtrum cõplexiones in toto mutatæ, an in parte, & si intentio ipsorũ sit, ꝙ in toto intellectualis ratio dictum eorũ refutet. quia necessario cõplexiones erunt æquales, aut inæquales: singulares, aut cõ= positæ. Si singulares: aut cholericæ, aut frigidæ, humidæ, aut siccę. Si cõ= positæ, aut calidæ aut humidę: aut calidę et siccæ, frigidæ aut humidę, aut frigidæ aut siccæ. Et sic de dicto ipsorũ intelligitur, ꝙ complexiones sunt mutatę: ꝙ in eis est addita decima cõplexio ultra quã dictum est in ipsa di uisione rationis. Et si intẽtio est: ꝙ in parte, mala est loquela ipsorꝫ in hoc, & nõ minus intentio. Sed iam in loquela reprobatũ est dictũ ipsorũ, ubi dixerunt: ꝙ mutatæ sunt in toto: possibile est, ꝙ intentio ipsorum sit, ꝙ complexio calida in hoc tempore dominatur super hanc regionem: et si super hoc cadit intentio ipsorũ, licet non sequatur eam ipsorum loquela,

Distinctio regimis morbi.

notum est, quod iuxta eam utendum est eo quod dixerunt medici, ad cu A
randum morbum frigidum cum medicamine calido, in ętate, regione, &
aere, prout competit. Et si quis allegat: qualiter hoc intelligendum, et qua
re si complexio calida dominatur super aliquã regionẽ aliquo tẽpore, nõ
utimur medicamine calido in cura morbi frigidi: licet hoc raro inueniat.
Medici dixerunt certam significationem super quamlibet regionem mul
tæ caliditatis, aut frigiditatis. Vnde certificata specie morbi, & cognita
caussa eius, consequutis conditionibus prædictis, utendum est in eis me
dicamine iuxta modum ipsarum: & si morbus est calidus, curandus est
cũm frigido: si frigidus, calido. Et si complexio calida dominatur super a-
liquam regionem, utendum est medicinis calidis: in alijs regionibus, fri-
gidis. Et si dominatur in aliquo tempore in quo dominabatur frigiditas,
conseruandæ sunt conditiones regiminis quæ conseruantur in hyeme,
uel æstate: nã de frigiditate hyemis non potest dici sicut de caliditate æsta
tis. Et si dicat, quod omnis regio est calida, & in qualibet complexione
non diuersificatur hyems et ęstas, neq; ęthiopes, neq; scoti. Et si hoc esset,
negaretur ab eo testificatio rei certæ: & quilibet homo licet tempus agat
aliquid in complexione eius, si credit quod hoc agat in quolibet animali,
& uegetabili, subuertendo naturam cuiuslibet frigiditatis ipsorum ad ca
liditatem, sequeret quod portulaca fieret calida, & lactuca: & quod com-
plexio frig. cuiuslibet animalis, potest mutari ad caliditatẽ agentẽ in tem-
pore in eam. certificata enim sunt per medicos famosos signa caliditatis B
& frigiditatis. Vnde prout inuenimus signa significantia super morbos
ipsos, remouere debemus cum eis contraria. Vbi uero contradixerũt,
prohibẽdo emplastra: certũ est, ꝙ medici cõposuerunt de hoc lib. et dixe
runt utilia, & ipsorum utilitates. Et iam intelleximus per aliquos, quod i-
psi sic allegant: quod impossibile est, ut aliquod emplastrum non sit cali-
dum, aut frigidum. Et si calidum, attrahet ad locum cui superponitur su-
perfluitatem additam super eam, quæ est in eo: si frigidũ, prohibet disso-
lutionem eius quod est in eo. Et hæc allegatio est inepta. cum dictum eo-
rum iaceat super diuisionem insufficientem. Secuti sunt in omni diuisio-
ne hoc quod non debent sequi. Insufficientia uero diuisionis oritur tali
modo. Quia qui diuisionem alicuius rei debet facere habeat præsentes
omnes diuisiones rei integræ quam diuidere conatus est, & eas diuidat
ordinarie: et si aliqua pars diuisionis occultatur, & non manifestatur,
contradictori eius dicere potest, quod talẽ diuisionẽ negasti: & id quod
dixisti, quod impossibile est, quod omne emplastrũ nõ sit calidũ, uel fri-
gidũ, non est uerũ. quia possibile est, quod sit temperatũ: ergo nec cal. nec
frig. Etiã sequuti sunt in q̃libet diuisiõe dicta per eos id q̃d nõ debẽt sequi
tali modo: dicẽtes, quod cal. attrahet ad locũ superfluitatẽ. Et hoc est ine-
ptum, imo falsum. quia possibile est, quod sit calidũ, & non attrahat. quia
inuenitur cal. non attrahens, sed turbans, dissoluens, & congelans sicut
medicinæ calidæ dissolutiuæ, quæ dissoluunt, & non attrahunt super-

C fluitatem ad locum. sicut camomilla quæ dissoluit, & attrahit de sui proprietate. Et corpore purgato, licet aliquis locus in eo emplastretur cum eo quod dissoluit & attrahit, non attrahetur aliquid per id propter purgationem corporis præcedentem. ut patet in adamante, qui non attrahit nisi affuerit ferrum: & est simile de humore peccante superfluo, qui ante purgationem ab emplastris attrahitur, sed post euacuationem non, sed dissoluitur. Etiam ubi dixerũt. Sed frigidum prohibet dissolutionem: non uerum, quia possibile est, quod emplastrum sit frigidum, & non prohibeat dissolutionem, sed erit frigidum & dissoluens. ut farina ordei, aqua permanens. In quo est secretnm secretorum medicorum antiquorũ & philosophorũ. Etiam aliqui dicunt, quod quãdo emplastrum est frigidum, reuocat calorem ad interiora corporis. Et hoc dictum est diuersum alteri. quia reuocatio caliditatis, necessario dissoluit ex ui caliditatis inmissæ. Verumtamen de superpositione rei frigidæ, si durauerit super membrum, licet in primis fugiat caliditas ad interiora, tamen ob assiduitatem eius continuabit̃ frigiditas eius, cum interioribus suis, itaq; fient unum & idem. Quia in habentibus symbolum, facilis est transitus. Res etiam frigidæ iuuant ad dissoluendum. quia quotiens calefit membrum, egreditur ab æqualitate complexionis in membro debilitãte illud, & debilitatum non potest dissolucre id quod in eo est: tamen quando superponitur ei frigidum, infrigidando illud, inducit ad æqualem complexionem, et uirtutem: & uirtus corroborata in eo, dissoluit id quod obtinetur in eo. quia quotiẽs membrum fit in ęqualitate, attrahit ad se iuuamenta,

D & expellit nocumenta: & res reducta ad naturalem complexionem reducetur ad consuetudinem Et si aliquis dicat: si ponatur calidum cum frigido, nullius erit utilitatis, & effectus unius irritabit effectum alterius. Dicetur ei, quod non, sed magnæ utilitatis erunt, & inducentur ad æqualitatem. Suscitatur enim ab ęqualitate effectus æqualis, & dissoluet propter caliditatem quę est in eo, et prohibebit superfluitatẽ: et infrigididabit propter frigiditatẽ, et mortificabit mortificatiõe utili et ꝓ futura. Ergo in quolibet ipsorum est magna utilitas, si compositione elemeniali fuerint continuata, & debito regimine naturę recta. Et non sequitur q̃d dicitur: postq̃ compositio cadet inter ea, paratur utilitas cuilibet eorum, cum composita plura sint de calido & frigido, & ex ęqualitate ipsorũ exeant utilitates & iuuamenta in eo super quod fuit compositio ipsorũ. Vnde cum morbus habeat quatuor tempora, sicut annus. s. principium, augmentum, statum, et declinationem, quodlibet ipsorum temporum exigit medicamen diuersum alijs tẽporibus. quia Principiũ exigit res confortatiuas, et repercussiuas, scilicet frigidas, & prohibitiuas: et cum tunc in ipso tẽpore principium inanitionis sit, & in mẽbro non sit de quantitate, de qua dubitandũ est de priuatione dissolutionis, illud tempus exigit id quod ꝓhibet manationem ad membrũ, & restitui ei uirtutẽ ad expellendũ. Tempus ỽo augmẽti exigit id q̃d dissoluit, adiuncto tñ cũ eo quod infrigidat. Et hinc

et hinc postea contingit etiam, quod tempus status, eo quod manatio eius finem habet, exigit id quod dissoluit, tamen adiunctum cum eo quod infrigidat cum multa dissolutione, & id quod infrigidat cum minore infrigidatione. Tempus autem declinationis, dissolutiua absq; infrigidatione. Et cum tunc materia sit in principio dissolutionis, & uirtus sequetur, est uictoria super morbum. Etiam dixerunt periti medici de iuuamentis emplastrorum in toto, cui opportuna uidentur. Et si quis dicat: quod incompetens est superpositio emplastrorum. Dicere debet, quod medici peccauerunt ubi dixerunt, quod iuuabilis est superpositio emplastrorũ: aut quod competens erat ipsorum superpositio: tamen nunc amissum est iuuamentum ipsorum ad corroborãdum errorem ipsorum. quod tñ falsum est et erroneũ, quia medici uerũ dicunt, & affirmãt, ꝙ emplastrũ proximũ sit mẽbro cui superponit: cũ rebus alijs sumptis et bibitis, eius effectus maioris iuuamẽti erit. quia res sumptę & bibitę multã muatritionem sequuntur, anteq; competentes sint membro, debilitatis uirtutibus ipsarum, non ad modũ emplastri, in eo tñ sunt manentes absq; aliqua diminutione effectus eius. Et de Canone Curarũ hoc iustũ uidebat, quod medicamen continuetur cum membro curando de proximiori loco et utiliori ipsius. Et ad id quod dixit, quod emplastrũ iuuabile fuerit: tamen defecit iuuamentum ipsius, propter mutatiõem locorum, complexionũ, & temporum anni, satis factum est ei superius qualiter intentio ipsorum inepta. Et Deus excelsus subueniat nobis, ad discernendum scientiam ueram, inducendo nos sua gratia ad rectitudinẽ, & semitam rectam, iungendo siccum humido, in quo totum iacet magisteriũ: cũ ipse solus, fons, et origo omnis sciẽtiæ existat, intellectusq; creatæ et increatæ. Cui laus sit & gloria semper per infinita seculorum secula,

AMEN.

INDEX CANONUM præmissorum in singulos Tacuinos sequentes.

CANON

TACVINORVM

TABVLAE

PARTICVLARES.

2 De eo quod multiplicatur in Febre spiritus, quæ dicitur Ephimera. 1

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel tĩor	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ephimera ex rebus calidis exterioribus,	Calida Iuuenilis Aestiuum Meridiana. Salubris	Ex calidi. spũs cali. rebus extrinsecus, ut a sole, & aqua sulfurea	Caliditas tactus capitis: paruus pulsus, & uelox	Nulla fiat	Cũ odore sandali, cãforę, & aq̃ rosf. infrigidatiõe frontis, & salis fricatõe olei & aneti.	Infrigident̃ anteriora capitis cũ aceto, & aq̃ frigi. in tribus partibus eius
2	Ephimera ex pusculis	Calida Senilis Aestiuum Septentrio. Salubris	Ex suffocatiõe superfluitatis fũo sę cũ spissitudine corporis & ꝓhibitiõe dissolutionis	Restrictio cutis & qñ tangit̃ in pri. modica caliditas, & deinde fortificabit̃	Minuatur mediana, ne declinet ad putredinem	Cooperiat̃ uestibus delicatis & utatur fricatiõe leni, et balneatiõe postea	Cum fricatione & coopertione facta cũ pannis
3	Ephimera ex cibo, & potu calido.	Calida Iuuenilis Aestiuum Calida Salubris	Ex sumptione nutrimentoꝝ uel medicinarum calidarũ	Rubedo faciei & oculoꝝ, aridit. oris eiusq; amaritudo epatisq; inflammatio stomachiq;	Nulla fiat	Cum aqua ordei & mucillagine psillĳ & Iulep	Vtat̃ lactucis, citrullis, uel medulla ipsorũ, uel granatorum
4	Ephimera ex labore	Sicca Iuuenilis Aestiuum Calida Salubris	Ex exercitio qualitatẽ transgredientẽ	Ariditas oris cutisq;, & paruitas pulsus	Nulla fiat	Cũ balneatiõe leniq; fricatione, oleoq; uiolarũ, galliculisq; & hædis	Cum quiete, unctiõe, balneo & dormitione
5	Ephimera ex impetu	Frig. & sicca Iuuenilis Aestiuum Occidentalis Salubris	Ex exitu san. & spiritus ad superficiem corporis	Eminens ocu. inflatio, & rubedo faciei & ardor, & rubedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur quietę anhelitꝰ, odore cãphore, & aq̃ rosf. & potu Iulep cũ niue	Vtatur ęquali anhelitu, quiete & dormitione
6	Ephimera ex angustia.	Frig. & sicca Senilis Autumnale Sicca Salubris	Ex ingressu caloris & spiritus ad fundũ corporis	Oculi cõcaui, & arida facies & parua	Nulla fiat	Audiat uoces lętitiæ, & utatur balneo, & gallinis	Vtatur lętitĳs diuersis, comestione citrullorum & cucumerum
7	Ephimera ex uigilĳs	Frigida Senilis Autumnale Sicca Salubris	Ex digestione pauca cibi, & modico spiritu animali, uel priuatiõe eius	Oculi concaui sicci declinãtes ad somnũ, grauis motus eoꝝ faciei iflatio, et albedo urinæ	Nulla fiat	Vtatur odore olei, uiol. & somno, & sumptione galliculorum	Vtatur somno balneo, & quiete
8	Ephimera ex apostemate	Calida Iuuenilis Veris Meridionalis Salubris	Ex calidit. spiritus ex uicinitate apostematis facta deueniet ad cor	Fortis rubedo faciei, magnus uenter & extẽsus, alba urina	Cum minutione fiat	Cũ aqua ordei granat. & Iulep, & cucurbita cocta cum agresta	Vtat̃ quiete in locis frigi. comestione lactucę & maluę

1532

COMM. REIP.

1 Omnis Ephimera curari debet remotione caussæ inducentis eam. Et si fit ex calore solis, uel alias calidis, effundatur super caput aqua ros. mixta cũ aceto, & oleo ros. sæpe infrigidata cum niue: tum cum pannis lini, & mutentur panni q̃cito calefiunt. Et cessante febre, balneetur cum aqua ebullita cum uiolis, nenufare, & camomilla. Et utatur ptisana infrigidata cum zuccaro albo, & pane infuso in aqua niuis, aut in iure cucurbitarum, coct. cum agresta, aut cum passulis, Deinde utatur quiete post cibum, aut dormitione.

2 Locetur patiens in camera tepida, & cooperiatur pannis delicatis, et fricetur corpus leniter. Et cessante febre, balneetur, & post balneum cooperiatur pannis: & cibetur gallicul is frixis uel assis: & utatur odore maioranæ. Et si febris non remouetur finaliter, & aliqua parte remanet in corpore cum aliqua diuersitate pulsus, & urina indigesta, possibile est, q̃ declinet ad putridam. Quare fiat minutio, si sustinẽt uirtus, ætas, tempus. Et utatur ptisana. Deinde syrup. lumarum. Et cessante febre, cibetur cibo frigido, facto zirbeg cum aceto.

3 Locetur patiens in camera frigida, si tempus est æstiuum, utendo potu aquę seminis portulacæ mixtæ cum iulep, & aqua granat. infrigidatis cum niue, & cibo cucurbito coctæ, cum agresta, uel spinaciarũ coctarum cum oleo amygdalarum, & farina hordei, uel tritici, cum aqua frigida, zuccaro albo. Et si tempus est hyemale, moretur in loco ęqualis aeris: & bibat de syrup. agrestæ. Et declinante febre, balneetur. Deinde quiescat per horam. Et cibetur galliculis coctis tum agresta, uel succo granatorum. Deinde multo somno utendum est.

4 Vtatur patiens quiete, & ocio locis conuenientibus, tempore imminente. Et cessante febre balneetur, & sedeat in pila aquæ frigidæ: & post eius exitum de ea fricetur fricatione leni, facta cum oleo, uiolis, uel nenufare. Et lauetur aqua multa tepida. Et cibetͬ galliculis, extremitatibus hædorum, lactucis, endiuia, & portulaca: multo cibo sumpto in pluribus uicibus, ad restaurandum id quod dissolutum est in corpore.

5 Audiat patiens sermonem ornatum de nocumento corporis accidente ex impetu: ut attribuatur ei reprobatio eius culpæ, tamen in ornato colloquio, mitigante eius impetum. Et cessantibus impetu & febre, balneetur: & sedeat in aqua dulci, tepida. Et si tempus est æstiuũ, lauetur aqua frigida. Et utatur quiete, & odore herbarũ frigidarum, & odoriferarũ, & potu aquæ granatorum mixtæ, cum iulep & niue: & cibarĳs confectis de agresta, uel aqua granatorum, & piscibus asperatilibus, coctis cum aceto. Et postea multo somno.

6 Mitigetur angustia patientis sermone reuelante nocumentum corporis, accidens de angustia incorrigibile, & inducente ipsum ad gaudium & risum. Et audiat diuersas cantilenas, utendo solatĳs, & fricatione corporis moderata. Et post declinationem febris, balneetur cum aqua calida. Et cibetur cibarĳs conuenientibus, ut carnibus hædinis, & agninis, & piscibus asperatilibus. Et si tempus est æstiuum, locetur in loco frigido: si hyemale, in loco tepido. Tamen parum dormiat.

7 Vtatur patiens odore olei se. cucurbitæ, confectis cũ uiolis, & epithimate super caput, facto cum aqua ebullita cũ uiolis, nenufare, cortice papaueris, & ordeo fracto. Et cessante febre, balneetur in camera media cum aqua tepida & dulci: & fricetur. corpus (alias caput) oleo: & quiescat per horam. Et cibetur cibarĳs tenuibus, ut galliculis. Euitato coitu. cum ipse nimium corpus deficcet.

8 Illiniatur apostema cum rebus conuenientibus, frigidis & stipticis. ut sandalis, aqua rosa, aqua semperuiuæ. Et utatur potu rerum frigidarum. ut psillĳ, aquæ seminis portulacæ, & rob, agrestæ: cibo cucurbitarum, uel pisorum, uel spinaciarum coctarum cum aqua granatorum. Euitetur balneum, & motus, donec declinet morbus, & dissoluatur apostema.

ꝝ De eo quod multiplicatur in Febre ſpiritus, quæ dicitur Ephimera.

	NOMINA	Complexio Aetas Tempus Regio Salus, uel ťior	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Febris Tertiana	Cal. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Calida, & ſicca nõ ťior. ſi ĩ ťpol.	Ex humore cholerico	Rig. mul. pũctio ut acus, cal. pungẽs, fœtor urinę eritq; ignea. Et ſi erit ĩtra uen. erit omi. mẽt. cũ eis.	Cũ ſucco granati. pulpaq; ipſius, & zuccaro.	Cũ ſyr. roſ. acetoſo, cũ niue & ptiſana, cũ ſyr. uiol. aqua cucumerũ ſarac. ſpodio, & iulep.	Cũ ſucco granati, muzi, portul. citrulli, & aq̃ fri. ſi in ſtoma. & apoſtemate. ſi eſt debilitas.
2	Tertiana duplex	Cal. & hu. Adoleſ. & iu. Veris Meridiona. Timoroſ. in fi.	Ex flegmate, & cholera rubea putreſafactis.	Erit cõtinua, al leuiaťq; in die, & fortificať in nocte, & rigor in tertio erit fortis	Cũ trociſ. uiol. & cum turbit, polypod. & caſſia fiſtula.	Cum ptiſana cũ zuccaro, & ſyrup. acetoſo, quiete & ocio.	Cum ptiſana, & farre ordei.
3	Quartana	Frig. & ſic. Seneſcens Autumna. Occidentalis Nõ timoroſa	Ex humore melancholico.	Rigor ĩ princ. & grauedo, fri. tot. cor. & ñ erit cal. acuta, uri. fętẽs, ĩdig. dimit. p biduũ, affli. al. die.	Cum minutione, ſi ſan. eſt niger, & decoctio. epithimi poſt digeſtio.	Cum zuccaro roſ. ℥ vij. ſyrup. acet. unc. iij. ſ. & gallicu lo cocto zirbeg, uel frixo.	Cum uua iudaica, & ſpinacijs frixis cum elmori.
ꝝ	Quotidiana	Frig. & humi. Adoleſ. & iu. Hyemale Frig. & hu Timoroſa	Ex humore flegmatico.	Frig. extremitatũ, cũ horripilatiõe, pauca ſiti, ſubtili urina, uel turbida, uel ſpiſſa, uel rufa.	Cum uomitu, turbit. agarico, ſale quotidiano, & aqua calida.	Cum zuccaro, ſyr. acetoſo, & biſtarda aſſa in ueru.	Cũ ptiſana & modica parte feniculi, et cibo de blitis, ſpinacijſq; cũ aceto, & elmori coctis
5	Sinocha continua	Cal. & humi. Adol. & ſeni. Veris Meridionalis Tioroſ. in fine	Ex ſanguine.	Grauedo cor. remiſſus anhelitꝯ, ſpiſſꝯ, ſitis, ĩbamẽta. rub. oculorꝝ, cor. urina, mag. pulſꝯ, uar.	Cum minutione medianę.	Cũ ſyr. agreſtæ, & acet. ſimplici & rob acetoſit. cũ aq̃ niuis, et ordei, cũ ſuc. gran. muzi, et iul. bib.	Cũ mucil. pſilij, aqua tamaridorꝝ, et prunorũ, uel medullę cucumeris, citrulli cũ agreſta.
6	Febris compoſita	Iuxta humor. Adol. & ſenil. Autũni & uer. Meridionalis Tioroſ. in fine	Ex putrefactione duorum humorum, uel plus	Iuxta dominationem humorum putrefactorum.	Cum euacuatione humoris cõdominantis.	Cum tẽperato regimine iuxta modũ hũoris, cum ſtudio & cõſyderatiõe.	Cum medicinis conuenientibus utriq; humori.
7	Ethica	Cal. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Cal. & ſicca Tioroſ. in fine	Ex præcedẽte feb. adurente, uel pauco cibo, uel triſticia, uel regimine cal. & ſic.	Nullus dolor, neq; remiſſio, neq; aliq̊d accñs feb. put. ſed fortior fit penes cibum & ſomnũ.	Nulla fiat.	Cũ ſyr. papaue. ingreſſu balnei, & pilę aquę tepidę, gallinacei extremitatib. uel coctis, ſpidebeg	Cũ ptiſana, et piſcibus cõueniẽti bꝯſpidebeg, aut frixis cũ elmori cucu. citrullis, et ouis mollibus.
8	Conſumptio	Cali. & ſic. Iuuenilis Aeſtiuum Cal. & ſic. Tioroſ. in fine	Ex apoſtẽate ca. ĩ pectore, uel calidit. lędẽte cor, & deſiccãte hũi. eius, uel ex cã inducẽte ethicã.	Oculi concaui, clauſiq;, arida facies, ſiccaq;, ſiccũq; corpus, aures citrinę, tortuoſę, mirach ſiccũ durus pulſus.	Nulla fiat.	Cũ tro. caforæ, & ſyr. iuiubarũ, aq̃ melonũ, et endiuię, et gallicu lis ſpidebeg, cũ oleo amyg. papauere recẽti.	Cũ ptiſana, papauere, balneo, & ſeſſione in aqua tepida, uel cũ piſcibus cõuenient. ſpidebeg, uel ouis mollib.

1532

Post euacuationẽ humorum in die paroxismi, bibat de aqua tamarind. cum syr. acetoso, & iulep, & succo
1 granati: & alia die bibat ℥ v. ptisanæ, cũ unc. 1. zuccari: & post. iiij. horas unc. 1 ʃ. syrup. acet. simplicis. Sugat
granatũ muzum, cum aqua prunorũ, & acetum, si tempus est æstiuũ. Infrigidentur nutrimẽta cum niue: mo-
retur in aẽre frigido: si hyemale, in aẽre temperato. Et si accidit nausea cum amaritudine, uomat cum syr. acet.
& aqua calida: & post uomitum bibat de syrup. agrestæ, & syrup. granati.

Post signa manifestæ digestionis euacuetur humor decoct. absinthij, aut cum eo quod dixi superius. Dimit
2 tatur cibus in die paroxismi: & si uirtus non sustinet, bibat de pulte aquæ furfuris, cum zuccaro post declinati-
onẽ paroxismi: deinde de ptisana: deinde de syr. acet. & trocis. ros. Deť ei, & cibeť galliculis, pdice, zirbeg coctis.

Si accidit æstate in iuuene, breuiter utendũ est cura prædicta, tenui dieta, cum iure perdicũ, & galliculis co-
3 ct. spidebeg, uel zirbeg. Euitatis cibis grossis, & piscibus, lacte, & fructibus, carne hircina, uaccina, & lentibus,
& toto eo quod generat uentositates. Si accidat alio tempore, minutio fiat, si conuenit uirtuti, ætati, & tempori.
Et post digestionẽ cum decoct. prædicta euacuetur. Et post paroxismũ cum trocis. polyan, & syrup. acet. & uo-
mitu facto in die paroxismi, siue cum syr. acet. infusa in eo radice cũ aqua calida, cocta cum aneto. Et dixit Bim-
masus, ꝙ pili barbæ hirci si ligentur in collo patientis quartanam, iuuabunt contra eam. Similiter tela araneæ,
trita cum oleo, illinita super corpus. Et similiter indumentum uiri indutum super parturientem, dum non la-
uatur, iuuabit contra eam.

Debet studere in hac febre ad euacuandũ humorem absq; infrigidatione caliditatis. Et si accidat sitis, da ei
4 iiij ℥. ptisanæ ante paroxismum per sex horas: deinde per iiij. horas ℥ ij. syrup. acet. cum aqua frigida. Et si ibi
non est sitis acuta, breuiter utendũ est zuccaro ros. & syr. acet. Et si uirtus est debilis, cibetur bistarda, galliculis
coctis, zirbeg, & conforteť. Et manifestatis signis digestionis, euacueť turbit, agarico, & iera pigra ana. ℥ ʃ. sale
indiano, daniꝶ. v. tritis, & sumptis cum aqua tepida mane, tempestiue: & unc. 1. syrup. acet. aqua calida, sale
grosso fracto. Et si febris fit chronica, & debilitať stomachus, da ei de trocis. ros. ℥ 1. mastice, xyloaloe ana. da-
nik. ij. tritis bene cum ℥ vij. zuccari albi ros.

Post minutionẽ bibat de syr. acet. simplici, & sugat de granatis muzis. Deinde si uirtus est debilis, cibeť iure
5 galliculi cocti cum agresta: & si est fortis, cum lactucis, medulla cucu. aut spinacijs coctis cum agresta. Deinde
quolibet die ante ortũ solis, bibat de succo granati muzi: & post ortũ solis de ptisana cum zucca. Deinde de syr.
acet. simplici cum aqua frigida: & cibetur cibis de agresta prædictis. Et si morbus est chronicus, & natura sicca,
leniatur cũ manna, tamarind. et prunis infusis in syr. uiol. & suppositorio confecto de maluauisco, baucac, zuc-
caro rufo: aut cum clisteri confecto de zucc. oleo sisami, elmori, & aqua blitaꝶ. Et si sentitur dolor in uisceribus,
& constipatur uenter: ne des ptisanam, nisi post mitigationem doloris, & solutionem naturæ. Et si nigrescit lin-
gua, illiniatur mucilagine psillij, & iulep, & oleo ros. Et bibat de semine portul. spodio, cum iulep.

Cura eius componi debet de cura feb. singularis: & si æqualis est compositio humorũ inducens eam, fiat
6 regimen cum cibis ex medicinis conuenientibus cuilibet speciei eius. Et si augeť unus super aliũ in ea, cureť au-
gens. Et similiter si unus ipsoꝶ est maioris periculi, curetur ille. Et si febris composita lædit corpus cum desicca-
tione: detur ei de trociscis camforæ: humecteť corpus ptisana. Sed rigor, & horripilatio in his febrib. curentur
cum potu aquæ calidæ, & ligatione musculoꝶ tibiarum, facta cũ fascijs latis. Fricetur pars inferior pedũ & ma-
nuũ in aqua calida, & cooperiať cum pannis. Et si rigor est continuus, & multus, fricetur corpus moderate mul
tis manibus in uno momento: ut cõmunis fiat fricatio in omnibus membris: & ungatur oleo cocto cum men-
tastro. Et si bibit in rigore accidente in febre flegmatica ℥ 1. mentastri, cũ syr. acet. iuuabit contra eum.

Locetur patiens in æstate in loco frigido, in quo flat uentus borealis, sistentibus cõtra eum cursibus aqua-
7 rum in uasis fictilibus, cum ros. & nenufare, uiolis, floribus pirorũ & pomorum, folijs salicis, & extremitatibus
uitis, cũ aqua ros. sandal. & camfora roratis: & dormiat super lectum planũ. Et si tempus est hyemale, moretur
in loco tẽperati aẽris: ꝙ nõ horripileť. Euitet laborẽ, motũ, uigilias, famem, sitim, & coitũ. Et bibat de ptisana cũ
zucc. albo. Et cibetur cum pulte farinæ similæ, zucc. & olei amygdalarum: uel cum granato bono, & pomis
bonis, ficubusq; pharaonis.

Si non est fortis caliditas, bibat de trociscis camphoræ, cum lacte mulieris, aut asinino hora suæ mulsio-
8 nis. Et si est fortis caliditas, de lacte acido uaccino. Et si natura est sicca, leniať trociscis spodij retentiuis, uel dra-
gea luti, & syrup. myrti: uel de dragea ista dentur ℥ ij. Recipe medullæ sem. cucur. citrulli, & cucum. torrefactis
ana ℥ 1. gumi arab. amidi, luti caprini, spodij ana. ℥ ʃ. sem. portul. torrefacti ℥ 1 ʃ. sandal. alb. sem. acetosæ, casta-
neæ ana. ℥ ʃ. camphoræ daniꝶ. 1. terantur omnia: & de his sumatur cum rob myrti. Et cibetur cibis coctis cum
agresta. Tamen ipsę exorienť, & torrefiant prius, & coquantur particula citonij: & superaspergatur ei de glande
trito. Et si declinat natura ad perfectam siccitatem, sugat de lacte fœminæ: & epithimetur super corpus. Et cibe-
tur galliculis tritis, coctisq; particulis pomorum & citonij.

3 De eo quod multiplicatur in eo de Apostematibus secundum species ipsorum

	NOMINA	Salus, uel tíor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Flegmon	ſal. in mēb. ign. Montana Veris Adoleſcens. Calí. & ſic.	Intrinſecus ex repletiōe ſan. Extrinſecus ex uulnere fractu ræ, uel diſlocatione.	Dolor, inflatio, extenſio, & fortis calidi. eius: & man9 repulſio quando cō primitur.	Cum minutione fiat.	Infrigidet̄ ſand. auellana indiana, & luto arm. ſief, memite, raſura cucur. roſ. & aq̄ ſempuiuę	Emplastret̄ pſilio, & aqua endiuiæ, tuſulæ, lētibuſq; excoriatis, tritis cū aqua endiuiæ.
2	Formica	ſal. in mēb. ign. Calida Aeſtiuale Iuuenilis Calida, & ſicc.	Ex fluxu cholerę rubeę ſubtili.	Aduſtio in cute: & poſſibile eſt, ꝙ fiat cum ea pruritus cū caliditate.	Cum aqua fructuum fiat, & ſcamonea.	Liniatur cū ſief, memite, acacia icio, & aq̄ endiuię, uel aqua plantaginis.	Cum lentibus coctis cū aqua roſ. uel aqua ramorū portul. & capillis uſtis.
3	Apoſtema molle	Salubre Frigida Hyemale Senilis Frig. & humi.	Ex flegmate æquali in ſubtilitate, groſſiciæ, & uiſcoſitate.	Albedo coloris, & mollicies apātis: null9 dolor qn̄ cōprimit̄ cū digi. ſed remanet cōca.	Cum turbit, pulpa coloquin. & pillulis de ieræ.	Cum aqua & aceto, in qbus infundit̄ ſpongia, uel lana ad emplaſtrādum cum ea.	Cū ſale & oleo roſ. aut aqua ebullita cū aneto, & aceto, et ſpongia infuſa in eis.
4	Apoſtema durum	Salubre Frig. & ſic. Autumna. Senilis Frig. & ſic.	Ex humore puro, qui eſt fęx ſanguinis.	Durities, null9 dolor, color liuidus declinans ad albedinē, uel ad colorē corporis.	Cum decoctione epithimi, pillulis de lap. lazuli, uel armeno.	Cū unguento diababalon.	Cū cera, oleoq; uetuſto.
5	Heryſipela	tīo. in mēb. no. Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſang. ſubtili & cholera rubea.	Rubedo, inflāmatio, dolorq;: & poſſib. eſt ꝙ fugiat ſang. qn̄ cōprimit̄, dein de reuertitur.	Per minutionem, & per aquam fructuum.	Cū emplaſtro raſuræ cucur. ſemperuiuæ, & aqua plantaginis.	Cum emplaſtro portul. & ſucco lactucæ.
6	Cancer	tīo. in mēb. no. Frigida Autumnale Seneſcens Frig. & ſic.	Ex cholera nig. ſi pars ipſi9 eſt intra uenas, & pars extra uenas.	Fortis duricies, habens formam ad modum cancri.	Per minutionē: & ſi in matrice, cū prouocatione menſtruorū, & decoct. epithimi	Illiniatur tucia, & lytargyro, ceruſſa, oleo roſ. & modica cera.	Cum cera, & oleo, & luto armeno.
7	Dubeyla	Tioroſ. in fine Meridionalis Hyemale Senilis Humida	Ex fleg. groſſo, malo, & ſang. turbido, qui eſt fęx aquæ.	Declinās ad duriciem cū minori humiditate, et cōpreſſione ſaniei.	Per minutionem, & lenitionem.	Cū emplaſtro ficus coctæ, ordei farinæ, ſale, & ſepo.	Emplaſtret̄ pane infuſo ī oleo, & aqua.
8	Glandulæ, & Scrophulæ	Salubris Meridionalis Veris Iuuenilis Humida	Ex flegmate groſſo.	Durus tactus, niſi ſit mellina glādula: & minus cōprimet̄ ꝙ̄ ſanies.	Per minutionē, & decoct. epithimi.	Cum unguento diababalon.	Cū emplaſtro farinæ ordei, lupinorū an̄ diſtemperatis urina pueri, uel aqua.

COMM. REIP.

1 Si corpus non est repletũ, curet rebus mollificatiuis. ut oleo tepefacto, & aqua tepida. Emplastret farina ordei, maluauisco, & alumine. Tamen si est repletũ, euacuetur, & infrigidet apostema cum cymolea, sandal. & aqua lactucarũ: & post quatriduũ misceatur eis farina ordei, uel tritici. Et si in principio passionis accidit ei dolor, non debet fieri cura cum infrigidatiuis, corroboratiuis, & stipticis, sed cũ mollificatiuis. sicut oleo rosͣ. & cera, infusa in eis spongia, & superposita. Et cibetur patiẽs cum piscib. coctis aceto, & spinacijs: uel medulla citrul. cucu. Et si caliditas imminet fortis, bibat ptisanã, aquam granatorũ, syrup. acet. sem. portul. Sed in fine emplastretur camomilla, corona regia, mixtis cum mucil. sem. lini. Et si facit collectionem in eo, & non dissoluitur, ferro aperiatur: & extrahatur id quod in eo est, & impleatur pannis de lino decenter: & ligetur super illud.

2 Vtat in sua cura desiccatiuis absq; mordicatione. Et formica est ulcus indigens in cura eius desiccatiuis, ut luto cyprino, cymolea æqualiter mixtis: & acacia in par. 5. & distemperatis in aqua rosͣ. Et si corroditur, & indiget multa desiccatione, Recipe gallæ recentis, myrti succi ana, foliorũ lilij m. 1. terantur bene, & misceant cum oleo rosͣ. cum qua liquefiat cera: & cum eis fiat illinitio. Bibat sem. portul. mixtũ syr. agrestæ. Cibetur cucur. cum aqua granatorũ coctis.

3 Et si generat ex uentositate uaporosa, ut accidit laborãtibus corrupta cõplexione, & ebrietate, remotio ipsius potest fieri cum sale trito, dissoluto in oleo rosͣ. ut prędictũ est. Tamen si fit ex materia flegmatica, post laxationẽ euitentur cibi generantes flegma. ut pisces, lac: & emplastetur sale, & aloe, aliqualiter tritis, & distemperatis aqua nitri & modico aceto. Et si potest opilari, ligari debet: sed incipiat ligatura inferius, & ascendat superius fortior & durior.

4 Post euacuationẽ emplastrum fiat cũ medulla tibiæ uaccinæ, liquefacta cum cera, aut cum ficubus dulcib. albis, coctis bene in aqua, cum farina fenugręci, & sem. lini, ex maluauisco albo: tritis prius generaliter cũ oleo lilij. Tamen euitentur cibi generantes choleram nigram. ut carnes uaccinæ, lentes, acetum.

5 Post minutionẽ, si opportuna est euacuatio, fiat cum decoctione fructuum, & prunorum, & mirabol. citrin. Et bibat de aqua portul. mixta syr. acetoso simplici. Et cibetur cibo facto de agresta. Et illinitio fiat cum acacia, sandal. aquæ rosͣ. & aqua semperuiuæ.

6 Ante ulcerationẽ eius emplastretur unguento cauaturæ. Tamen si ulceratur, illiniatur cerussa plũbea & paritaria lota, mixtis oleo rosͣ. & aqua coriandri recẽtis, & centaureæ tritæ cũ aqua, uel cum radice aneti, & plantaginis, tritis & distẽperatis cũ aqua. Et si perficitur, & uis incidere ipsum, cum ferro nullo modo est incidendũ, si est in matrice. Tamẽ si est in mãmillis, uel in aliquo alio loco corporis, carente uicinitate arteriarũ circulariter, incidatur instrumento ferreo acutissimo. Deinde comprimãtur uenæ: & finaliter extrahatur sang. de eis. Et curetur cum butyro, & unguentis consolidantibus ulcera.

7 Aperit illud farina ordei, mixta cum oleo, posita in emplastro. Quod si non aperiatur per emplastrũ, ipsum ungat oleo aneti. Et si uis illud cũ ferro aperire, aperiat ut dictũ est in apostemate sanguineo: impleat cum pannis, & ligetur plumaceolis, ut dixi, & sanetur uulnus.

8 Scrophula est apostema accidens ut plus in carne molli, quæ est in radice gulæ, & inguinibus. Vnde patiens eam, debet euitare cibos grossos post euacuationẽ & attenuationem humoris corporis, & nutrimenti, & diminutionem ipsius. Et emplastretur farina fabarum, & ordei, radice lilij, & maluauisco, tritis bene, & mixtis cum oleo onfancino, adipe anseris, & cera al. liquefactis insimul. Et quando incipit aperiri, emolliatur cum basilicon: deinde butiro. Et ipsa bene mundificata, curetur unguento uiridis æris: deinde consolidetur. Et si uis scindere cutem eius, per longum tendes ad medium apostematis: & extendatur fissura cum hamo, & excorietur leniter, paulatim. Et sic facies de Glandula. Tamen non rumpat aliqua pars pellis eius: & si rumpitur, sumãtur partes ruptæ ipsius, & superponatur puluis citrinus. Tamen Glandula non debet euacuari digito, sed superponat ei particula plumbi, & super eam fiat stricta ligatura.

De morbis superficiei corporis ex caussis interioribus non appropriatis alicui membro.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morbilli, & blactiæ.	Cali. & hu. Iuuenilis Veris Meridiona. ti. si color nig.	Ex san. diuerso in corpore, qñ erat embrio, uel quãdo puer lactabat de sangui. menstruo.	Añ feb. cõtinuã timporꝝ inflatio, rubedo faciei, aspitas gutturis, pustulę splendidę, pũcti nigri	Per minutionem medianæ.	Cum ptisana, & syr. pãpaueris, & spinacijs coctis cũ oleo amygda.	Cum mucilagine psillij, & malua cocta, & ptisana.
2	Lepra.	Sicca Senescens Autumnale Sicca Tĩorosa in fi.	Ex dñatione hũo. melã. sup sang. nutrientem membra, & eum corrumpentis.	In princ. albedo ocu. erit liuida, et supficialit mẽ. cadẽtq; pili palpebrę, et supcil. uox rauca fac. ẽ.	Cum minutione medianæ, & guideg, & decoct. epithi.	Cũ gallinis, & anatibus impĩguatis, indisq; lactẽtibus, spidebeg, cum amygdalis.	Cum lacte recenti, & gargarismate facto in oleo amygdalorum.
3	Baras.	Frigida Senilis hyemale Frigida Salubris	Ex dñatione fleg. super san. debilitantẽ uirtutẽ membrorum in mutatione eius.	Color al. pili al. Et possibile est, q̃ egrediet̃ hũiditas mixta colore sang. si pungitur acu.	Cum pillulis de iera.	Cũ perdicibꝰ, & fasianis frixis, & illiniat̃ cõdisio mixto cũ sang. pulli colũbi, & acet.	Illiniatur nigella, cũ bauraꝶ, & aceto.
4	Morphea alba, uel nigra.	Frigida Senesc. et seni. autũ. & hye. Frigida salubris	Ex dñatiõe fle. sup supficiem cutis, si alba est, & ex mixto sibi cũ melãcholia, si nigra est.	Color al. tñ pili orti ibi nõ sunt sic, sed nigri: si fricat̃, de ea cadit ut furfur, locusq; eiꝰ rubefit.	Cum pillulis de iera.	Illinatur lupinis, & semine radicis, & sinapi, tritis cum melle.	Illiniatur calce mixta cum aqua.
5	Impetigo.	Calida Iuuenilis Autũ. & æsti. Calida Salubris	Ex san. calido, subtili mixto melancholia, uel flegmate salso.	Cutis aspera, et nigra. Et possibile est, q̃ in ea sint cortices, ut squamæ piscis.	Cum minutione, & potu aquæ fructuũ, cum turbit.	Cum oleo tritici, extracto cum ferro calido, illinito super eam.	Illinictur saliua homĩs ieiuni in una hora post aliam.
6	Scabies & pruritus.	Sicca. Senesce. & iu. Autum. Sicca Salubris	Ex cõmixtione flegmatis salsi cum san. cholerico.	Pustulę paruæ, in pri. rufę, deiñ apiunt̃: & pruritus fortis, & plꝰ erit ĩter digitos, & in cubito.	Cũ minutione, & potu aquæ fumi terræ: tñ sumatur aur. 1. aloes.	Cũ opio, oleo ros. & cera: & lauetur in balneo mane.	Cum calce mixta cum aceto.
7	Excoriatio cutis.	Sicca Senesc. & iu. Autumna. Sicca Salubris	Ex flegmate salso, adusto, & sang. subtili.	Pruritus præcedens, excoriatio cutis sequens.	Cum minutione.	Cũ litargyro, aceto, & oleo ros.	Cum stercore caprino, uel aceto.
8	Pediculi.	Humida. Senilis Hyemal. Meridio. Salubris	Ex supfluitate humida, grossa, expulsa uirtute ad cutẽ, & ex ficubus siccis comestis.	Notum est, & manifestũ.	Cum pillulis ieræ.	Cũ subtili dieta, et multa balneatione.	Illiniatur costo, & lauetur cum furfure.

1532

COMM. REIP.

Post minutionē utatur potu ptisanæ, cū lentibus coctis in tertia parte ordei, & iuiubis, & sebesten, mixto
1 cum syrup. papaueris: & cibo cucurb. cum agresta coct. Et si tardatur ipsorū exitus, Recipe ficus. v. lentiū excor
ticatarum ʒ 5. se. feni. ʒ 1. &. 5. coquantur in rotula aquæ usque ad ʒ 7. (alias, tertiam) & cum eis misceantur ʒ xxx. aquæ granatorū, & utatur potu ipsius. Et si constipat̄ natura, utatur zuccaro rof. dissoluto in ptisana, uel medulla casief. & electuario prunorꝫ. Et si lenificat̄, utatur farre ordei cocto cum granis myrti, gumi ara.
luto arm. & trociscis spodij constipatiuis, & rob granatorū. Et si cum hoc accidat tussis, coquat̄ cum rob myrti.
Et utatur panico cocto cum farre ordei, etiā granatis. Et euitanda est lenitudo naturæ post septimū. Et in principio instillandū est in oculis de aqua rof. uel de aqua coriandri recentis, infuso in eis prius sumat. Et si in eis fuerint pustulæ, imponat̄ in eis antimoniū. Et in declinatione comburat̄ penes patientē tamariscus, & sarmenta uitis in hyeme: sed in æstate fiat fumigiū cum sandal. & myrto. Superponant̄ capiti rosæ tritæ: & quando siccantur, superponatur eis sal cum oleo sisami per quinq; horas. Et lauetur cū aqua ebullita tum myrto: deinde cū farina rizi, & panici, & croco, & dimittatur per diem & noctem, & lauetur cum furfure.

Antequā perfecta sit, sperandū est in cura eius: tamen præcedendū est cum minutione, & purgatione. Sum-
2 endū est de nutrimētis humectatiuis. ut carnibus arietis, & hædi, & lacte recenti. Et utendū est gargarismate cum
lacte feniculi, oleo amygdalarū: euitato aēre frigido, & ipso patiente locato in loco calido, & humido. Etiam euitato eo quod generat cholerā nigram: ut carne uaccina, & grossa, lentibus cum aceto. Et ungendum est corpus cum oleo uiol. adipe anatis, & gallinæ. Deinde lauetur cum aqua ebullita cum camomilla, corona regia, & uiolis. Et fricentur manus cum farina cicerum, & fabarum. Et bibendum est de aqua casei quolibet die ad libram, (alias, coct. per tertiam.) Et sumendū est de dragea ista. Recipe mirabolanorū, kebulorꝫ, & nigrorū ana. ʒ 1. polypodij, epithimi, sandal. buglossæ ana. danik. ij. lasuli, salis, petrolei ana. danik 1. Et sumendum est de trocis. tyrorꝫ in aur. ʒ ij. dissolutis in syr. mellis, & de carnibus ipsorꝫ. Et signū sanationis est per casum corticū cutis eius.

Euitatis generātibus flegma, ut piscibus, lacte, tuberibus, & fructibus humidis & frigidis, sumendū est de
3 carnibus syluestribus salitis: & illiniendū est cum farina, & petroleo albo, litargyro, pyretro, papauere syluestri,
radice uitis, & elleboro, tritis cum aceto: & tingendum est cum hoc. Recipe gadis indici ʒ ij. rubeæ ʒ 1. terantur, & dissoluantur cum aceto per triduum. Et utendum est squama ferri, myrrha clara, infusis in aqua corticum granatorum.

Post euacuationē euitato eo quod generat flegma, uel choleram rubeam, & correcto nutrimento eius, illi-
4 niendū est (si est alba) cum cortice radicis capparis, trito cum aceto, uel cum ære usto, sale armoniaco, & rubea, infusis in aceto: dimissis omnibus in sole per hebdomadam unam. Deinde fiat illinitio cum eis. Et si est nigra, illinitio fiat cum arsenico, & furfure, & nitro, tritis cum aceto.

Post purgationem, & minutionem, euitatis generantibus eam, si sit in facie, curetur cum oleo tritici confe-
5 cto ut prædictum est. Et si sit in alia parte corporis, illinitio fiat cum mirabolanis citrinis, tritis cum gumi prunorum, dissoluto in aceto, uel oleo, & farina cicerum, distemperatis cum aceto.

Purgato corpore, & correcto nutrimento, curetur pruritus balneo aquæ salsæ. Et fricetur corpus farina lu-
6 pinorum, aceto, oleo rof. pulpa melonis: & aqua blitarum, uel aqua apij, aceto baurac, & oleo rof. Et ad scabiem, bibat de aqua fumi terræ rotul. 5. Sed prius sumendum est de his pillulis. Recipe mirabolanorum citrinorum, aloe, dragag. ana. ʒ 1. croci, danik. ij. terantur, & de eis fiant pillulæ. Et illinitio fiat nocte cum baurac, sale, costo, & condisio ana. ʒ ij. tritis cum oleo rof. Et lauetur, & balneetur aqua ebullita cum usnen: deinde cum aqua rof. & sandal. Vel illinitio fiat cum sulfure albo, condisio, & arsenico rufo ana. & tantundem cinerum uitis, cum oleo rof. mixtis.

Euitatis generantibus flegma, corpus illiniatur stafisagria, lupinis, cardumeni, & aceto: uel cum radice li-
7 lij cœlestis, trita cum melle. Deinde balneetur. Aut illiniatur sulfure, & ciceribus tritis cum aceto.

Purgato corpore, & correctis nutrimentis, post emplastrum studeat lauare corpus per spissam balneati-
8 onem: & induere indumenta delicata & munda de lino: euitata comestione ficuum siccarum. Et illiniatur corpus argento ui. mortificato cum staphisagria trita cū oleo cartami per unā noctem, et balneet̄ mane. Aut recipe costi, cardumeni, fellis uaccini ana. terantur bene in oleo fisticitio: & eisdem illiniatur corpus: deinde lauetur, & fricetur furfure similæ.

De morbis accidẽtib. in ſupficie corpis ex cã interiori nõ appropriatis alicui membro eius.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio .Salus,uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Punctili, ſcilicet eſſera	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Meridio. ſalubris	Ex ſan. ſubtili mixto cũ cholera rubea, uel flegmate ſalſo	Puſtulę latæ, ſparſæ, cũ pruritu forti, colore ruſo, in die ſi cholericę, in nocte ſi flegm.	Cum minutione ſi cholericæ, cũ decoct. mirabol. & & fructuum ſi flegmaticæ.	Cũ ſy. acet. & aqua prunorꝫ, & granat. & illinitiõe cũ amido, galla, carne mel. et ole. roſ.	Cũ illinitione farinæ ordei, aqua apij, & abſinthij.
2	Puſtulæ paruæ	humida Seneſc. et ſeni. hyemale Frigida ſalubris	Ex humiditate groſſa, uel acuta	Capita acuta in acuitate materiæ, & ſparſa in groſsitudine.	Cum yera pigra.	Cum ſubtili dieta, & balneo.	Cum illinitiõe laudani, & rutæ tritæ cum aceto.
3	Punctili, ſcilicet aſaf	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Calida ſalubris	Ex humitate ſubtili, mixta cum ſanguine.	Puſtulę paruę, & rotundæ, ut grana panici	Cum minutioue.	Cũ illinitione in balneo facta cũ farina ord. lupin. et melo. pulp. oleo roſ.	Cũ acet. citrullis, ſaleq; groſſo trito, ad fricandum cum eis in balneo
4	Verrucæ & claui.	Frigida ſeneſcens Autumnale Frigida ſalubris	Ex flegmate mixto cum cholera rubea.	Puſtulę duræ, magnæ, rotũdæ, ſed claui ſt duriores eis in radice q̃ oriũt	Cum decoctione epithimi.	Supponant̃ eis primo ficus ap parẽt. i arbore, tritę acet. ſglli tico, uel calẽdu la, uel uerruca,	Cũ ſtercore caprino trito cũ aceto. Et fricẽtur ſæpe in die cum aceto
5	Ignis perſicus	Calida Adol. et iuue. ęſtiuũ, et ueris Calida tio. ſi multꝰ ſit	Ex ſanguine eruginoſo	Ampullę ut ex ignis cõbuſtione, aperiunturq;, et ex eis fluit erugo	Cum miuutione	Cũ unguento ceruſſæ, & cãforæ poſt perforationem cum acu.	Poſt ꝑforationẽ cũ acu, fiat illinitio cũ lentibus coctis. cũ corticib. granati frigi.
6	Vlcera ex cõbuſtura	ſicca ſeneſcens autumnale ſicca ſalubris	Ex ſang. aduſto, melancholico	Puſtulæ magnæ, apertæ, cum cortice nigro.	Cũ minutiõe, & decoctione epithimi	Cũ illinitione litargyri, & adipe gallinæ	Cũ emplaſtro lentiũ coctarꝫ, uel cũ ung. ex albuginib. ouorꝫ agitatis cũ oleo uiol.
7	Mater ſanguinis	Vniuerſalis Vniuerſalis Vniuerſale Vniuerſalis ſalubris	Ex ſang. ſudãte ſub cute penes fiſſurã artiæ ex uulnere, & adhęret cũ panniculo ſuper eã.	Albeſcit locꝰ, & color eſt melãcholicus: & qñ cõprimit̃ fugit ipſe color	Nulla fiat	Ligetur poſt illinitionem cũ ſandalis.	Cum roſis, & myrto
8	Sudor intenſus	Calida Iuuenilis Aeſtiuum Meridiona. tĩo. ſi debilit.	Ex apertione pororum, & multis humiditatibus.	Sudor manans: & eſt ſignũ notũ	Nulla fiat	Corpus illiniat̃ luto armeno, aqua roſ. oleo myrtino, & pomorum	Cum illinitione olei, gallæ, & ceruſſæ gipſinæ.

1532

C O M M. R E I P.

1 Si fit ex cholera rubea, bibendum est de aqua oxysera, mixta cum syrup. acet. & camfora. Et illiniendum est aqua coriandri recentis, & farina ordei: & corpus est abluendum aqua foliorum oliuæ coctorum. Si ex flegmate, sumendæ sunt 3. ij. syrup. acet. cum aur. 1. mentastri syluestris. Et illiniendum est farina ordei, & apio. Quæ nisi conferant, bibendum est de aqua casei per aliquos dies, cum dragea facta de mirabolan. kebulis, & nigris unc. ij. turbit, danik. ij. & seni. 3 5. & postea aqua casei cum zuccaro albo.

2 Hæ pustulæ fiunt ex humore malo incluso inter cutem & carnem: quare purguto corpore, & euitato quod generat humorem grossum, calefacienđe sunt pannis infusis in aqua calida: superficies membri: postea illiniatur aceto infustonis myrrhæ, & rutæ cum aceto.

3 Illiniendum est super eos cum pulpa melonum: & facienda est balneatio sæpe, & diuersa, cum aqua ebullita cum coro. regia, & furfure: & nullo modo aquæ frigida. quia ut plus generatur morbus ex ea. Et si illinitio fiat in balneo cum galla, & uenis citrinis tritis oleo ros. satis iuuabile erit in morbis istis.

4 Emplastrũ fit cũ nigella trita, aut cũ batitura æris trita cũ aceto. Et nisi conferat, utendũ est talbidion: deinde butyro, Et ad corticẽ extirpandũ, utendũ est iterũ abstersiuo: deinde butyro. Eradicet̃ aũt ære uiridi, ære usto, pulpa colloquin. barac, sale armoniaco, caly arsenico, usnen pso ana. & calce parte 5. trita in aqua saponis. Tñ debẽt prius radix ipsaꝝ ligari aliq̃ pilo caudæ eq. Et ut nõ reuertant̃ de cętero, utant̃ caurerio ignecalefacto. Verrucaria cõquassata cũ modico salis, uerrucis supposita, eradicat, & sanat. Sed ĩ supcilio supiore ĩ angulo oculi applicare, dãno.

5 Perforatis ampullis cum acu, superponatur eis cerussa mixta cum litargyro, sand. & camphora, tritis cum aqua rosarũ. Tamen infundenda est bombax in eis: Deinde superponenda in hora post horam: & illiniendum est circa eos luto ar. infuso cum aceto mixto cum aqua.

6 Purgato corpore, & euitatis nutrimentis generantibus duas choleras, utendum est nutrimentis attenuatiuis & laudabilibus. Deinde illiniendum est aqua ebullita cum radice lilij, colata & mixta cum cera liquefacta. Sed super uestigia ulcerum & morbillorum illiniendum est litargyro, & rad. cannæ persæ siccæ, farina rizi, sem. melonis, & costi, tritis cum aqua se. melonis.

7 Si fit in ascella, uel in inguine, collo, uel alio loco corporis in quo sunt multæ arteriæ occultæ, tunc nulla cura fiat cum ferro. quia dubitandum est, ne fluxus sang. sit intensus in ea. Sed si fit in loco paruarum arteriarum, potest curari cum ferro: & scindenda est pellis per longum: & extrahatur sanies, si qua est in ea. Et arteriæ discooperiantur, & suspendantur cum hamo. Deinde intromittatur acus cum filo de sera sub uno latere arteriæ, & ligetur, & incidatur filum, & similiter in alio latere: & abstergatur sanguis. Deinde superponatur puluis citrinus: deinde unguentum consolidatiuum.

8 Illiniendum est cum litargyro & galla, tritis & dissolutis cum aqua fol. uitis, & oleo citoniorum. Quod sic fit. Recipe citonij, & florum eius p. 1. ros. siccarum p. 5. coquantur aqua cõmuni ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & misceatur cum eo oleum ros. in media parte ipsius. Deinde coquatur, donec deficiat aqua, & remaneat oleum solum. De quo utendum est circa emunctoria membrorum principalium.

De eo quod multiplicatur in superficie Capitis & Faciei.

1	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti,	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
2	Tinea	ualde sic, & h. adol. & senil. Autumnale sicca, uel hu. salubris	Ex flegmate salso	Vlcera in quibus cutis capitis perforatur, ad modum canabi	Cũ minutione cephalicę, uentosa, & aqua fumi terrę	Cum unctione olei ros. & puluere foliorum lilij	Cum illinitione facta d' charta usta, & aceto
3	Impetigo	humida senescens hyemale humida salubris	Ex uapore salsi fleg. & sang. mixto cũ cholera nigra	Cadit de cute capitis ut furfur	Cum pillulis yerę, uel aloe	Lauetur maluauisco albo & aqua bletarum	Illiniatur cum folijs rosarũ & bainach tritis
4	Magnitudo capitis, & tortura ipsius	sicca senescens autumnale sicca salubris	Ex uentositate grossa, dimissa inf' iũcturas capitis	Magnitudo capitis contra modum naturalem	Cum pillulis opertiuis	Cũ emplastro facto de nasturtio trito in aqua, & sparso super pannum	Illinatur cum uenis tinctor, & oleo amygdalarũ amararum per triduum
5	Apostema molle sub cute capitis	sicca senilis autumnale sicca salubris	Ex humiditate subtili, inclusa intra craneum & cutem capitis	Fugit de leui cũ digito comprimitur	Cum pillulis de yera, uel cochijs, si corpus repletum est	Illinatur luto armeno, aqua ros. & aceto, & ligetur	Illinatur cum corticib. granati, & nuce cipressi, tritis cum aceto, & ligetur
6	Pannus, & lentigines faciei	humida senescens hyemale humida salubris	Ex uapore sang. adusti, uel humoris melancholici	Puncti in facie in alieno colore, cũ aliqua asperitate	Cum minutione cephalicę & potu aquę casei	Illinatur cum usnen condito cum se. psilij, melonis, & farina hordei	Illinatur cum amygdal. amaris, lentib. coctis, & ficub. tritis
7	Morũ, pustulæ in facie, & pustulę lenticulares	sica senescens autumnale sicca salubris	Ex humore grosso cum acuitate	Pustula uicerata in parte interiori maxillæ procedens, uel lenticularis ut lens	Cũ decoctiõe epithimi	Cũ unguento uiridis æris	Fricetur cum zuccaro ut exeat sanguis
8	Vstiones & fissurę faciei	sicca senescens. autumnale sicca salubris	Ex materia grossa, & acuta	Vlcera liuida ut tinea	Cũ decoctiõe epithimi, et minutione cephalicæ	Fricetur locus, & iliniatur unguento ruffo	Illinatur cum litargyro, oleo, aceto, & uenis citrinis
9	Alopitia, & uitium serpentis	sicca senes, uel adol. autumnale sicca salubris	Ex aliquo humore	Casus pilorũ cum colore humoris agentis	Cũ minutiõe si ex sang. & pilsulis yerę & cochijs, si ex alio humore	Fricetur cum panno aspo, & illiniat' cũ amygd. am. & oleo balsa.	Illinatur cum capillis ustis, spuma maris, amygdalis amaris, tritis cum aceto.

1532

COMM. REIP.

1 Vngatur caput oleo sisamino, & aspergatur de puluere florũ lilij. Aut recipe gallæ, myrti ana. olei sisamini ʒ iiij. ceræ ʒ ij. liquefiat cera: misceantur, fiat unguentum. Aut fiat de luto olibani, stercore columbino, sale tritis, & dissolutis in oleo sisami. Quod si non conferat, minuantur ambæ uenæ quæ extra aures sunt, & liniatur caput cum sanguine extracto.

2 Post purgationem corporis per triduum, Recipe farinæ cicerum ʒ iiij. farinæ fenugræci, baurac, nitri albi, triti bene, & maluauisci ana. ʒ i. distemperentur cum aceto mixto cum aqua sæpe: radatur caput: deinde inungatur cymolea, oleo ros. & aceto.

3 Purgato corpore fiat sternutatio cum xyloaloe indiano, aloe, spuma maris, fisticis, suf, & ambra ana. croci parte 5. inde terantur, cribellentur, & distemperentur succo maioranæ ad pondus aur. 1. Et imponendum est de succo ipso naribus per nasale per triduum in quolibet mense, principio, medio, & fine.

4 Si corpus est repletum, euacuandum est. Et correctis nutrimentis, illiniatur cum eo quod dictum est. Et omne desiccatiuum consumens humiditatem eius, iuuatiuum est.

5 Fiat illinitio talis. Recipe corticum cannarum ʒ v. sem. radicis, erucæ, condisij ana ʒ ij. terantur cum succo radicis, & illiniatur per noctem de eis. Lauetur mane cum furfure. Et si pannus est grossus, fiat cum sinapi trito cum stercore passerum, infusis & dissolutis in decoct. ficuum. Et si exinde fit ardor, illiniatur cum dragaganto, & lacte recenti.

6 Quod nisi conferant medicinæ, fricetur instrumento chirurgico, aut zuccar. fricatione bona, ad eradicandum ipsum, illinito post unguento uiridis æris. Et eradicato ipso finaliter, illinitio fiat de unguento rufo, & alio, generantibus carnem. Et pustulæ lenticulares inungantur unguento facto cum cera liquefacta, oleo, gumi arab. baurac, & condisio. Et si pruritus fuerit, liniatur cum opio.

7 Purgato corpore superponantur loco sanguisugę, ad sugendum sang. adustum. Deinde illiniatur lentibus tritis, coctis cum adipe gallinæ: & illiniendum est super fissuras faciei, cera liquefacta, oleo mixto cum dragaganto, & mucilag. sem. citoniorum: & abluendæ sunt postea furfure similæ. Et si fissura fit in labio, illiniatur cornu ceruino usto, trito cum sepo caprino liquefacto.

8 Euitatis rebus generantibus humorem, ex quo fit, fricetur panno grosso locus donec rubesit. Deinde scarificetur profunde, et liniatur allio trito, si ex flegmate fuerit, uel cum baurac, sinapi, & stafisagria tritis in oleo. Et si inde ampulletur, illiniatur oleo ros. ceruss\u00e2, & adipe gallinæ. Si ex cholera rubea fiat, illiniatur cũ abrotano, usto licio, & oleo myrtino. Deinde lauetur cum furfure, & maluauisco. Et si pili cadunt post acutũ morbum, humectetur corpus cum hædis, arietibus, & balneo. Et inungatur oleo myrti, & oleo emblicorum.

De moribus accidentibus in superficie corporis, ut Pedibus & Manibus.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vena ciuilis.	Salubris Calida Hyemale Iuuenilis Calida	Ex sanguine melancholico adusto.	Siccitas ipsius uenæ, ipsa mota sub cute.	Cum minutione, si est cum febre.	Cibetur carnibus, arietinis, & simi libus.	Cum balneo, & illinitione membri.
2	Vitium elephantis.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Ex melancholia.	Magnitudo ad modum pedis elephantis.	Cum pil. aloe, & aq̄ casei.	Cū quiete & ocio, & nutrimentis laudabilibus.	Cū illinitione facta cum acacia, & rami. & aloe.
3	Varices	Salubris Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex melancholia, & multo labore pedum.	Tortura uenę pedis, & grossitudo, & ipsius uiriditas.	Cum minutione ipsarū uenarum, & decoct. epithimi.	Cum modico labore, & bono cibo, & balneatione.	Cum modico labore, & balneatione.
4	Scissura, & excoriatio manuū, & pedum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca	Ex pruritu de hu. melācholico, siccitate, lęsura ex equitatione.	Manifestum.	Cum decoct. epithimi, si est de melancholia.	Illiniatur uiol. tritis mane, & sero.	Illiniatur gumi granorū uiridium, cocto cum oleo.
5	Pannaricium.	Salubris Calida Veris Senes. & iuue. Calida	Ex sanguine.	Apostema prope unguem cū multo dolore.	Cum minutione.	Infrigidet̃ super calefactū, cum psillio in frigidatiuo.	Cum psillio trito aquæ, & aceto.
6	Inflatio pruritus, & lęsio digitorum.	Salubris Frigida Hyemale Senil. adol. Humida	Ex inclusione alicuius rei in eis, quæ propter frigus nō potest dissolui.	Manifestum.	Nulla fiat.	Emplastret̃ lentibus excoriatis, tritis aqua blitarum.	Cum furfure cocto aqua & aceto.
7	Curuatio unguiū, & subtiliatio ipsorum.	Salubris Sicca Autum. Senescens Sicca	Ex siccitate.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cū cera, oleo uiol. & amygdal.	Cum cera, oleo sisamino.
8	Baras, unguium, & læsio ex calciamēto.	Salubris Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Albedo in ungue.	Cum pillulis aloes.	Cū fenugręco & se. lini tritis cū syr. acetoso in emplastro positis.	Cū sulfure citrino, rufo arsenico, tritis cū aceto, illinien niendo cū eis.

1532

COMM. REIP.

1 Euitatis acutis, ut piscibus, & lenticulis cum aceto, dactyl. & similibus, illiniatur locus cum aloe: ad prohibendũ eius accessum. Et si manifesta: liganda est super tabella plumbea, & inuoluenda pars egrediens cum ipsa tabella bona ligatura: & suspendenda est ipsa tabella, ad extendendum eam moderate, ita q non possit incidi. Et nisi manifestetur aliqua pars ipsius extremitatis, scindatur locus ipsius. Deinde apparebit extremitas aliqua. Et iuuat ad extrahẽdum eam emplastrum factum tale. Recipe ceræ ritul. quart. ij. oleo sisami. tantundem: litargyri, cineris cannarum ana. ʒ iij. calcis ʒ i. fiat unguentum, uel emplastrũ cum psillio, & oleo uiol.

2 Post euacuationem & illinitionem ligandæ sunt tibiæ fascijs fortibus, & latis, a calcaneo ad genu. Vtendum est uomitu, & emplastro se. caulium, sarmentorum uitis, cinerum lupinorum, nitri, stercoris caprini, farinæ fenugræci, distemperatorum insimul cum succo caulium.

3 Euitatis nutrimentis generantibus choleram nigram, utendum est quiete pedum in modico labore ipsorum. Quia communiter generantur ex ponderoso humore, & onere. Et correctis nutrimentis, si uis, curetur ferro: & scindendum est super uenas. Deinde ligandæ sunt ipsæ uenæ in loco sano ipsarum cum filo de serico, in quolibet latere: & incidenda sunt corpora intermedia ipsis ligaturis.

4 Bibat patiens quolibet die per hebdomadã unc. ij. olei sisamini: & sumat de pedibus anetum. Et liniatur super fissuras pedum de alcanna distemperata cum fenugræco trito. Et super fissuras calcanei, & partium ipsius de sepo caprino, cum galla trita, uel medulla tibiarum uaccarum, mixtis cum cera, oleo uiol. litargyro, dragagan. & galla. Sed super læsionem accidentem ex equitatione, uel alia re in eis, illiniendum est cum lytargyro dissoluto in oleo ros. aut cum luto ar. dissoluto in oleo ros. Et superponendæ sunt ei rosæ tritæ cum myrto.

5 Et nisi mitigetur dolor cum infrigidatiuis, utendum est medicinis maturatiuis. ut se. mentastri, & lini, superpositis ei. Et superponatur pannus lini cum psillio infrigidato. & per hoc aperitur: & comprimatur, ad expellendum id quod in eo est. Et superponatur lentes coctæ in aqua ros. cum myrto. Aut ungendum est cum unguento albo. Et si fortificatur dolor, liniatur opio, & aceto. Et superponatur pannus cum psillio.

6 In hyeme illinitio fiat cum ficubus coctis in aqua caulium, & lentibus excorticatis: uel orobo, lupinis, & bletis coctis in aqua: uel decoct. raparũ: uel ficubus tritis cum oleo. Quod si non conferat, fiat cum iusquiamo cocto in aqua. Et si color est liuidus, scarificandus est locus, & emplastrandus oliuis coctis. Et si excoriatio ipsorum fit ex concussione, ungendum est super eos, & ligandus est pãnus cum diachilon, illinitione facta prius de rufo arsenico, & citrino, & opopon. tritis in oleo amygdalarum amararum, & oleo. Ad euellendum unguem corruptum, emplastrum fiat cum euellentibus eum.

7 Humectanda est complexio nutrimẽtis cõuenientibus. ut carnibus arietinis, hædinis, gallinarum, piscibus asperatilibus. Et utendũ est diachilon dissoluto in oleo amygdalarũ, & uiol. Emplastrandum est mastice trito cum passul. sine nucleis. Et si corrumpitur unguis, & uis eum euellere: emplastretur diachilon: & illiniatur cum arsenico rufo, & citrino, & opopon. dissolutis in oleo amygdalarum amararum, & oleo communi.

8 Illiniendum est super unguem medicamine tali. Recipe uisci, arsenici ana. cantaridum quartam partẽ illius: terantur aceto, & ex his fit illinitio super unguem. Et concussio unguis ex percussione, aut re simili, emplastranda est folijs myrti, & granati, cum aqua tritis: uel cum farina ordei, & oleo sisami. Et læsio de calciamẽto curãda est pulmone caprino superposito: & si comburitur, & superspergitur ei puluis cinerum eius, iuuabit eum ualde. Hoc idem facit pul. cineris pellis uetustę. Mitigato dolore, utendum est cinere fenugræci, & acacia, tritis, & distemperatis cum aceto.

De Vulneribus, & Vlceribus multiplicatis.

	NOMINA	Salus, uel ſñor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vulnus ſingulare.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Vniuerſalis. Vniuerſale. Vniuerſalis. Vniuerſalis.	Extrinſeca, enſe, uel gladio.	Manifeſtum.	Nulla fiat.	Cũ adhęſione labiorũ, euitata re cadente in eo.	Cũ bona ſtrictura, & plumaceolis bene formatis.
2	Vlcus ſingulare.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Vniuerſalis. Autumna. Senilis Frigida	Ex uulnere præcedente.	Vulnus chronicum.	Cum minutione, ſi corpus fuerit repletum.	Cum bombace uetuſta, infuſa in oleo roſarum.	Cum papauere ſyluestri uſto, aut alphita, & thure. (alias, farina ordei, & thuris.)
3	Vlcus ſordidum.	ti. ſi. mẽ. no. ꝑ. Humida. Hyemale Senilis Humida	Ex debilitate mẽbri in diſſolutione ſuperfluitatis cibi.	Sordicies humiditatum.	Cum ſyr. roſ. & troc. uiol.	Cibeť pullis, perdicibus frixis, uel rebus aſſis in ueru.	Illinitio fiat cũ melle.
4	Vlcus frigidum.	ti. ſi. mẽ. no. ꝑ. Meridional. Siccum Iuuenilis Frigida	Ex uſu rerũ frigidarũ, & uulnere præcedente.	Liuiditas, & pauca caliditas.	Nulla fiat.	Cibeť iure cicerũ, cũ carnibus coctorũ.	Epithimeť ſuper locũ ſæpe in die aqua tepida.
5	Vlcus cũ mala cõplexione.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Frigida Hyemale Senilis Humida.	Ex ꝓhibitione diſſolutionis, multaqꝫ cibi ſumptione.	Multa humiditas, eruginoſa, & caro mollis.	Cum turbit, & mirabolanis.	Cũ litargyro, oleo roſ. & aceto, cadmia, acgũi, balauſtia, inſimul tritis.	Cũ thure, alphita. i. farina ordei, et melle diſtemperatis.
6	Vlcus cũ mala complexione ſicca.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Humida. Autum. Senilis. Sicca.	Ex multo intenſoqꝫ labore, & pauca cibatione.	Ariditas uulneris, & macies ipſius.	Nulla fiat.	Cibeť pulte, & iure unctuoſo: & laueť locus aqua tepida, & oleo roſarũ.	Cibetur ouis mollibꝰ, et ſuperponať uulneri butyrum coctum.
7	Vlcus cum caliditate.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Sicca Aeſtiuum Seneſcens Calida	Ex inteſo motu, & effectu alicuiꝰ rei calidæ, uulnere præcedẽte.	Rubedo membri cum inflãmatione, & dolore.	Cum minutione.	Cibeť pullis, cũ acetoſa, ſugat granatũ & pomũ, & utendũ eſt ung. ceruſ.	Cum ptiſana, aqua granati. & tamarind.
8	Vlcus cũ apoſtemate, uel carne addita.	ti. ſi mẽ. no. ꝑ. Sicca Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex ſuperfluitate pręcedente ad locum uulneris.	Inflatio, uel caro addita ſuperficiei corporis.	Cum minutione.	Cũ iulep, aqua ordei, & ſyr. acetoſo, & cibo frigido, cũ ſucco granat.	Illinitio fiat cũ unguẽto ceruſſæ.

COMM. REIP.

Post adhæsionem uulneris cum quatuor plumaceolis ex utroq; latere, superius & inferius,
1 si non adhæret, suatur. Et potest fieri sutura, quando uulnus accidit in latitudine corporis. Et si
calefit uulnus, superponatur uulneri pul. sandal. infusus in aqua endiuiæ super plumeaceolis.
Et sutura fit per biduum, uel triduũ in uulnere, nõ in sanguine ipsius: fricentur labia ipsius cum
capite instrumẽti lati, ut sanguinem emittant. Deinde ligent̃, ut supradictũ est. Si uulnus est ma
gnum, superponat̃ pul. citrinus factus de sarcocolla ʒ ij. aloe, opio, sief, memite ana ʒ 1. sang.
dra. myrrhæ ana ʒ 5. croci dani℞ 1. tritis & cribellatis: fiat pul.

Si ulcus non est mundum, impleatur bombace uetusta cum butyro ueteri, et mundificetur
2 lotione mellis. Et si est sine febre, curetur unguento fusco. Mundificat quoq; ulcus, & generat
carnem thus, aloe, aristol. radix lilij cœlestis, & cadmia argenti: terantur bene, ex superponan-
tur ulceri. Et si humiditas sit multa, distemperentur dictæ medicinæ melle, & cum eis illiniatur
super pannum lini: & superponantur ad modum unguenti. Et si ulcus est in capite, & non tan-
git craneum, superponatur ei unguentum factum de oleo ros. ʒ iiij. ceræ ʒ iij. liquefacta tñ cera
in oleo: & mixtis cum eis aloe, acacia, sang. dra. ana ʒ 5: Et repleto uulnere carne, consolidetur
galla, cortice granati, balaust. abrotano usto, & folijs lilij.

Vitet humectatiua, & multum cibum. Et sumat gallículos. Curetur hoc unguento. Recipe
3 armoniaci ʒ iiij. uiridis æris ʒ 1. aristol. ʒ 1. dissoluatur armoniacum cum aceto, & alijs medi-
cinis. Misceantur. Et curetur unguento facto de litargyro, & uenis citrinis, cum
aceto, & oleo ros. Et si ebullitio fuerit multa, auge in eis modi-
cam partem gallæ, balaustiæ, & cadmiæ argenteæ.

Parum bibat de aqua. Et curetur ulcus cum unguento fusco de unc. 1. litargyri, & ij. par-
4 te rotulæ olei, prius trito litargyro bene, & cocto donec nigrescat. Deinde misceat̃ thure, sang.
dra. sarcoc. ana ʒ ij. agitentur: & comedat uuas passas sine nucleis, oleum, & ficus.

Vtatur unguento mane, & luto uetusto sero: etiam modico unguento æris uiridis posito
5 super illud per diem totum cum bombace ueteri. Et si ulcus est magnum, cum carne molli in-
flata, & humiditate corrupta, utatur medicamine acuto. Et facto cortice super illud, superpone
ei butyrum cum bombace ueteri. Et nisi contulerit, fiat combustura cum cauterio.

Debet augere cibum, ut competit. Et curetur ulcus cum rebus minoris desiccationis, fari-
6 na orobi, & ordei. Et utatur in cibo humectatiuis, iuscellis unctuosis, & lacte recenti, cum simi-
libus corpus humectantibus.

Infrigidetur complexio. Et curetur unguento confecto de litargyro, aceto, & uenis citri-
7 nis. Et superponatur plumeaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum sandal. aqua
endiuiæ, portulacæ: & nutriatur, oleribut aceto coctis, cum cucur. si est cum febre: si sine fe-
bre, cum gallo, & succo granati.

Superponatur plumaceolis sandal. tritum. Et fiat illinitio circa uulnus cum utroq; sandal.
8 & aqua semperuiuæ. Et si est cum eo caro addita, utatur unguẽto æris uiridis. Et si in labijs uul-
neris est caro dura, fricetur instrumento chirurgico, & euellatur. Et si caro est grossa, incidatur
ferro. Deinde cum unguento curetur. Et si non potest incidi, superponatur de kalkidion, & dic℞
baralick: deinde butyrum, donec cadat cortex. Deinde medicamen duram faciens carnem.

De Vlceribus, Cōbustura ignis, extractiōe telorū, spinæ, & Percussiōne cū fustibus.

	NOMINA	Complexio Ætas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcus cum separatione cōtinuitatis uenę.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis tior, in arteria.	Manifesta est.	Si est exitus ex arteria, erit cū saltu, cum colore rubeo.	Nulla fiat.	Pāni infusi in aqua rosī. & aceto applicentur loco.	Aspergatur ei pul. uasis figuli cū extrahit de fornace.
2	Vulnus neruorum.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. tior. in neruo.	Manifesta est.	Manifestum est.	Nulla fiat.	Cum oleo rosī. & thucia condita cum eo.	Cū lana infuso oleo tepi. & calce lota cū oleo, aut gumi grani uiridis cū oleo.
3	Vlcus cū fractura ossis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Tior. in cap.	Ex lapide, casu, uel simili re.	Partes inueniunt separatæ, tangēdo cum manu: & difformitas.	Cum minutione.	Cū emplastro stricto fortit, cū reseruatiōe æqli, & decēti.	Si est in capite, cū aristol. rot. trita aqua bethonicæ.
4	Vlcus cum dolore.	Calida Adolescens. Veris. Vniuersalis. Timorosum.	Ex forti retentiōe mēbri.	Manifestum.	Cum minutione.	Illiniatur cū sandal.	Illiniatur opio.
5	Vlcus malignum.	Calida. Adolescens. Veris. Calida tio. in mē. no.	Ex multa quātitate humoꝝ, & prohibitiōe dissolutionis.	Vlcus nigrum.	Cum decoctione fructuum casief, & minutione.	Illiniat infulione sand. cam forę in aq̄ rosī. Comedat pisas coctas cum succo granati.	Vtat lactucis, & endi. & emplastret butyro, aq̄ endiuiæ, & maluauisco ol. rosī. & uiol.
6	Fistula.	Humida. Senescens. Hyemale. Meridiona. tior. in mē. no.	Quando ulcus transit. xl. dies.	Constrictio oris, amplificatio fundi post xl. dies.	Cum minutione, si fuerit corpus repletum.	Repleat bombace infuso in uino cocto ad. iij. & ex puluere citrino.	Cū gumis uuarum ustis, & aqua rosacea.
7	Combustura ignis.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si px. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione, si dubitatur q̄ fiat apostema.	Superponat ei ouū, cū aqua & luto ar. infuso in aceto, & aq̄ solatri.	Emplastretur lentibus bene coctis.
8	Extractio telorū, & cura percussionis cum fustibus.	Vniuersalis. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. ti. si px. mē. no.	Manifesta.	Manifestū.	Cum minutione.	Superponat aristol. trita armoniaco, uel cū adamante.	Cū radicibus cannę recentis, tritis cū melle, aut gumi fistici no, & pice.

1532

CVRA COMMVNIS.

1 Si exitus sang. fit de manibus & pedibus, fiat ligatura in locis quæ sunt super membrū patiens. quia iuuabilis est ei: tamē non debet esse lenis, nec fortis ualde. Et superponat̃ loco pul. subtilis cum pul. thuris, distēperato cū albumine oui: & infundant̃ pili leporis, uel bombax in eis: & superponatur, & liget̃ super locū cum uolutōibus multis fortiter: & dimittat̃ per triduū: post dissoluat̃. Et si adhæret medicamen uulneri, superpone ei aliud: si non, tollat̃ cum lenitate, & superponat̃ galla usta, & superaspergat̃ farina molendini, distemperata cum albumine oui, et cum pilis leporis infusis in eis. Et si non cessauerit fluxus sanguinis, incidatur arteria postquam ligatura fuerit in utraq; extremitate ipsius cum filo fortiter.

2 Euitet, q̃d non tangat locū aqua, neq; medicina trita cū aqua, sed calefiat cū oleo tepefacto, & lana per biduū, aut triduū. Cessante dolore, & assecurato apāte, cum adhæsiuis curet̃. Et si fit in eo apā calidū, utatur rebus tritis cū aceto. ut calcadis, nitro, batitura æris, cera, cortice thuris tritis & positis in olla de lapide. Et euitet oēm rem frigidā. Et si accidit spasmus ex uulnere nerui, incidatur neruus spasmatus. Quod si tendit spasmatio ipsius ad cerebrū, peribit. Inungantur spondilia dorsi cum oleo uiol. et adipe gallinæ. Et si uulnus sit in capite, & tendit ad partes cerebri, non debet consolidari; ne pereat patiens: sed superponatur ei lana infusa in oleo ros. per triduum: deinde unguentum abhæsiuum.

3 Si inuenit̃ in ulcere os corruptum, & signū dat, ꝙ consolidet̃ quandoq;, deinde reuertitur, & aperitur, & de eo manat erugo, & sentitur sonitus cum tactu instrumēti: utatur medicamine acuto: & facto cortice super ulcus, utatur butyro calefacto: ut cadat caro corrupta, & discoope riatur os: & osse apparente, si non potest incidi, effundatur in eo butyrū calefactum per aliquos dies, donec cadat: aut folium ficus tritum aceto. Deinde curetur per unum diem cum unguēto uiridis æris: & per alium diem per bombacem ueterem.

4 Si sit dolor fortis, debet curari cū granatis dulcibus, coctis cum uino cocto ad tertiā, positis in emplastro. Et illinitione facta extrinsecus cū narcoticis, & mitigato dolore, cessare debent narcotica, quia nocent mēbro & sensu eius, & prohibent generationē carnis.

5 Et si uirtꝰ fuerit debilis, nutriat̃ iure gallinulaꝝ: & emplastret̃ cum eo quod dictū est, donec sedet̃ dolor. quod cognoscit̃ per laxitudinem & molliciem loci: & apparebit in termino nigredinis albedo aliqua: et habito modo ipsius, curet̃ butyro, et unguento uiridis æris, cum sarcocolla trita bñ, donec cadat nigredo, & tendat ad carnē rufam. Et si dilatat̃ ulcus, et non adhęret: curetur cū oleo ros. & unguēto cerussæ. Quod si non contulerit, & uis curare cū ferro: incide circum circa, donec peruenias ad carnem sanam. Deinde curetur cum generantibus carnem.

6 Si sit ualde concaua, inijce ei aquā ros. cum cinere uitis. Et nisi contulerit, scindatur, & curetur ut uulnus. Et notū sit, ꝙ si uulnus sit in pectore, & peruenit ad ultimā concauitatē, aut in cerebro, & peruenit ad ultimū uentriculū, patiens non uiuet. Et similiter si fit in epate, aut stomacho uulnus magnū, erit timorosum, & difficile est, ut patiens inde euadat, & curetur.

7 Illiniat̃ atramēto perso, & lenticulis, & farina ordei, tritis cū albumine oui, et oleo ros. Deinde cum cerussa, litargyro, oleo ros. albumine oui, percussis modico aceto, & infrigidatis fiat illinitio. Et iuuat eam unguentū calcis, quod sic fit, Recipe calcis extinctæ, infundatur in aqua, & dimittat̃ per horam. Deinde coletur ab ipsa aqua, & infundat̃ in alia aqua: & hoc fiat quater. Coletur aqua: & dimissa substantia dimittatur aqua, donec clara fit. Deinde effundat̃ paulatim: & residentia desiccetur parum. Deinde misceatur cum oleo ros. & percutiatur, usquedum ueniat ad modū unguenti: quo utendum est in omni combustura. Et si combustura fit ab aqua calida: effundatur super eam ante ampullationem aqua oliuarum salitarum, aut aqua cineris. Et factis ampullis, curetur unguento cerussæ, & calcis & frigidetur cum sandal. & aqua ros.

8 Extrahatur cū medicinis. Et si potest capi tenaculis, capiat̃, & extrahat̃. Et si os est strictum, amplietur: ut ingrediātur tenacula. Et si cadit in osse: cōmoueatur sępe, donec extrahat̃. Et si habet additamentū, ut hamus ad superius, & times illud extrahere, ne incidat aliqua corpora, amplietur uulnus: ut facilius extrahat̃. Et si tenacula possunt tangere torturā ipsius, bonū erit, ꝙ rectificent & restringant eam. Et si profundat̃, & frangitur lignū eius: formetur pa. in illa forma qua erat quando corruit in eum sagitta: deinde inquirat̃, & tangatur digito. Et si fuerit in opposita parte: debet scindi locus in quo sentit̃ caput sagittæ: & extrahat̃. Et inquirat̃, utrum habeat aliqua additamēta, forte fracta in loco. Et percussio fustigationis curetur cū pelle ouina statim excoriata, superposita loco percusso: & sanabit̃ per diem & noctem. Aut superponat̃ pannus infusus in aqua ros.

De Morsura Punctioneque animalium uenenosorum.

	NOMINA	Complexio AEtas Tempus Regio Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Morsus canis rabidi.	Sicca. Iuuenilis Aestiuum Sicca tior. si tiõ. aq.	Ex dñatione siccitatis sup patientẽ morsum.	Superponatur ei nux trita, & detur in cibo gallinæ: & si moriatur, rabidus est.	Ponãtur uentosę sup morsu, & sugatur.	Cum aur. 5. de tyriaca.	Amplietur os uulneris, & superponatr̃ sinapis trita butyro, uel melle.
2	Morsus hoĩs, leõis, leopardi, simię, & canis.	Vniuersalis Vniuersalis Vniuersale Vniuersalis ti. si px. mẽ. no.	Manifesta	Interrogetr̃ patiens, a q̃ morsus sit.	Cum minutione, si repletũ fuerit corpus.	Emplastretr̃ aristol. & radice ireos, ex melle	Emplastretr̃ cũ cepa narcissi, trita bene cũ aceto.
3	Morsus mustelę, pediculi, uulturis, et lacertę leprosę.	Frigida Iuuenilis Aestiuum. Sicca Timorosus.	Manifesta	Dolor fortis, ex quo cadit pa. tempore morsus.	Sugatur.	Emplastretr̃ aq̃ tepida, cocta oleo, & lauetr̃ cum ea.	Emplastetur cepis, & allio.
4	Punctio tyri.	Calida Iuuenilis Aestiuum Cali. & sicca tio. si est picl.	Ex forti aduersitate acuitatis, & adustionis.	Hũiditas manãs de loco calido, cum ampullis, ut ex igne.	Cum minutione.	Cum tyriaca maiori & minori, & metridato.	Vtatur in cibis cepis, allijs, & porris.
5	Punctio scorpionis.	Frigida Senilis Aestiuum Meridiona. Timorosa	Ex forti aduersitate infrigidationis cordis, & eius nocumento.	Apost. loci morsus cũ rubedie, & dolore, remanet signũ liuid. sincopis, sud. erectio uirgæ.	Sugatur locus punctionis.	Illiniatur oleo scorpiõis, uel mustellino.	Pistetur scorpio, & emplastretur: uel cum castor. euforbio, & oleo.
6	Punctio uespæ, uel apis.	Calida. Iuuenilis Aestiuum Calida ti. ppe mẽ. no.	Ex caliditate ipsius ueneni.	Dolor fortis sine apostemate, cũ pruritu, humiditate, & rigore.	Cum minutione.	Illiniatr̃ luto armeno, & aceto.	Emplastretr̃ spuma parietis, ex aceto, uel luto foramis uespæ cum aceto.
7	Punctio araneæ, & rutelę.	Frigida Senilis Aestiuum Calida Tior. si uene.	Ex aduersitate frigiditatis ueneni.	Apost. loci pũcti, & erit ĩ facie ut pũctio acus: et aliqñ sincop. si fuer. ĩ arteria, aut mãmilla.	Sugatur.	Epithimetr̃ aqua calida pluribus uicibus.	Emplastretr̃ sale & myrrha, & sale dissoluto in aqua.
8	Punctio scorpionis, gerrara.	Calida Iuuenilis Aestiuum Exercitꝰ hor. Timorosa	Ex forti aduersitate eius caliditatis.	Dolet in. ij. & iij. die, & nõ in pri. migitq; sã. cũ saltu cordis sincopi, & exitu linguæ.	Cum minutione, superponatur uentosa, & sugatur.	Cum lacte recenti, & aqua pomi acidi, cũ camfora.	Vtatr̃ aqua ordei, uel lacte acido exbucuato & percusso: & in cibo pomis acidis.

COMM. REIP.

1 Post ampliationem oris eius, superponantur ei uentosæ: et imponatur uentosæ bombax ad cautelam illius
qui sugere intendit per eam. Deinde ponantur cancri uiui in olla æris super ignem, & incinerent. Post fiant par-
tes. iiij. cineris ipsorum, thuris pars. i. gentianę partes. ij. fiat pul. de quo detur potui tertia pars ipsius cum aqua
frigida, aceto, & melle & primo die. Et si post aliquos dies est, pone medicamen in dupla quantitate. quia Gal.
dicit, quod sanauerat quendam hoc medicamine postquam fuerat cum timore aquę. Et curetur regimine laborãtis me-
lancholia. Nullo uero modo consolidetur uulnus, antequã superponatur nux trita nocte, dieque. Deinde dentur
gallinæ in cibo. quia si inde moritur gallina, iterato superponatur emplastrum. Sin autem: curatus est. Et cibe-
tur gallina, arietibus, menta, & melissa. Quod si timor in potu aquæ superuenit, patiens non posset liberari.
Tamen regatur regimine melancholiæ, uel mala cogitatione laborantis: & inmittatur aqua ori eius per cannale.
Et dicitur: quod si aqua approximatur ei in uase ligneo super pellem dabli claudicantis, eam bibat, etiã ptisanam
cũ mucilaginibus, & trociscis mitigantibus sitim, cum granis cucurbitæ, portulacæ, citonij ana. gumi, amido,
dragagan. spodio ana pars media, tritis cum psillio, & trociscatis. Dosis aur. i. cum aqua frigida. Dicitur etiam
quod epar canis rabidi ustum, & comestum iuuat.

2 Curetur medicinis attractiuis. ut emplastro prædicto: uel unguento æris uiridis. Et morsus hominis ieiuni
nociuus est. Emplastretur cinere uitis, aceto, & oleo: aut farina fabarum, confecta cum oleo & aceto ros. Et mor
sus simiæ, & canis rabidi emplastretur cepis, sale tritis. Et super morsum canis aspergatur ipsa hora acetum: aut
ponatur lana succida infusa in oleo & aceto: aut cepa cum melle.

3 Si mordeat lacerta leprosa, lotio fiat cum aqua tepida, & oleo: & fricetur locus. Deinde extrahantur den-
tes ipsius. quia non cessabit dolor, donec dentes fuerint remoti. Deinde sugatur locus, & lauetur aqua, & furfu-
re: & superponatur ei cinis uitis, cum oleo. Pediculus uulturis maior est pediculo, uenenosus est, ualde mordet,
& nõ pungit, ut dicitur a quibusdam: & iuxta paruitatem corporis eius periculosus est, & difficilis solus: ideo,
quia uenenum eius est calidum. Sed curatur lacte caprino recenti hora mulsionis. Et locus liniatur lapide bezo-
ar (alias, fachar) dissoluto, & cum sandal. rufis, aqua lactucæ, & semperuiuæ; uel tusulæ. Et bibat ptisanam, &
psillium cum aqua cucurbitæ, & citrullorum.

4 Si est sitibundus, & glandinosus, & bene potest fieri incisio, iincidatur membrum. Sin autem, ligetur su-
per membrum: & sorbeat iuscellum factum spidebeg cum aneto, sale, cinnamo. & ranula. Et emplastretur cum
cancris fluuialibus, mentastro, farina tritici, sale communi, tritis in lacte recenti. Findantur galliculi in hora suæ
mactationis, & loco superponantur. Sæpe bibat ʒ v. de scorpionibus tritis bene in aqua, cum maiorana: & de
isto electuario: quia expertum est. Recipe piperis ʒ ij. anisi ʒ iiij. aristol. rot. baccarum lauri, castorei ana aur. i.
terantur, distemperentur cum uino cocto. Dos. eius ad quantitatem fabæ, cum aqua rutæ in isto cocto, & aqua
pomi acidi. Et si processit uenenum, bibat lac recens, cum cancris fluuialibus.

5 Ligetur morsus cum fascia, & emplastretur cum auellana inda, masticata, & trita. Et bibat de tyriaca. Et la
uet aqua cocta cum artemisia, camomilla, ruta, & furfure tepido. Et fricetur corpus. Comedat de butyro uacci-
no. Aut emplastretur mẽtastro bene trito cum farina ordei, & aqua rutæ. Et mortiferi sunt scorpiones bahazur,
qui reperiuntur in ciuitate Vasibina.

6 Aperiatur locus acu, & emplastretur tufula, & malua, coctis ualide cum folijs sisami tritis: & superasperga
tur de aqua frigida cum niue. Et dicitur, quod fricatura cum musca, mitigetur dolor eius.

7 Cum aqua calida: aut emplastretur cinere uitis, aut calce, kaly. bene tritis. Et ad morsum rutulæ, ualet po-
tus aur. i. nigellæ, aut rutæ siccæ, & cepæ, bene tritis in ʒ ij. cum musto cocto ad tertiam partem.

8 Iste scorpio est ut folium ameden, habens caudam longam, expansam super terram: & generatur in parti-
bus Ahuar, in luto in quo effunditur lotio zuccari. Et parũ inueniebatur cura in punctiõe ipsius per antiquos,
sed per modernos. Vnde post minutionem attrahatur cum uentosa plena bombace: sin autem, peribit sugens
eam. Et illiniatur locus punctionis cum euforbio, castoreo, & circumcirca luto armeno, & aceto. Et detur de en
diuia syluestri sicca, & folijs pomi acidi, & coriandro sicco in pul. per tria coclearia. Et experti componunt pro
eo tyriacam compositam de radicibus capparis, corticibus radicium coloquin. absinthij, gentianæ, aristol, rot.
& endiuia syluestri sicca tritis. Dosis eius ʒ ij. cum musto cocto. Et habent de sem. cicutę cum
musto cocto ad tertiam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel timor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ medicinæ uenenosæ cal. ut merc. sublimati.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex aduersitate malæ complexiõis eius.	Ardor in stõacho, et punctura in intestinis, cũ inflãma. siti, & sicci. oris.	Vomitus cũ aqua cali. & oleo sisami.	Cum oleo ros. uiolis, aq̃ ros. cum mucil. psillij.	Cum lacte recenti, & ptisana, & oleo amygdalarũ.
2	Poculũ medicinæ mortiferæ frigidæ.	Timorosum. Frigida Hyemale Senilis. Frigida	Ex manifesta malæ qualitatis aduersitate eius.	Grauedo capitis, manuũ, & pedum, et linguæ.	Cum uomitu, aqua cal. & oleo cõmuni.	Cum tyriaca, metridate, aut medicãine musci, musco cocto ad mediũ.	Cum allijs, cepis, & ruta.
3	Poculum Napelli.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex forti aduersitate eius contraria corpori.	Vertigo, sincopis, aposte. linguæ, concauitasq; oculorum.	Cum uomitu aqua calid. & butyro, se. raparũ, oleo sisamino.	Cũ aur. ʒ. tyriacæ, uel bezoar puro fricato cũ aqua ros. & musco.	Cũ corticibus radi. capparis, & aqua rutæ, & leonis citrini combusti.
4	Poculũ Cantaridarum.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex acuitare, & fortitudīe eius.	Fortis dolor uesicæ, ardor urinæ, mictus sang. cũ torsione.	Cum uomitu aqua cal. decoct. ficuum, & oleo sisami.	Cum mucilagi. psillij, iulep, & oleo amygdalarũ.	Cũ comestione ficus pharaonis, & lauri.
5	Poculum fellis leporis, & tyri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate intensa, & forti contrarietate eius.	Vomitus chołericus uiridis, amaritudo oris, & paruitas oculorum.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cum aqua in qua dissoluat̃ bezahar, & tyriaca farac.	Cum lacte recenti.
6	Poculum extremitatis caudæ cerui.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis. Vniuersalis	Ex aduersitate forti eius.	Dolor fortis in uisceribus.	Cum uomitu aquæ calidæ, olei & butyri.	Cũ comestione auellanarũ, & fistic.	Cum comestione ficus.
7	Poculum sudoris iumẽti.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex contrarietate ipsius.	Sudor faciei citrin9, apostema gutturis interius, sudor fœtens & multus.	Cum uomitu aquæ calidæ, & melle.	Cum tyriaca maiori.	Cũ aristol. sale ana ʒ s. & aqua calida.
8	Poculum sucaram.	Timorosum. Frigida Hyemale Senilis Frigida.	Ex forti frigore extinguente caliditatem.	Stupor cõgelatio, subeth, grauedo corporis, & odor opij in ore.	Cum uomitu, aqua cali. decoct. aneti, radice, sale, cum melle.	Cum tyriaca farac, & metridato.	Cum comestione allij, cepis, & nucum.

COMM. REIP.

1 Post purgationem stomachi, & uomitum, bibat de iure gallinæ coctæ ſpidebeg, & pulte amidi, zuccaro, & olei amygalarum, & tritico cocto cum carnibus. Sugat pomũ granatum, citonium, perſica, pira, cucum. citrul, lactucam. Et utatur pul. ſandal. alb. & camforę cum aqua roſ. Emplaſtretur pectus, & epar cum pannis lini infuſis in aqua roſ. cum ſandal. & cliſteriſetur cliſteri facto de ptiſana, uiolis ſiccis, ſebeſtem, iuiubis, oleo amygdalarũ, & oleo roſ. tepidis.

2 Bibat patiens poſt uomitum de medicamine altit, & de mirrha clara, coſto, fol. rutæ, mentaſtro, pipere, piretro, & cardumeni ana, & in pondere omniũ de altit, tritis cum melle doſis ℥ ſ. Calefiat ſtomachus cum inteſtinis cum aqua cocta cum ruta, mentaſtro, & nepita. Fricetur corpus, donec rubefiat. Bibat de iure pullorum columborum coctorum ſpidebeg, cum aneto, cinnamomo, galanga, pipere, maratro, & cimino. Et cliſterizetur cum melle, nitro, oleo ſambucino, & aqua tepida.

3 Poſt uomitum, fiat cum tyriaca faroc cum aqua cocta cum rapis, & flore ipſius, & metridato, & butyro uaccino. Sed qui bibet de cornibus ſpicæ, minget ſanguinẽ, & nigreſcet lingua, erit permixtio mentis. Et bibat de camfora caratam, uſq; ad. v. cum aqua roſ. infrigidata in niue, & aqua granati, citrulli, & iulep, cum mucil. pſilli, & granorum citoniorum, & ſem. portul. cum aqua roſ. oleo amygdalarum, & lacte acido exbutyrato, cum trociſ. camforæ. Et bibat de lacte recenti, & de ptiſana. Emplaſtretur ſtomachus & epar, cum ſandal. aqua roſ. & camfora cum pannis lini infrigidatis. Et mirum eſt, quod napellus eſt maxime fallaciæ cum ſit nutrimentum murium.

4 Cum proprietate ſua nocet ueſicæ. Tamen poſt uomitum bibat de aqua ſem. portul. cum iulep, & oleo granorum, & cucur. & comedat de medulla cucum. & citrul. Cliſteriſetur cum ptiſana cocta cum iuiubis, ſebeſten ſiccis, & oleo amygalarum dul. aut oleo roſ. uel uiol. & mittatur in foramen ueretri de albumine oui, ſief alb. oleo roſ. & lacte mulieris. Et quotiẽs accidit ardor urinæ in ueſica, detur ei in potu mucilago pſilli cum iulep, cum oleo amygdalarum, & lacte recenti.

5 Poſt uomitum detur ei de electuario confecto de luto ar. granis lauri ana ℥ ij coagulo ceruuli ℥ ſ. mirrhæ, ſem. rutæ ana ℥ 1. tritis. doſis aur. ſ. uſq; ad ℥ ij. diſtemperatis cum melle. Et iterato detur medicamen, & ſedeat in decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiolarum, nenufaris, ozimo foliorum latorum, & maiorana. Et ſi tranſit ſuper potum ipſius per horas tres, uel quatuor, & non moritur, ſperanda eſt cura eius: & bibat de rob pomorum citoniorum. Et qui bibit de felle tyri, incurabilis eſt. Tamen poſt uomitum multum, bibat de ſe. portul. cum aqua in qua diſſoluitur lapis bezahar, & de tyriaca, aut metridato, & aqua ordei.

6 Poſt mundificationem eius ſtomachi cum uomitu multo, bibat de bezahar danik ij. uſq; ad ℥ ſ. cum ſapa, aut tyriaca, aut metridato ℥ ſ. cum aqua pimpinellæ, & agrimoniæ.

7 Cum oleo uiol. & oleo amygdalarum, cum ſapa: & bibat de tyriaca, uel metridato ℥ ſ. & nutriatur iure ſpidebeg carnium arietis.

8 Poſt uomitum cliſterizetur cum cucu. aſinino, aneto, melle, ſem. apij, fen. cimino, baurac, pulpa coloquin. & oleo ſambucino. Et fricetur corpus in balneo ualde, & ungatur oleo ſambucino, aut oleo coſti: & ſedeat in aqua cocta cum ruta, nepita, abrotano, maiorana. Et bibat aur. ſ. tyriacæ minoris. Et qui bibit de ſucaran, cum hac cura curetur. Et ſigna eius erunt, ut ſigna bibentis de opio. Tamen ad peius ſuperuenit ei obſcuritas uiſus, cum extremitatum frigiditate. Et licet hoc agat in corporibus humanis, tamen cibus eſt paſſerum domeſticorum.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel ũor. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculũ hyoscyami.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex forti frigiditate, et ipsius contrarietate.	Ebrietas, lassitudo corporis, loquela uana, oculi rubei, defectus mentis.	Cum uomitu aquæ calidæ, mellis, & olei.	Cum aqua cocta cum ficu, et adipe gallinæ, & oleo uiolaceo.	Cum lacte recenti.
2	Poculũ mandragorę, & nucis machal.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate eius in corpore.	Vertigo, ebrietas, rubedo oculorum, subeth.	Cum uomitu aquę cali. melle, aneto, & raphano.	Cum lacte recenti.	Cum aceto cocto cum origano.
3	Potus psillij triti, & aquæ coriandri recẽtis.	Timorosum. Frigida Vniuersale. Senilis. Frigida	Ex forti frigiditate, & strictura pororũ, & meatuũ.	Angustia, lamentatio, strictus anhelitꝰ, sudor frigidꝰ, & sincopis.	Cum uomitu aquæ calidæ, aneto, & sale.	Cum musco cocto ad tertiam.	Cum iure facto cum spidebeg, & modico altit.
4	Comestio fungorum, & tuberum.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale Vniuersalis. Vniuersalis	Ex forti frigiditate, & humiditate eius.	Anhelitus strictus, sudor frigidus, & sincopis.	Cum uomitu aquæ cal. sale, radice, & melle.	Cum potu uini puri cũ musco.	Cũ comestione raphani fortis caliditatis.
5	Poculum leporis marini.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex contrarietate eius in corpore humano.	Sputũ sã. asma, anhelitus strictus, sudor fœtẽs, dolor stõi, fluxus uentris, & uomitus.	Cũ aqua cocta, & oleo sisami bibita.	Cũ administratione medicinarũ pectoralium, lacteq; recenti.	Cum ptisana.
6	Poculum ranulæ.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate eius in corpore.	Ariditas corporis, liuiditas eius, cum nausea.	Cum uomitu, cum aqua calida, melle, & sale.	Cum balneo, deinde cum aqua syrupi acetosi.	Cum spidebeg, aneto, & cĩnamomo.
7	Poculũ mali castorei.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex forti caliditate eius.	Febris cum defectu mẽtis, & rubedine oculorũ, & siti.	Cum uomitu cum turbit, aqua cal. & oleo sisami.	Cum mucilag. granorũ citoniorum, oleo rosꝭ & oleo amygdalarũ.	Cum lacte recenti.
8	Poculum anacardi.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex intensa caliditate eius.	Bersan, in ore ardor, pũctio gutturis, & stomachi, pustulę, ampullæ, febris acuta.	Cum uomitu, cũ aristol. oleo rosꝭ & aqua calida.	Cum farina amygdal. ptisana, & syrup. iuiubarum.	Cum lacte recenti, aut acido.

1532

COMM. REIP.

1 Detur ei semen urticæ, tritum cum sapa. Et bibat ius gallinæ, uel carnium arietum pinguium, coctarum cum spidebeg. Et curetur toto regimine bibentis, aut sumentis de ueneno post uomitum factum competentem, & mundificationem stomachi plenariam.

2 Post purgationem stomachi per uomitum clisterizetur enemate acuto. Et bibat de aceto forti, cocto cum origano, angeden, mentastro montano. Et cessante rubedine faciei, & oculorum, bibat de iure gallinæ coctæ cum spidebeg.

3 Detur ei post uomitum medicamen musci: & bibat de iure facto spidebeg. Et psillium tritum si bibitur, interficit bibentem illud. Et similiter si multum sumitur de eo. Sed si bibitur de aqua coriandri recentis, media rotul. inducit scotomiam, uertiginem, alienationem mentis, & raucitatem, & somnum longum, & odoratur in eo odor coriandri. Et cura eius sit, ut cura psillij.

4 Bibat de cinere arboris ficus, uel uitis cum aqua cal. & sale: aut de tyriaca minori. Calefaciat stomachum cum decoct. camomillæ, origani, rutæ. Clisterisetur decoct. absinthij, rutæ, & melle, baurac, & aliquo oleo calido. Et scias: quod tubera quæ oriuntur in radice oliuæ, sunt mortifera: tamen alia non sunt mortifera. Sed si multum sumitur de eis, inducunt squinantiam, & colicam.

5 Post uomitum cum aqua cal. bibat decoct. malitarum, bismaluæ, & fol. maluauisci. Et si non cessat dolor pectoris, minuatur basilica ascellina. Et bibat de syrup. papaueris, uel iuiubarum.

6 Post mundificationem stomachi cum uomitu, fricentur omnia membra, præcipue uentris. Moram longam trahat in balneo temperato. Post exitum eius a balneo, bibat de syrup. acetoso. Et cibetur gallinis, & arietibus coctis cum spidebeg.

7 Post mundificationem stomachi cum uomitu, bibat de lacte recenti, si fuerit sine febre: si autem fuerit cum febre, cum mucilag. granorum citoniorum, & psillij, cum amygdal. rof. & bibat de syrup. papaueris.

8 Possibile est quod patiatur cogitationem malam, melancholicam. Et post uomitum bibat ptisanam cum oleo amygdalarum per aliquos dies, & de mucilag. citoniorum. Et cibetur cum cucur. cocta cum aceto, & alijs similibus, cum oleo amygdalarum. Et comedat cucumeres, & maluam coctam.

De eo quod multiplicatur in eo de Medicinis mortiferis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Poculum oleandri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, & cõtrarietate, & acuitate eius.	Fortis amaritudo oris.	Fiat uomitus.	Cum mucilag. psillij, & oleo ros.	Cum mirrha, fenugr. et butyro.
2	Poculum squillæ.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex contrarietate, acuitateq́ eius.	Dolor stomachi.	Fiat cum uomitu.	Cum lacte recenti.	Cum albumine oui.
3	Poculum litargyri.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuum.	Accidit ileos, ariditas oris, ponderositas linguæ, & dissuria.	Fiat uomitu aquæ cali. & melle.	Cum uino cocto ad tertiũ, & zinzibere condito.	Cum aqua cocta finibus, aneto, & baurac.
4	Poculũ argenti uiui, aũt eius infusio in aurem.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, eiusq́ contrarietate.	Torsio fortis, dolor in intestinis.	Cum uomitu cum melle, & aneto.	Cum uino cocto ad tertium.	Cum sapa.
5	Poculũ cerussæ plumbi.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex opilatione pororum, & meatuũ corporis.	Singultꝰ, tussis, lassitudo, & albedo linguæ.	Cum uomitu aquę, melle, aneto, & sale.	Cũ aqua cal. cocta cum aniso, & sem. apij.	Cum decoct. maratri, sem. feniculi, & anisi.
6	Poculũ calcis, & arsenici.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex aduersitate, & acuitate eius.	Ardor in stomacho, torsio, & ulcera intestinorũ.	Cum uomitu aquæ cal. & oleo sisami.	Cũ iure gallinæ coctæ cum spidebeg, cum oleo amygdal.	Cum ptisana, & oleo amygdalarum.
7	Comestio piscis assi, & cooperti.	Timorosum. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex ꝓhibitione exitus uaporis eius.	Permixtio mẽtis, angustia, lamentatio, & uertigo.	Cum uomitu aquæ cal. oxymelle, & sale.	Cum syr. aromatico pomorum.	Cum aqua cocta cum cimino.
8	Coagulatio in stomacho.	Timorosum. Humida. Frigidum. Senil. iuue. Humida	Ex grossitudine, & caseatione eius.	Rigor, sudor frigidus, & sinapis.	Cum uomitu aquæ cal. cum aneto, & melle.	Cũ cinere uitis, & modico co melle.	Cum diambri coagulo, & modico aceto.

1532

COMM. REIP.

1 Oleander interficit asinos, & iumenta, & multa alia animalia, etiam homines: tamen ex amaritudine nimia ipsius non potest occultari a bibente; nisi datum sit cum medicinis amaris, ut aloe. Et curetur cum uomitu, & potu iurium unctuosorum, & cibo offarum unctuosarum, & faludigi, cum butyro, & oleo amygdalarum, & butyro recenti. Et dicitur: ꝙ semen agni casti coctum, & bibitum, sanet iumentum comedens oleandrum.

2 Si accidat dysenteria, detur ei de dragea luti, & rob pomorum, simul cum rob citoniorū, & gumi ar. & sorbeat de oleo amygdalarum, aut oleo sisami, & iure carnium spidebeg unctuosorum.

3 Accidit in bibente illud ileos (et est colica) cum uomitu stercoris. Etiam accidit squinantia, & apostema in corpore. Et post uomitum, iuuat eum bibitio diacitonij laxatiui, & aqua cocta cum aniso, & sem. apij.

4 Si argentum est uiuum, minoris est periculi: eo ꝙ propter eius ponderositatem egreditur per inferiora. Sed argentum uiuum sublimatum, & mortficatum, mortiferum est. Tamen curetur per uomitum. Et nisi egrediatur per uomitum, clisterisetur cum aqua blitarum, oleo sisami, mori, et maluauisco. Et si accidit dysenteria: bibat de dragea luti, oleo rof. & lacte cocto cum lapide calefacto, posito in eo. Et si auri imponitur argentum uiuum, infert permixtionem sensus, & ponderositatem nimiam in parte ipsius auris. Quare declinare debet caput ad latus alterius auris super unum pedem. Et sternutetur patiens cum naribus opilatis cum condisio: & imponatur auri oleum calefactiuū, & emittatur quando infrigidatur, & moueatur auris uehementer.

5 Dicitur, ꝙ post uomitum si patiens bibat aur. 5. de cartamo indiano, eum iuuabit: tum utatur prouocantibus urinam. f. decocti. sem. apij, feniculi, anisi, & absinthij romani.

6 Post uomitum bibat mucilag. psillij, cum oleo granorum, & cucur. Et clisterizetur ptisana, oleo, uiolis coctis cum sebesten, iuiubis & mucilag. psillij, & sem. lini, & albumine oui. Et si accidit tussis, bibat de papauere, & syr. iuiubarum. Et curetur ille cuius guttur ingressus est, pul. æris uiridis. Et qui bibit de uitriolo, & alumine: cum lacte recenti, & butyro.

7 Post uomitum ingrediatur balneum, prius infuso uentre cum multa aqua tepida. Et si accidit exinde fluxus uentris. f. ayda: curetur cum cura fluxus. Et corrigit comestionē piscis assi, & cooperti, post uomitum bibitio modici piperis cum syrup. pomorum aromatic.

8 Ex caseatione lactis in stomacho plura superueniunt accidentia mala, maxime si lac est grossum: ut uaccinum, & ouinum. Tamen post uomitum utatur melle, & pipere. quia exinde dissoluitur lac coagulatum: uel attenuabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de Sola iuxta species ipsius.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Soda ex caliditate.	Non timorof. Calida. Aestiuum Calida Calida	Ex cibis calidis sũptis, aut medicinis, uel calore solis.	Caliditas tactus capitis, et æqualis urina & egestio.	Nulla fiat.	Cũ rof. & sandal. sup caput, & cibo cũ succo granati.	Cum oleo rof. aq̃ citrulli, & modico aceto super caput.
2	Soda ex frigiditate.	Non timorof. Septentrio. Hyemale Frigida Frigida.	Ex frig. cõplexionis pãniculorũ cerebri, discooptiõe cap. in aëre frigido.	Tactus frigidꝰ capitis, & mitigatio eius cũ rebus calidis applicatis.	Nulla fiat.	Cum balneo, & odore maioranæ, narcissi, & musci.	Emplastret cũ camomillis, co ro. regia, nepita, & maiorana.
3	Soda ex humore calido.	Non timorof. Meridiona. Aestiuũ, ueris Calida. Calida	Ex sanguine, & cholera.	Si ex sang. rubedo faciei, repletio uenarũ, magnꝰ pulsus, uri. rufa: si ex chol. os amarũ, pulsus spissus, urina intensa.	Minuatur de basilica, & cephalica.	Cibet iure cicerum, aut fasiani.	Cum bletis, & sinapi.
4	Soda ex humore frigido.	Non timorof. Calida Hyema. autũ. Frigida Frigida.	Ex flegmate, & melãcholia.	Liuidius color, & strictũ pectus.	Cum pillulis yerę, & cochijs.	Cũ cibo agrestę, & potu iulep, & rob. agrestæ.	Cũ cibo lenticulæ, & piscium sedebeg.
5	Soda ex calid. exteriori.	tior cũ apostę. Vniuersalis. Vniuersale. Vniuersalis. Vniuersalis.	Ex percussione, uel alia recadente super caput.	Pulsatio, et grauedo, & aliq̃n do febris.	Cũ minutione cephalicæ, & clisteri lenitiuo.	Emplastret luto armeno, folijs cipressi, uiolis rof.	Emplastret calamo arom. radi. granati syluest. pisis, & aqua rof.
6	Soda post euacuationem.	Timor. intẽsa. Sicca Aestiuum. Iuuenilis Sicca	Ex intenso fluxu sang. narium, & uentris fluxu.	Leuis motus, & uigilia, & ariditas faciei.	Nulla fiat.	Cum gallinis pinguibus, & carnibus arietinis.	Cum ouis mollibus.
7	Hemicranea.	Tior. sup uisũ Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex hũore malæ quãtitatis, frigido, uel humido.	Dolor fortis, tendens ad radicem ipsius partis.	Cũ minutione, & purgatiõe humoris inducentis.	Sternutet cũ aq̃ maioranę, uel oleo amyg. amararũ, in nare partis dolẽtis.	Vngat frons ante aduentũ paroxismi cũ oleo narcissi, & nardi.
8	Soda cum cõmunicatione stomachi.	Non timorof. Meridiona. Hyẽal. & ueris Senilis, adolef. Calida, & hũi.	Ex cõicatione stõachi in morbo, uel ascensione uaporis ipsius.	Lene erit, cum lenitate stõachi & grauis cũ grauedine ipsius. Et confert ei uomitus.	Cum uomitu, syrup. acetof. aqua cali. & sale.	Cũ galliculo sirbeg, aut succo granati, & oleo amygdalarũ dulciũ.	Cũ pulte de medulla panis albi, et succo granati muzi.

1532

COMM. REIP.

1 Et si secundum uiam feb. infrigidetur caput cum partibus. ij. aquæ ros. & parte olei ros. &
modico aceto infuso in eis panno lini, si est in æstate, infrigidetur cum niue, & ligentur musculi
tibiarum. Si fuerit cum uigilia, mulgeatur super caput lac mulieris lactentis fœminam. Si est ex
calore solis, fundatur super anteriorem partem capitis aqua ros. & oleum nenufar. Et emplastre
tur cum rasimi, cucur. portul. folijs salic. semperuiuæ, & aqua ros. sandal. & maluauisco. sola-
tro, & similibus. Et bibat iulep, & rob agrestæ, cum aqua ros. & bellericis. Cibetur cum farre
ordei, zucc. albo. Et si hæc species doloris non curatur cum uelocitate, difficilis erit curæ.

2 Lauetur decoct. camomillæ, coronę regię, & maioranæ: & fomentetur uapore ipsius, & in
fundatur in ea particula similæ, & cum ea fiat calefactio. Et oleum lilinum, & narcissinum mira-
bile est ei. Et si sit ex parte frigoris exterioris, ungatur oleo rutæ. Et cibetur aqua galliculi cocti
cum agresta, & perdicis cum agresta similiter, euitatis rebus inferentibus sodam, ut est nux, &
sem. canalis, eruca, allia, cepe, & similia.

3 Purgetur corpus cum pillulis aloe ʒ v. & danik. ij. de turbit, pulpa coloquin. scamonęæ as-
sæ, xyloaloe, salis indi, seu indiani ana danik. i.. tritis cum aqua. Si est ex humore melancholico,
post euacuationem epithimetur caput decoct. cannæ, coro. reg. mellissæ, ordei fracti. Cibetur
carnibus arietis, gallinacijs spidebeg leniter. Et hæc est cura sodæ, si fuerit ex uento. Odor maio
ranæ iuuat, Et uomitus iuuat, si fuerit ex satietate nauseatiua cum aqua cas. & somno longo.

4 Post uomitum bibat syrup. acet. cum aqua ros. Cibetur prunis, iuiubis, pomis, pisis coctis
cum succo granati. Si fuerit ex cholera, bibat de aqua tamarind. & prunorum, cum zuccaro al.
& syrup. ros. uel acetoso, uel decoct. mirabolanorum cit. ʒ x. fumiter. ʒ v. uiol. absinth. ana. ʒ
iij. coctis in aqua, posito in eo aloe aur. i. scamoneæ caratum i. assæ. Emplastretur caput fru-
sto cucur. uel rasura eius sandal. aqua ros. uel similibus.

5 Emplastretur folijs salicis, luto ar. oleo ros. myrto recenti tritis. Et si accidit inde permixtio
mentis: emplastretur maluauisco, farina ordei, oleo ros. uiolis, modico aceto. Et utatur aceto,
ut uirtutes aliarum imprimantur cum subtilitate eius. quia non dissoluit:
nec eo utimur ad mitigandum.

6 Cibetur carnibus galliculorum, & pulte cum medulla panis, al. olei amygdal. & zuccar.
Et sternutetur lacte mulieris, & oleo uiol. nenufar. & cucur. & mulgeatur super caput, & misce-
atur cum oleo uiol. Et cibetur cum offa amygdalarum, & piscium coctorum spidebeg, & fri-
xorum cum oleo amygdalarum. Et si est cum febre: cibetur cum cucur. coctis cum agresta, uel
spinacijs. Et ad sodam uenientē ex coitu, euitet coitum post cibum, & comedat citonia, & pira.
Et soda accidens ex angustia, curetur cum somno, & odore olei uiol. & granorum cucurbitæ.

7 Studeat uti euacuatione iuxta humorem inducentem morbum. Si fuerit ex caliditate, ster
nutetur cum zucc. albo, croco, & camfora bene tritis. Et ponatur in naribus ad pondus gran. i.
cum aqua citrulli. Et nisi soluatur, passio erit longa. Fit & dubietas super uisum. Et arteriæ tim-
porum si sunt uelocis motus & plenæ, incidantur ipsæ arteriæ: etiam uena quæ est post aurem
in porte dolenti. Et si fuerit defectus uocis subito, epithimetur caput cum multa aqua tepida:
Et instilletur auri de oleo ros. tepido: & impleatur auris bombace.

8 Si ex humore cholerico, uomat cum eo quod dictum est. Et bibat de syrup. acet. cum sem.
endiuiæ, & podag. lini, fumiter. ros. ana. ʒ x. coctis cum aceto, & aqua usque ad medium,
cum zuccaro al. dos. eius ʒ xv. Emplastretur caput cum sandal. ros. acacia, lino, luto ar. aqua
ros. & coriandri recentis, & rami palmæ. Ligentur musculi tibiarum. Et fugat citonium. Si fue-
rit ex humore flegmatico in stomacho, uomat cum syrup. acet. in quo inscidantur rad. cum sale
grosso trito parum. Et utatur pillulis aloes confectis cum mirabol. feb. & turbit ana danik. ij.
ros. mastice danik. aloe sentur. ʒ i. capiat ante introitum lecti. Vtatur carnibus
subtilium animalium spidebog cum cicere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cerebri iuxta species eius.

	NOMINA	Salus, uel dior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Siesen.	Tior. cũ apãte. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Aposte. calidũ panniculorũ cerebri, aut calditas superflua ipsorum.	Cõtinua synocha, tactus cal. capitis, uigilia cũ permixtione mentis.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptisana syrup. tamarindorum, & iulep.	Cũ aqua se. portul. granati, & cucur. cocta in agresta & spinacijs.
2	Masara, id est, apostema faciei.	Timorosum. Meridiona. Veris. Iuuenil. adol. Calida	Apostema sanguineũ in cerebro, arterijsq; & facie.	Fortitudo apostematis, ita q̃ credit̃ dissũgi, cũ dolore & rubore faciei.	Cum minutione cephalicę.	Cum ptisana, & syrup. de papauere, uel nenusare.	Cũ succo granati, & aqua portul. seu nenusar.
3	Rubedo.	Timorosum. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex chol. rubea dominante super cerebrum.	Fortis dolor, & inflãmatio cum colore citrino faciei, tactuq; frigido.	Cum minutione.	Cum ptisana decoct. prunorum, iuiub. & tamarind.	Cũ aqua sem. portul. granati muzi, & cucur. cocta cũ cum agresta.
4	Obliuio.	Timor. intens. Frigida, hum. Hyemale Senilis. Frigida, & hu.	Ex flegmate dominãte super cerebrum, corrũpente mentem.	Fortis le. & subeth, cũ somno difficil. uigilati. nõ rñdet alicui, nisi labore, & oscitatione.	Cũ clisteri primo, deinde pillulis cochijs, post pillulis ieræ.	Cum zuccaro ros. & cibo aquæ cicerum.	Illiniant̃ timpora mentastro, et origano.
5	Subeth cum somno.	Timorosum. Frigida, & hu. Hyemale. Senilis. Frig. sic. hu.	Ex flegmate supabundante in cerebro.	Somnus multus, cum permixtione mentis.	Cum clisteri, deinde pillulis cochijs.	Cum effusione aquæ coctæ cũ aneto, nepita, & maiorana facta sup caput.	Ligent̃ musculi tibiarũ, et sternutet̃ cum iniectiõe piperis & hellebori.
6	Subeth cum uigilia.	Timorosum. Meridiona. Autũ. & ueris Senescens. Calida.	Ex flegmate & cholera rubea dominãtibus.	Dormiens, & quasi uigilãs, oculi eminentes, iacet ut mortuus sup dorsũ.	Cum clisteri, post cum decoct. fructuũ.	Cum iulep, & zuccaro ros.	Effundatur super caput oleum anetinum cum aceto.
7	Congelatio.	Timorosum. Frigida Hyema. autũ. Senescens. Frigida	Opilatio in uẽtre, & parte posteriori cerebri, ex hũore grosso, fri. & sicco.	Defect⁹ sensus, & motus, iacẽs sup dorsum ut mort. dispõq; illa diu durat.	Cũ pillulis stomaticis, & decoct. epithimi.	Cibetur bistardis, & perdicibus spidebeg.	Cum balneo, & ungatur caput oleo uiol. & aneti.
8	Corruptio memoriæ, & cogitationis.	Salubris. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Mala cõplexio frigida cerebri, aut flegma superfluum.	Negligẽtia, & grauedo in motu, cũ subeth, & obliuione.	Cum clisteri forti, & pillulis ieræ, & cochijs.	Effundat̃ super caput aqua cocta cum aneto, ruta, nepita, & maiorana.	Illiniat̃ caput cũ modica spuma sinapis, cũ oleo rutæ.

COMM. REIP.

1 Post minutionem si potuit fieri, & patiens fuerit adolescens, fiat uentosa. Deinde bibat de syrup. acetoso simplici cum aqua frigida. Et si debilitetur nimis, detur ius galliculi cocti cum agresta, aut succo granati. Et si natura est constipata; leniatur casief, manna, tamar. syrup. ros. & syr. acet. & cum aqua frigida. Post euacuationem epithimetur caput panno infuso in aqua ros. oleo ros. cum modico aceto. Et ligentur musculi tibiarum: & bibat ptisanam ℥ 40. deinde de syrup. acetoso simplici unc. 1 ℥. Et si fortificatur sitis, bibat aquam cucur. cum syrup. de spodio. Et sumat de acetositate citri. & iulep. Et si tempus fuerit æstiuum, utatur rebus infrigidatiuis cum niue: & sit in loco strato salicibus, ros. sandal. roratis cum aqua camphoræ: & odoret ipsam camphoram: & utatur cursibus artificialibus aquæ frigidæ cum niue, & herbis recentibus, frigidis. Si est hyems: utatur loco temperatæ caliditatis. Abstergatur nigredo linguæ cum panno lini, aut mucilagine, & zuccaro albo.

2 Post minutionem, cibetur cum cucurbita cocta cum agresta, et pisis: aut cum succo granati. Et si passio fortificatur, minutio fiat in manu alia, si uirtus sustinet. Et bibat de aqua ordei. Et illiniatur caput cum aqua ros. utroque sandalo, aqua ordei, aqua coriandri, semperuiuæ, & portul. Et bibat de aqua furfuris cum zucc. & oleo amygd. Et potest ei dari in aqua ordei, si caliditas est fortis, aur. ℥. spodij, & aur. ℥. seminis portul. bene triti & extracti de rindeto: & penes dormitum dandum cum. xxx ℥ aquæ granati muzi.

3 Post minutionem bibat de syr. & comedat de cibo facto de succo granati muzi. Et in principio illiniatur cum butyro, armeniaco, sandal. & aqua plantaginis: & in fine negocij, cessante hoc regimine, detur ei de mucil. psillij, cum modico oleo dulci, & zucc. al. continue, si tempus est æstiuum. Et si laborat uigilijs, & hoc non fit de signis crisis, stude ut dormiat cum papauere, zucc. & syrup. papaueris.

4 Si est cum febre: sufficit ei dare aquam ordei coctam cum hyssopo, cum zuccaro al. prius ei datis ℥ vi. zucc. ros. Euitatis fructibus frigidis & humidis, piscibus, lacte, & legumibus, ut sunt fabæ, lentes, & faseoli. Et si est in fine febris, detur ei mel cum syrup. acet. sem. Et nisi contulerit, detur ei aur. 1. de elect. anacardino, cuius descriptio hęc est. Recipe mirabol. bellericorū conditorum absque nucleis, & emblicorum ana. ℥ iiij. mellis anacardi, baccarum lauri, ciperi ana. ℥ iij. piperis ℥ 1. zuccari al. unc. 1. terantur omnia cum aqua mellis, anacardi, & eo utatur post. vi. menses. Et lauetur caput & corpus aqua cocta cum camomilla, corona regia, & maiorana.

5 Si est subeth sequens febrem, aut alium morbum: cessatio eius erit cum cessatione caussæ eius. Et si subeth ipse est morbus, curetur cum calefactiuo, desiccatiuo, & attenuatiuo: & cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomo. Et euitet potum aquæ frigidæ, & dormitionem in locis frigidis.

6 Curetur hæc passio cura composita, & de subeth, & de sirsem. Si est huiusmodi passio istorum duorum humorum subeth inducentium, & sirsen, studeat magis contra humorem dominantiorem, & maius nocumentum. Verbi gratia, si cholera rubea est dominantior, studeat ad educendam ipsam, & extinguendam caliditatem. Et si flegma est dominantius, studeat educere flegma clisteribus acutis. Et illiniatur caput oleo aneti, & aceto.

7 Post euacuationem corporis cum medicinis, iuuabit eum, si euitet id quod generat humorem similem ei ex quo læsus erat. Et si accidit ei uigilia: illiniatur caput lacte mulieris fœmineo, cum oleo uiol. Et cibetur galliculo cocto spidebeg. Sin autem: illiniatur corpus, & ungatur oleo heri.

8 Fricentur pedes, & ligentur musculi tibiarum. Et cibetur iure cicerum, cum aneto, & cinnamomon, & galanga. Et utatur melle, cum grauis uiridibus. Et bibat de syrup. acetoso seminum. Et si non contulerit: utatur electuario anacardino.

De morbis multiplicatis in capite secundū species, & maxime in Cerebro.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Scotomia.	Salu. nisi aug. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Flegma dñans sup anteriora capitis, ex uapore stomachi.	Erit similis ebrioso, cū mēbris laxis.	Cū pillulis yeræ, & cochijs, si ex stōac. uomat cū oxymelle, & aqua cal.	Cum syr. xyloal. & odore musci, & rutę.	Cū masticatiōe masticis, & thuris: epithimet herbis odoriferis calidis.
2	Vertigo.	Salubris. Frigida. Hyemale Senilis. Frigida	Flegma, chol. aut sang. collectꝰ i uenis ꝙ st circa cor, & nō pt dissolui, et inſert uertiginē.	Videt omnia in uertigine ac uelit cadere in gyrum.	Cum pillulis aloe.	Fricentur pedes in insultu cū uiolentia.	Cū odore maioranæ, rutæ, tyriacæ, & comestiōe aquæ cicerum.
3	Epilentia.	Timorosa. Frigida Hyemale. Adolescens. Frigida.	Opilatio i uentriculis cerebri, aut ex fleg. uiscoso, aut chol. nigra, aut forti melanch.	Spuma super os, cum iectigatione impedita.	Cum agarico, siseleos aur. 1. cum modico zuccari.	Cū bistarda, pdice, & peonia suspendat: utatur exercitio temperato.	Cum oxymelle.
4	Apoplexia.	Timorosa. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Opilatio in uentriculis cerebri tribus humoribus uiscosis.	Erit quasi dormiens, & non sentit dolorē, cum anhelitu grosso.	Cum minutione saphenæ, si est repletio: post clisterizetur.	Dimittat per triduū ꝙ non cōmoueat: detur aqua calida cū aniso, mastice, oxymelleꝗ.	Cū oxymelle, decoctione feniculi, & cimini.
5	Innibus.	Salubris Frigida. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex flegmate, multo cibo, & mala digestione ipsius.	Videt se occupatū, uel stragula. & clamat, & nō audit uox: subito surgit cū capitis grauediē.	Cum pillulis ieræ.	Cū syr. acetoso sem. & zuccari ros. & bistarda frixa.	Cum aqua cicerum, & modico cibo.
6	Melancholia.	Timorosa. Sicca Autumnale. Senescens. Frigida.	Ex multo hu. melancholico, aut uapore ipsius, existētis in stomacho.	Mentis permixtio, loquela uana, angustia, & imaginatio mala.	Cū minutione saphenæ, decoct. epithimi, & pillulis sto. ma.	Cū ptisana, syr. papaueris, & uiolis, cū extremitatibus hędi, arietū, & spinacijs.	Cū piscib. laudabilibꝰ, ouis mollibus, medulla cucum. citrullis, & lactucis.
7	Coriaf, alias, Ceruf.	Timorosum. Sicca Autumna. Senes. & iuue. Sicca	Ex melancholia mala, & mortifera.	Clamat noctu ut gallus, uadit ad sepulturas: color citrinus, oculi sicci, concaui, ling. sicca, cū ulcere pedū.	Cū minutione tempore insultus passionis.	Cum pedibus hædi, arietū, cucurbita, & spinacijs.	Cū ouis mollibus, piscibus laudabilibus.
8	Amor hereos.	Salubris Orientalis. Aestiuum Iuuenilis Calida.	Animositas in amādo, & cōtinua memoria eius amatæ.	Oculi concaui, multus motus ipsorꝫ: & cū audit amorē, pulsus mutat præter naturam.	Nulla fiat.	Cū iubilatiōe amicabili, balneatione, & cū ſtatione, & comestione gallinarꝫ, unct. olei uiol.	Arte, uel officio utat litigatiōe, & terrore ex pte amati, & suspsius.

COMM. REIP.

1 Si est ex capite, liniatur caput post euacuationem cum decoct. camomillæ, coro. reg. abrotani, rutæ. Et odoret galliam, & maioranam. Cibetur iure cicerum, et galliculis coctis spidebeg aut frixis. Euitet nuces, canabem, uinum, lac. Et si est ab humore flegmatico in stomacho, laxetur, & masticet masticem. Et utatur oxymelle sem. Et si fuerit humor cholericus, uomat cum ptisana, syrup. acetoso, & niue, mundificato stomacho: post uomitum sumat de rob pomorum, & rob agrestæ simplicis.

2 Si est ex cerebro, purgetur: deinde sternutetur cũ baurac, aloe ana. condisio, & croco ana. p. 5. redactis in pillul. ut sunt pisæ: & imponatur naribus granum 1. cum aqua maioranæ, & oleo uiol. Et si est a stomacho, uomat: & sumat de rob pomorum simpli c. & rob granati. Et emplastretur stomachus sandal. rof. tritis aqua rof. & semperuiuæ. Cibetur galliculis & perdicibus coctis zirbeg, assis in ueru, & frixis.

3 Si est adolescens, dieta utatur nutrix eius. Cibetur perdicibus, gallinis frixis, & pane bruno: & bibat oxymel ante cibum. Et si fuerit maioris ætatis: euitet lac, nuces, erucam, apium, & omnia olera: præter mentam, & melissam. Euitet omnes fructus, & repletionem nauseatiuam: & suspendatur super eum peonia. quia iuuat proprietate sua. Vtatur exercitio. Cibetur perdicibus, & bistardis. Si flegma fuerit abundans, uomat cum aqua cocta cum radice mentastri, & aneto, & oxymelle ante insultum. Et bibat decoct. lauri, & radi. peoniæ, cum oxymelle quolibet die. Et detur ei huiusmodi decoctio. Recipe siseleos romani, sticad. ana. ℥ v. rad. squinanti ℥ iij. cinnamomi, costi, gentianæ, zinz. ana. ℥ 1. sem. casiæ ligneæ, asari, gariofyl. masticis, stafisagriæ ana. ℥ c. coquantˀ cum rotul. iiij. aquæ ad rotul. 1. & misc. cũ eis aur. n. aloe, eoq; utatur.

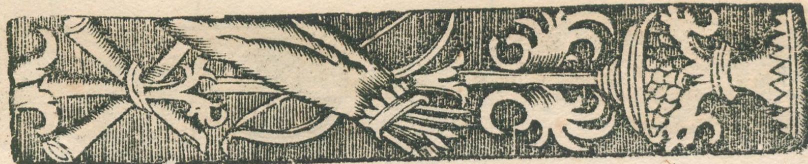
4 Non comoueatur per triduum. Deinde bibat oxymel cum aqua cal. & sale trito, grosso, & oleo narcissi cum emboto detur ei. Et studeat ut uomat. Et detur ei tyriaci ℥ 5. aur. de anacardino, cum decoct. anisi & masticis. Et sorbeat mel: & calefiat caput, cum decoctione camomil. origani. mentastro, mace, garyof. & asaro. Cibetur aqua cicerum, & bruno pane. Et post vij. diem si apparet in urina digestio, detur ei iera Gal. & gargarizetˀ cum sinapi. Et cibetur cum iure cicerũ cocto cũ pullis columbæ. Post declinationẽ morbi balneetˀ, & inungatˀ caput oleo costino. Euitatis ipsis electuarijs in tẽpore calido, & regione calida, aut patiente aliquã caliditatẽ.

5 Hic morbus antecedit epilepsiam. Et accidit ut plus utentibus cibo multo absq; digestione. Vnde purgetur caput eius de humore obtento in eo. Deinde confortetur stomachus, & corrigantur cibaria. Odoret maioranam, & utatur exercitio moderato.

6 Si non potest dormire, cum multa uana loquela, & non quiescit: nulla utatur euacuatione, sed detur ei ptisana cocta cum papauere cum syrup. uiol. granatis bonis, & pomis dulcibus. Cibetur gallinis pinguibus, & carnibus anterioribus arietum, & ouis cum pane al. Euitet panem brunum, lentes, carnes uaccinas, allia, cepe, mel. sinapi, acetum, caseum uetustum, & quicquid generat melancholiam. Epithimetur caput somniferis. Recipe sem. papaueris albi, triti. x. numero, ordei excoriati fracti, corticis cucur. uiol. nenufar. lactucæ sem. ana m 1. coquãtur in aqua, qua epithimetur caput, & calefiat cum particulis filtri, cum oleo uiol. & lacte fœmineo. Si in stomacho sit humor abundans, purgetur uomitu. Cibetur post iure galliculi cocti zirbeg, pane al. syrup. pomorum, & melissæ.

7 Post minutionem cibetur eo quod dictum est: & sedeat in aquam tepidam, & bibat aquam casei, cum dragea facta de mirabol. ni. & embli. conditis cum lacte, polypo. & epithimo. Et detur ei post tyriaca faroc. Si accidit uigilia, epithimetur caput cum somniferis, & superponatur bombax cum oleo uiol. & lacte mulieris puellam nutrientis.

8 Debet regi regimine humectatiuo. Vtatur solatijs, uiridarijs, pratis uirentibus, auditu cantilenæ, & impediatur memoria cum historijs, rumoribus, & fabulis bonorum patrum. Vtatur seruitio, & coitu. Et si amata non diminuit amorem, & augetur in absentia eius in memoria eius, præsentetur alia coram eo similis amatæ in forma & moribus, & secum fabuletur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Medullæ spinalis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Paralisis, & stupor.	Tior. in prin. Frig. humida Hyemale. Senilis Frig. & hum.	Ex flegmate dissoluto a cerebro, procedente ad neruos.	Mollificatio mēbri cū defectu sensus, & motus absq; caussa exteriori.	Post. vij. diem cū turbit, iera, & pulpa coloquin. sale petroleonis.	Cum decoctione anisi, zuccari, zuccarros.	Coleť post. iiij. diem iure cicerum, cinnamomo, & aneto, pane grosso.
2	Laxitudo.	Tior. pᵒ casū. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex casu, pcussione, aut humiditate uiscosa.	Mollificatio pᵒ percussionē, uel casū, uel crisim, uel colicā, cum defectu sensᵒ, et motᵒ uolūtarij.	Cum clisteri, si est cū constipatione.	Emplastreť locus casᵒ farina ordei, litio, aloe mastice, & memita.	Emplastreť locus casus cum aloe, acacia, & ros.
3	Tortura oris.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Impedimentū uirtutis motiuæ ad mēbrū, uel musculū faciei, & oculi.	Cum claudit oculos, oculus læsus manet apertus.	Post. vij. diem cum pillulis de iera.	Cū zucc. ros. & aqua cocta cum aniso.	Cū masticatione uisci, masticis, cū modico baurac.
4	Morbus compositus ex spasmo, & laxitudine.	Timorosus. Humida Hyemale. Senilis. Humida.	Ex coniūctione caussæ spasmi, cū caussa laxitudinis.	Attractio ptis sanę ad partē dolentē, & breuitas membri ex spasmo.	Cū pillulis de iera, si cum repletiōe fuerit.	Emplastreť mēbrū mucilag. psillij, adipe gallinæ, medulla uaccæ, & cera.	Vngatur mēbrum mollificatum oleo aneti.
5	Spasmus ex repletione.	Timorosus. Humida. Hyemale. Senilis. Sicca	Ex rep. neru. ex supfluit. malis, hūidis, extēdēt. latitudinē, & diminuentibus longitudinē.	Repletio, ebrietas, & subito accidit.	Cum clisteri: post cum pillulis stom.	Embroceť caput, & stōach. decoctione camomillæ, abrotano, maiora.	Friceť in balneo pānis asp̄is, & fricatiōe leni post euacuationem.
6	Spasmus ex siccitate.	Timorosus. Sicca. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex siccitate neruoꝝ, cōstrictio neq; eorū: sicut accidit corrigię positę ad ignē.	Euacuatio pręcedens, aut fluxus sang. uel caussa timorosa.	Nulla fiat.	Cū ptisana cocta cū iuiubis, sebestē, oleo amygd. & succo cucur. & zuccaro albo.	Si nō est cū febre, lacte caprino, Et super caput mulgeať lacte mulieris.
7	Tremor, & iectigatio.	Non timoros. Frigida Hyemale. Senilis. Sicca	Ex debilitate mēbri tremētis, ex mala cōplexione frig. hūore grosso, aut cā exťiori.	Releuatio mēbri, & eius declinatio, & est motus notus.	Cum pillulis sitarig.	Vngatur oleo costino.	Illiniatur cum balneo, cibetur iure cicerum.
8	Gibbus, uel Gibbositas.	Tior. cū tussi. Humida. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex hū. uiscosa ī nucha, disiūgēte spondile, aut apāte, casu, aut pcussione, uel cā exteriori.	Manifestū. Et si est cū apostemate, cum eo erit tuss. & strictus anhelitus.	Cum pillulis ieræ, si est ex flegmate.	Restituaľ spondile ad locum eius emplastro corroboratiuo.	Cum emplastro dissoluēte unctuositates.

1532

COMM. REIP.

1 Vsque ad.iiij.& vij.sufficit dare zucc.rof.& aquam aniso coctam: tamen euitet cibum & potum,utatur siti & fame:& si oportet bibere de aqua,bibat de ea in uase uitreo,ita q non sit in frigidata.Et post.vij.laxetur,ut dictum est.Et cibetur iure cicerum.Deinde post septimum da ei de medicamine.3 vij. & curetur laxatiuo. Deinde cibetur iure gallinæ,aut landulæ, pullorum columborum,cum iure cicerum:& quolibet die sumat de melle rof. Non tamen laxetur ante di gestionem humorum:ne noceat dissolutio tenuitatis humoris, & non grossitudinis eius, quæ erat residua. Et post euacuatiõem ungatur pars dolens oleo costino,oleo amygdal.amar.oleo sambucino,oleo nucum ueterum post fricationẽ eius cum panno aspero grosso,donec rubeat. Lauetur cum decoct.camomillæ,maioranæ,aneti,saluiæ,hyssopi,nepitæ. Cibetur cum iure facto cum mag.angeden,nigella,cum nuce,melle,fisticis.Stupor curetur ut paral,cum unctione olei,& sumptione zuccari,uel melle rof.& aqua cic.

2 Si est laxitudo ex parte casus,incurabilis est.Et si fit post biduum, uel triduum, emplastretur eius locus cum dissolutiuis,sicut est emplastrum de costo,aloe, nuce, cipresso,& rof.ana,& licio,ramik,mastice,balaustia,acacia,spica ana partem 5. tritis & dissolutis in oleo rutæ.Et si sit laxitudo post colicam; ungatur oleo uiol.partium ij. olei aneti part.1.Cibetur galliculo cocto zirbeg.

3 Curetur tortura oris cura paralisis, cum sit in eodem loco:sed diuersificetur in regimine ci bi,& unctionibus alijs,& modis ipsius post euacuationẽ in mandibula quæ non est declinans. Et ponatur in ore mirabol.keb.1.sternutetur cum condisio:& masticetur cum uuis passis, bau rach,sinap.pipere,& uisco.

4 Si spasmus est ex repletione,curetur cura paralisis,cum euacuatione.Et emplastretur mem brum mollificatum & spasmatum emplastro confecto de rebus desiccatiuis & calefactiuis.Et si laxitudo est maior,utendum est deficcatiuis magis, & fricatione forti. Et si spasmus est maior, utendum est mollificatiuis magis & lenitiuis,cum parum calefactiuis.Et si laxitudo est in parte una,& spasmus in alia: emplastretur pars spasmata cum rebus lenificatiuis, & pars mollificata cum fricatione forti,& similibus.

5 Si spasmus fit ex repletione,facilioris erit curę quam ex inanitione in patiente.vij.annorũ. Vnde clisterizari debet.Deinde bibat decoctio aneti,cimini. Et si urina non est colorata, bibat de metridato:si colorata,nõ bibat de eo,sed euacuat pillulis cõuenietibus, non intẽsa laxatiõe, & cum cautela detur ei medicamen calidũ.Si cum febre:tẽpore calido,aut caliditate manifesta.

6 Bibat de ptisana cum eo quod dictum est, & de mucilag. psillij, & granorum citoniorum, cum oleo granorum cucur.Et abstergatur lingua,& fricetur succo granati,& oleo amygdal. Et imponatur naribus de oleo amygdalarum,uiol.nenufar. Liniatur caput oleo uiol.& mucilag. psillij.Emplastretur caput & collum cũ malua al.oleo uiol.alphita, uiolis siccis, cum mucilag. psillij.Et ungatur membrum spasmatum cum oleo uiol. medulla tibiæ uaccæ, axungia gallinæ,& cera.Et superponatur loco cauda recens. Cibetur partibus anterioribus arietum & hædorum coctorum spidebeg,spinacijs,oleo amygdalrum,cum pisis laudabilioribus coctis spide beg,aut ouis mollibus,aut pulte farinæ similæ,& olei amygd.euitando desiccatiua.sicut lente, aceto,& sale.

7 Si accidit ex caussa nociua,ut angustia,tristicia,timore,uel ascensione super loca alta: cessante caussa qua fit,cessabit. Et si ex nutrimento frigido, nutrimentis curetur calefactiuis. Et si fit ex aliquo humore:euacuetur.Et si fit ex potu uini:super caput effundatur oleum rof.cum agresta,& oleo rami palmæ. Iectigatio curetur cura tremoris,si ex frigore cum calefactiuis:& econtra.

8 Si fit ex casu,uel percussione:reuocetur spondile ad locum proprium eius. Et utatur emplastris corroboratiuis.Si ex apostemate:curetur cura apostematis.Si ex humore grosso,uisco so:cum rebus calefactiuis,& desiccatiuis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Pruritus, & scabies palpebræ.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex hũiditate læsa, pul. aut fumo, uel solis, a corruptiõe regimis sanguinis.	Cum palpebra inuenitᵉ aspera, parũ, uel multum, uel fixa ut ficus.	Cum minutione, & trocis. uiolis, & zucc.	Collyrizetᵉ cum sief uiridi, & pul. citrino bene dissolutis.	Cum collyrio cinereo, & fricetur cum basilicon.
2	Apostema durum, scilicet, Bardi.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis Humida.	Ex superfluitate flegmatica.	Apostema durum in palpebra, ut bardi.	Cum minutione, ex pillulis ierę, & aloe.	Emplastretur armoniaco, aceto, cera & oleo uiol.	Illiniatur gumi granorũ uiridiũ, cũ aceto, & amurca.
3	Petrificatio, & inflammatio grossa.	Salubris Occidental. Autumna. Senescens Sicca	Ex superfluitate grossa fit petrificatio in palpebris.	Apostema durũ, ut est faba, & est paruũ ut glandula.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Illiniatur medulla ossis thauri, cum cera & oleo uiol.	Emplastretur emplastro, uel ungueto diachilon.
4	Adhæsio.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex ulcere oculi, & cura subtᵉ, & ungula ipsius.	Adhæsio palpebræ, cũ grauedine oculi, aut albedĩe, uel palpebra alia.	Cum minutione, si corpus est repletum.	Illiniatur locus sief, memite, licio, & aloe.	Imponatᵉ palpebris bombax, infusa in lacte mulieris.
5	Cauma, quasi arena, uel terra.	Salubris Sicca Autumnale. Senescens. Sicca.	Ex uentositate grossa, inclusa in palpebra.	Post dormitionẽ inuenitᵉ in oculis, ut cera, uel terra.	Cum pillulis aloes.	Ingrediatur balneum.	Illiniatur palpebra cũ sief nigro.
6	Breuis palpebra, & dicitur sarra.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca	Fit a nata, aut sutura incõuenientе: uel ex carne orta in ulcere palpebrę	Discoopertio albedis oculi ex parua palpebra supiori, & reuolutione palpebræ supioris.	Cum minutione, si repletũ est corpus.	Cum sief rubeo.	Cũ unctione ceræ, & olei.
7	Ordeaceolum.	Salubris Sicca Autumna. Senescens Sicca.	Ex superfluitate grossa cõtenta in palpebra.	Apostе. simile ordeo, proximum origini pilorum palpebræ.	Cum pillulis cochijs.	Illiniatur cera liquefacta.	Fricetur cum musca, cuius caput est incisum.
8	Morũ in palpebra.	Salubris Sicca Autumnale Senescens Sicca	Ex sanguine usto, corrupto & malo, dispositionis malę.	Caro rufa declinans ad nigredinẽ ad modum mori.	Cũ minutione, & pillulis aloes.	Fricetur cum rusam, sief uiridi.	Emplast. pasta infrig. deĩn supponatᵉ moro medicamẽ acutũ, dõec nigrescat & abstergatur.

1532

COMM. REIP.

1 Primam speciem scabiei, iuuat sief rub. & benedictum cinerei coloris: & non debet fricari cum zuccaro, sed cum sief rubeo, uel acuto. Si prima cura non fuit utilis ei, secunda species eius fricetur cum rusam, uel cum zuccaro: & species similis generis fricetur ficu cum zuccaro. Et nisi conferat, fiat cum ros. Et instilletur oculus aqua cimini, masticati cum sale post fricationem: & emplastretur cum uitello oui, & oleo ros. Deinde cum sief rubeo, uel zuccaro, postquam mitigatur dolor fricationis: deinde cum puluere citrino. Et euitet patiens generantia tumores malos: & cibetur nutrimento leui & laudabili, ut est galliculus coctus.

2 Implentur cum ficubus coctis: uel fricetur apostema folijs ficus, uel cum pul. citrino postquam fricatur cum sief rubeo & leni. Et nisi conferat ista cura, scindatur palpebra, & extrahatur illa substantia dura quae dicitur Barda: inuersetur palpebra, & scindatur per latitudinem, & extrahatur cum instrumento rasto: deinde superponatur ei pul. citrinus. Et hoc fit post purgationem corporis. Et dimittatur sanguis egredi in hora sua. Et alia species apostematis ipsius dicitur cadead: & curetur ut prima: tamen haec capi debet cum capite tenaculi, uel tenalium.

3 Nisi conferat cura, inuersetur palpebra, & aperiatur locus cum instrumento rotundo, ita tamen, quod palpebra non scindatur ualde. Deinde comprimatur ungue & annulo, quia egreditur de loco uel particula plõnis, aut sanies. Et mundificato loco superponatur loco pul. citrinus. Et inflatio dura, difficilem facit motum palpebrae quando surgit de somno, cum siccitate: & fit in angulo lippitudo sicca, modica. Et curetur balneo & sief rub. & unctione capitis cum oleo uiol. Et in grossa specie eius uidetur palpebra rubea, grossa: & estimatur esse scabies: & quando inuersatur, uidetur esse munda a scabie. Et curatur regimine subtili, & cibi correctione. Et illiniatur palpebra memita & croco. Et fricetur oculus sief rubeo.

4 Debet interponi rastus in loco tineae palpebrae, & cum eo eleuari palpebra: aut extendatur cum hamo: deinde excorietur adhaesio cum mahat, uel cum camadin: tamen fiat caute, ne attrahatur cornea. Et instilletur oculo aqua cimini cum sale: & imponatur fissurae bombax infusa in oleo ros. & uitello oui. Et ligetur super oculum uitellum oui cum oleo ros. Et cessante reuersione adhaesionis, collyrizetur oculus cum sief consolidatiuo.

5 Debet attenuari regimen cum continuo ingressu balnei: & collyrizetur cum sief darrak. Euitatis nutrimentis grossis, ut carnibus hircinis, uaccinis, & caseo uetusto.

6 Si fit ex uia naturali, non debet curari nisi cera & oleo. Et si fit de carne addita, curetur cum basilicon, & sief uiridi. Et si fit ex sutura palpebrae inconuenienti, uel ex ulcere, & uis illud curare cum ferro: findatur palpebra in locis adhaerentibus, & permitte fluxum fieri de eo: & impone fissurae licinium cum unguento consolidatiuo.

7 Si corpus est calefactum, illiniatur sief, memite, aqua ros. & luto ar. Sin autẽ: lauetur cum aqua calida, & fricetur cum pane ualde calido, aut cum rasto, posita in capite cera calida. Et emplastretur cum cera mixto uitriolo, aut ficubus coctis cum aloe. Et si non dissoluitur, capiatur cum ungue, & incidatur. Aut capiatur cum instrumento, & fluat sanguis per horam. Deinde superponatur ei pul. citrinus.

8 Si cum ferro curatur, melius erit quàm cum medicinis acutis superpositis ei. Et si superponatur ei medicamen acutum, imponatur oculo lac saepe, ut non calefiat oculus. Et impleatur oculus pasta, ut non tendat medicamen ad oculum. Et si fit cura cum ferro: suspendatur cum hamo, & incidatur forpice. Et instilletur super locum aqua cimini cum sale: & superponatur oculo uitellum oui cum oleo ros.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Palpebræ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Tinea.	Non timorol. Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex putrefactione chol. ru. cum mixtione flegmatis.	Furfur in radicibus pilorum ad modũ cineris: & oculꝰ ulceratur.	Cũ minutione, & decoctione fructuũ.	Cibetur perdicibus, & fasianis, & zirbeg.	Illiniatur litargyro, & alcanna de mecca.
2	Formica in palpebra.	Non timorol. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex inclusione cholerae rubeę	Cadũt pili palpebrę, et color palpebrę rufꝰ, & locus pilorꝶ finditur.	Cũ minutione, & syr. rof. cũ niue.	Cum sief rub. & leni.	Illiniatur cum sief memite.
3	Nodulus in palpebra.	Non timorol. Frigida Siccum. Senilis. Frigida.	Ex flegmate grosso.	Durus tactus, nisi sit subtilis materiæ.	Cum decoct. epithimi.	Emplastretur emplastro diachilone.	Emplastretur alphita, lupinorum, & oleo.
4	Pediculi in palpebra.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex cibis malis gñantibus sup fluitates, et balnei dimissione.	Reperiunt̃ parui, & magni in pilis ipsarũ, & rubei magis.	Cum pillulis ieræ, & aloe mixtis.	Lauet̃ palpebra cum zuc. aqua, & continuet balneum.	Lauet̃ palpebra aqua cal. sale, & baurac.
5	Pili additi, inuersi, & extenti.	Salubris. Humida. Veris. Senilis. Humida.	Ex humiditate putrefacta, collecta in pilis palpebræ.	Pili orti contra ortũ naturalẽ, inuersi ad interius.	Cum decoctione epithimi.	Cum basilicone.	Inuiscent̃ cum mastice, & eradicentur radicaliter.
6	Aposteũa forte cũ humiditate, scilicet Guardinig.	Salubris Meridiona. Hyemale Adolescens. Humida.	Ex sang. cholerico, manante ad palpebrã.	Apostema cũ hũiditate multa, & color eiꝰ declinat ad uiriditatẽ, & rubedinem.	Cũ minutione, et uentosa.	Emplastret̃ uitello oui, cum oleo rof. in pn cipio eius.	Illiniat̃ palpebra cũ sief memite, & calef. aqua cocta camomillę, & coronæ regiæ.
7	Grossicies cũ rubedine: & dicit̃ Sulac.	Salubris Calida. Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex humiditate subtili bauracina.	Grossicies rufa, & corrosio modica in radice pilorum.	Cum pillulis ieræ, aut decoct. agarici.	Illinietur oculus aqua rof. infusionis sumac.	Emplastret̃ oculus pulpa granati recẽtis, lentibus excorticatis, cũ modico oleo uiol.
8	Mollificatio palpebræ superioris: quæ dicit̃ Siruet.	Salubris Meridiona. Veris. Adolescens. Humida.	Miscet̃ neruo humiditas mala, & spasmat̃ inde corpus uiscosum, & pingue.	Mollificatio palpebrę supioris: & si tangitur digito, palpebra inflat̃.	Cum minutione, & uentosa.	Illiniat̃ acacia, licio, siseleos, memita, & semẽtastri al. tritis cũ aqua matrati: & superspargat̃ pul. coloris cinerei.	Illiniatur cum aloe, & aqua mirti: & superspargatur ei tutia cum zuccaro.

COMM. REIP.

1 Posibile est, ꝙ tinea accidat de cholera nigra, uel flegmate. Vnde euitare debet pa. nutrimẽta generantia humorem eius post purgationem humorem generãtium. Et tunc collyrizetur oculus cum sief citrino: deinde cum sief rub. & leni.

2 Post minutionẽ & purgationẽ, cũ medicamine, euitet patiens gñantia ipsius humorẽ, sicut sunt pisces, lac acidũ, lentes, cibi salsi. Cibetur galliculis coctis zirbeg, cum succo granatorũ. Et collyrizetur oculus cum sief rub. deinde cum infrigidatiuo de camphora.

3 Debet euitare generantia flegma, & chol. rub. Et emplastretur cum eo quod dixi. Quod nisi dissoluatur, scarificetur locus, & extrahatur pro ut dixi in cura noduli, quando fit in toto corpore. Et superponatur ei post pul. citrinus.

4 Post purgationẽ corporis, & lotionem ipsius cum asidua balneatione, euitet patiens generantia superfluitates grossas, & comestionẽ assiduam ficuum siccarũ. Cibetur gallinis, bistardis, & perdicibus. Et collyrizetur oculus cum rusani. Et illiniatur stafisagria, alumine, uitriolo, stercore caprino, & sale gemmæ ana. tritis, & distemperatis cum abrotano.

5 Curetur medicamine acuto, aut adhęsione, aut coctura. Et post depilentur cum instrumento pili. Coquatur locus pilorũ, & coctura fiat super duos pilos, & superponatur mastix post coeturam, cum albumine oui, aut oleo ros. Aut depilẽtur, & post illiniatur locus sang. ranulæ, & cicarum adhærentiũ in canibus, & ouis formicarũ, & lacte foliorũ ficus, & herba quæ inuenitur inter ordeum: tamen comprimi debet: & cum aqua eius liquefiat cera: & illiniatur locus cũ eis, & sale ar. & ungula asini usta, tritis cum aceto. Et si pili sunt multi, & non confert medicina, fiat eleuatio, ut dixi superius. Sed casus pilorum palpebræ, accidit ex humore acuto: unde euacuetur corpus, & illiniatur locus cum nucleis dactilorum ustis, aut cum stercore muris usto, trito cum melle. Et collyrizetur cum lazulo.

6 Post purgationem corporis attenuetur dieta cum cibis coctis cum agresta, & galliculis. Et si patiens sit paruulus, utatur nutrix dieta, & superponatur in principio uitellũ oui: deinde misceatur cum eo die tertio modica pars opij & croci. Deinde superponatur uulcaya, quod fit de sarcoc. conditis amido zucc. al. & gumi ar. Deinde utatur pul. confecto de sief memitæ ℥ ij. & de citrino magno ℥ iij. amido ℥ ij. tritis & cribellatis. Et iuuat guarding pul. sarcoc. & memitæ. Et emplastretur oculus cum lentibus, bene tritis cum farina ordei, & croco. Et inuersetur palpebra, & scindatur guarding, & superspergatur pul. citrinus, deinde sief rub. erit iuuatiuum.

7 Post purgationẽ corporis de humiditate bauracina, corrigantur nutrimenta eius cum carnibus arietis, hędinis, gallinis, & pane al. Et illiniatur super palpebram cum litargyro, trito oleo ros. lino, sief memitæ. Et illiniatur cum ros. alphita, croco, tritis cum aqua endiuiæ. Et collyrizetur cum sief rub. & refrigerio agrestæ, confecto de agresta recenti, & tutia. Quod nisi conferat, fiat refrigerium de agresta, tutia, & uenis ana ℥ i. mirabol. cit. zinzib. ana ℥ s. piperis lon. chelidoniæ ana danik i. & sal. indi carat. i. tritis, & conditis bene cum agresta, & iterum tritis.

8 Post mundificationem corporis sedeat inter manus tuas: deinde extende palpebrã cum indice & pollice, & comprime eam ad colligendam illam pinguedinem inter duos digitos: deinde præcipe, ꝙ attrahatur palpebra de medio supercilij, & extende eam de loco eius ad inferius. Deinde scinde palpebrã per latitudinẽ ad modum flebotomiæ & plus parũ. Et noli comprimere ut plus rumpatur palpebra, ne noceat tunicæ corneæ: sed scissura fiat, descendat pinguedo, & capiatur cum panno lini, & cõmoueatur sinistro & dextro, donec eradicetur. Deinde superspargatur ei pul. citrinus. Deinde ligetur plumaceolis, & mane dissoluatur. Quod si non apostematur, uel calefit: superponatur ei unguentũ, & illiniatur licio, & sief memitæ, sandal. auellana inda, cum aqua coriandri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Coniunctiuæ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Obthalmia in Coniũctiua.	Salubris Meridi. Occi. Autum. Veris Adol. iuue. Calida	Ex sangui. uel chol. rub. fluente ad coniũctiuã: uel fũo, uel puluere.	Apostema cõ iũctiuæ, & rubedo, & repletio uenarum eius.	Cum minutione cephalicæ.	Emplastret̃ oculus pãno infuso in aq̃ ro. & camfora in p̃ncipio eius	Cum mucilag. grani citonij, uel gu. ar. uel albumine oui, cũ lacte mulier.
2	Inflatio in Coniũctiua.	Salubris Frigida Aestiuum Senilis. Frigida.	Ex uẽtositate, & sup̃fluitate flegmat. grossa, uel subtili, uel melãchol.	Color albꝰ, uel liuidꝰ: Et si cõprimit̃, manet uestigiũ: nisi fuerit a melãcho.	Cum turbit, & iera pigra.	Cum sief albo, siue opio, & ros. alb.	Illiniatur aloe, & sief memitæ.
3	Duricies in Coniũctiua.	Salubris Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex humore grosso, & sicco.	Tardus motus oculi, difficilis aptio post dormitionẽ ex duricie ipsius	Cũ minutione, & decoctione epithimi.	Cũ pul. albo: deinde cũ citrino, & fiat cum aqua calida	Cum uitello oui, oleo ros. & lauetur aqua tepida.
4	Pruritus in Coniũctiua.	Salubris Sicca Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex superfluitate salsa, & bauracina.	Lachryma salsa, cõburens oculũ, & pruritꝰ in angulis, et rubedo palpebrę, & anguli.	Cum pillulis aloes, & pill. aureis.	Cum sief rub. leni, & pul. citrino paruo.	Cum refrigerio agrestæ.
5	Panniculus ruffus, & dicitur subin.	Tiorol. intẽsꝰ Meridiona. Veris. Adolescens. Sicca	Ex sang. grosso, uenas implente coniunctiuæ.	Panniculus, rubedo, lachryma, et uiso lumine solis sternutat.	Cũ minutione cephalicæ, & pillulis ieræ, & aloes.	Cum sief ru. & pul. citrino paruo.	Cum sief uiridi, basilicone, rusani, & melle cum succo granati.
6	Vngula.	Timorosa. Sicca Autumna. Senescens. Humida.	Ex materia grossa, & sicca.	Additio neruosa orit̃ in angu. oculi, & extẽditur, et cooperit nigredinẽ oculi, & uisum.	Cum minutione cephalicæ.	Cum sief uiridi, & basilicone	Fricet̃ sale armoniaco, gẽmæ, radice lilij, & tutia.
7	Lachryma.	Salubris. Humida. Hyemale. Senilis. Frigida.	Ex debilitate musculi oculi, uel ex humiditate fluente de capite.	Humidi oculi, & fluxus lachrymarũ: & macrescit alã grossicies eius	Cum pillulis de iera.	Cum refrigerio myrti.	Cum refrigerio agrestæ
8	Percussio, aut casus accidens in oculo.	Salubris Calida Veris. Adolescens. Calida.	Ex apãte in cõiunctiua, uel ruptura alicuius uenæ ex p̃cussione, aut sang. acuto.	Rubedo ipsius loci, præcedẽs eiectionẽ lippitudis, uel percussio.	Cum minutione cephalicæ.	Cũ lacte fœmineo, san. pulli columbæ, uel turturis, uel palumbæ	Cũ aqua cimini masticati, ita tamen q̃ non sit apostema de caliditate

1 Species accidens ex caussa primitiua, curat̃ cessante caussa eam inducente. Deinde infrigidet̃ cum aqua ros.
& modico camphoræ, & panno lini. Deinde collyrizetur refrigerio camphoræ confecto de ʒ ij. tutiæ & gra. 1.
camphoræ, bene tritis. Et illiniat̃ oculus licio, sandal. aqua ros. & coriandri recentis. Et species accidens ex hu-
more intrinseco, curet̃ purgatione corporis, & cibet̃ cum farre ordei infrigidato cũ zuccaro. Vtatur quiete &
otio. Sedeat in domo obscura. Et infrigidet̃ oculus cum sief confecto cum gũmi ar. amido, dragagan. ana ʒ 1.
opij ʒ s. cerussæ ʒ ij. bene tritis, & bene distemperatis cũ albumine oui: & mitigato apostemate, parũ infrigide-
tur refrigerio camphoræ prædicto. Et tertia species post euacuationẽ, infrigidetur cũ eo quod dixi de sief, si tem
pus est æstiuũ. Si hyemale: lacte fœminæ, & sief prædicto: & emplastret̃ oculus psillio, endiuiæ aqua, & semper
uiuæ. Et si eijcit lippitudinẽ: puluerizetur cum pul. confecto de sarcoc. ʒ iij. zuccari, gũmi ar. ana. ʒ 1. Minora-
ta rubedine, mitigato apostemate, puluerisetur cum puluere citrino, & sief rub. Balneetur, & lauetur oculus
aqua herbarum odoriferarum.

2 Prima species curetur cum eo quod prædictum est. Et lauetur decoct. camomil. coro. reg. maioranæ. Et
balneetur in specie secunda, & cibetur galliculo post euacuationẽ corporis: uel bistarda, coctis spidebeg. Et col-
lyrizetur sief rub. leni. Illiniatur cum aloe, licio, croco & sief memitæ. Et lauetur oculus aqua prædicta. Duæ a-
liæ species curentur per euacuationem corporis: & collyrizetur oculus sief rub. aceto, & pul. citrino. Et lauetur
aqua camomillæ, coronæ regiæ, origani, & maioranæ.

3 Prima species comprehendit omnes. Post minutionẽ & purgationem collyrizetur sief al. & lacte mulieris:
deinde cum pul. deinde cum sief rub. & calefiat cum aqua cali. Et illiniatur locus farina ordei, sief memitæ, co-
rona regia, uitello oui, mixtis cum oleo ros. adipe anatis, & effusione olei uiol. super caput. Balneetur patiens,
& illiniatur caput aqua cocta decoct. coronæ regiæ, nenuf. uiol. siccis, & fenugræc.

4 Post euacuationem collyrizetur cum eo quod dictum est. deinde cum sief rub. acuto. Et collyrizetur cum
collyrijs acutis, prouocantibus lachrymã. ut basilicone, carissimo. Calefiat oculus camom. corona regia, et mo
dico sale. Vtatur balneo. Cibetur carnibus hædinis, arietinis, pane mundo, uino claro limphato.

5 Post euacuationẽ si calefit, collyrizet̃ cum sief rub. Et mitigata febre cum sief rub. corrigant nutrimenta.
Euitetur repletio cibi & potus generantis melancholiam. Euitet fumũ, puluerem, uocem magnam, & totum id
quod replet uenas faciei & oculi. Quod nisi conferat, colligatur subin ferro, post purgationem corporis & ca-
pitis: iaceat patiens: & aperiantur oculi moderate, ita q͏̃ non inuersentur palpebræ cum capite pollicis. Deinde
cum hamo suspendatur subin ex parte anguli maioris caute, ne tangatur cornea, uel proximetur ei: & capia-
tur cum alio hamo ex parte palpebræ superioris: similiter ex parte anguli parui. Et eleuent̃ duo hami moderate
cum manu sinistra, & forcipetur cum parte capite forcipis ex parte anguli parui modica pars eius: & intromitta
tur ei pars inferior alicuius pennæ, & excorietur, eleuetur, & colligatur cũ instrumẽto usq; ad angulum maiorẽ.
Deinde suspendantur hami in parte palpebræ inferioris. Et fac ut pruno fecisti caute, ne proximet corneæ. Et si
uides uenam aliquam, uel aliquid aliud remanere: noli aliquid agere, nisi q͏̃ instilletur oculo aqua cimini masti-
cati, colata cum sale. Et superponatur ei uitellum oui, cum oleo ros. Soluatur mane, et lauetur aqua calida cocta
cum ros. siccis: & infundatur rastus in oleo ros. & imponatur palpebris. Mitigata caliditate ipsius, iterum uta-
tur medicinis acutis iuxta ordinem prædictum.

6 Si est subtilis, cũ medicinis acutis: si grossa, & expanditur super foramen prohibens uisum, curetur ferro.
Dormiat patiens, & suspendatur ungula cum hamo, & excorietur cum aliqua penna. Aut accipe acum in qua
sit unus capillus mulieris, & impone eam sub ungula in parte anguli: & extrahe eam in parte alia, & moueatur
cum capillo duabus manibus sub ungula in parte pupillæ: & cum ea excoriet̃ ungula imminente pupilla a lon-
ge. Et incidat̃ forcipe de radice eius, post quã euellat̃ parũ, caute, ne incidat̃ caro anguli, & accidat fluxus. De-
inde instillet̃ in oculo aqua cimini, masticati cum sale. Et ligetur cum plumaceolis: super quos ligetur uitellum
oui cum oleo ros. Et si mane calefit, curetur ut obthalmia: deinde acutis medicinis.

7 Hoc iuuat lachrymam, si collyrizetur oculus collyrio confecto de tutia ʒ viij. cadmia aur. ʒ 1. antimonij
ʒ 1. folij ʒ 1 s. tritis, conditis cum aqua mirabolanorum, agresta, & aqua sumac in media parte agrestæ. Et empla
stretur frons farina fabarum excorticatarum.

8 Instillet̃ in oculo de albumine oui. deinde de cotor. deinde de thure mixto cum lacte mulieris, & sief albo, si
calefit oculus. Et Guadea est apostema durũ, simile perlæ: & in colore fit rufa. Curet̃ attenuatione dietæ, & colly
rizetur cũ uulcaya, ro. Et si chronicũ fuerit, cũ sief ru. & albo. Sed ad id quod cadit in oculis de puluere, fumo,
& alia re, instillet̃ oculo lac mulieris sæpe, aut aqua dulcis. Quod si ceciderit in eo arena, uel aliquid simile, quod
non manifestatur: inuersetur palpebra superior, & inuoluatur super digitũ pannus lini, & abstergatur cum eo.
Et si adhæret oculo aliquid, plane abstergatur. Et instilletur oculo de lacte fœminino.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Corneæ.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vlcera.	Timoros. Meridiona. Aestiuũ, veris Adolescens. Humida.	Ex humiditate acuta manante ad oculum.	(Fiũt sup nigredinẽ oculi, et diuersa sunt: ut prædixi in capite folij.	Cum cephalicę minutione, & decoct. fructuum.	Cum lacte sief al. & lacte fœminino,	Cũ albumine oui, et pul. corticis oui, sem. ros. & hęmatite
2	Pustulæ.	Timoros. Meridional. Veris. Adolescens. Humida	Ex humiditate collecta in corticibus tunicæ corneæ.	Nigredo coloris qñ fiũt post corticẽ, & albedo ubi fiunt post tertiam.	Cum minutione cephalicæ.	Cum sief al. & albumine ouorum.	Cũ lacte fœminæ: deinde cũ pul. ros. s. collyrio.
3	Vestigiũ, albedo, & tinctura eius.	Timoros. Sicca. Autumnale Senescens. Sicca	Illud præcedunt ulcera, uel pustulæ.	Albedo quam præcesserunt pustulæ, uel ulcera.	Nulla fiat.	Cum sief rub. uel pul. cancri marini, tutia indiana, & zuccaro.	Cũ succo papaueris nigri, & cãnis tecti ueteribus bene tritis.
4	Cancer in cornea.	Timoros. Sicca Aestiuũ, autũ. Iuuenil. senes. Sicca	Ex hũore melãcholico cal. incinerato.	Apã durũ fit in cornea, rubedo, dolor, soda, cũ defectu appetitꝰ cibi.	Cũ minutione cephalicæ, & potu aquæ casei.	Cũ pul. hęmatitis, uel cadmię argẽti, abrotano, & corallo.	Bibat ptisanã, uel lac recens, & collyrizetur sief albo.
5	Eminentia.	Timorosa. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex ruptura corneæ, & ulcerũ corrosione, uel pustulę: inde egredieť uua,	Eminentia ut caput formicę, uel muscæ, uel caput claui.	Cum minutione, si corpus est repletum.	Cũ sief plumbi: & collyrizetur abrotano usto, cõdito.	Ligeť in plumaceolis particula plũbi ʒ vij. & collyrizeť pincellero usto.
6	Lauatio.	Timoros. Meridional. Veris Adolescens. Humida.	Ex punctione exteriori ulcere, uel pustula.	Videtur defectus partis de cornea, & fit cauatio.	Nulla fiat.	Cũ marcasita argentea.	Collyrizetur cum antimonio, & sandalo usto.
7	Occultatio saniei post corneam.	Timoros. Meridional. Veris. Adolescens. Humida.	Ex ulcere ꝑcedẽte nõ curato, uel obtalmia, & soda, cuius superfluitas manat.	Similis ungulæ i forma, sed maior est ea.	Cum rrocis. uiol. & zuccaro.	Bibat syr. papaueris, uiol. & iulep: & cibeť gallinis, hędorũ & arietum extremitatibus.	Cum sief rubeo.
8	Excoriatio Corneæ.	Timoros. Calida Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex re acuta, ut ferro, aut canna, aut medicina acuta.	Excoriatio partis corneæ.	Cum minutione, si calesit oculus.	Cum sief plumbi.	Cum antimonio asbaham.

CVRA COMMVNIS.

1 Post minutionē curetur mitigatiuis doloris, & frigiditatiuis: deinde cū puluere al. Deinde cum roseo. Et ci-
betur cū agresta, pisis & spinacijs: & bibat iulep, & aquā granati muzi, cum syr. acet. & agrestæ, cū aqua portul.
Et bibat de ptisana. Et emplastret bombace infusa in lacte, mixto cum sief al. uel psillio percusso cum aqua ros.
& aqua coriandri recentis. Et si fit in eorū eminentia duricies: fiant plumeaceoli, & dissoluant in una hora post
aliam. Et si fortificetur dolor: dissoluatur sief cum aqua fenugræci. Et illiniatur oculus cum litio & opio, cum
aqua lactucæ, uel cum corticibus papaueris, tritis cum aqua coriandri. Et mitigato dolore, nullum stupefacti-
uum apponatur oculo, sed digeratur cum sarcoc. condita cum lacte fœminæ, cum amido & zuccaro al. deinde
cum roseo. Et si non sufficit ad mundificationem sordiciei, corallus ustus iuuat: & repleto ulcere cum sief ru. fiat
cura. Balneetur, & cibetur galliculis, perdiceq;.

2 Fiat cura pustulæ ut cura ulceris in euacuatione, & stupefactiuis penes multum dolorem. Cibetur spinaci-
is. Et bibat aquam portul. & syrup. agrestę. Et nisi siccetur, puluerisetur cum pul. confecto de hematite loto ʒ ij.
perlis ʒ i. abrotani usti loti ʒ i ʃ. antimonij, tutiæ, marcasitæ ana ʒ ʃ. tritis, & extractis de rindeto. Et desicca-
ta materia, collyrizetur, & regatur regimine supradicto. Et si tardat resudatio materiæ, & eius radicatio, misce-
atur pul. citrinus cum lacte mulieris, & de eo instilletur in oculum.

3 Cum medicinis absterliuis. ut tutia indiana, ære usto, stercore lupi, passerum, & hyrundinum, tritis cum
melle. Et si est subtilis, sufficit ei sief ru. acutum, & aqua papaueris nigri syluestris. Sed si grossum, cum sief uiri-
di: deinde cum pul. confecto de suc. & cancro maris, ustis ana, & spuma maris, stercore lupi, tutia indiana ana
par. ʃ. tritis omnibus, mixtis cum melle, aut cum pul, macerato super substātiam oculi albedinis, et coletur. Re-
cipe tutiæ indianæ, cancri maris, sandal. usti ana danit ij. suc. danik i. terantur bene cum melle colato, & aqua
fenic. ana. sarcoc. baurac, armenici ana partem decimam: terantur omnia, & cum eis collyrizetur: tangatq; o-
culum, & albedinē, glauc. collyrizetur cum lacte asinino calido, & cum huiusmodi sief. Recipe florum granati
parui cadentis, calcad. acaciæ gumi ar. ana. ʒ v. antimo. gallæ ana ʒ iij. terantur, & distemperētur cum aqua.
Et nisi inueniatur flos granati, loco eius recipe panniculum subtilem. qui est super grana granati.

4 Cancer non sustinet medicinas acutas: unde curetur medicinis mitigantibus dolorem. Et si incidat, sanatio
eius est difficilis. Tamen si corpus est repletū, minuatur: & purget aqua casei, cum dragea confecta de epithimo
trito ʒ ʃ. sene de mecca ʒ ij. buglossæ transmarinæ ʒ iij. mellissæ i ij. turbit, polyp. hermod. ana danit. ij. sem.
podag: lini ana ʒ i. mirabol. nigr. feb. ana ʒ i ʃ. salis indi ʒ i. sticad. & lazuli ana danit i ʃ. masticis tantūdem,
tritis omnibus, & sumptis cum aqua casei. Et si calefit oculus, infrigidet cum sief al. Et emplastret alphita, uiol.
nenuf. farina fabarum, folijs maluauisci, & maluæ, cum oleo uiol. Et collyrizetur cum tutia, hæmatite, ami-
do, sief, memitæ, luto sigilla. & perlis tritis bene.

5 Cum desiccatiuis & stipticis absq; asperitate. Et cum pul. cerusæ, cadmia argenti, gumi ar a. Et si est post
annos ij. & sit magna, non sanatur. Et si uis accipe acum cum filo, & inmitte acum sub eminentia, & subligetur
cum filo, & forcipet forcipe. Deinde imponat oculo de hæmatite, & antimomo. Et salubrior cura erit, si impo-
nas acū cum filo radici eminentię in parte palpebræ inferioris ad superius: deiode inmittas aliū acum cū filo in
parte anguli pertinente ad manū dextram in radice eminentiæ: & extendat, & incidatur in loco duplici horum
duorum filorum: & ligetur uno filo ad inferius, & cum alio ad superius. Et extrahatur acus, & instilletur in ocu
lo aqua cimini masticati cum sale: et superponantur oculo plumaceoli cum oleo ros. et uitello oui. Et mane dis-
soluatur, & instilletur in eo sief al. Et melius est, q non incidatur, sed relinquatur sic: quia non separabitur pe-
nes incisionem eius iuuamentum, neq; reuersio uisus.

6 Collyrizetur cum sief confecto de plumbo usto, conchula usta, dragagan. gumi ar. abrotano usto, uino co
cto, antimonio, siluada ana. mirra clara, opio cypriano ana p. decimā, tritis bene, & mixtis cum albumine oui.
Et puluerisetur cum puluere confecto cum hæmatite loto ʒ i. abrotano usto condito ʒ ij. tutia condita ʒ ʃ. per-
lis non perforatis ʒ ʃ. plumbi usti ʒ i. antimomi albaham conditi ʒ i. tritis bene.

7 Cum dissolutiuis, & digestiuis, & cum temperie, & sief ru. & uulcaya: & nisi dissoluatur, collyrizetur melle
confecto de aqua croci, & aloes ana ʒ i. uini cocti ad tertium, & mellis ana ʒ iij. mixtis bene, collyrizetur cum eo
bis, uel ter in die. Quod nisi conferat, curet ferro: scindat in loco post angulū paruum parū, ut emanet saniet. Et
Gal. dixit, q scindatur panniculus qui est in loco corneæ, ut extra manet sanies: sic, q scindatur tunica corneæ
cum instrumento flebotomiæ, cum scissura non descendente ad oculum, & egredietur sanies. Et instilletur in o-
culum de lacte mulieris. Et curetur cura ulceris.

8 Curetur cum eo quo curatur ulcus, cum desiccatiuis. Et corrigantur nutrimenta in principio cum cibis de
agresta: & post cum galliculis, & gallinis, & potu iulep, & aqua sem. portulacæ, & ptisana. Et melius erit, si cu-
ratur cum sief plumbi.

De eo quod multiplicatur in angulis oculi, et inter corneam, et cristallinam.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fistula quæ dicitur, Garb.	Salubris Meridiona. Veris. Iuuenilis Cali. & humi.	Ex materia acuta.	Exitura anguli, uel naris.	Cum minutione, et decoct. fructuum.	Illiniat̃ memita, croco: et emplastret̃ laureola masticata, uel fenugræco cum melle.	Emplastretur sem. lini, & thure tritis.
2	Manatio.	Salubris Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex diminutiõe carnis anguli ex re acuta, uel cura ferri, uel p9 morbillos.	Manatio hu. de angulo ad oculũ ex diminutione carnis eius.	Cum minutione, si est possibile.	Cum sief, memite, croco, gum. ar. tritis cum succo myrti.	Cum oleo, gumi ar. infusa in aqua ros.
3	Galandula.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex sanguine grosso ualde.	Augetur caro anguli præter naturam.	Cum minutione.	Cum sief uiridis æris.	Cũ unguento uiridis æris.
4	Strictura foraminis.	tior. sup oculũ Sicca Autumnale Senilis. Sicca.	Ex siccitate, uel apostẽate, uel opilatione ex humore grosso.	Stringitur foramẽ cõtra q̃ntitatẽ eis: & qñ opponit̃ sole uidet̃ res ultra q̃ est, uel nõ uidet̃	Cum minutione, si est ex apostemate.	Cũ balneo, & humectatiõe, si est ex siccita. & oleis ca. sup caput, si est ex humiditate.	Cum exercitio moderato, si ex apostemate est, & fricatione capitis, et faciei moderata.
5	Amplitudo foraminis.	Tior. sup ocu. Humida. Veris. Adolescens. Humida.	Ex apostemate uueę, uel hũidi tate albuginę, uel percussione forti.	Ampliatur foramen, quãdo opponit̃ soli res, uidet̃ minor: uel nõ uidetur oĩno.	Cũ minutione, si est ex apostemate, uel percussione forti.	Lauetur lacte, si est rufa, & collyrizet̃ hæmatite.	Lauetur facies aqua frigida, & illiniant̃ r̃pa sandal.
6	Aqua.	Tior. sup ocũ. Humida Hyemale. Senilis Humida.	Ex humiditate grossa, coagulata in facie pupillæ.	Si pficit, nõ uidebit: et uidebit ex residuo pupillæ, & color diuersus est.	Cum pillulis ieræ, aureis, & aloes.	Cũ marcasita aurea, uase fictili usta: deinde in uase uitri per .7. dies, & erit alba: terat̃, & collyrizet̃.	Collyrizetur cũ melle, succo feniculi, & basilicone.
7	Imaginatio ex parte aquæ.	Tior. sup ocu. Meridional. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex primo aduentu humiditatis, quæ dicit̃ aqua.	visio muscę, uel capillorꝝ ubi nõ sunt. Et est ex repletiõe stomachi, uel ex inanitione eiusdẽ.	Cum pillulis ieræ, & cochijs.	Cum tutia indiana, & antimonio, cũ succo feniculi.	Cum basilicone.
8	Imaginatio ex parte stomachi.	Salubris Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex ascensione uaporum stomachi ad cerebrum.	Imaginat̃ cimices uidere. alleuiabit̃ uomitu: et cũ stõa. alleuiat̃, alleuiationẽ sentit cũ claritate.	Cum pillulis ieræ.	Cũ zuccaro ros. aq̃ cocta cum aniso, & mẽtastro albo.	Cum oxymelle seminum.

COMM. REIP.

uiridis æris
1 Poſt apertionem apoſtematis curetur cū ſarcoc. aloe, ſang. dra. balau. antimonio, alumine ana. uiridis æris
p. quarta: uel impleatur nuce corrupta, trita: uel myrrha, uel mirto, & pulpa coloquin. uel folijs rutæ horten-
ſis. Et ſi declinat ad fiſtulam: curetur cum uſnen perſo part. ŋ. calcis part. 1. uitrioli part. 5. tritis cum urina pue-
ri: & imponatur ei licinium. Aut recipe utriuſq; arſenici caly. ana. terantur, & diſtemperentur cum armoniaco:
& imponatur cum licinio fiſtulæ per diem & noctem, ter per triduum, & tria ligna ſucceſsiue: corrodet carnem
malam ipſius, & ſanabit eam. Et niſi conferant medicinæ, & tendit eius putrefactio ad os naris: de iure incidi de
bet tota caro mala. Deinde tendatur ad os: et ſi os non fuerit corruptum, fricetur cum inſtrumento tumadin be-
ne. Sed ſi fuerit corruptum: curetur ſubtili cauterio, prius repleto oculo de paſta infuſa cum aqua roſ. & tendat
coctura ad partem interiorem naris. Et habetur ſignum ipſius, ꝙ reſtringatur anhelitus, & opiletur naris. Et ſi
egredietur aër per locum fiſtulæ, perfecta cura eſt. Deinde imponatur licinium de bombace uetuſta, cum ære ui
ridi, & per alium cum bombace ſola: deinde conſolidetur.
2 Si deficit carnoſitas anguli, in toto incuruabllis eſt. Et ſi remanet de ea aliquid reſiduum, curetur rebus ge-
nerantibus carnem, deſiccantibus humiditatem. ut marcaſita, alumen, memita. Cibetur cibis conuenientibus.
ut gallinarum carnibus, hædorum, arietum. Bibat iulep. & ſyrup. uiolarum.
3 Si augetur caro ultra modū naturalem, ſuperponatur medicamen acutum. ut unguentū uiridis æris. Id niſi
conferat, incidat̃ forpice abſq; mora. Et ſuperponat̃ loco pul. citrinus: Et emplaſtret̃ uitello oui, & oleo roſ. Et ſi
caleſit oculus, collyrizetur cum ſief al. deinde cum ru. leni.
4 Si ſtrictura foraminis naturalis eſt, laudabilis eſt. Si accidens: curetur iuxta modū inducentem eam. Si ex
humiditate, cum euacuatione, fricatione faciei & capitis, & exercitio. Si ex ſiccitate ex macie oculi, incurabilis
eſt: tamen curetur cum humectatiuis: cum cibarijs bonis, gallinis, extremitatibus hædorum, arietum: bal-
neo, & apertione oculi in aqua. Sed quæ ſit ex opilatione, inſanabilis eſt. Et quæ fit ex complexione cali. cure-
retur cum eo quod infrigidat, & humectat.
5 Quando ampliatur foramen oculi, tunc dicitur expanſio. Et ſi fit ex apoſtemate, curetur cum minutione,
& emplaſtratione oculi cum ſale, & nenufar. Mitigato apoſtemate, emplaſtretur farina fabarum. Et ſi fit ab hu-
more groſſo, emplaſtretur & purgetur pillulis cochijs, & ieræ: collyrizetur ſief fellium, & collyrijs aquæ. Et ſi
fit ex ſiccitate, incurabilis eſt. Attamen inſtilletur lac in oculum, & humectettur complexio. Sumarie tamen, ex-
panſio morbus difficilis inſanabilis, & incurabilis eſt. diſſoluatur tamen collyrijs ſtipticis, corroboratiuis. ut
antimonio, tutia indiana, cadmia auri, argentiq;.
6 Euitentur cibaria generantia hnmores groſſos. ut lentes, caro uac. lac: & omnis ſpecies eius, allium, cepe.
Et purgetur corpus. Et niſi conferat, curetur ferro ſi competit. Sedeat patiens inter manus medici ſuper pluma-
ceolum planum in loco lucido cum radio ſolis, abſq; nebula: colligentur genua eius ad pectus, & ligetur ſuper
oculum ſanum. ſedeat ſuper ſcamnum: aperiatur oculus læſus. teneat caput eius poſterius ſeruiens. & eleuet pal
pebras. Capiatur inſtrumentum, ſcilicet mahac, & approximetur parti anguli parui iuxta modum groſsitudi-
nis raſti tranſuerſim, per rectitudinem foraminis, & imponatur caput eius acutum in loco: et comprimatur cum
uiolentia donec ſentiatur cum inſtrumento, donec perueniat ad locum uacuum, & includatur oculus: & tene-
atur ſuper eum cum manu alia: nec moueatur donec tendat inſtrumentum ad ſubſtantiam foraminis paulatim:
& uidebitur corpus inſtrnmenti ſuper inferiorem pollicem eius. Confortetur patiens bono eloquio: & mitige-
tur timor eius. Ante hoc nihil comedat, uel bibat. Deinde quando uidebitur ſuper angulum, tangatur cum di-
gito parum pluries. Hic ſtet, donec aſcendat aqua: ſuſpendatur cum uuea. Et quando uidebitur, ꝙ non reuerte
tur ad locum eius, extrahatur inſtrumentum cum uolutione eius: hoc ter fiat, donec firma ſit cura. Dormiat in
loco obſcuro. Et euitet motum, ſternutationem, tuſsim. Cibetur cibis coctis cum agreſta, mica panis, uſque ad
diem ſeptimam, & diſſoluatur.
7 Collyrizetur cum melle compoſito cum aqua forti, felle iumenti. aut perdicis, piſcis ſaboth, uulpis, gru-
is, uulturis maſculi, & arietis montani, & cuiuslibet alterius animalis, & cum oleo balſami, ſerapino. Euiter ci-
baria mala, groſſa. ut lentes, acetum, lac, caſeum. Cibetur coctis cum agreſta.
8 Debet corrigi cibus. Et imponatur oculo de collyrio chariſsimo ſæpe. Et ſi in ſtomacho eſt cholera pun-
gens, uomat cum aqua calida, & oxymelle. Et collyrizetur oculus cum corroboratiuo. ut collyrio cinereo. Et ſi
læditur cerebrum: emplaſtrentur tempora cum infrigidatiuis, & ſtipticis. Odoret ſandal. cum aqua roſ. Nullo
utatur collyrio oculus. Et attenuetur regimen.

f

De eo quod multiplicatur in eo de morbis nerui Visus, & doloribus Auris.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Vitiū uidendi in die, & non in nocte: & dicitū Sabtara.	Salubre Meridional. Veris. Senilis. Humida.	Ex grossitudine spūs anialis, & turbitudine humorꝝ: uel ex assiduo solis uisu	Videt de die, & non de nocte.	Cum minutione uenæ utriusq; anguli, & iera pigra.	Cū epe frixo, assoq;, sup illud sparso pipere, et cinnamo. ad fomētād. uaporē, et comedat p⁹.	Collyrizetᷓ aq̄ sitate cali. epis asi, priusq̄ infrigidatᷓ parū, & cū refrigerio agrestæ.
2	Vitiū uidendi in nocte, & nō in die: diciturq; Geht.	Tior. sup ocū. Sicca Autumnale. Senescens. Sicca	Ex siccitate spiritus aialis, & paucitate dissolutiōis eius.	Videt in nocte, & non in die.	Nulla fiat.	Cū impositione lactis, & oleo per nasale, et multa balneatione.	Cum impositione olei nenufar. per nasale.
3	Dolor auris ex caliditate.	Tiorol. inteī⁹ Calida Aestiuum Iuuenilis Calida.	Ex obuiatione rei calidę sang. uel chol. rub. ex condensatione porōꝝ.	Inflāmatio cū rubedine, caliditateq;: & frigidis apposit. mitigatᷓ dolor.	Cū minutiōe, si replet⁹: si ex chol. ru. cum uiolis, & zucc.	Instilletᷓ lac mulieris cū oleo rosᷓ. & aqua rasuræ cucur.	Instilletᷓ albumen oui de hora in horā, & desiccetᷓ bombace.
4	Dolor auris ex frigiditate.	Non timorol. Frigida. Hyema, autū. Senilis, senesc. Frigida	Ex obuiatiōe rei frigidæ, aut sumptiōe eius, uel ex flegmate.	Dolor sine inflāmatione & rubedie, et calidis appositis mitigatᷓ dolor.	Cum pillulis ieræ, cochijs: si flegma abundat.	Instilletᷓ aqua maioranæ in aurem.	Instilletᷓ in aurem de thure mixto cū succo radicis.
5	Apostema calidum in aure.	Timor fortis Calida Veris. Iuuenilis Calida	Ex sanguine, uel chol. rub.	Fortis dolor, et pulsatio, grauedo capitis, & frōtis extēsio, rubedo faciei, cum febre.	Cum minutione cephalicæ.	Cum sief al. mixto cum lacte fœmineo.	Mulgeatur lac mulieris in aurem
6	Apostema frigidum in aure.	Tior. sup ocu. Frigida Hyemale, æsti. Senil. adolesc. Frigida.	Ex flegmate, uel melancholia.	Ponderositas, et extēsio absq; pulsatione, & forti dolore.	Cum pillulis de iera.	Instilletur in aurē de oleo narcisi.	Instilletur in aurē de oleo aneti, & narcisi.
7	Exitus sanguinis de aure.	Timor. intens. Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex uulnere, uel concussione facta in aure.	Exitus sanguinis ex pcedēte percussiōe, & forti dolore, uel casu.	Nulla fiat.	Instilletur in eā aq̄ sumac, & portulacę.	Instilletur in eam de aqua porrorum napi.
8	Exitus saniei de aure.	Timor intēsus Humida. Hyemale. Senilis. Humida	Ex ulcere præcedente.	Exitus saniei ex præcedente uulnere.	Cū laxatiuo, si corpus est repletum.	Instilletur in aurem de oleo rosᷓ, cum modico opij.	Cum oleo rosᷓ. & sarcocolla.

1532

COMM. REIP.

1 Vt plus accidit sabtara in oculis magnis & nigris. Et curari potest dieta subtili. Euitetur coena, et cibaria inducentia uaporē ad caput. Et fomenteť patiens cum epate asso, in quo ponantur particulę piperis longi penes oculos ieiuno stomacho, non minus superspar so pipere, cinamomo, uel cardamomo. Et collyrizeť aquositate eius tepida. Deinde istud epar comedat. Hoc fiat per triduū succesiue. Quod nisi conferat: collyrizetur melle mixto cum modico sale ar. trito, uel succo fen. recentis, aut cum felle arietis, mixto cum melle, uel succo feniculi.

2 Non fit Ghet in oculis glaucis, quia bene uident in nocte in lumine lunę. Et qui patiť ghet, uidet in nocte, quia nox humectat cum suo aëre siccitatē, & prohibet solutionē. Et potest curari cū humectatione cōplexionis, & impositione lactis per nasale in naribus: & superpositiōe olerū humectantiū caput. Et collyrizetur hæmatite loto. Euitatis cibarijs acutis, acidis, & stipticis.

3 Lac recens si mulgetur in eam, bonū erit. Deinde abstergať. Deinde mulgeať secundo in eā: & illiniať circa eam aurē cum sandal. aqua ros. & camphora, aqua coriandri recentis, & semperuiuæ. Et si fortificať dolor, misceatur modica pars opij cum oleo uiol. & instilletur de eo in aurem, uel de succo mandragoræ, cum oleo ros. tamen non assidue utendū est in ea his rebus stupefactiuis: ne in posterum auditus impediatur.

4 Iuuabit illū instillatio alicuius medicinæ acutæ in aurem factæ, ut olei costi, uel amygdalarū amararū. Et bulliať aqua maioranæ, cum oleo ros. & aqua rad. donec remaneat solū oleum. quia ipsum oleum iuuabit contra frigiditatē & uentositatem. Et terantur folia salicis appellatæ garb. s. recentis, & fodiať unum granatū, & eijciatur quod in eo est, & imponanť ei folia salicis trita cū modica aqua, & coquať istud granatū super ignē lentum: & instilleť in aurem de eius aqua tepida. Et si dolor est cum modica humiditate, instilletur in aurem de felle gruis, mixto oleo amygdalarum amararum, & iuuabit.

5 Illiniať super aurē exterius cum psillio, aqua endiuiæ, & aqua coriandri recentis. Et emplastreť cum fabis, ordeo, folijs nenufar. camomillæ, rad. lilij, uiol. rad. maluauisci. Teranť omnia cum aqua coriandri recētis, & oleo uiolarū, & tufula. Cibeť cibis cum agresta, & potu ptisanæ, & iulep. Quod si non mitigeť apostema hoc regimine, scias ꝙ sanies ibi generata est. Vnde instilletur in aurē mucil. se. lini, cum lacte mulieris in die sæpe, donec emittať sanies. Deinde curetur cū eo quod dicturus sum in emittendo saniem de aure: & non aperiať, & uertatur ad dissolutionē. Coquať camomilla, cum cor. reg. in uase obturato, cū aqua. Et post decoc. eius aperiať os uasis, & cū uapore fomenteť auris. Et tēpore calíditatis, instilleť in aurē oleum uiolarū.

6 Emplastretur auris exterius cum aneto, camomilla, coro. reg. rad. lilij, maiorana, nepita, fenugræ. sem. lini, anā part. 5. tritis cum aqua maioranæ, & oleo lilij. Coquatur in uase obturato: post aperiatur, & ponatur cannula ori eius ex una parte, & ex alia parte auri: ut uapor recipiatur in aurem: iuuabit ualde ad dissoluendum apostema. Et si apostema est durum: emplastretur adipe gallinæ, mixtæ cum modico stercore caprino, trito bene.

7 Instilletur in aurem de aqua uirgæ pastoris, uel de aqua sumac, uel de galla trita bene cum aqua portul. uel de aloe, & thure, ana tritis bene cum aqua porrorum. Et cibetur cibarijs de agresta: & bibat de aqua granatorum, & aqua sem. portul. & iulep.

8 Terantur sarcoc. sang. dra. thus, myrrha, sief memitæ ana cum melle, & in eis inuoluatur licinium lineum, & imponatur auri post mundificatiōem eius cum bombace de sanie. Aut inuoluatur cum sief memitæ, sarcoc. tritis cum melle, & imponatur ei. Et si exitus saniei sit chronicus: Recipe mell. ʒ x. aceti ʒ v. coquantur, despumentur, & superspargatur eis æris uiridis ʒ 1 5 & inuoluatur licinium in eis, & auri imponatur: aut inungatur unguento rufo confecto de litargyro, & uenis citrinis.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Auris, & Naris,

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Opilatio auris.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex sordicię, uel alia re quacũq; aurẽ intrãte, carne addita, & opilante	Per sordiciem uisam, et motũ aialis: uel per figurã rei in eam cadentis.	Cum pillulis ieræ, & cochiis, si sit ex flegmate.	Si ex flegmate, imponatᷓ auri liciniũ inuolutũ in baurac trito in aceto	Si ex sordicie, cũ mũdificatiuis, instilletᷓ in aurẽ per diẽ: pꝰ cũ aq̃ tepida.
2	Tinnitus auris	Salubris Humida. Hyemale Senilis. Humida.	Ex uentositate, uel humore	Grauedo, cum tinnitu: si ex humore: uel extẽsio, s. ex uentositate.	Cum pillulis aloes, si est ex flegmate.	Instilletᷓ in aurem de costo, croco, & aceto.	Instilletᷓ in aurem oleum rutæ
3	Surditas auris	Tiorfugaudi. Humida. Hyemale Senilis Humida.	Ex mala cõplexiõe, uel separatione continuitatis, uel ex morbo officiali	Si ex apãte, erit extẽsio & pulsatio: si ex solutione cõtinuitat. erit p casũ, uel percussiõem.	Cum pillulis conuenientibus, si ex flegmate.	Instilletᷓ in aurem de succo rutæ, & oleo aneti.	Fiat liciniũ de ficu, & sinapi: & imponatur p triduũ, si est ex flegmate.
4	Apostema naris cum caliditate.	Timorosum. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex sang. uel chol. ru. uel obuiatione rerum cali.	Grauedo, extẽsio, et pulsatio, si est apostema. Et sensus caliditatis, si nõ est apostema, mitigatur frigidis.	Cũ minutiõe, & uentosa, si ex apostemate	Odoretᷓ aqua ros. & semperuiuæ.	Superponatur nari pãnus infusus in aqua ro. & sand.
5	Vlcera narium.	Non timorosi. Calida Veris, æstiuũ Adolesc. iuue. Calida	Ex præcedẽte apostemate, uel pustula.	Videbis ea si apponas nares soli.	Cum minutione uenæ cephalicæ.	Si sunt humida, cum cerusa, litargyro, oleo ros. & licinio.	Si sunt sicca, cũ cera, oleo, et mucilag. granorũ citon. & dragngã. & licinio inmisso.
6	Caro addita in naribus.	Tior. si ẽ dura Sicca Autumnale Senescens. Sicca	Ex humore grosso, & sanguine turbido.	Polipus est q̃ñ est dura: & si lenis, uidebis eã in sole.	Cũ minutione cephalicæ, & pillulis ieræ	Cum licinio, & ung. æris uiridis	Cũ licinio infuso in aceto, & myrrha ana imposita nari.
7	Fœtor narium	tior. sup odor. Humida. Veris. Senilis. Humida.	Ex putrefactione ossis colatorij, uel hũore putrido in nare, uel cerebro	Manifestus odor ipsius.	Cum pillulis aloes.	Gargarizetᷓ uino cocto cum spica gariof. & mentastro.	Sufflet in narem danik 1. mentastri.
8	Fluxus sang. narium.	Timor. intẽsõ. Calida Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex crisi, uel san. subtili, uel corrosione, uel ex multitudine ipsius.	Si ex crisi, dies erunt critici: si ex subtilitate, acuitate eius, et uidebitur.	Cũ uentosa super occipitiũ, uel minutione cephalicę, si uirtus est fortis.	Cũ aqua ro. et myrti positis sup frontẽ & fontinellã, cũ pannis ifrigidatis.	Cũ effusiõe aq̃ frig. sup caput, & ligatõe extremitatũ, et spongia infusa in aq̃ ro. bursę pastoris narib. imissa

1 Si fit ex flegmate: purget, & gargarizetur cũ sinapi, oxymelle sem. & aqua cal. sternutet cum condisio: instilletur in aurẽ decoct. rutæ, maioranæ, nepitæ, aut rutæ cum baurac. Et si fit ex apostemate: curet cura apostematis iam dicta. Si fit ex carne addita, uel uerruca: incidat ferro, si fieri potest: sin aũt, cum uiridi ære. Et si est ex lapide, uel nucleo: imponatur rastus subtilis, imposita ei bombace inuoluta uisco, uel gumi liquido, ut adhęreat ei: & hoc fiat sæpe, donec extrahat. Et si non egredit: sternutetur cũ impositione licinij facti de papyro in nare, obturatis naribus, & ore cum bombace, quia cõmouebitur, & expellet uiolenter. Si aqua fuerit ingressa: erigatur patiens super unũ pedem, & declinet caput ad illam partem: et superponat caput plumaceolo, & cõmoueatur. Et nisi egrediat: recipe particulã papyri in longitudine unius palmi, & plus: & una pars ipsius inuoluatur in bombace usq; ad tertiam partẽ ipsius, & infundatur in oleo: & alia pars ipsius auri imponat: & accendatur pars alia inuoluta cum bombace, & instillet in ea de oleo ros. Fiat tenta de spongia sicca, & imponatur. quia ab illa attrahetur ut a uentosa. Vel imponat cannula ad sugendam eam. Syringa autẽ, uermis generatus in aure, uel reptile ingrediens aurem, extrahatur cum aqua ardenti, infusionis abrotani, mentastri fluuialis, absin. baurac, & succo cucum. asinini infuso auri.

2 Coquatur hyssopus. i. zufa, grana lauri, folia piri, uel pini cum aqua, & instilletur de ipsa in aurem. Quod nisi conferat: tinnitus est ex humore grosso incluso in panniculis cerebri: unde purgetur cum eo quod dictum est, uel cum turbit danik ij. pulpa coloquin. danik i s. dragagan. sarcoc. ana danik i. mirabolanorum. keb. danik ij. tritis, & puluerizatis. Et fiat impositio narium attenuatiua, calefactiua per nasale: & sternutetur cum thure: uel suffumigetur auris cum sale ar. super tegulam calidam.

3 Si ex flegmate, purgetur ut dixi. Et si ex chol. rub. uel post morbos acutos: purget cholera. Et corrigatur dieta cibarijs bonis, & balneis. Et si surditas est ex parte cerebri, uel nerui ex concussione, uel discussione, uel ex parte debilitatis uirtutis audientis, uel ex natura, insanabilis est.

4 Quod si caliditas tendit ad utrunq; uentriculũ: fiat impositio nasalis cum oleo nenufar. confecti cum oleo cucur. & cũ oleo ros. & odoret infusio sandalorum, camphoræ, nenufar. uiol. ros. papaueris. Et curent apostemata, & pustulæ cum cibis infrigidatiuis. ut cum farre ordei, zucc. aqua granatorum, pomorum, prunorum, & mororum. Et emplastretur frons, & naris cum sandal. fiet memitæ, licio, aqua ros. portul. semperuiuæ. Et si fit apostema durum in panniculo narium, induto interius: id sequetur extẽsio, & grauedo absq; pulsatione, et nocumentum uocis. Et curetur cum lenitiuis.

5 Curentur ulcera putrefacta cum lotione nariũ, cum aceto & aqua plumbi: deinde cum sufflatione myrrhæ tritæ in eis. Et si sint humida, recipe spumæ argenti. litargyri, cerussæ, plumbi usti. ana. teratur in mortario cum oleo ros. & imponant naribus cum licinio. Sed si sicca sint, fiat cum cera, colata oleo ros. oleo amygd. medulla ossis tibiæ uaccinæ calefactæ, trita cum oleis, & mixta cum mucil. granorum citoniorum, & modico dragag. Aut imponatur naribus licinium de panno lini, inuolutum in eis.

6 Si caro est dura, & color declinat ad nigredinem, nulla fiat cura. quia est de genere cancri. Si lenis est, rubei coloris: curetur cũ uitriolo, & calcad. & myrrha ana ℥ i. calcarat ʒ s. aluminis scissi, gallæ, batiture æris aristol. rot. ana ʒ s. thuris danik i. aceti ℥. xxv. Coquantur in uase æreo: deinde fiat ad modũ mellis: & utatur his cum licinio. Quod nisi conferat, curetur medicamine acuto. ut titen, & diebardit. Quod nisi conferat, curetur cum ferro. Videantur nares in radijs solis, & circumcirca radatur cum instrumento acuto, facto ad modũ folij myrti, & mundificetur finaliter. Deinde imponantur naribus cannulæ de plumbo factæ, ne adhæreant: & curetur cum consolidatiuis.

7 Gargarizetur cum oxymelle sem. & iera pigra, uel decoct. sinapis: et fiat impositio nasalis cum myrrha dissoluta in succo mentastri. Aut recipe amomi, ros. siccarum ana par i. terantur cum oleo mustellino, & cum eis illiniatur pars interior narium: & fiat impositio nasalis cum urina cameli, uel asini, in qua dissoluantur odorifera calida, uel frigida, secundum q; ipsius complexio & ætas requirit.

8 Si est intensus, & non cessabit: inuoluat licinium in aloe, thure, & aceto, & imponat naribus: uel inuolutũ in atramẽto, uel calce, uel gipso: aut fiat impositio nasalis cum succo porri, uel acacia, & camphora, uel charta usta, cortice granati acidi, usti: tritis cum aqua dactili inmaturi, & cum licinio imponatur pars aliqua eorum. Quod nisi conferat, epithimet super caput aqua frigida. Et emplastret frons cũ galla recenti, cortice granati, ros. siccis, lentibus excoriatis, licio, et in quãtitate omniũ, trita cum aqua myrti, et aqua ros. et emplastretur cum fasceolis coctis in aceto. Quod nisi conferat, superponat uentosa in loco hypocondriorũ in parte læsa, & ligentur bene testiculi. Et emplastretur frons, & fontinella cum luto ar. succo barbæ hircinæ, farina lentium, balaust. ana part. i. camphoræ, opij ana. tritis cum aceto. Vel emplastretur folijs salicis, uitis, spinæ sanctæ, fol. ros. & tamarisci, tritis cum alphita. Aut licinium telæ araneæ inuoluatur in uitriolo ægyptiano, & aceto: & imponatur naribus. Cibetur cibo grosso, de amygdal. riso cum lacte, de caseo recenti, & lacte proximi partus, & arietibus lactantibus, & frumentarijs, & alijs cibis sanguinem ingrossantibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Odoratus, & Linguæ.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Chasam. i. defectus odoratus.	tior. sup odor. Humida. Hyemale. Senilis. Humida	Ex mala cōplexione intēla, uel morbo officiali, uel separatione cōtinuitatis.	Si fit a carne addita, uel hum. grosso: erit tussis, & sequit̃ defectus odorat9	Cum pillulis ieræ, si est ex flegmate.	Cum impositione maioranæ, uel mētastri cū nasali.	Cum impositione urinæ cameli, & nigellę
2	Coriza.	Non timoros. Humida. Hyema. autū. Senilis. Humida.	Ex mala cōplexiōe calida, uel frigida, attrahente humiditatē narium.	Rubedo faciei, & nariū: & q̊d fluit erit cali. si ex caliditate: si ex frigiditate, opilatio nariū, extensio.	Cum minutione.	Cum pulte aquæ furfuris, zucc. & oleo amygdal.	Gargarizetur primo, secundo, & tertio diebus cum aqua ros.
3	Vlceratio oris, id est, Colla.	Timor. nigra. Humida. Veris Iuuenilis Humida.	Ex malicia lactis nutrictis, uel flegmate grosso, & putrido.	Pustulæ latæ, extensę in lingua & ore, color. al. uel nig.	Cum minutione cephalicę, & uentosa, si est puer.	Cū ros. sumac, coriādro, balaustia, ol. ros. cera, cāfora, & cum eis illiniatur lingua.	Cū litargyro fricato sup lapidem, illinito cū eo panno, & posito super linguam.
4	Apostema calidum in Lingua.	Timor intēsus Calida Aestiuū, ueris Iuuenū. adol. Calida	Ex sanguine.	Rubedo linguæ, & eius inflatio.	Cum minutione cephalicæ.	Abluat̃ os decoct. coriandri, & sumac,	Lauetur os decoctione lentium, & ros.
5	Apostema durum in Lingua.	Timorosum. Frigida Autumna. Senescens. Frigida.	Ex flegmate grosso declinante ad linguam.	Duricies apostematis, & eius albedo.	Cum decoctione epithimi.	Lauetur os lacte caprino, & oleo uiol.	Lauet̃ os decoct. ficuum, butyrio, & oleo nenuf.
6	Gustus ex humore cal.	Non timoros. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex sang. & chol. rub.	Dulcedo oris, si est ex sanguine: si a cholera, amaritudo.	Cū minutione: si puer, cū syrup. ros.	Cum syrup. agrestæ, & tamarind.	Cum succo granati, aqua portul. & citrulli.
7	Gustus ex humore frigido.	Non timoros. Frigida. Hyemale Senilis Frigida.	Ex flegmate.	Aridum'os, uel salsum.	Cū uomitu, cū melle aqua cal. sale grosso, trito.	Cū zucc. ros. syr. aceto, & bistarda assa in ueru.	Cū decoct. masticis: & cibet̃ spidebeg, & frixis cū elmori, acetoq;
8	Grauedo Linguæ	Timorosa. Frigida. Hyemale. Senilis. Frigida	Ex mala complexione, opilatione, uel separatione continuitatis.	Difficilis loquela, graue do super linguam.	Cum pillulis ieræ, si ex flegmate.	Gargarizetur oxymelle, & decoct. ordei mentastri, & maioranæ.	Fricetur lingua sinapi.

1532

COMM. REIP.

Si fit ex humore inuiscato: cum ôsse simili colatorio, suffumiget suffumigio confecto cum
nigella, aut feni. ros. & mentastro ana tritis bene, & positis in uase figuli, infusis cum urina asini,
uel cameli: et posito uase in sole, et commoto sæpe in die per plures dies. Deinde desiccetur totũ
in umbra: teratur pluribus uicibus, & pulu. fiat. pul. de quo ponatur in naribus, & fiat suffumi
gium cum emboto, ut capiat uaporem decoctionis rerum infusarum bis, uel ter in die. Et post
suffumigium odoret oleum ros. ad mitigandam acuitatem medicinæ.

2 Euitet nuces, caseum uetustũ, & erucam: minoret cibus. Euitetur discoopertio capitis. Co-
operiat cum studio. Dormiat super latus, & non super dorso. Gargarizet cum aqua ros. Cibe-
tur cũ pulte prædicto. Et descendente aliquo de naribus, ingrediat balneum. Fomentet cum ua
pore aqua decoct. camomillæ, coronæ regiæ, uiol. siccis. Sed non ingrediat balneum, nisi post
digestionẽ reumatis. Et si in multa quantitate descendit fluxus de naribus, & est subtilis: capiat
suffumigiũ & odorem xyloal. & camforæ positorũ in carbonibus, uel lapid. rorati cum aceto
ros. calefacti: quia ingrossabit fluxũ. Et superponatur furfur infusum in aceto lapidi calefacto,
& cum eo fomentetur. quia efficax est ad incidendum reuma.

3 Illiniat cum cerusa, litargyro, oleo ros. cera, & camfora. Et si accidit in puero, & non potest
apponi uentosa: minuat nutrix, & cibet cibo agrestæ, aut sumac. Et si fit in iuuene: post minuti-
onẽ bibat aquã tamarind. & iulep. Et lauet os aqua plantaginis, infusionis sumac, & coriandri
sicci, uel decoct. mororũ, ro. coriandri cũ rob mororũ, & aqua ligamẽti uitis. Et curet os corian-
dro sicco, ros. ruf. sumac, lentibus, auellana inda, spodio, amido, zucc. se. portul. sandal. ana.
camforæ parte quarta: & digestione facta ponatur unguentũ cerusæ. Et in fine morbi lauetur os
decoct. rad. liliĳ. Et si fit nigredo: curet cum foliĳs oliuæ, mentastro, acacia ana ʒ v. rad. liliĳ, ori-
gani ana ʒ i. aluminis fissi, uitrioli ana ʒ s. tritis bene, & superpositis collo corroso.

4 Bibat de succo granati, aqua citrulli, cucu. cũ syr. agrestæ. Et lauet os cum eo q̃d dixi. Dein
de post tres dies cũ aqua endiuiæ. Et declinante apostemate, gargarizet cum decoct. camomillæ
coro. reg. maioranæ, uiol. & dissoluatur in ea cassia fist. Et si declinat ad putredinẽ, aut saniem in
lingua, aut in alia parte oris, lauet decoct. ficuũ, & mucil. se. lini, & oleo uiol. Et si nõ est magnũ,
sufficiens est in digestione eius aqua cal. cũ oleo uiol. detenta in ore. Emanãte apostemate, super
ponat bombax cũ oleo ros. Deinde mundificet, & superponatur unguentũ cerussæ.

5 Euitent cibaria generantia flegma, et cholerã nigram. Et teneat in ore suo mucil. fenugræci,
& se. lini cũ decoct. ficuũ, & oleo nenufar. Et lauet os cum eis: & abstergat lingua cum oleo ros.
cera, adipe gallinæ, & oleo uiol. Deinde lauet os decoctione feni. in qua dissoluit casiafistula.

6 Bibat de aqua tamar. syr. acet. iulep, et aqua granati muzi. Cibet cum iure galliculi cocti cũ
agresta. Et si natura est constipata: bibat de succo utriusq; granati, cum pulpa ipsorũ. Et si est ex
cholera nigra, de syrup. uiol. infusis in eo prunis. Si ex sang. bibat aquã de sem. portul. cum ʒ s.
spodiĳ, & iulep, quousq; fiat ductus ad sanitatem.

7 Euitetur id quod generat flegma: cibetur bistarda, perdice, assis in ueru, uel frixis, uel coctis
cum agresta zirbeg, aut cum ciceribus: lauetur os cum aqua cal. & de syr. aceto. simplici bibat,
cum aqua cocta xyloal. & aniso. Et euacuetur cum pillulis de iera. Recipe ieræ pigræ, turbit, mi-
rabolanorum kebul. uel citri. ana ʒ s. pulpæ coloquint. scamo. ana danik i. salis petrol. danik
i s. aloes scutiuini ana danik ĳ. terantur aqua, fiant pillulæ, quibus utatur.

8 Curetur cum eo quod dixi, si est ex flegmate. Et si est ex spamatione neruorũ, & fuerit ex
humiditate & repletione, iam dicta est cura. Et si est ex siccitate, tardæ sanationis est: tamen gar-
garizetur lacte mulieris, oleo amygdalarũ, oleo granorum cucur. & oleo uiol. Et angatur occi-
pitium cum ceroto olei uiol. & ceræ: & emplastretur adipe gallinæ, uel cauda ouina. Et epithi-
metur pars posterior capitis cum decoct. uiol. nenufar. ordeo fracto. Et bibat ptisanam, uel lac
caprinum. Et gargarizetur cum oleo uiol. & lacte. Et si hoc sit casu, uel percussione incidente
neruum linguæ, non sanabitur.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Labiorum, & Dentium.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fissura labiorum.	Salubris Sicca Aestiuũ, autũ. Senes. Iuue. Sicca	Ex mala complexione, sicca.	Manifestum est.	Cũ pillulis ierae, & aloes, si est in corpore humor melancholicus.	Illiniatᷣ adipe gallinę, & anatis, liquefacto cum cera, uel sepo.	Illiniatᷣ ros. dragagan. & supponatᷣ panniculus interior cannae.
2	Haemorroidae labiorum.	Salubris Meridiona. Veris. Iuuenilis Calida	Ex superfluitate sanguinea.	Color ipsarꝫ declinat ad liuiditatẽ, & sunt ut grana subtilia.	Cũ minutione cephalicae, uel uenę labiĳ, uel uentosa.	Coquantᷣ lẽtes cũ camom. coro. reg. maluauisco: misceantᷣ uitello oui, & adipe gallinae: & emplastretᷣ.	Aspergatᷣ pul. nucis cypressi, cinis colognti. capulę glãd. bene tritis.
3	Labiorum pustulae.	Salubris Calida Aestiuum. Adolescens. Calida	Ex sanguine, & chol. rub.	Erunt rubeae super labia.	Cũ minutione cephalicae.	Illiniatur unguẽto cerusae.	Illiniatᷣ litargyro, galla, cera, & oleo ros. bene mixtis.
4	Dolor dentiũ ex calore.	Salubris Calida Aestiuum Iuuenilis Calida.	Ex mala complexione cal. neruorꝫ, uel apostemate carnis gingiuarꝫ.	Iuuant res frigidae, & nocẽt calidae eis applicatae.	Cũ minutione materiei.	Cũ aqua ros. infusa ĩ ea sumac, cũ modico camforae.	Cũ aceto, & aqua ros.
5	Dolor dentiũ ex frigore.	Salubris Frigida. Autumna. Senil. senesc. Frigida.	Ex mala complexione frigida accidente in neruis.	Iuuant res cal. nocẽt frigidae actualiter applicatae.	Cum pillulis de iera.	Lauetᷣ os cum decoct. hysopi, rutae, modico mellis.	Cũ nucleis psicorꝫ, et sale, tritis, positis super dentem.
6	Corrosio dentium.	Salubris Meridiona. Veris Adolescens. Cali. & humi.	Ex humiditate putrida putrefaciẽte dentes.	Cognitum est.	Cum pillulis aloes.	Cũ sale ar. & opio, tritis impleatᷣ de eis, & superponatur eis gumi.	Impleatur allio cocto, uel gumi haederae.
7	Cauatio dentium.	Salubris Humida. Hyemale. Senilis. Humida.	Ex uaporibus ascendentibus a stomacho.	Citrina limositas quae ligatur super dentes.	Cũ uomitu, aqua cal. oxymelle, & aqua ros.	Cũ modica farina or. mixta cũ melle, & usta, & spuma maris, & pul. parasidis trito.	Cum sale gemmę, et rad. cannae usta.
8	Stupor dentium.	Salubris Frigida Autumnale Senilis. Frigida.	Ex masticatione rei acidae, uel humore acido in stõacho.	Cognitum est.	Cũ uomitu, si est ex humore in stomacho.	Vngantᷣ dentes cum oleo amygdal. dulcium.	Fricentᷣ dentes cum sale grosso, & masticatione portul.

1532

COMM. REIP.

1 Humectetur complexio cum nutrimentis bonis, ut carnibus arietum, gallinarum. Et bibat de syrup. uiol. & papaueris: & illiniatur cum amido, dragagan. galla, cerussa, tritis, cribellatis, & mixtis cum adipe gallinarum, & modica cera, positis, incorporatis adinuicem, ut decet.

2 Melius est ut incidantur post minutionem, & correctionem cibi, & complexionis. Deinde curẽtur cum rosſ. & croco, & sarcoc. Et cibetur cum cibis cum agresta coctis. Dieta eius sit subtilis: euitatis cibis generantibus flegma turbidum, & malum humorem, uiscosum.

3 Post minutionem, si opportuna est purgatio, fiat cum decoct. mirabol. & potu syrup. acet. & aqua portul. Et cibetur gallicul.is cum agresta. Euitatis cibis generantibus humorem melancholicum, cholericum, & sanguinem malum.

4 Lauetur os cum aqua sumac, cum plantagine, uel fructu tamarisci, & folijs populi, coctis cum aceto. Et si est ex chol. rub. purgetur cum mirabol. aloe, tamarind. & decoct. prunorum cum zuccaro.

5 Dixerunt, q; si teneatur in ore sal cum aceto, iuuat dolorem dentis ex caliditate, uel frigiditate: ex eo, q; in aceto est de infrigidatione & profundatione ad caliditatẽ incisione flegmatis ad frigiditatem: & eo, q; sal incidit, dissoluit, attenuat. Et si coquatur radix cum cucu. asini. & decoct. teneatur in ore, aut spolium serpentis coctum, iuuat. Et remouet a proprietate dolorem dentium similiter millefolium, & radix, & cornu cerui.

6 Nisi conferant medicinæ, coctura fiat tali modo. Recipe olei unc. 1. maioranæ unc. 1. terant bene, & decoquantur. Et superponatur denti corroso cannula parua post mundificationem corrosionis ipsius. Deinde calefiant duo claui de ferro in igne carbonũ prope patientem, & infundatur unus in ipso oleo, & intromittatur cannulæ, donec perueniat ad foramen dentis: dimittatur ibi, donec infrigidetur. Deinde ponatur alius ut de primo dictum est, cauterisando ut cesset dolor. Et nisi mitigetur dolor, impleatur foramen bombace, & eradicetur tenaculis, sicut decet. Et post eradicationem, superponatur loco bombax cum oleo rosato. Frangit etiam dentem corrosum lac ficus superpositum, uel altit.

7 Iuuant contra hoc spuma maris, cortices oui usti, abrotanum ustum, pumex, & pulueres paraxidis sini: si terantur bene, & fricentur dentes cum eis, aut sal ietnæ, & farina ord. mixta cum melle. Et usti etiam cortices ouorum struthionum, uel cornu cerui ustum. Et pul. paraxidis sini ana. terantur, & cum eis fricentur dentes.

8 Fricentur dentes cum oleo sambucino, uel amygdalarum bis, uel ter. Et teneatur in ore similiter de eo, uel de iure pingui facto spidebeg. Aut masticetur gummi fisticinum, & amygdal. dulc. uel uitellum oui coctum, aut caseus pinguis recens.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Dentium, Gingiuarum, & Vuulæ.

	NOMINA.	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Commotio dentis	Timoroſa. Humida. Hyemalé. Adoleſcens. Humida.	Ex hũiditate, et putrefactione gingiuarũ, uel ampliatiõe foraminũ, in quibus ſunt.	Cognitum eſt	Cum pillulis aloes, ſi eſt ex humiditate	Cũ ſandal. auellana indiana, anthera, myrto ad fricandũ cũ eis	Fricenẽ dentes cũ ſumac, roſ. copula gland. tritis
2	Apoſtema calidum in gingiuis.	Non timoroſ. Calida Aeſtiuũ, ueris Adoleſ. iuue. Calida	Ex materia ſanguinea	Dolor, & pulſatio in gingiuis, & dentiũ radicibus	Cum minutione cephalicę, & uentoſa.	Laueẽ os cum aqua roſ. in q̃ infundatur ſumac.	Cũ corticibus granati acidi, et ſumac, coct. cũ aqua ad lauandũ os
3	Putredo gingiuarũ, & ſanies in eis.	Non timoroſ. Meridiona. Veris. Adoleſcens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apoſtemate	Odor putridus, & ſaniei repertio in gingiuis	Cum minutione cephalicę, & uentoſa.	Laueẽ decoct. myrti, roſ. & melle roſ.	Fricenẽ gingiuæ cũ calcidion cũ aceto: deinde ungatur oleo roſ.
4	Fœtor	Non timoroſ. Meridional. Veris. Senilis. Humida.	Ex putrefactione alicuius dentis, uel gingiuę, uel flegmate in ſtõacho	Ex putrefactione oris uideẽ, ſi ex ſtõ. cibus diminuit fœtorem eius	Si ex ſtõacho, cũ uomitu, & pillulis aloes	Maſticet cubebas, garioſ. & zinziber.	Maſticet maſticem, & fricentur dentes cũ cypero.
5	Manant ſaliuiæ in ſomno	Non timoroſ. Humida. Hyemale Adoleſ. iuue. Humida.	Ex humiditate cerebri, attracta ad uuulas, uel ex ſtomacho	Cognitum eſt.	Cum uomitu facto cũ rad. & melle.	Cibetur perdicibus frixis.	Maſticet thus, & maſticem
6	Caro addita in dentibus.	Non timoroſ. Meridional. Veris. Adoleſcens. Cali. & humi.	Ex præcedẽte apoſtemate calido.	Eſtimatur ꝙ aliquid adhæret denti de cibo	Cũ minutione, ſi apoſtema eſt corruptum	Fricenẽ melle: deinde aſpergantur eis ſumac	Incidatur ferro
7	Apoſtema gingiuarum calidum	Non timoroſ. Meridional. Veris. Adoleſ. iuue. Calida	Ex materia ſanguinea, uel cholerica	Dolor, & pulſatio gingiuarũ, & læſio penes glutitũ.	Cũ minutione cephalicæ, uel caſiafiſt, & zinzibere	Gargarizetur aqua roſ. & aqua plantaginis	Gargarizeẽ aqua cocta cũ ſumac
8	Mollificatio Vuulæ	Nõ ti. niſi inci. Meridional. Veris Adoleſcens. Humida.	Ex humiditate mollificante.	Erit q̃ſi aliqd adhærẽs gutturi, & ore apto, emiſſa lingua: uideẽ vuula prolongata ultra modum.	Cũ minutione cephalicæ	Suffleẽ in gutture memita cũ ſem. roſ. croco, & cardamo.	Sufflẽ in gutture ſal. armo. trito aneto torrefacto.

COMM. REIP.

1 Debilitas dentium ex senili ætate nullam habet caussam. Quod si accidit ex humiditate gin
giuæ: cũ rebus stipticis curetur, cum cinere filicis, balaust. ros. mirabol. citri. ramik, sandal. gal
la, alkanna de mecha: & cinis filicis si coquatur in aceto, & aqua ros. & cum eis lauetur os, cor-
roborat gingiuas, & restringit dentes.

2 Post minutionẽ & uentosam, cibet̃ cibarijs tenuibus, ut carnibus galliculorũ, et perdicum,
cum succo berberis, & granatorũ. Deinde lauet̃ os cum decoct. hippoquistid. barba hircina, ci-
nere filicis, & corticibus granati acidi, & sumac. Et si fit inde puluis, & superspargat̃, iuuabit in
fluxu sanguinis. Recipe foliorũ cypressi, nucis ipsius, gallæ, balaust. fructus tamarisci añ. coquã
tur in aceto, & aqua plantaginis: & aqua illa lauet̃ os, quia cessabit fluxus. Si fuerit ex nimia sub
tilitate eius, & debili uirtute alteratiua: iuuat se. ros. sumac, balaust. cocta in aqua ros. ipsa aqua
colata, & mixta cum succo plantaginis. Et lauetur os, & cessabit fluxus ex eis.
Et ualet contra apostema calidum, & pustulas.

3 Post medicaminis acuti positionẽ, & mundificationẽ carnis putridæ, superponat̃ unguen-
tum cerusæ ad generandũ carnẽ. Lauet̃ os aqua ros. in qua infundat̃ sumac, galla, nux cypressi:
quia restringũt gingiuã. Quod si non conferat medicamen acutũ in eo quod opus est, coquatur
cum cauterio: & post cocturam superponat̃ ei oleum ros. Et cibetur carnibus tenuibus, coctis
cum sumac, berberis, agresta, uel succo granatorum.

4 Si ex putrida gingiua: curet̃ cum eo quod cõpetit. Et si dens corrosus: radat̃, uel eradicet̃.
Et si est ex stomacho: bibat purgationem. Deinde utatur mirabol. conditis, et bellericis conditis
cũ melle. Et lauet̃ os his rebus. Recipe aquæ ros. mensuram unam, uini cocti quartam partem,
xyloaloes, masticis, gariof. nucis indianæ ʒ ij. Terantur non bene, & ligentur in panno lini,
& ponantur in aqua ros. in olla parua, & bulliãt lento igne donec deficiat tertia pars: coletur a-
qua ipsarum: et cum ea lauet̃ mane & sero: & utatur medicinis his, Recipe ros. sand. ana ʒ v. cy-
peri, corticum citri siccat. squinãti, ramik ana ʒ iij. cucullæ, cubebe, masticis, gariof. xyloaloes,
masticis ana ʒ ij. camphoræ ʒ ß. musci danik ß. terantur omnia, & distemperentur aqua ros.
Et de his fiant pillulæ. Et ponatur una in ore.

5 Si est ex caliditate: comedat patiens endiuiã ieiuno stomacho cum sale. Et pulueriset̃ cum
farre tritici & ordei, sumptis ieiuno stomacho. Et si est ex humiditate flegmatica: misceatur fari
na modica sinapis. Et sorbeat de elmori aliquid ieiuno stomacho. Quod nisi conferat, uomat
patiens: & utatur trifera parua, & mirabolan. conditis. Et ad saliuam manantem de ore infanti-
um, abstergatur os cum acacia, aqua ros. & uino cocto ad tertiam.

6 Debet suspendi hamo, & incidat̃ flebotomo dnm egrediat̃ sanies: aut incidat̃ per circum-
itũ. Et lauetur os cũ aceto, & aqua: deinde cũ aqua ros. & oleo ros. mane lauet̃ aqua & mellet&
pulueriſetur locus cum corona regia bene trita, uel sumac, & balaustia.

7 Suffletur in guttur de balaust. galla, sand. al. fief memitæ, lentibus excorticatis, uenis citri-
nis, & radicibus lilij tritis bene, & extractis per rindetum, Et suffletur per cannulam: & gargari-
sma fiat cum aqua solatri, & rosarum.

8 Cum hoc medicamine. Recipe succi memitæ, ros. sem. ros. sumac, croci, salis ar. rob liqui-
ric. origani persi, piretri, piperis longi, fructus tamarisci, capularũ granatorum, uenarũ citrina-
rum, mirabol. cit. ana. aluminis scissi, masticis, alcanni, cardamomi, calami arom. arsenici rufi,
costi, stercoris canis albi comedentis ossa per triduũ, arundinum ustarũ ana. terant̃ omnia bene,
& sufflet̃ in guttur de eis. Et iuuat contra hoc uitiũ alumen scissum, & balaust. trita, sufflata, uel
superposita cũ cocleari. Quod nisi conferat, & radix subtilis est, & caput rotundũ, & color ipsa
rum declinat ad albedinẽ: dubitandũ est, ne superueniat squinantia: unde incidat̃ pars superflua-
Sedeat patiens in sole, & aperiat os toto posse: & capiatur vuula instrumento cognito: attraha-
tur, & incidat̃ forpice. Deinde lauetur os cum aqua ros. infusionis sumac, & balaustiarum.

De morbis Gutturis, Epigloti, Pulmonis, & Cannalium eius.

	NOMINA	Regio	Tempus	AEtas	Complexio	Salus, uel ti.	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Squinantia.	Omnis	Aestiuũ, veris	Adolesc. iuue.	Calida	Tiorosa si ipu- tũ est strictum	Ex sangui. uel chol. rub. manãte ad musculos gutturis	Os apertũ, diglutitus, anhelitus, oculorũ rubedo, cum febre forti	Cum minutione cephalicę, & clisteri	Cũ pulte furfuris, similæ, zuccaro, et oleo amygdal.	Cum ptisana cocta cum lentibus
2	Sanguisuga, os, spina guttur ingressa	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Vniuersalis.	Non timorol.	Ex cõmestione piscis, uel ossis, aut bibitiõe aquæ fontis in qua sunt sanguisugæ	Habet̃ a patientis interrogatione, unde id illi euenerit,	Cum uomitu	Cum bona ficu, pingui, masticata, & trãsglutita	Deglutiat̃ buccella grossa panis absq; masticatõe: uel caput porri imissum, & extractum
3	Submersio, uel strangulatio	Vniuersalis.	Vniuersale.	Vniuersalis.	Nulla	Ti. si ipu. egredit̃ de strãgula.	Caussa cognita est	Cognitum est	Suspendatur, ut aqua egrediatur	Cũ pulte furfuris, ciceris, et lacte post egressum aquæ	Distillet̃ in gutture aqua furfuris cocta cũ modico pipere.
4	Reumata	Septẽ. Merid.	Autum. veris	Senilis.	Humida.	Tioros. si sunt ex pulmone	Ex humida superfluitate a cerebro descendente	Acuitas materiæ fluctis, si est ex caliditate: Et opilatio nariũ, si est ex frigidi.	Cum minutione	Cũ pulte papaueris fctã cũ amido, et zucc. et posta regali facta cũ papauere, amygd. et zuc.	Cũ ptisana cocta, iuiubis, sebesten, & syr. papaueris
5	Tussis	Septentrion.	Autum. veris	Senilis	Humida.	Tior. si ex pulmõe, & fortiss.	Ex supfluitate capitis descendẽte, uel cã exteriori, uel pul. fumo, et simili.	Sitis, nisi sit ex cã exteriori, uel mala cõplexiõe cali. lęsiõeq; rei frig. uel aẽre fri. si est ex cã frig.	Cũ minutione si humor est cali. cui opportuna est euacuatio.	Cũ zucc. uiol. oleo amygdal. pulte farinæ similæ, amido. & zuccaro	Cum ouis mollib⁹, butyro recenti, & zuccaro
6	Asthma	Septentrion.	Autumna.	Senilis, senesc.	Humida.	Timorosum.	Ex humore frigido, grosso, contento in uenis pulsatilib⁹, quæ sunt in pulmone	Tussis cum rubedine, & frequẽti anhelitu: & emissio anhelitus est melior imissione eius	Cũ turbit, agarico, sale petroleone, & pulpa coloquin. uel uomitu frigido cum aceto & oxymelle	Cũ granis pini, melle, & zucc. mixtis	Cũ nigella trita bene cũ melle, & decoctionis urticæ, & aristolochiæ
7	Eiectio, & constrictio anhelitus	Septentrion.	Autumna.	Senilis, senes.	Humida.	Timorosa.	Ex humore frigido, grosso obtẽto in partibus pulmõis	Anhelitus frequẽs sine feb. et fortificat̃ cum dormit supine: & alleuiat̃ cum erigit̃. Et emissio melior est in missione eius	Cũ pulpa coloquint. se. apij, turbit, agarico, & iera pigra	Bistardis coctis in aqua cicerũ, & frixis, & melle ligato cũ granis cartami	Cũ exercitio añ cibũ, & fricatiõe facta aspera. Cibet̃ iure cicerũ, bletarum, & sinapi cũ syr de pssio.
8	Peripleumonia	Septentrion.	Autumnale	Iuuenilis	Calida	Timorosa in fine ipsius	Ex sangui. uel chol. rub. manante ad pulmonem	Feb. cũ tussi, strictura anhelit⁹, et fortis dolor i pte antiori pectoris, genę rubeæ, sitis, cautela imissionis aẽris frigidi.	Cũ minutione basilicæ, & decoct. cassiæ fist. mãnæ, et uiol.	Cum ptisana facta cũ iuiubis, sebesten, syr. uiol. aqua frigida	Cum spinacijs coctis, uel malua cocta cum butyro, uel oleo amygdal.

Extrahatur sanguis per plures uices paulatim, & gargarizet cum succo plantaginis, aqua ros. succo grana-
1 torũ, aqua portul. in quibus infundit sumac, lentes tritæ, excorticatę, & aqua psillij extracta cum aqua rosata, &
sufflctur in guttur de puluere ros. amidi, sem. portul. spodij, balaustiæ, & zucc. al. ana: & in die secundo & tertio
gargarizet cum aqua coriandri, & aqua cocta cũ lentibus, & diamoron, & oleo uiol. tepefacto, uel cũ aqua co-
cta cũ lentibus, rosis, et liquiricio, dissoluto in ea cassiafist. Quod nisi conferat, sufflet in guttur de puluere sterco
ris al. canis comedentis ossa per triduum, & gallæ, & origani: & illiniantur de eis interiora gutturis. Quod nisi
dissoluatur, gargarizetur cum rebus maturatiuis, aut ficubus, & fermento acri, aut sem. mentastri al. aut cum
sem. lini, tritis, percussis cum lacte caprino, uel decoct. ficuũ, & butyro ouino, et fermento. Et si maturatur apo-
stema, non est sufflandum in guttur sæpe de rebus stipticis. ut de galla, balaustia, sem. granatorum, sed tempore
emanationis gargarizetur cum oleo uiol. aqua calida: deinde cum ouo crudo, percusso aqua rosata, oleo amy-
gdalarum, & dragagant. utatur pultæ aquæ furfuris.

Gargarizetur cum aqua cocta cum ficubus, & fermento, & uino cocto: aut assetur particula carnis, & lige-
2 tur cum filo: deglutiatur, & extrahatur subito. quia cum ea extrahetur spina. Quod nisi egrediatur, alia similis
deglutiatur bis, uel ter: & fiat cum particula spongiæ factæ cum pasca. Et si res deglutita est dura, ut os, uel nu-
cleus: percutiat inter spatulas percussione forti, & egredietur penitus. Et si transglutitur sanguisuga: comedat
de allio, & sinapi. Aut recipe aceti fortis. ℥ xx. dentes allij ℥ ij. baurac aur. iij. terantur omnia in aceto, & de eis
gargarizetur. Et bibat amara, salsa. Et si est in manifesto: capiatur tenalibus. Et si adhæret stomacho: terantur
cum aceto, absinth. artemisia, nigella: misceantur cum aceto, & bibantur.

Submersus in aqua, regat ut dixi in tabula. Et strangulatus si de ore eius egreditur spuma, insanabilis est.
3 Si non: gargarizetur cum oleo uiol. & aqua tepida sæpe. Et sorbeat pultem aquæ furfuris similæ, olei amygda
larum, cum zucc. al. Euitetur uox multa, magna, fumus, puluis, sumptio ciborũ calidorum, & acutorum.

Si sint ex materia cal. curent cum his. Recipe papaueris al. & ni. ana ℥ xx. radic. lilij fracti ℥ xxx. granorum
4 citoniorũ, sem. maluauisci ana ℥ xv. ponant omnia in rotul. v. aquæ per diem & noctem: deinde coquant ad
medium, misc. ℥ vij. gumi dragag. & ℥ ß. gumi ar. & medullæ granorũ citoniorum, tritis bene, & zucc. rotul.
ij ß. Coquant leneo igne. Et si fuerint sine caliditate: misceant uino cocto, & ligetur modo congruo. Et si fortifi-
cetur reuma: radatur caput, & illiniatur frons cum luto ar. trito, cum succo plantaginis: & ungatur oleo salicis,
cum papauere, & cortice eius tritis, & fol. myrti. Et fometetur uapore aceti cocti cum furfure, uel uapore sand.
& camphoræ. Minoretur somnus. Sit caput altũ. Cibetur pulte farinæ similæ, amidi, zucc. Si materia est grossa,
uiscosa, difficilis sputi: cibetur pane grosso, bistarda, perdicibus, gallinis coctis cum aceto, et elmori, iure ciceris,
& melle, et chasgeban. s. confectione mellis regionis argen. Comedat fisticos, passul. Balneet ante cibum: & post
exercitiũ modicum bibat de isto medicamine. Recipe hyssopi ℥ iij. ficus x. capilli ueneris, liquiricij fricati & fra-
cti, uiol. sur. sem. maluauisci, maluæ, centaur. ma. ana ℥ 4. sebesten xxx. iuiubarum xx. passularum absq; nu-
cleis ℥ xx. rad. sq̃nãti, floris eius ana ℥ iij. Coquant cum rotul. iiij. aquæ, usq; ad rotul. ij ß. Et bibat de eis quo-
libet die partem terriam cum oleo amygd. unc. i. & zucc. unc. i.

Si est ex asperitate gutturis raucedo, uel tussis: sumatur syr. uiol. cũ mucillag. granorũ citoniorum, & amy-
5 gdalarũ, tritis cum iulep, & gũmi ar. dragag. medulla granorũ citonij, cucur. tritis cum iulep: & teneat in ore dra
gagan. uel granum citonij, uel gumi ar. Si est cum febre: curetur cum aqua ordei, cocta cum iuiubis, sebesten: in
qua dissoluatur zucc. uiol. cũ modico oleo amygdal. Cibetur cum spinacijs, & oleo amygd. granatis bonis, &
cannis mellis. Euitetur clamor, puluis, fumus. Et sugat de mucil. psillij, granorũ citonij. cũ zuc. al. Si fuerit ex
frigiditate: utatur pulte aquæ furfuris, & oleo amygd. zucc. q; ros. & hoc electuario. Recipe sem. lini, fenugræc.
medullæ sem. bombacis ana gumi prunorũ part. ß. terant bene, cribellent, misceant cum melle, & cassiafist. co-
quant ad modum loch. Si raucedo fuerit ex humiditate: curet cum ingrossantibus humorẽ fluentem, & inueni-
es alleuiationẽ. ut cũ simila cocta cũ oleo amygd. & aqua cocta cũ liquiric. & melle. Et utat electuario: se. lini, fe-
nugræci, granorum magnorũ, pini, medullæ seminis bombacis, & mellis. Cibet perdice spidebeg, aqua cicerũ.

Curet cum eo q̃d abstergit humiditatẽ, incidit, & mundificat. ut cũ oxymelle: aut terat hyssopus, & radix
6 lilij cœlestis: & distemperent cum melle, & eis utat. Et bibat aquã hyssopi coctã cum iuiubis xx. sebesten xxx. fi
cubus x. passulis sine nucleis ℥ xx. sem. maluauisci, & maluę ana ℥ iij. liquiric. fricati & fracti ℥ v. hyssopi, men
tastri, capilli uen. ana ℥ iiij. corticũ radic. fœni. corticũ radici apij, radic. lilij colchidis ana ℥ ij. masticis, spicæ aua
℥ i ß. & rotul. iiij. aquæ usq; ad i ß. coctis: & bibat quolibet die quartã partem eius cum ℥ i. olei granorum pini &
olei amygd. amar. cum zucc. ros. Cibetur perdice cocta cum iure cicerum spidebeg.

Post euacuationẽ fiat electuariũ. Recipe granorum pini magnorum, fisticorum, amygdalarum excorticatarũ ana ℥
7 v. sem. utticæ, sem. orobi, fenugræ. ℥ iij. medullæ granorum bombacis ℥ iiij. terant, coquant ficus, & misceantur
cũ oleo amygd. amar. dosis aur. i. cũ decoct. passularum, aut uino cocto. Et fiat syr. Recipe abrotani, artemisiæ,
corticũ rad. apij, fęnic. mentastri mon. hyssopi, capill. uen. ana ℥ iiij. masticis ℥ iij. ficuũ al. rotul. i. coquant cum
rotul. v. aquæ, usq; ad rotul. i. & misceant cũ rotul. ij. uini, & rotul. i. mellis: coquant, & despument. dosis ℥ i ß.
cũ aqua ros. Vel rec. oxymellis, squillit. syr. de prassio, de liquiric. ana partẽ i. cum aquis eorundẽ utatur. Cibe-
tur rebus cõuenientibus. Euitatis rebus uentositatẽ generantibus, & non dormiat post comestionẽ, nec longo
somno utatur. Emplastret pectus cum farina orobi, fenugræc. ana ℥ ij ß. nigellæ, rad. iiij ana ℥ ij. tritis, & mi-
xtis cum cera liquefacta cum oleo lilino, aut nardino.

Post minutionem, & potum ptisanæ emplastretur pectus in principio cum hoc emplastro. Cum sandal. al.
8 farina ordei tritis cum aqua semperuiuæ, uel portul. & oleo uiol. Et die quarto emplastretur cum farina ordei,
maluauisco, uiolis siccis, camomil. corona regia, tritis cũ cera liquefacta, et oleo uiol. Et si est tardæ digestionis,
misc. cũ se. lini, fenugræco, & farina ordei. Et bibat decoctionẽ sequentẽ. Rec. iuiub. xx. sebesten xxx. passul.
℥ v. ficus v. capilli ueneris ℥ ij. se. maluę, maluauisci, uiol. añ. ℥ iij. ordei fracti unc. i. Coquant cũ rotul. iij. aquæ
usq; ad i. Colet. dosis tertia pars eius cũ ℥ v. cũ zuc. uel syr. uiol. & oleo amygd. & dormiat patiẽs sup syr. uiol.
& mucil. granorum citoniorum. Cibet cum pulte aquæ furfuris, & zuccaro.

De sputo sang. & saniei, & morbis panniculi costarum diaphragmatis, & cordis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sputum sanguinis	Timorosum. Septentrio. Hyemale. Iuuenilis Calida, sicca.	Ex pcussione, uoce magna, reumate cali. repletione, siccitate intensa	De pectore cũ tussi, de calidi. cũ rascatione, gutture, et stõ. per uomitũ	Minuatˀ cephalica ꝓ gutture, mediana ꝓ stomacho: basilica, si est de pulmone	Cũ pdice, bistarda coctis sumac, berberis, citonio, papauere, bibatur cum syrup.	Cũ aq̃ sumac, & mucil. psilij, aquę, portul. & succo papaueris
2	Sputum saniei	Ti. si de pulm. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex apãte calido in pectore, uel pulmone, uel post sputũ sanguinis	Ante sputũ febris, rigor, ponderositas later. in q̃ est. Et si sputũ ponatˀ in aq̃, residet sanies	Nulla fiat.	Cũ trocis. papaueris, lacte capno, & syr. papaueris: cibetur extremitatibus arietum	Cibetur lacte caprino, pane albo, & ouis mollibus
3	Ptisis	Tim. in fine eiꝰ Septentrion. Autumnale. Senescens. Calida	Ex ulcere pulmonis, cũ sanie in eo pura	Febris cõti. fortis in nocte, debilis in die: post cibũ oculi cõcaui, genę rubeę, paucꝰ aspectꝰ, ungues curui, apostẽa pedũ.	Nulla fiat.	Cũ aqua ord. cocta cũ iuiubis, sebesten, liqric. syr. uiol. oleo amygda. & butyro.	Cũ dragag. gumi ar. amido, lacte caprino, cũ pane albo.
4	Pleurisis	Timorosa Septentrion. Hyemale Iuuenilis Calida.	Ex humiditate manãte ad pãniculũ supra costas, ex qua fit apostema cal.	Feb. cõt. tussis, strictura anhel. dolor pungẽs	Minuatˀ basilica manꝰ opposite in princi. & pꝰ princ. in manu partis læsæ	Cum ptisana, ordeo, zuccaro uiolaceo	Cũ mucilag. citoniorũ, & syrup. uiol.
5	Exiturę in pectore	ti. si intiꝰ i pec. Septentrion. Veris. Iuuenilis Calida	Ex apostemate cal. quod fit in pectore	Si est i musculo intiori, fe. c. pulsatio sine tussi, pũct, et sputo: si est in exteriori, tãgetˀ apã durũ, & extensum.	Cum minutione	Cum ptisana, & syr. uiol.	Cũ mucillag. psillij, & syr. de papauere.
6	Birsam	Timorof. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex materia manãte ad diafragma, ex qua fit apostema	Mẽs pmixta febre. Et qñ fortificatˀ, erũt uigiliæ, & siccitas oris, & euulsio pilorũ panni.	Cũ minutione basilicæ	Cũ trocis. cãforæ, aq̃ granatorũ, galliculis coctis succo granatorꝝ, uel agresta.	Cũ aqua sem. portul. syrup. papaueris, & spinacħs
7	Caliditas cordis	Timor. intẽsa. Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex rebus calidis sumptis, & laborioso motu	Magnus pulsus, lõgus, subtilis, & altus.	Cũ minutione basilicę manus sinistræ, & uentosa inter spatulas, & decoctione fructuũ	Cũ trocis. papaueris, & lacte acetoso debutyrato.	Cũ ptisana, succo granatorũ, farina ordei, coctis cũ eis
8	Algor cordis	Timorosus Meridiona. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex rebus frigidis sumptis in cibo intẽso, & motu intenso ualde	Parúꝰ pulsus, breuis, subtilis, & rarus	Nulla fiat.	Cum syr. pomorũ cum musco facto, & succo	Cum aqua ros. cocta cũ cortice citri, & mastice, & gariofyl.

a Si eſt de gutture, gargarizet̃ cum ſumac, aqua plantaginis, luto cyprino, & ar. Si ex hyſophago, uel ſtoma-
cho: cum trociſcis carabe aur. 1. & luto cyprino, aqua plantaginis ʒ 1. infuſionis ſumac, ſem. acetoſæ, uel cum
trociſcis iſtis. Recipe roſ. balau. ſumac, ſandal. acaciæ, carabe, ſucci barbę hircinæ, hippoquiſtid. ana. detur cum
ſucco plātaginis, aqua roſ. & aqua ligamentorũ uitis. Et emplaſtret̃ ſtomachus cũ eis. Si ex pulmone, ex cauſſa
exteriori, det̃ ei de carabe, luto cyprino, amido, ſucco barbæ hircinæ, gumi ar. & dragag. & aqua portul. & mu-
cilag. pſillij. Si fuerit a repletione, euacuet̃: deinde utat̃ trociſcis carabe, ut dixi. Et ſi tuſſis fuerit fortis, utat̃ tro-
ciſcis de papauere factis cum carabe, luto cyprino, & ſyr. papaueris facto cum iuiubis, & ſucco plantaginis. Vel
utatur trociſcis iſtis. Recipe carabe, coralli, perlarum, cornu cerui uſti, hæmatitis loti, roſ. ſem. portul. aniſi, co-
riandri, papaueris, ſumac, amidi, gũmi ar. balau. ana ʒ 1. ſpodij, acaciæ ſucci barbæ hirci ana danik iiij. terant̃,
& diſtemperent̃ cum aqua ſumac, uel aqua in qua infundit̃ balauſt. Et ſi tuſſis eſt fortis, cum mucillag. pſillij fi-
ant trociſci. Bibat de aqua portulacæ: & emplaſtret̃ pectus cum ſandal. aqua roſ. plantaginis, & portul. Cibetur
pulte amidi, papaueris triti, & zucc. Et bibat de aqua cum luto ar. ſpodio, & gumi ar. Si eſt ex corroſione uena-
rum, utatur electuario papaueris.

2 Si ſputum fit cum febre: utatur cancris fluuialibus, gumi arabico, luto cyprino, papauere alb. & nigro, &
dragag. ana ʒ ij. in principio diei cum ʒ xi. lactis aſinini, & ʒ ij. ſyr. iuiubarũ, & in fine aur. 1. cum unc. ij. ſyr. pa-
paueris. Et ſi ſputũ fuerit groſſum: detur ei de electuario confecto de amygd. dul. medulla granorũ bombacis
ana ʒ x. fabis excoriatis ʒ v. fenugræco ſicco ʒ iij. diſtemperatis cũ zucc. al. & penidijs diſſolutis in aqua plu-
uiali, & coctis ſuper ignẽ mane & ſero. Si ſputũ fuerit multũ, inceſſabile, detur ei de his trociſcis. Recipe roſ. ca-
rabe, gumi ar. coral. rob liquiriciæ, præcenlleti uſti ana ʒ v. luti ar. & cyprini ana ʒ iij. cancri uſti, ſem. portul.
ana ʒ x. dragag. amidi, ſpodij, hæmatit. ana ʒ iiij. terantur oĩa, & diſtemperent̃ cum mucil. pſillij, & inde fiant
trociſci. Cibet̃ pulte amidi, & papaueris, & olei amygdal. dul. butyro, zucc. & ſimilibus,

3 Si non eſt cũ caliditate manifeſta, det̃ ei lac recens tali modo. Recipe aquæ portul. cucu. ſarracenici ana par.
5. lactis caprini iuuenis, recentis par. 1 5. coquant̃ donec deficiat aqua: de qua bibat: & ſi febris eſt manifeſta, cui
tetur lac, & utat̃ trociſcis papaueris, & ptiſana cocta cũ iuiubis & cancris fluuialibus. Et cibet̃ cancris tritis ſpide
beg, & aſſis. Et ſtude ad mitigandũ tuſsim. Et utat̃ dragea iſta. Recipe papaueris ʒ x. gumi ara. amidi, dragag.
ſpodij ana ʒ iij. ſem. portul. ſem. maluauiſci, ſem. maluæ ana ʒ v. ſem. cucum. citrul. cucur. & medullæ grano
rum citoniorũ ana ʒ vij. terant̃ bene: doſis ʒ iij. cum ſyr. papaueris, iuiub. & nenufar. Et detur ei de gumi ara.
torrefacto, trito cum oleo uiol. mixto cum tertia parte eius zucc. Cibetur galliculis coctis cum piſis excortica-
tis ſpidebeg, & ſimilibus. Et ſi declinat ad conſumptionẽ: curetur cũ eo quod dictũ eſt in conſumptiõe: & detur
ei de pulte hac. Recipe papaueris triti, & ĩſunde in aqua, & cola. deinde recipe ordei excorticati, fabarꝫ al. excor-
tic. & fractarũ ana ʒ x. coque cũ aqua papaueris, & cola, & miſce cũ rind. lactis recentis, & mica panis al. zucc.
oleo amygd. & oleo ſem. cucur. & coquat̃, & miſceatur cũ medulla ſem. citoniorũ, & ſe. cucur. tritorꝫ ana ʒ v.
gumi arab. dragag. ʒ 1. & bibat de eis. Et ſi lenitur, detur ei de trociſcis camphoræ recentis, uel de trociſcis ſpo-
dij recentis, cum rob myrti. Et cibetur cum galliculo, uel perdice, coctis cum piſis torrefactis, & excoriatis: uel
pedibus cum rizo, cucurbita, & ſpinacijs.

4 Cauendũ eſt, ne detur aqua ordei ante minutionẽ factam, donec mutet̃ ſang. & accidat quaſi ſincopis. Et ſi
dolor tendat ad inferius ad partẽ hypocundriorꝫ, detur caſsia fiſt. cũ aqua fructuũ, & uiol. ſiccarũ. deinde ptiſa-
nã ord. Quod ubi ſpuat, det̃ ei ante ptiſanã ſyr. uiol. cũ oleo amygd. & calefiat poſt purgationẽ cum uaſe æneo,
aureo, uel argẽteo. Quod ſi non mitigat̃, calefiat cũ panico, uel furfure. Et ſi tardat ſputũ: emplaſtretur cum ui-
olis ſiccis, gumi, ſandal. al. furfure ordei, maluauiſco, furfure ſimilæ, & coro. regia. tritis cũ oleo uiol. Et ſi opus
eſt, diſſoluant̃ fenugræ. cũ ſem. lini. Vtatur pulte farinæ ſimilæ, cũ zucc. penidiarꝫ. elect. & oleo amygd. Et ſi tar
dat digeſtio, utatur aqua hyſſopi, decoct. uuarꝫ paſſarum, caricarum, cum zucc. uiol. Purgato corpore, balnee-
tur. Et non diuerſificetur cura in pleuriſi, ne uicietur apoſtema ad indigeſtionem.

5 Curentur cum cura pleuriſis poſt purgatiõem. Et ſi tardat digeſtio, emplaſtretur cum fenugræco, ſem. lini,
maluauiſco, farina fabarum, & ficubus coctis: & bibat de aqua hyſſopi cum ſyrup. uiol. Si fuerint cum febre, nil
calidum detur ei, ſed aqua ordei cocta cum liquiricia fricata, & penidijs bonis.

6 Si eſt cũ tuſsi: cum ptiſana, & ſyr. iuiub. Sin aũt, bibat de ſyr. tamarind. & ſyr. ſimplici. Et ſi debilitat̃ uirtus
poſt minutionẽ: detur ei galliculus coctus cũ ſucco granatorũ. Si materia fuerit ſicca, leniat̃ cum medulla caſsiæ
fiſt. & tamarind. & emplaſtret̃ poſt euacuationẽ cum panno infuſo in aqua roſ. & modico aceto. Et ſi fortifica-
tur ſitis: detur aqua cucur. aſſæ cum ʒ ij. ſem. portul. & ʒ 5. ſpodij. Tempore æſtiuo infrigidentur cibaria in ni-
ue. Et locus ſternatur folijs ſalicis, roſ. ſandal. aqua roſ. roratis cum lactucis. Si hyemale: locus ſit æqualis tepi-
ditatis. Et abſtergatur lingua panno lineo, & mucillag. granorum citoniorum, & zuccaro.

7 Bibat de aqua lactis acidi uaccini exbuturati cum coriandro ʒ 1. ſpodio, carabe ʒ 5. camphoræ danik 5 uta-
tur hoc per triduũ. Si fuerit cum febre: cibet̃ cum cucur. cocta cum ſucco granati. Si ſit ſine febre: cibet̃ cum gal-
liculo. Moret̃ æſtate loco frigido, ſtrato cum folijs ſalicis, ozimo, roſ. flore pomorꝫ, gariofylato, flore citoniorꝫ,
& extremitatibus myrti, nenufar. ſandal. aquæ roſ, & camphora. Et ſuperponant̃ pectori pãni cũ ipſis rebus: &
fricet̃ aqua ſemperuiuæ, & portul. foliorũ uitis, & plantaginis. Et emplaſtret̃ cum ſucco citonij, ſandal. & cam-
phora irroratis. Vitet laborem, coitum, uigiliam, triſticiã, anguſtiam: & penes dormitionẽ bibat de ſucco gra-
nati, & mucillag. pſillij, cum luto ar. & ſem. portul. Cliſterizet̃ ptiſana cocta cũ iuiubis, ſebeſten, & portul.

8 Curetur cum aqua muſci dulcis. & ſapor. uel cum aqua cocta xyloaloe, & maſtice: uel cũ aqua citri triti, &
expreſsi: uel cũ aqua fol. recentiũ citri: uel cum ſyr. liquiric. ʒ iiij. Et ſuperponat̃ pectori cerotũ confectũ de ſuc-
co nepitæ, maioranæ, abrotani, cum oleo ſambucino, et ceruſſa rufa. Et ungatur pectus cum galia. Et bibat pa-
rum cum aqua frigida. Quod niſi conferat: ſumat dyambra. Cibetur perdice frixa.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Cordis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Humiditas cordis	Timorosa Meridiona. Hyemale. Senilis, iuue. Humida.	Ex sumptione multa rerū calidarꝝ, et prohibitione dissolutionis	Pulsus lenis, ita ꝙ estimaī, ꝙ caput digitorum submergat in exitu ipsius.	Cum pillulis ieræ, & clisterijs	Cū diambra decoct. mastícis, xyloaloes, & succi liquiricij	Cū ruta, & apio, tritis cū salsa sinapis, & elmori.
2	Siccitas cordis	Timorosa Septentrion. Aestiuum Iuuenilis Sicca	Ex multo labore, et puitate cibi, & obuiatione rerū siccarꝝ, sumptioneq; earundem.	Pulsus durus: ita ꝙ uideī esse fortis, & est ual de debilis	Nulla fiat.	Cū ptisana, & oleo amygdalarꝝ, et zucca. & iure galliculi cocti spidebeg	Cum ptisanæ, & potu lactis recētis
3	Saltus. s. debilitas cordis	Tim. ex apāte Meridiona. Veris Senilis. Humida.	Ex inclusiōe humiditatis ī pāniculo cordis, uel apāte, uel uaporib. melā. ascēdēti. ad id.	Laborans ipsa hūiditate, sentiet ꝙ quasi cor uulneratur: sed apā sequiī sincopis, strictus anhelitꝰ, & est ut, sincopis in motu eius.	Cum minutione basilicæ, si ex sanguinea hūiditate, uel caliditate.	Cū syr. pomorū, aquæ ro. cū xyloaloe, mixta mastice, costo, plarꝝ ań. daīī ij.	Cū coriandro succo, & mastice
4	Sincopis ex inanitione	Timorosa. Sicca Aestiuum Senilis Sicca	Perditio sang. sudor intēsus, fluxus supfluꝰ, labor, defectus cibi & potus, exitus saniei.	Sincopis cordis	Nulla fiat.	Roreī facies aqua rof. infrigidata, & sumat de pane infuso in sapa ligara.	Roreī facies aq̄ fri. uel aceto: ligenī extremitares, retineaī anhelitus, cū opilatione nariū.
5	Sincopis ex repletione.	Timorosa Septentrion. Hyemale. Adolescens. Iuuenilis	Ex nimia bibitiōe, uel comestiōe, uel repletiōe alicuiꝰ humorum.	Accidit post satietatē nauseatiuā, & repletionem uenarum	Cū uomitu, si est hūor in san. uel si ē fastidiū, cū aqua cal. & oxymelle	Roreī facies aq̄ fri. rof. infrigidata, & ligētur musculi brachiorum, & tibiarum.	Cum fricatiōe manuū & pedū, abstinētia: roreī facies aq̄ rosarꝝ, aceto: bibat decoct. mentastri.
6	Sincopis ex mala complexione cordis	Timorof. Cōfortās cōp. Propriū cōpl. Propria cōple. ex qua facta ē.	Ex mutatione facta subito ad complexionē malam	Cum eo quod præcedit oēm modū malæ cōplexionis	Fiat, si fuerit necesse	Cū correctione malę cōplexionis superueniētis	Vtamur contrarijs malæ cōplexionis lædentis
7	Sincopis ex mala cōplexione epatis, & stomachi	Timorosa. Cōfort. cōple. Inducēs euē. eiꝰ Ind. euētū eius ex qua facta ē.	Ex euentu malę cōplexionis subito absq; aliquo ordine.	Id q̊d dicturus sum in morbis epatis, & stomachi	Cū uomitu, si cū mala cōplexione, & humor pungitiuus fuerit	Cū emplastris confortātibus stomachum	Cum correctione malæ cōplexionis dominantis
8	Sincopis ex putrefactione cordis.	Timorosa. Meridional. Aestiuum Senil. adolesc. Dñans labor.	Ex dolore, & manatiōe hūorū ad stōachū, uel apāte mēbri nobilis	Accidit post caliditatē fortem, uel post descensionē humorū ad stomachū. Et signū est, uomitꝰ eius	Cum uomitu, si humor est in stomacho.	Fricenī manus & pedes, roreī facies aq̄ rof. aceto īfrigidato in niue, et ligēī musculi ipsorꝝ.	Euitet somnū, roreī facies aq̄ frigida, et ligētur musculi tibiarū, & brachiorum.

1532

COMM. REIP.

1 Mala cõplexio humida sistit in corde, generat morbos incurabiles. Et possibile est, ꝙ præcedant eam apoplexia, uel paralisis post dominationẽ eius. Verũtamen curari potest cum rebus desiccantibus stomachum: euitatis rebus humectãtibus, ut piscibus, lacte, & similibus. Vtatur desiccatiuis, et eo quod non debilitat uirtutẽ, ut bistarda, perdice, pullis passerũ, frixis cũ elmori, aceto, pipere, carui, cinnamomo: & ambulatione in arena, & puluere.

2 Curetur cura ethicæ. Vtatur lacte asinæ, uel fœminę, & capræ ætatis iuuenilis. Et si est cum caliditate: cum ptisana, mucilag. psillij, oleo amygdalarum, & syrup. uiol. uel nenufar. Emplastretur pectus pannis infusis in aqua ros. oleo uiol. & oleo cucur. confecto cum uiolis. Cibetur piscibus bonis, frixis in oleo amygdalarũ, butyro, uel galliculis coctis spidebeg.

3 Si est ex caliditate: fiat minutio. Deinde curetur cũ succo granatorũ, & aqua tamarind. Deinde cum dragea luti ar. confecta de medulla sem. cucum. citrull. cucur. portul. ana ʒ v. berberi, spodio, luto ar. ros. ana ʒ ij. carabe, perlis ana ʒ ij. xyloal. camphoræ. & masticis ana ʒ i. tritis bene cũ syr. pomorũ transmar. & syr. acaciæ. Sed si fuerit ex frigiditate, utat̃ diambra, tyriaca magna, & dragea ista, cum syr. pomorũ dulcium, & mellissæ. Recipe xyloal. gariofyl. ana ʒ i. carabe, cortice citri, luti cyprini, semin. mellissę, cyperi, coriandri, succi emblicorũ ana ʒ iij. coralli, perlarum gengem ustarũ, lapidis lazuli, & masticis ana ʒ i. Terant̃ omnia, utatur dragea.

4 Debent ei appropinquari res boni odoris, camphora, sandal. aqua ros. & fumiget̃ xyloal. Et appropinquent̃ ei rosæ, nenufar. ozimũ, gariofylatum. Cibet̃ bistarda, & perdice. Et si euacuatio fuerit ex fluxu uentris cum uomitu, diarria, uel laxatiuo: roret̃ facies aqua frigida. Si ex uomitu: fricent̃ pedes, ligent̃ tibiæ, fiat suppositorium laxatiuũ, utatur rob. Et emplastret̃ stomachus stipticis. ut rosis, aqua ros. camphora, & similibus. Si ex sudore: non inquietet̃, neq; ligent̃ tibiæ & brachia, neq; retineat̃ anhelitus, sed roretur facies aqua frigida. Epithimet̃ cum aqua ros. cocta cum myrto & aneto: illiniatur acacia, licio, & oleo myrti, & oleo palmę ram. Iaceat in loco frigido, cum herbis frigidis odoriferis. Si ex fluxu sang. narium: ligentur musculi pedum & manuum. Et utatur eo toto quod diximus in cura fluxus sang. e naribus intensi.

5 Si caret febre, balneum iuuat. Sin aũt, non. Et bibat de syr. acet. Et si sit ex humore cholerico in stomacho: roret̃ facies cũ aqua frigida, & teneat̃ anhelitus, & fricent̃ os, & gingiuæ, & os stomachi: & uomat cũ eo q̃d dixi: & bibat post uomitũ de succo granatorũ muzi, & comedat de pomis muzis. Et si abunidat uomitus, recipe suppositoriũ laxatiuũ: et bibat de syr. absin. cũ decoct. absin. et zuc. Et emplastret̃ stõachus cũ aqua sempuiuæ, sand. ros. cãphora. Et si in stõacho est flegma: uomat decoct. aneti, rad. & sal. Et si est ex opilatione: bibat de syr. acet. uel aqua granati cũ zucc. origano, mentastro, hyssopo, aniso, se. apij & fęniculorũ. Si ex suffocatione matricis: retineat̃ anhelit9, roret̃ facies: & bibat decoct. hyssopi, mẽtastri, origani: et nõ utat̃ oxymelle. Approximẽtur naribus fœtentia. ut altit, opoponar: & matrici res boni odoris. ut muscus, ambra, camphora, & similia.

6 Debemus inspicere, si mala cõplexio est ex caliditate. Si sic: roret̃ facies cũ aqua frigida, & pectus cum aqua ros. & bibat de syr. acet. & agrestæ. Et cibet̃ iure galliculi cocti cũ succo granati muzi. Et si ex alia mala cõplexione: curetur cum eo contrario quod dictũ est superius.

7 Si est ex mala cõplexione epatis: curet̃ correctione ipsius cõplexionis dominãtis, cum contrario eius, prout dictũ est. Et si est ex mala complexione stomachi: curetur cum contrario complexionis dominãtis, prout dictum est in cibis, medicinis, emplastrisq; de curis stomachi.

8 Si cholera est in ore stomachi, iam dicta est cura eius. Si ex fluxu uentris, similiter dicta est eius cura. Si ex caussa siccitatis: cibetur ante paroxismum cum pane infuso in aqua ros. & sapa. Et bibat de syrup. pomorum, & succo citoniorum. Ligentur manus & pedes, & fricentur. Et si sincopis fit in principio paroxismi febr. cibetur cum pane infuso in succo granatorum, & sapa. Et summe debemus inspicere in cura sincopis, ut posit corrigi cum suo contrario: quod quidem bono medico est perquirendum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hyſophagi, & Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas hyſophagi	Salubris Meridional. Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex uſu rerũ calid. uoce magna, & multo labore	Sitis ſequit, & iuuamentũ ex uſu rerũ frigidarum	Nulla fiat, niſi corpus fuerit repletum	Cũ iulep, et ſyr. tamarid. & fiat emplaſtrũ inter ſpatulas cum ſand. roſ. & camphora	Cũ mucilag. pſillij, & ſem. portul.
2	Frigiditas hyſophagi	Salubris Septentrion. Hyemale Senilis Frigida.	Ex aſsiduo uſu rerum frigidarum	Pauca ſitis. Et ſequitur iuuamentũ ex rebus calidis	Nulla fiat, niſi corpus fuerit plectoricũ, ſeu repletum	Cũ iure gallicu li ſpidebeg cocto, cũ aneto, & cinnamo. calido	Cũ aqua cocta cũ maſtice, aniſo, & ſem. fœniculorum
3	Siccitas hyſophagi	Salubris Septentrion. Autumnale Seneſcens Sicca	Ex uſu rerũ ſiccarũ, multo labore, pauco uſu rerũ humidarum	Siccitas	Nulla fiat	Cũ ſyr. uiol. oleo amygdalarum, & iure gallinæ pinguis	Cum pulte lactis cecentis, & mucilagine granoꝝ citonij
4	Humiditas hyſophagi	Salubris Meridionle Hyemale. Senilis. Humida.	Ex uſu rerũ humidarũ intẽſo, multa quiete, uel ſtomachi humore	Humiditas oris, & multum ſputum	Cum uomitu, ſi in ſtomacho ſit humor	Cum ſyr. acet. & ſyr. pomoꝝ, muſcato	Sumat de pul. roſ. ℥ 1. & cibetur elmori
5	Apoſtema calidum hyſophagi	Ti. opil. meatu Septentrion. Veris Adoleſcens. Calida	Ex manatione ſang. uel chol. ad hyſophagum	Febris, ſitis ualida, & dolor inter ſpatulas	Cum minutione medianæ	Cum iulep, & ſucco granatorum, aut diamoron	Cũ aqua ſem. portulacæ, uel aquæ endiuiæ
6	Apoſtema frigidum hyſophagi	Ti. opil. meatu Frigida Hyemale Seneſcens Calida. & frig.	Ex manatione flegmatis, & chol. nig.	Ponderoſitas inter ſpatulas abſq; dolore	Cum cliſteribus acutis	Cũ iure ſpidebeg, cum aneto, & cinnamomo	Sumatius cicerum, coctũ cum aneto, & fenugræco
7	Caliditas oris ſtomachi cum chol. rub.	Salubris Calida Aeſtiuum Iuuenilis Calida	Ex uſu rerum cal. multo labore, pauco cibo & potu	Sitis, cal. in ore ſtõachi, iuuam. ex potu aquæ fri. et ſuppõne eius, exterius ſuper ſtomachũ	Nulla fiat	Cum rob pomoꝝ, ſyr. agreſtæ, & trociſ. camphoræ	Cũ ſucco granatarũ muzarum
8	Frigiditas oris ſtomachi cum chol. rub.	Timoroſa Calida Aeſtiuum. Iuuenilis Calida	Ex manatione chol. rub. ad ſtomachum	Nauſea, amaritudo oris, ſincopis cũ ſignis caliditatis	Cũ uomitu, cũ ſyr. acetoſo, & aqua cal. poſt comeſtionem, uel aqua ordei	Cũ ſyr. acetoſitatis citri, uel ribes, et ſyrup. tamarind.	Cũ rob pomorum, ſyr. agreſtæ, & trociſc. camphoræ

1532

COMM. REIP.

1 Bibat de aqua tamarind. & iulep, mucilag. psillij paulatim: & assidue utatur cursu medicaminis in hysophago. quia nihil potest manere in eo. Et fiat emplastrum inter spatulas cum sandal. cum aqua ros. & camphora, & aqua lactucæ, & portulacæ, semperuiuæ. Et cibetur succo granati muzi, agresta cum cibo suo. Vtatur pauca loquela, labore modico, & motu.

2 Bibat de iure cibi cocti spidebeg calido actualiter & potentionaliter: & de aqua cocta cum spica, aniso, aneto, & sapa. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo narcisino, uel costino. Et emplastrum fiat de absinth. aloe, mastice, & spica.

3 Bibat de sirup. nenusar. & oleo granorum cucur. & de iure pinguedinis anatis, & maluæ, & pulte farinæ similæ, & lactis recentis, & de lacte asinino, & caprino calido. Et unctio fiat inter spatulas cum oleo granorum cucur. uiolis, & cera. Et emplastrum fiat cum folijs maluæ, fenugræci, & oleo uiol.

4 Vtatur trifera parua, & mirabolanis conditis. quia iuuant ualde. Euitet potum aquæ, & nutrimenta humectantia. Vtatur gallinis, & bistarda, uel galliculo frixo cum elmori, & cinnamomo.

5 Bibat de aqua sem. portul. cum iulep paulatim, uel aquam or. cum syrup. uiol. uel de aqua tamarind. in qua dissoluitur casiafist. cum oleo uiol. Emplastretur inter spatulas cum sandal. aqua endiuiæ, coriādri. Deinde cum farina or. maluauisco, uiol. furfure similæ, camomil. coro. reg. Et si incipit apostema congregare saniem, apparente signo horripilationis, bibat decoct. ficuum, cum sapa tepida, & ponatur cum emplastro farina or. oleum uiol. & decoct. ficuum. Et bibat de pulte aquæ furfurum, fabarum, zuccari, & olei uiol.

6 Vnctio fiat inter spatulas cum oleo aneti. Et emplastrum fiat cum camomil. fenugræc. coro. regia, & decoct. ficuum. Et bibat de aqua cocta cum iure cicerum calido, & iure caulium rubeorum, aneti, & similium.

7 Vtatur dragea ista. Recipe ros. rub. sem. portul. medullæ sem. cucu. citrull. mundatorum ana ʒ 1. spodij, sandal. al. berberis, coriandri sicci, infusi in aceto siccati, ana ʒ s. camphoræ danič 1. terantur omnia. Dosis aur. 1. cum syrup. pomorum muzorum, & agrestæ. Vtatur trocis. spodij cum aqua lactis acidi exbutyrati, aut cum aqua acetositatis citrorum, aut rob agrestæ, aut rob ribes. Et emplastretur os stomachi cum aqua lactucæ, endiuiæ, ros. semperuiuæ, rasuræ cucur. sandal. camphora, modico aceto. Cibetur galliculis, aqua granatorum, ramis portulacæ, piscibus bonis factis selibeg.

8 Si uomitus non fit, de facili purgetur cum decoct. mirab. ros. fumiterræ, passul. tamarind & aloe. Et si fuerit cum feb. dentur ei hæ pillulæ. Recipe mirabol. cit. ʒ iij. ieræ pigræ, absinth. romani, ros. ana ʒ ij. terantur, distemperetur cum aqua fumiter. & fiant inde pillulæ. Dosis ʒ iiij. cum syrup. acetos. & tamarind. Et emplastretur stomachus cum ros. sandal. camphora, infusis in aqua ros.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Appetitus caninus	Sal. nisi intẽs. Meridiona. Autumnale Senilis. Frigida.	Ex humore aci do i stomacho incluso, uel ex nimia euacua- tione	Eructuatio aci da ex humore, uel praecedens euacuatio, si fit ex eo	Cum pillulis aloes, & ierae, si est ex fle- gmate	Cũ spidebeg, & potu sapae ad tertium	Cum ouis mollibus, re- centibus
2	Dolor sto- machi	Timorosus Occidental. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex mala cõple xione cali. uel chol. manante ad os stõachi, uel flegmate putrido	Si ex cali. miti- gat appõe rerũ frigidarũ. Si ex cho. sincop. erit cũ frigiditate ext. emitatũ	Cũ uomitu ex melle, & aquae cal. clisteri, & aqua or.	Cum syrup. pomorum, & granatorum	Cum farre ordei, & li- xiuio
3	Sitis	Non timorof. Meridiona. Aestiuum. Iuuenilis Calida	Ex caliditate, & siccitate, uel humore pu- trido	Si ex pectore, mitigabit in- missione aeris: Si ex stoma- cho, potu a- quae frigidae	Cũ uomitu, si est ex humore in stomacho	Cũ rob pomo rũ, & rob ribes cum niue	Cũ succo gra- nati muzi, & aqua portul.
4	Mala digestio calida	Timorosa Calida Aestiuũ, autũ. Iuuenilis Frigida.	Ex mala com- plexione cali- da dominante super stoma- chum	Eructuatio fu mosa, horribi lis, saliua simi lis fęci aquę, ut odor piscium	Nulla fiat	Cũ syr. acetoso citoniorũ, syr. limonũ, & a- qua frigida	Cum syr. gra- natorum
5	Mala digestio ex frigiditate	Non timorof. Meridional. Autumnale Senilis. Frigidae	Ex mala cõple xione frigida dñante super stomachũ	Eructuatio aci da, pauca sitis, & horribilitas cibi frigidi	Nulla fiat	Cũ electuario xyloaloes, & electuario aloes	Cum cimino, mẽta, mastice, aniso ana, tri- tis cum aqua calida
6	Mala digestio ex humore cholerico	Non timorof. Meridionale Autumnale Senilis Frigida.	Ex humore cholerico	Horribilis sa- liua, eructuatio fumosa, chol. in sputo, uel uo- mitu post nutri mẽtum bonũ	Cũ syr. rof. & acet. et decoct. mirabol. uel casiaefist.	Cum syr. acet. citoniorũ, & agrestae	Cũ succo gra- nati muzi, in quo coquitur menta
7	Mala digestio ex humore flegmatico	Non timoro. Meridional. Hyemale. Senilis Frigida	Ex humore flegmatico	Eructuatio aci- da, defectus ap petitꝰ cibi, spu- tum flegmaticũ penes sumptio nem mellis	Cum pillulis ierę, & cochijs	Cũ mastice, & xyloaloes ana tritis cũ zucca- ro rof. pꝰ cũ aq frig. & decoct. anisi detur	Cum decocti- one anisi, a- meos, & apij
8	Mala digestio ex humore me lancholico	Timorosa Occidentale Aestiuum Senescens Frigida	Ex humore me lancholico	Eructuatio aci da, exitus me- lancholiae cũ uomitu	Cũ decoctiõe epithimi, & ca tartico aloes	Cũ syr. mellis- sae, & cibo gal liculorum	Cum menta, mentastr. & mellissa

COMM. REIP.

1 Post purgationem utatur cibis unctuosis, ut ossis in iure spidebeg, conditis de aromatibus calidis. Et bibat de sapa. Et potus uini puri sanat appetitum caninum, ut dicit Hippo. quia calefacit stomachum, & diminuit appetitum. Tamen peccatum ipsius est maius utilitate. Et hoc secundum opinionē legis arabicæ, dicit translator. Et si cibus descendit a stomacho, cito utatur fermētantia, & carnibus grossis, & selideg. Euitet res acuas. Et si leniē natura, utatur dyacitonīon muscato. Et si appetitus fit ex parte inanitionis: sumat cibum suum paulatim in die, ut digeratur. Et balneetur in aqua frigida: sedeat in locis frigidis. Et minoretur motus. Inungatur corpus cum oleo ros. & myrtino.

2 Hippocrates dixit, ꝙ quædam mulier conquerebatur de dolore stomachi: & mitigabatur dolor cum farre ordei, & succo granatorū. Sed debet emplastrari stomachus cum ligamentis ustis, bene tritis cum mica panis, & succo citoniorum, plantaginis, semperuiuæ, & oleo ros.

3 Si est ex caliditate: utatur rob infrigidatiuo, ut prunorum, pomorum, cum succo cucur. & syrup. aceto. simplici, cum aqua frigida. Etiam mane & sero trocis. factis de medulla sem. cucur. sem. cucum. sem. citrul. ana ʒ iiij. gumi ara. dragag. spodio, amido, sandal. aniso ana ʒ ij. camphora danik ij. distemperatis cum mucil. psillij. dosis aur. i. cum succo berberis, & aqua frigida. Et si sitis sit a siccitate intensa: utatur aqua frigida, & ptisana, aqua cucur. & mucil. psilij. sem. citoniorū, & cibo de farre ordei infrigidato cum niue. Si est ex caliditate & siccitate: utatur succo cucurb. cucumer. & trocis. ros. Et teneat pillulas frigidas prædictas in ore. Cibetur gallicculis coctis cum agresta, succo citoniorum, pomorum acidorum, & rebus frigidis mixtis cum niue. Si fuerit sitis a caliditate cordis, uel pulmonis: utatur inmissione aëris frigidi, & discoopertiōe capitis: et sedeat in loco frigido, & criptis aquarꝫ. Et emplastrēt stomachus cū frigidis reb. actu.

4 Debet uti trocis. ros. spodij, cum syrup. pomorum, & aqua frigida, & tragea confecta de ros. absqꝫ capul. Et grana berberis ana ʒ v. sem. portul. medul. citrull. cucum. ana ʒ iiij. spodij, xyloal. ana ʒ i. masti. ʒ iij. tritis bene. dosis mane ʒ ij. cum lacte acido exbutyrato: & in sero ʒ ij. cum syrup. pomorum granatorū. Cibetur gallicculis frixis cum aceto, & modico elmori, & coriandro, aut cum succo mentæ, & granatorum, coctis cum menta, & agresta, & modico apio. Sugat muscum, & citonium.

5 Vtatur syrup. xyloal. isto. Recipe sudoris aquæ ros. rotul. ij. ponatur in olla cum xyloal. & succ. ana ʒ iij. factis spic. gariofyl. masti. nucis muscatæ ana ʒ ij. ligentur in panno leniter: coquantur ad consumptionē medietatis: extrahatur, comprimat, dulcoretur cum zuccaro, fiat iulep: & misce cum eo danik i. musci. dosis quolibet die ʒ i. Cibetur pane bruno, perdice frixa cum aceto & elmori. Vtatur passul. penidijs, et masticatiōe masticis, & xyloal. humectatiuis. Et utatur balneatione, & exercitio ante cibum.

6 Si tempus est autumnale, laxetur natura: & si est æstiuum, uomat. Et utatur catartico aloes. Purgato stomacho, utatur trocis. ros. cum spodio, & syrup. acetos. simplici, uel granatorum. Cibetur gallicculis coctis cum agresta: & utatur toto regimine quod dixi in cura malæ complexionis ex caliditate.

7 Post purgationem utatur trocis. ros. ʒ i. mastice, xyloal. bene tritis ana danik i. cum ʒ v. zuccari ros. & potu aquæ ros. in quo coquatur anisum, & sem. apij. Et si totus stomachus infunditur de ipso humore: utatur pillulis aur. & pillulis aloes, & trocis. stellæ ʒ s. cum syrup. pomorum aromatito, & electuario diacitonico laxatiuo. Cibetur galliculo modico frixo, uel iure spidebeg.

8 Post euacuationem euitet id quod generat melancholiam, ut sunt legumina, carnes uaccinæ, & similia. Vtatur electuario lætificante, uel syrup. laborantium gnesues: & bibat de aqua casei, cum hac tragea. Recipe polypodij, epithimi ana ʒ iij. mirabol. kebul. ni. ana ʒ iij. salis petrol. lapid. lazuli ana ʒ i. dosis ʒ iij. cum rotul. s. aquę casei quolibet die; & augeatur usqꝫ ad ʒ iij. & rotul. i. aquæ casei. hoc fiat per dies quinqꝫ.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Frigiditas stomachi cũ humiditate	Salubris Meridional. Autumnale Senilis. Frigida.	Ex usu rerum frigidarum, & multo potu	Pauca sitis, & iuuamentũ de reb9 cal. appositis, & earum sumptione	Nulla fiat.	Cũ zuccaro al. ros. & aqua cocta cũ xyloal. & mastice	Cum decoct. masticis, aniso, sem. apij, et mentastro
2	Frigiditas stomachi cum chol. nig.	Salubris Meridiona. Autumna. Senilis, senes. Frigida	Ex flegmate, & chol. nigra	Acetositas in ore ipsius	Cũ pillulis aureis, uel aloes, & uomitu: cũ oxymelle post cõestionẽ rad.	Cum zuccaro ros. mastice, & aqua ros. cum xyloaloe, & mastice	Cum masticẽ mẽtę siccę aur. 1. decoct. anisi, & sem. apij
3	Siccitas stomachi	Timorosa. Septentrion. Autumnale Senescens Sicca	Ex usu rerum siccarũ, uel pauco nutrimento, uel labore forti	Siccitas oris, & corporis, et eius consumptio	Nulla fiat.	Cũ galliculis coctis, & cucur. spinacijs spidebeg	Cum lacte recenti
4	Apostema calidum stomachi	Timorosum Septentrion. Veris Iuuenilis Calida	Ex sanguine, uel cholera rubea	Grauedo, lamẽtatio, sitis, nausea, grossicies oris stomachi cũ caliditate	Minuatur mediana	Cũ aqua ordei, syr. uiolaceo, & nenufar.	Cum aqua ordei, et succo granati muzi.
5	Apostema frigidũ stomachi	Timorosum Occidental. Hyema. autũ. Senescens Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Grauedo, & grossicies oris stomachi, absq; caliditate, & siti	Cum clisteri acuto, cataratico aloes	Cũ perdice, bistarda frixa, cũ elmori, aceto, carui, & cinnamomo	Cibetᷣ iure cicerum, cimino, cinnamomo, & aneto
6	Malus appetitus praegnantis	Non timorosũ Occidental. Autumnale Iuuenilis Frigida	Ex humore malo iccluso, qualitatis malae in ore stomachi	Appetit acutũ, salsum, lutum, carbonẽ, & aliud simile qualitatis malae	Nisi sit pgnãs, cũ uomitu, oxymelle, menta, aqua cali. cocta cũ rad. sale & aceto	Cũ electuario xyloaloes	Cũ sem. apij, aniso, menta sicca ana ʒ 5. cum aqua calida
7	Defectus appetitus cibi	Timorosũ Meridional. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex mala cõplexiõe cal. emolliente os stõachi, uel cholera, uel humorę salso uiscoso	Ructuatio fumosa, sitis, nocumentũ cibi, cũ delectatiõe potus aquę fri. ut febricitãtis	Cũ uomitu, si est de chol. ru. uel humore uiscoso	Cũ syr. agrestae pomorũ, et galliculis cũ succo granatorũ, uel ribes cum niue infrigidato	Cum lactuca, endiuia, & portulaca
8	Bolismus	Timorosus Occidental. Autumna. Senilis Frigida	Ex mala cõplexione frigida, intẽsa in ore stomachi, uel pauco cibo, & uirtute debili	Frigiditas oris stomachi, cibi defectus, appetit9, dolor, sincopis, et cõsumptio corporis	Nulla fiat.	Cibetᷣ pane infuso in syr. pomorũ, & pastelletis, cũ galliculis. & pdicibus	Cũ pane infuso in sapa, & rotetᷣ facies aq̃ frigida

COMM. REIP.

1 Dent̃ ei trocisc. ros. cũ aqua ros. Quod nisi conferat, det̃ diamusci, & tyriaca maior cũ de-
coct. anisi, cimini, masticis, & spicæ. Emplastret̃ cũ mastice, xyloal. indiano, absint. croco, distē-
peratis cũ succo citonij. Et liniat̃ stomachus cũ ceroto confecto de succo maioranæ, cera, & oleo
mast. Cibet̃ cũ bistarda, perdice, frixis, aut cũ iure cicerũ. Et utat̃ hac tragea. Recipe xyloal. mast.
spicæ, nucis muscatæ ana ʒ 1. mamachi. aua. sem. apij ana ʒ iij. ros. ʒ v. terantur. dosis aur. 1.
cum syrup pomorum.

2 Post purgationem stomachi dentur ei trocis. ros. cum melle ros. Quod nisi conferat, detur
ei de metridato, uel tyriaca cum aqua pomorũ, uel mentæ: & si uirtus est debilis, breuis: fiat cu-
ra cum trocisc. ros. & aqua ros. cocta cũ gariofyl. & xyloal. Et si fortis: sumat de æstiuis magnis.
Et si acidus cibus sit in stomacho: sumat de cimino, carmeni danik 1 5. de gariofyl. car. 1. de xy-
loal. danik 1 5. tritis omnibus bene: & sumat cum aqua & sapa.

3 Vtatur aqua lactis acidi exbuturati, lacte mulieris, asinarum, caprarum iuuenilis ætatis. Et
balneetur in aqua cum uiol. nenufar. cucur. lactuca, ordeo excoriato fracto. Cibetur galliculis
coctis cum cucur. lactucis spinacijs spidebeg. Emplastretur stomachus cũ ceroto confecto cum
oleo uiol. oleo sem. cucur. nenufar. cera al. succo lactucæ, semperuiuæ, portul. Cibetur bonis
piscibus. Humectetur stomachus, ne fortificetur super eum consumptio.

4 In principio bibat de eo q̃d dixi. Fiat emplastrũ cum sandal. luto armeno, licio, sief memi-
tæ, succo coriandri recentis, succo citonioꝝ, aqua portul. ros. succo myrti, succo pomoꝝ: per-
cutiant̃ hij succi, & aqua cũ cera, & oleo ros. in mortario, & misceant̃ cum sandal. & camphora.
Cibet̃ spinacijs malua coctis, cũ mica panis bruni. Et incepta digestione apostematis, emplastre
tur farina ordei, maluauisco, camom. sandal. corona regia, & ros. distẽperatis cũ succo solatri:
& bibat de succo endiuiæ, casiaf, & oleo amygd. dulc. Et si est sine febre, cibetur cum pulte aquæ
furfur. zucc. & ol. amygd. dul. & de mica panis bruni fiat iuscellũ cũ oleo amygd. Et si declinat
ad putredinẽ, bibat de sem. mentastri, & maluauisco, unc. iiij. cũ lacte recenti mane & sero. Et si
est sine feb. bibat de aqua ficuũ unc. iiij. in qua dissoluitur ʒ 1. fermẽti. quia aperiet̃ apostema: &
emanãte apostemate bibat de lacte caprino rotul. quart. 5. cum syr. papaueris, iuiub. luti ar. &
gumi ar. 1 5. Vtatur pulte de amido, cum lacte recenti, & papauere trito, & colato.

5 Si apostema est molle, bibat decoct. se. apij, fęnic. passularum, medullæ casiæfist. Deinde de
tyriaca, & metridato. Et emplastretur cum aloe succotrino, cera rufa ana ʒ v. absinth. rom. ʒ iij.
mastic. spicæ bonæ ana ʒ ij. cineris uitis ʒ iij. sambuci ʒ xx. mixtis omnibus, tritis, cribella-
tis, liquefactis. Et si apostema fuerit durũ: emplastret̃ cum dyaquilon, dissoluto cũ oleo costi, &
mixto cum croco, spica bona, amygdal. amara. & armoniaco, bene tritis.

6 Nisi sit pregnãs, utat̃ uomitu. Et si sit ex humore flegmatico, fiat ut dixi. Si ex acuto, uel sal
so, fiat cũ aqua cal. tm̃. Et bibat de ista medicina. Recipe capuloꝝ gland. ʒ ij. passul. enucl. ʒ vi.
anisi, mirabol. keb. emblic. ana ʒ v. Coquant̃ oĩa cum rotul. 1. sapæ coctæ ad tertiũ, & rotul. 5.
usq; ad mediũ. dosis quolibet die ʒ 1. Et si deficit appetitus cibi ex chol. rub. fiat ut dixi in cura
stomachi, quando calefit ex fluxu chol. rub. Si ex flegmate: iam dictum est. Et sumat dyacitoni-
cum laxatiuũ. Cibetur galliculis frixis cum elmori, sinapi, et cinnamomo, carui, et galangis. Ha
bens in utero, non uomat, sed sumat de tragea tali quolibet die. Recipe cardamomi, macis, cimi
ni, carmeni, ameos, ana p. ij. terant̃ oĩa: & excitato ipso morbo, fugat ossa galliculoꝝ assoꝝ.

7 Si est ex mala cõplexione calida, fiat ut dixi. Si ex frigida: curet̃ diambra, xyloal. syr. aceto.
& citoniorũ, cum melle confecto, cicerũ imperatoꝝ, cum succo citoniorũ ana, & detur trag. ista
cum sapa. Recipe cimini, sem. apij, ana. origani, ameos, mẽtastri, mastic. ana. terantur omnia. Si
ex cho. rub. fiat ut dictum est: si ex flegmate, similiter dictum.

8 Si accidit sincopis: roretur facies cum aqua frigida, & ros. infrigidata. Odoret patiens res
boni odoris, & aromatica cal. ut muscum, ambram, xyloal. conditũ cum aqua ros. Emplastre-
tur stomachus cũ musco, ramik, myrto, lilio, ros. tritis. Ligent̃ manus & pedes, & fricent̃. Euel-
lantur capilli, & uox detur in aure magna. Percutiatur, & pungatur corpus cum refusiana pun-
gente. Et mitigata sincopi, detur ei de pane infuso in sapa cocta ad tertium. Deinde cibetur cum
perdice, bistarda, & fasiano, cum aqua berberis, & sapa bene cocta.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Stomachi.

	NOMINA.	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Ayda.i.fluxus uentris cū uomitu, & est colica passio	Timorosus Meridional. Autumna. Senilis. Frigida.	Ex corruptione cibi, & multitudine eius, mala qualitate eius	Lamētatio, sitis, nausea: deinde flux9 uētris, uel uomitus	Cum uomitu aquę calidę, & oleo amygd.	Cū syr. citoniorū, si intensus est uomitus, uel fluxus	Infundatur in aqua frigida, & dormiat
2	Diarria	Timorosa. Meridiona. Aestiuum Senescens. Calida	Ex mala dieta, uel repletione uenarꝝ, uel hū. salso, acuto, uel alio simili.	Salledo oris: pūctio stōi, si est ex acuto hūore, uel mala dieta: & interrogetur de quo	Nulla fiat.	Cum rob citoniorū, & trocis de spodio constipatiuis	Ciba cum nucleis passularꝝ, luto ar. & cibo sumac
3	Lienteria	Tior. si intēsa Meridional. Autumnale. Iuuenilis Frigida	Ex mala cōplexiōe frig. & hu. debilitāte retentiuā, uel ulceribus inducētib. expulsionē	Sitis, pustulæ in ore, & lingua, si ex ulceribus est. Et si ex frig. aq̄ pauca erit sitis	Nulla fiat.	Cum electu. corticū, & sumac	Cum corio, balaustia. & & ros.
4	Nausea, cum uomitu	Timorosa Meridiona. Autū. æstiuū Senescens. Calida, frig.	Ex multo cibo, & mala q̄ntitate ei9, uel hūore pūgitiuo, uel grosso inducēte uomitum	Dieta p̄cedēte, uel hūore emisso, si est ex humore aliquo	Cum uomitu, si est ex cibo, uel humore	Cum iulep, & syrup. agrestæ	Cum succo granati muzi
5	Singultus ex inanitione	Timorosus Meridional. Autumnale Senilis. Sicca	Ex defectu cibi, uel euacuatione intensa	De re præcedente eum	Nulla fiat.	Cum aqua ros. mucillagie psilij, iulep, & amygd.	Cum aqua citrull. cucum. ambra, & iulep
6	Singultus ex repletione	Salubris Meridiona. Hyemale Senilis Humida	Ex multo cibo gn̄ante grossas superfluitates, uel defectu exercitij cōsueti	Ex multo cibo præcedēte, uel pauco exercitio, uel balneo	Cū uomitu: cū aqua calid. syr. aceto. uel aqua aneti, radi. cōpress.	Cū ʒ 5. trocis. stellæ, & cum iulep, & sapa bene cocta	Cum sternutatione, licinio inmisso in nares
7	Ventositas, inflatio stomachi, & eructuatio	Non timorosus. Meridional. Autumnale Senilis. Frigida	Ex debilitate digestionis, uel cibo amygd. & zirbeg	Si ex cā debilitatis digestiuę, ꝓlongat̄ mora eius. Si ex cibo inflante, non prolongatur	Cum exercitio, & balneo ante cibum	Cum electuario, xyloal. origano, & mentastro	Emplastret̄ stomachus sale, cimino, & panno calefacto cum igne
8	Defectus appetitus cibi ex satietate nauseatiua	Timorosus. Occidental. Aestiuum Senilis Frigida.	Ex debilitate stomachi, & indigestione	Horribilis ructuatio, & fumosa, ex præcedente cibo accæpto	Cum uomitu, oxymelle, & aqua calida	Mundificetur stomach9 cum cibo citonio. pomorum, & pirorum	In tempore æstiuo infundatur in aqua frigida

1532

COMM. REIP.

Debet emplastrari uenter cum myrto, citonio, oleo rof. luto ar. Et odoret odores bonos, ut sandal. aqua
1 Debet emplastrari uenter cum myrto, citonio, oleo rof. luto ar. Et odoret odores bonos, ut sandal. aqua
rof. & camphor. Et fluxus uentris si sit intensus, uel uomitus, & accidit sincopis: roretur facies aqua frigida, uel
aqua rof. frigida: & ligentur musculi brachiorum, & tibiarum: fricentur pedes, & mitigata sincopi, utatur cito-
nio, & pomis. Cibetur cum pane infuso in sapa bene cocta, uel in aqua pomorum bis cocto, uel iure bistardæ,
uel galliculi zirbeg, bis cocto confecto cum sumac, uel berberis, uel particulis citonij, & pomorũ. Et si est cum
caliditate: utatur ptisana facta ordeo fracto & aqua niuali. Et infrigidetur stomachus cum sandal. & aqua rof.
Et si uomitus est flegmaticus, utatur syrup. aromatico pomorum.

2 Si est ex parte crisis: nisi sit intensa, non incidatur. Sin autem: insciudatur cum syrup. pomorum. Et cibetur
cibo berberis. Et si materia est cholerica, fluens ad stomachum: utatur trociscis de spodio, rob utriusq; granati,
moris siccis acidis: & hac tragea. Recipe granorum granati torrefactorum ʒ x. granorum myrti, berberis ana
torrefactorum ʒ iij. sumac, farris gelberæ, & nabit, & pomorum ana ʒ ij. coriandri sicci infusi in aceto, torrefa-
cti, cormi mac. & napti ana ʒ 1 5. mororum siccorum ʒ 5. acetosæ ʒ 1. fructus rubi ʒ iij. rof. ʒ 1 5. spodij ʒ 1. teran
tur grosso modo. Et in potu dentur de ea ʒ iij. mane, & sero, & meridie cum rob myrti. Et si fluxus est flegmati-
cus, utatur tragea matrefate cum syrup. pomorum aromatico.

3 Si est humiditas uiscosa, utatur hac tragea. Recipe balaust. granorũ myrti, sumac, carab. hippoquistid. ana
ʒ 1. gallæ torrefactæ, extinctæ in aceto, capularum granati acidi, seminũ acetosæ, cormi, napti, nucleorum
passularum, capularum gland. ana ʒ 1. cimini, carmeni aceto infusi, & torrefacti ʒ iij. mastic. xyloal. ana ʒ 1 5.
terantur. dosis ʒ 1 5. cum rob myrti. Vel utatur trocis. præpar. cum syr. pomorum aromatico. Et cibetur per-
dice, bistarda cum aceto, infusionis berberis, sumac, impletis de sem. granatorum, coriaodro, apio. Vel cum bi-
starda, cum nucleis passularum, granis myrti, cinnamomo. Et si fuerint ulcera in stomacho: utatur trocis. spodij
retentiuis, & rob citon. & myrtino, & aqua or. cocta cũ citonijs, granis myrti, gumi ar. luto cyprino. Cibetur ri-
zo cocto cum bistarda frixa cum oleo amygd. Et utatur farre golberæ, citonio, & menta.

4 Si est nausea ex multo cibo: uomat cum oxymelie, et aqua cal. Et post uomitum sumat de syr. granator. fa
cto cum menta. Attenuetur dieta. Et si est ex caussa crisis, permutetur, nisi intensus fit uomitus. Et si est choleri-
cus: sumat de syrup. pomorum citoniorum, facto cum menta, uel aqua citonij muzi, uel aqua tamarind. ʒ 1. in
qua coquatur menta: coletur et misceatur cum spodio. Cibetur farre ordei, biscocto cum succo pomorum. hoc
fiat bis. Si illud refutat animus, & debilitatur, cibetur aqua carnium facta de pectore gallinarum & galliculorũ,
cum biscocto & succo citonij, & pomorum. Et utatur tragea ista. Recipe granorum granati, berberis ana ʒ. V
rof. sumac, spodij, corticum fisticorum exteriorum ana ʒ ij. carabe, xyloal. ana ʒ 1 5. dosis ʒ ij. cum syrup. po-
morum. Quod nisi cesset uomitus: ligentur brachia, & superponantur uentosæ infra umbilicum. Et faciat mi-
tigari uomitum cholericum. Recipe berberis, spodium, cortices fisticorum exteriores, mentam sic. xyloal. cam-
phoram, granum granati, dosis aur. 1. cum aqua coriand. dissoluta in aqua rof. posita in uase figuli nouo, fu-
migato xyloal. & camphora. Et si uomitus est flegmaticus, utatur aqua pomorum & citonij, & sapa cocta cum
menta, & mentastro, bene mixta cum xyloal. mastice, & cardamomo, & zinzibere.

5 Bibat de ptisana infrigidata cum niue, mixta cum oleo amygdalarum: & emplastretur stomachus cum ce-
roto confecto cum aqua citrulli, cucum. cucur. semperuiuæ, farinæ ordei, maluauisco, & oleo uiol. Et bibat de
aqua portul. cum oleo uiol. & iulep: uel de aqua cucur. cum oleo uiol.

6 Post uomitum utatur tragea confecta cum cimino, carmeni, ameos, sem. apij, anisi, matratri, carui ana. do
sis aur. 1. cum succo mentæ, & sapa bene cocta. Et si singultus est de cholera rub. sumat post uomitum de pulte
confecto cum amido, zuccaro, & oleo amygdal. dul.

7 Sumat de tragea confecta de ameos, sem. apij, fœniculi, carui ana ʒ 1. sem. nasturcij, zinziberis, thuris ana ʒ
1. mentastri montani, nepitæ ana ʒ 1 5. tritis bene. dosis aur. 1. cum sapa bene cocta, uel syr. melissæ. Et nisi dis-
soluatur, utatur metridato, & electuarijs calidis. Et si natura est lenis, utatur sem. nasturcij torrefacto cum cimi-
no, carui infuso in aceto, torrefacto & siccato. Et si mnltiplicatur ructuatio, uomitus iuuat: & post eũ sumat de
zinzibere condito, & dyapiperion. Et si minoretur, masticet de cimino & thure.

8 Si uomat de leui, fiat uomitus post uomitum. Vtatur electuario laxatiuo cum aqua cal. & oleo amygd. &
dyacimino. Vtatur fame, & infundatur corpus eius in aqua frigida tempore æstiuo. Minoretur cibus. Vtatur
exercitio moderato, & balneo ante cibum. Fricetur stomachus, & epithimet cum aqua tepida: & emplastretur
pãnis, & ungatur uenter cum oleo amygdalarum.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Inteſtinorum, partiumq; inferiorum

	NOMINA	Salus, uel ti. / Regio / Tempus / AEtas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACUATIO	CVRA REGALIS	CVRA leuis inuentionis
1	Tenaſmon	Tior. ſi forte lirtio. & intenſum / Frigida / Autumna: / Seneſcens / Sicca	Ex humiditate pungẽte inteſtina, uel apãte, uel ſtercore ſicco in inteſtinis gracilibus	Motus mouẽs egeſtionẽ abſq; effectu, ſed qñdam humiditatem mixtã ſanguine expellit	Cum medulla caſſięf. & oleo, ſi fuerit ex ſtercore ſicco	Cũ pſillio, oleoq; uiol. iuribuſq; unctuoſis.	Lauent̃ inferiora aqua tepida, ungant̃ oleo uiolaceo
2	Dyſenteria	tio. ſi cũ ea puculę epatis ex. / Frigida. / Autumnale / Seneſcens / Calida	Ex p̃cedẽte tenaſmone, uel diarria, uel hũore ſalſo, uel cholerico in inteſt.	Exitus hũiditatis flegmaticæ: deinde raſuræ cõtinuæ, & dolor ſub umbilico, & tenementis eius	Nulla fiat	Cũ citonio, piro. Cibet̃ rizo, lacte, panicoq;, biſtarda, ſumac, & berberi.	Cũ uitello oui elixo, i acet. uel pulte aniſi cũ ſepo caprino bulliti
3	Dyſenteria epatica	Timor. ſi ſanguis nigreſcit / Occidental. / Autumnale / Seneſcens / Calida	Ex multo ſang. ſup epar, paucoq; motu, uel debilitate epatis in mutatione cibi, uel inciſione membri	Si ex multo ſanguĩe, ſubito fit, & nõ deficiet appetitus: ſi ex debilitate, deficit appetitus, et eſt ut lotio carnis	Nulla fiat	Cũ rob granatorũ, & ſyr. citoniorũ, cũ ſtipticis, & troc. ſpodĳ	Cum berberis, & luto ſigill.
4	Colica	Tioro. ſi fortis eſt dolor eius / Occidental. / Hyemale / Senilis. / Calida	Ex flegmate groſſo, obtẽto in tunicis colon, uel groſſa uentoſitate	Dolor tortis: ut pforatio, eructuatio acida, cõſtipatio uentris	Cũ ℥ xx. med. caſſięf. & xxv. mellis roſ. ebullitis cũ ℥ ĳ. feni. & aur. 1. turbit, & ieræ p.	Cum dyacitomio laxatiuo	Calefiant inferiora uentris, cum ſale calefacto
5	Iliaca	Timoroſ. ſi uomit ſtercus / Septentrion. / Autumnale / Seneſcens / Frigida	Ex apãte in gracili iteſtino, uel opilatiõe fęcis, uel fleg. groſſo, uel medicamine mortali, uel inanitione	Si ex apãte, uel fęce ſicca, erit extenſio: ſi ex opilatione, dolor pforatiuus	Cũ minutiõe, ſi eſt ex apãte. Et ex pillulis fœtidis, ſi eſt ex ſtercore ſicco incluſo	Cum tyriaca faroc	Cum decoct. aniſi, fenic. apĳ, & ſapa bene cocta
6	Lumbrici, & uermes cucurbitini	Salubris: niſi multiplicent̃ / Humida / Autumna. / Adoleſcens. / Humida.	Ex humiditate flegmatica putreſacta in ſtomacho, uel inteſtinis	Exitus ipſorũ, cũ egeſtione, punctione, torſione penes cibum	Cũ abſinthio, abrotano, hyſſopo, lupinis mixtis cum melle	Cũ nuce indiana, ſucco granati dulcis, elmori, & coriandro ſicco	Cũ radice ſinapis, & menta, & ſemine alexandrino
7	Torſio	Timoroſa, ſi fortificatur / Occidentale / Autumnale / Senilis / Frigida.	Ex chol. pungẽte inteſtinũ, uel flegmate, uel ſtercore incluſo, uel uentoſitate	Si ex uentoſitate, dolor tranſmutabitur	Cum iera pigra, cliſtere, ſi ex fęce incluſa	Cum ſem. naſturcĳ torreſacto, uel ſyrup. pomorum	Cũ granis granati, & ſem. naſturcĳ torrefacti
8	Hæmorroidæ labĳ, & ani	Salubris / Meridional. / Autumna. / Seneſcens / Calida	Ex multa generatione ſang. melancholici in epate	Additamenta addita orificio uenarũ ad modum ficus, uuæ, uel mori	Cũ uomitu, ſi fit intenſus exitus ſanguinis	Cũ plis, luto cyprino, & troc. carabe, & ſyr. pomorꝝ, poſt exitũ eorũ ſan.	Spargat̃ deſuper cinis nucis cypreſsi

rauerunt cum constipatiuis: & periculosa fuit cura ipsorũ. Et distinguitur inter ea: quia tenasmon non fit ex hu-
1 Plures uiderunt in tenasmone emitti stercus siccum, cum rasura: & existimantes id esse fluxum uentris, cu-
more pungente, sicut fluxus. Et si tenasmon fit ex humore pungente: curetur cum psillio, & oleo uiol. Et si ex
fluxu cholerico, cum tragea luti, syr. myrti, sem. ozimi, gariofylati torrefacto. Et si est cum humiditate uiscosa,
cum tragea nasturcij, & ʒ 2. sem. eius, & sem. apij, cum aqua cal. Cibetur iure cicerum, pullis columbi. Et utatur
suppositorio cum filo confecto, & opio, thure, et croco. Et si est ex stercore sicco incluso, utatur clisteri lenitiuo,
& eo quod dixi, uel trocis. uiol. cum zucc. & fiat suppositoriũ de baurac, maluauisco, pulpa coloquin. & zucc.
ros. & cibetur cum iure spidebeg de granatis, uel de blitis coctis cum polypodio.

syrup. myrtino, uel citoniorum, cum plantag. & aqua portul. Si sine febre: detur lac calefactum cum lapide,
2 Detur ei in principio tragea luti, trocis. carabe, uel trocis. balaust. uel trocis. dactyl. inmat. uel corall. cum
uel ferro calefacto, cum biscocto arom. Si cum febre, trocisc. de spodio cum rob citoniorum: deinde cum aqua
farris ordei, cum luto, & gumi: deinde per horam dentur ei ʒ iij. de trag. confecta de psillio, sem. mentastri, & se.
ozimi, gariofylati torrefacti, & luto ar. amido, spodio, ros. carabe, cum rob citoniorũ, & myrtino. Et utat̃ pulte
confecto de biscocto aromatico, golleta, amygd. torrefactis, et oleo amygd. & ros. ol. Et ieiuno stomacho come
dat de citonio pomo, castaneis, golleta, triosso & nabo. Et ponant̃ in aquam sui potus spodiũ, rosæ, gumi, & lu
tum. Et si discoriatio est in intestinis, clisterizetur cum aqua plantaginis & portul. in rotul. 5. posita in eo uitello
oui, elixo in aceto, luto caprino, gumi ar. acatia, sang. drac. succo barbæ hyrcinæ, & cerussa plumb. ana ʒ 1. tri-
tis omnibus cum. ij. uitellis ouorũ in mortario. Et si punctio emittit saniem, tantũ clisterizetur cum clisteribus
fortibus in desiccatione. Et si emittat̃ de intestino recto, fiat suppositorium fili confectum de rizo perso, charta
usta, acatia, balaust. cerussa plumb. sang. drac. succo barbæ hyrcinæ, & opio ægyptiano, distemperatis cum suc
co myrti & plantaginis.

ʒ iij. ros. sandal. spodij gumi ar. amido, ana ʒ ij. sem. acetosæ ʒ iij. tritis omnibus. dosis ʒ ij. cum syrup. cito-
3 Primo confortet̃ epar. deinde curet̃ dysenteria cum tragea confecta de berberis, nucleis dactyl. inmatur. ana
niorum, uel pomorum muzorum, uel rob ribes. Vtatur medicinis facientibus contra debilitatem epatis ex ca-
liditate. Et epithimetur cum sandal. ros. sumac, balaust. luto ar. infusis in aqua plantaginis, ros. uel fiat. empla-
strum ex prædictis, & applicetur epati: & cum calefit remoueatur, & iterum applicetur. Vel appone empla-
strum de garro Mes. apertiuum frigidum, cum significatione caliditatis.

fecto de mẽtastro al. iuiub. sebestẽ, passul. ciceribus impialibus, camo. coro. reg. aneto, blitis, nenufare, uiol. mal
4 Sedeat in decoct. camomil. coro. reg. artemesię. cicerũ imperialiũ. Et post triduũ laxet̃ natura cũ clisteri cõ-
uauisco, furfure, ligatis oĩbus in pãno, bulliant̃. Coletur: in qua ponat̃ adipis gallinæ, anatis, elmori, quantatẽ
cõpetentẽ: baurac ʒ 1. cũ iera pigra, uel bñdicta: uel fiat suppositoriũ ex cologn. scamonea, baurac, melle. &c. Et
nisi conferat, stercus lupinũ inuentũ inter spinas ligetur, uel liniat̃ super umbilicũ. Aut liget̃ super coxam: aut de
eo bibat danif 1. cum decoctio. anisi, cimini, sem. fęnic. & aloe. distemperatis cum melle. Et si fuerit ex uentosi-
tate, fiat calefactio cum aqua calida, & sale: laxetur pillulis fœtidis, & clisteri. Cibetur iure gallorum spidebeg,
cicer. aneto, cimino, polypod. Et bibat post purgationem, & bene habebit.

si ex tarditate sumptiõis nutrimẽti, cum iuribus unctuosis carniũ arietum, infuso in eis pane trito: similiter cum
5 Si ex fęce congregata, laxetur medicinis dictis. Si ex medicamine mortifero, curet̃ tyriaca, & metridato. Et
oleo amygdal. & mucilag. Euitentur grossa, opilantia. Cibetur spidebeg & zirbeg. Continue utatur zuccaro, et
penid. Et si ex caliditate, sumat de mica panis bruni, cum iulep, oleo amygdal. galliculo zirbeg, & offis sub gal-
linis pinguibus, prius infusis in syrup. uiol. zuccaro & aqua calida.

sicut in lupinis, artem. abrotano, mentastro, & similibus. Et si de his sumant̃ cõposite, uel singulariter ʒ iij. cum
6 Curet̃ cum medicinis interficientibus ipsa anĩalia: & emittentibus ea, in qbus est amaritudo & abstersio.
melle & aqua tepida, emittentur animalia. Et ut plus generantur ex comestione cretæ al. trit. lenis carnis, uel
crudæ lactucæ, lactis recentis, aquæ graminis, sem. cucur. mentæ, & simil.

cum eo quod dixi de tragea nasturcij. Et si est ex uentositate grossa, fiat cũ sem. apij, anisi, fęni. ameos, orig. per-
7 Si fuerit ex substantia recenti, fiat cũ eo quod dixi de medicinis laxatiuis. Et si est cum solutione uentris, fiat
so, tritis bene. dosis ʒ ij. cum sapa bene cocta, uel aqua uitæ. Si cum chol. rub. fiat cum psillio, sem. portulacæ,
ozimi, gariofyl. medulla sem. citrul. cucu. ani. spodio, sem. plantaginis ana par. 1 5. tritis omnibus præter psil-
lium, roratis cum oleo ros. dosis ʒ ij. cum aqua decoct. berberis, & syrup. de ribes.

Emplastret̃ emplastro de camo. coro. reg. fol. fenug. coctis, & tritis cum uitello oui. Et si sint cũ caliditate, misce
8 Si hæmorroidæ sunt cæcæ, illiniant̃ pane porcino, & calfidion. Et mitiget dolor ipse cum sem. lini ueteri.
ant̃ cum lentibus excorticatis, oleo uiol. Sin aũt: fiat emplastrũ cum allio trito, & cocto cũ sem. lini, de quo em-
plastret̃ tepide. Quod nisi conferat, et uis eas incidere cũ medicamine: illiniant̃ calce uiua, & calfidion: deinde cũ
uino. deinde superspargant̃ eis cortices cologn. uel lupinorũ combusti. Deinde illiniant̃ unguento cerussæ, aut
albumine ouorũ, & oleo ros. Quod nisi conferat: incidant̃ ferro: aut ligent̃. Et apostema calidũ emplastret̃ cum
folijs maluauisci, uiol. siccis, lenticulis excorticatis, coctis cũ aqua, mixtis cũ oleo ros. uiol. uitello, & albumine
oui. Et fissura curet̃ unguento cerussæ, camphora, albumine oui, & unguẽto basiliconis: & sedeat in aqua cucu.
Et superspargatur eis pul. nucis cypressi, myrti, acaciæ, succi barbæ hyrcinæ, gallæ recentis, se. ros. & sumac. Et
si cum hoc est apostema, fiat cũ lentib. excorticatis, cortice granati, capulis gland. & nuce cypresi, coctis cum
aqua myrti, & tritis cum oleo ros.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Epatis.

	NOMINA	Salus, uel ti. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Caliditas Epatis	Timorosa Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex usu rerũ cali, tam cibo q̃ potu cum obuiatione	Defectus appetitꝰ, multa sitis, rubedo oculorũ, crocea urina, uomitꝰ, fluxus cholericus	Cum minutione basilicæ dextræ	Cum trocisc. camphorę, aqua cucu. & iulep	Cum ptisana, & zuccaro
2	Frigiditas Epatis	Timo. intẽsa Occidental. Autumna. Senescens Frigida.	Ex usu rerũ frigidarũ, & obuiatione, & in cibo	Appetitus multus sine febre, malus color faciei, egestio uiscosa sanguinolenta, aliquãdo cum febre	Cum pillulis aloes, si natura est constipata	Cum syr. acetoso seminũ, & diapipereon	Cũ comestiõe apij, mẽtę, pal sul. cum nucleis bene masticatis
3	Humiditas Epatis	Timor. intẽsa Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex usu rerum humi. & obuiatione, uel in cibo	Multa urina, subtilis, cum pauca siti	Cum prouocantibus urinam	Cum bistarda, gallicilis frixis cũ aceto, elmori, carui, & ciñamomo	Cũ fame, balneo aquæ salsæ, & ambulatione in arena
4	Siccitas Epatis	Timorosa. Septentrion. Aestiuũ, autũ. Iuuenilis Sicca	Ex modico cibo, uel usu rerum siccarũ	Corpus aridũ, urina pauca, & grossa, & sitis	Nulla fiat	Cũ iulep, syr. iuiubarũ, galliculis, cucur. spinacijs	Cũ lacte recẽti, piscibus bonis, pulte farinæ similæ, zucca. & oleo amygd.
5	Apostema calidũ Epatis	Timorosum Calida Veris Iuuenilis Calida	Ex chol. rub. uel ex sanguine	Dolor sub hypocũdrijs tendẽs ad furculã, sitis, tussis sicca, grossicies loci	Cũ minutione basilicę manus dextræ	Cum ptisana, zucc. & syr. acetoso simplici	Cum ptisana
6	Apostema frigidũ Epatis	Timorosum Occidental. Autumnale Senescens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra	Grauedo lateris superioris, tussis lenis sine febre, & siti, grossicies, & grauedo	Cum polypodio, policaria, spina al passul. & reubar.	Cum syrup. acetoso, & xyloal. & bistarda frixis	Cũ esu mentæ, apij, & rutæ
7	Apostema putridum in Epate	Timorosum. Calida. Aestiuum Iuuenilis Calida	Ex apostemate præcedenti	Mitigatio febris, & rigoris, ex q̃bus gñata est sanies, & aliqua pars exit in egestione	Cum attractione materiæ, ad uesicam	Cum pulte micæ panis, uel olei amygd. & zuccaro	Cum ptisana
8	Opilationes Epatis	Timorosę Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Ex apostemate, uel humore grosso	Malus color faciei, grauedo, extẽsio in latere dextro sub hypocundrijs	Cum decoct. epithimi, si est in rotunditate epatis	Cibetur iure cicerũ, amygdalarum, & cinnamomo	Cũ aqua endiuiæ, cocta cum maratro, & apio, & syr. acetoso

COMM. REIP.

1 Emplastret epar cũ sand. & aqua endiuiæ, lactucæ, portul. semperuiuæ, rasura cucur. oleo rosſ. cera al. Vtatur trocisſ. de spodio, cũ syr. acet. & aqua endiuiæ: & bibat de aqua solatri, podagræ lini, & lactucæ, cũ tragea cõfecta de mirab. citrinis, lacca lota, rosis, spodio ana ʒ v. cinnamomo ʒ iij. ani. ʒ ij. tritis oibus. dosis ʒ iij. cum zuccaro. Cibet cum galliculo zirbeg, & sugat de pomis granatis: & comedat de piscibus selibeg. Et si est cum febre, utatur cibis cum agresta. Et si cum tussi, utatur pisis cũ agresta, spinacijs, & cucur. Et si natura est lenis, utatur trocisſ. de spodio constipatiuis, cum syr. myrtino, ribes, & citonio. & facto cibo cum sumac.

2 Debent dari trocisſ. regis, cum oxymelle, & zinzibere condito: & emplastret epar cum cypero, squinanto, costo, spica, aloe, absinth. camo. coro. reg. distemperatis cũ oleo costino, cum sapa bene cocta. Cibet cum bistarda, cum iure cicerũ, aceto, & cinnamomo, aut frixa rorata cũ sapa bene cocta, uel cum pane bene infuso in sapa bene cocta. Et epar lupi siccatũ, tritum, si bibat cum reub. iuuat ualde contra dolores epatis frigidos & cali. Et emplastret epar ante cibũ cum panno infuso in aqua, in quo coquatur spica, squinantũ, maiorana.

3 Euitet patiens cibaria humectantia. ut pisces, lac, & cibum dulcem, & similes. Post cibum minoretur nutrimentũ ualde, sustineat famem & sitim. Vtatur exercicio in locis arenosis & siccis. Et balneetur in aquæ salsa. Et sumat de trocisſ. his. Recipe rosſ. ʒ iij. berberis ʒ i. spicæ bonæ, asari, succi policariæ, succi absinth. ana ʒ i. se. apij, anisi, fęni. squinãti ana ʒ s. croci danik i. terantur oïa, fiant trocisſ. & bibat de eis cum aqua apij. Et emplastretur epar cũ aloe, stercore caprino, sale trito, & aceto, & aqua apij. Lauet cum decoct. absinth. camo. abrotani.

4 Bibat de ptisana cum zuccaro. deinde de syr. papaueris, & granatorũ bonorum, & pomorũ maturorum. Cibetur cum extremitatibus hædorũ, galliculis, spinacijs, cum papauere, amido, amygd. zuccaro, & mica panis. Et superponantur epati panni infusi in aqua rosſ. portul. semperuiuæ, rasura cucur. & oleo uiol. Et bibat de aqua cucum. cucur. cum iulep. Et ingrediatur balneum, & sedeat in pila in decoctione nenufar. uiol. lactucis, capitum papaueris: & ungatur oleo uiolarum.

5 Vtatur in principio ptisana, syrup. acetoso, & succo granatorũ: & leniatur natura cum medulla cassiæ fist. Et emplastret epar cum succo coriandri recẽtis, aquã rasuræ cucur. semperuiuæ, morellæ, sand. rosſ. & camph. De inde misce cum eis maluauiscũ, camo. & ordeum. Et si est in gybbo epatis, curetur cum prouocantibus urinam. Et utatur trocisſ. berberis, syrup. acetoso, aqua endiuiæ, podagræ lini, & aqua solatri. Et si est in rotunditate ipsius: curetur cum laxatiuo. ut endiuiæ, cassiæ fist. oleo amygd. & trocisſ. spodij lenificatiuis, cum syr. acetoso, aqua casei, medulla cassiæ fist. mirab. kebul. & citri. ana ʒ x. sem. endiuiæ, podagræ lini, sem. cucu. citrulli ana ʒ i. dosis ʒ i. cum rotul. s. aquæ casei.

6 Curetur cum trocisſ. absinth. & tro. reg. & syr. acet. Et si est molle, emplastretur cum sem. lini, ameos, cardomomi, & aloe, rad. squinanti, spica, mastice, baurac, ar. uisco pini, cera, & oleo costino. Euitet lac & legumina. Et si est melancholicũ, bibat lac, & decoct. hyssopi. Et si cum caliditate: utatur aqua casei confecta cum syr. acetoso. Emplastretur epar cum fenugræco, sem. lini, cera al. adipe gallinæ, uiol. sic. masti. & oleo uiol.

7 Emplastret cum fenugræco, sem. lini, mẽtastro, cepa, narcisso, asphalto, rad. maluauisci. oleo lilij, pul. molend. camo. coro. reg. uiol. siccis, modico mastice, stercore columbino, baurac, cũ oleo uiol. & cera: & attrahat materia ad partẽ uesicæ. Et si non est cum febre, cũ decoct. hyssopi, rad. apij, & fen. Et si cum feb. cum sem. melonũ, cucum. cucur. citrull. ana ʒ v. amido, gumi ara. dragag. succo liquiric, ana ʒ i s. dosis mane ʒ iij. cum syrup. uiol. Cibetur cum iure pedum arietũ spidebeg, & cibo de spinacijs, malua, blitis, cum oleo amygd. post emanationem saniei. Et si est ex latere renum: bibat de papauere cum syrup. iuiubarum. Cibetur cum pulte. Et si est cum egestione, cibetur cum pulte rizi, & amido, & similibus.

8 Si sunt in gybbo epatis: curentur cum prouocantibus urinam. ut trocisſ. absinth. trocisſ. berberis, cum syrup. acetoso. Euitet res dulces, proprie confectas de amido, & farina. Et si est in rotunditate epatis, curentur clisteribus laxatiuis, & electuarijs aperientibus opilationem, & electuario romano. Et emplastretur epar cum emplastro confecto de camomill. coro. reg. artem. ana ʒ s. sem. apij, ameos ana ʒ iij. mastic. spica bona, asaro ana ʒ iij. tritis, & distemperatis cum aqua fen. penes uacuitatem stomachi.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Hydropisis, Fellis, & Splenis.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel timor.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Hydropisis carnosa	Humida. Hyemale. Senilis Humida.	Tio.ti pen.me bra hũidit.eius	Ex humiditate flegmatica, & frigiditate epatis, & ipsius humiditate	Apost.molle in membris, et inflatio faciei, mannum, & pedum	Cum medicinis prouocantibus urinam	Cũ syr.acet.semi.bistarda frixa cum aceto, uel elmori, & cinnamomo	Cũ fame, siti, ambulatione, sinapi, elmori, & aceto
2	Hydropisis Asclites	Humida, Hyemale Senilis Frigid.humi.	Timorosa	Ex forti frigiditate epatis, hũiditateq; eius, et oleribꝰ frigidis, uel aqua frig.	Sonus uentris post motũ eiꝰ, ut uter plenus humiditate	Cũ ʒ 1. laureolæ, & ra. ʒ 1, anisi, in pulte mixtis	Cum ʒ 1. olei laureolę, & aqua casei	Emplastreĩ stercore caprino, arsenicoq; citrino, distẽperato cũ oxymelle
3	Hydropisis Tympanites	Meridional. Autumnale Senescens. Calid. debilis	Timorosa	Ex frigiditate multa epatis	Sonitus uẽtris cũ percutitur ad modum tympani	Cum cimino, baurac, ruta, mixtis cũ melle: supponit sæpe in die.	Cum tyriaca faroc, masticatione mast. & electuario marmasat.	Cũ masticatione thuris
4	Hydropisis ex caliditate	Meridiona. Aestiuum Iuuenilis Calida	Timorol.	Ex morbis acutis debilitantibus epar, cũ calefact. unde nõ potest gñare sang. bonũ	Sitis, rubedo urinæ, & feb. cũ signis hydropisis præcedentis	Cum succo solatri, reub. & cassiæfi.	Cum gallinis, & bistar da zirbeg	Cum ramis salicis
5	Ictericia crocea	Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Timorosa.	Ex opilatiõe cistis fellis, uel super calefactiõe epatis, & non gñat sang.	Sitis cũ rubedine urinę, & fe. cum signis hydropisis præcedentis	Cum minutione, si est ex caliditate	Cũ iure pisciũ coctorũ selibeg	Cum syr. acet. aquę endiuiæ, & podag. lini
6	Ictericia nigra	Occidental. Autumnale Senescens Frigida	Timor. intẽsa	Ex debilitate attractionis, aut opilatione splenis	Nigredo corporis, liuiditas albedinis oculorũ: grauedo splenis, si est cũ opilatione	Cum decoct. epithimi, & minutione saluatellæ	Cum gallicu lis zirbeg	Cum exercitio, & fricatione splenis
7	Mala complexio in Splene	Calida Aestiuum Iuuenilis Calida	Salubris	Ex usu rerũ cali. in cibo, uel potu	Paucus appetitꝰ cibi, sitis multa, uomitus melancholicus, cũ debilit. splenis	Cũ minutione basilicæ, & saluatellæ manus dextrę, & decoctiõe fructuũ	Cũ galliculis in aceto, menta, & apio modico	Cũ aqua utriusq; granati, & aqua berberis
8	Apostema calidum in Splene	Meridional. Veris Iuuenilis Frigida	Salubris	Ex sang. uel chol. rub.	Caliditas tactꝰ, grossicies eius, dolor, grauedo, extẽsio sitis, & febris	Cum minutione basilicæ, & saluatellæ	Cum trocis. berberis, & syr. acetoso	Cum aqua endiuiæ, solatri, & syrup. acetoso

1532

COMM. REIP.

1 Euitet multum cibum humidum, ut pisces, lac, butyrum, oleum sisami, & legumina. Etiam res dulces, ut mel, zuccarum, & omnia nutrimenta grossa. Minoret potum aquæ, proprie niualis. Et motũ post cibum. Vtatur exercitio ante cibum in sole calido. Cibetur galliculis & robagig, cum iure cicerum, aneto, galanga, cum sapa bene cocta, in qua scindatur apium, ruta, menta. Et bibat de trocis. berberis, & trocis. de renibus, & de tragea facta de sem. apij, aniso, maratro, sem. fœnic. succo policar. absinth. roman. spica bona ana ʒ 1. cinnamomo, lacca ana ʒ iij. rad. lilij ʒ 1 ß. tritis omnibus. dosis ʒ ij. cum sapa bene cocta. Et illiniatur uenter cum emplastro confecto cum camom. coro. reg. farina or. stercore caprino ana ʒ x. aloe, rad. lilij, costo ana ʒ v. mastice, spica, asaro ana ʒ ij. tritis, & distemperatis cum aceto, aqua fœniculi, & apij.

2 Curetur in principio ut curatur febris. Deinde cum laxatiuo confecto de lacca, xyloal. aqua baurac, infusis in aceto, die, nocteq; ana ʒ ij. aniso, mastice ana ʒ 1 ß. resinæ, succo absinth. succo policariæ, rad. lilij cœlestis ana ʒ 1. tritis cum aqua fœni. & bibita cum aqua cal. Cibetur iure cicetum fractorum. Et si non potest sustinere laxatiua, emplastret emplastro de pulpa coloquin. et rad. eius, camerno, cartamo indianto, buteola, scamon. origano, myrrha clara, bdellio, rad. lilij cœlestis, stercore uaccrum pascentium ana ʒ 1. felle thauri, cucu. asinino, stafisagria, cardomeni, amomo, sigia liquida, euforb. ana ʒ 1 ß. baurac ruso, sale petrol. ana ʒ 1. adipe anseris & gallinæ, uituli ana unc. 1. ceræ lib. 1. mixta cera cum adipe, & colata, mixtis medicinis emplastretur uenter. Quod nisi conferat, extrahatur aqua cum cannula. Et potest fieri coctura loco cannalæ super stomachum, os eius, epar, splenem, umbilicum in quinq; locis cum ferro in parte cum ligno gland.

3 Euitet totum id quod generat uentositatem; utatur pillulis confectis de iera pig. ʒ ij. agarico, sale indi ana ʒ 1. sem. apij, aniso, ameos, rad. squinanti, succo policariæ, laureola cruciata, origano perso, maratro, dauco, se. rutæ, asaro, spica, tritis cum oleo aneti, formatis.

4 Curetur cum aqua casei, & syrup. aceto. Et si est cum febre, fiat cum ʒ x. mirabol. cito. & ʒ ß. resinæ. Et si est sine febre, utatur ʒ ij. lactis camelorum, cum ʒ 1. olei laureolæ. quod sic fit. Recipe laureol. rotul. ß. & coquatur in x. rotul. aquæ usq; ad 1. coletur & mundetur, misceatur cum rotul. quart. 1. olei amygd. & bulliat donec deficiat aqua, & remaneat oleum. De qua detur ʒ 1. Et emplastretur cum sand. ros. auellana inda, aloe, stercore uaccino, rad. granati syluestris, sief memitæ, camo. corona regia, maluauisco, farina or. uiol. siccis, & modico croco, tritis cum aqua endiuiæ. Cibetur galliculis, & succo limorũ, uel spinacijs frixis cũ aceto, & elmori.

5 Si adest tussis, utatur balneatione, & comestione piscium coctorum selibeg. Et si est ex caliditate epatis, utatur trocis. de spodio lenitiuis, cum syrup. endiuiæ, & podag. lini. Et si cum febre, utatur ptisana, manna spodio, granato muzo cucu. ara. & cibo lentium citrino. Et si sine febre, utatur aqua casei, & emplastretur epar cum sandalis, aqua ros. & camphora. Et si est ex mutatione humorum ad chol. ni. utatur syrup. ros. & syrup. acetoso. Et si ex morsu alicuius animalis, bibat de mucilagine psillij, aqua cucum. ara. cucurb. spodio, ptisona, manna. Et si ex opilatione, utatur decoct. absinth. & syrup. eius. Et si ex morsu animalis, cibetur piscibus coctis selibeg, & fomententur oculi cum uapore eorum. Et si corpus est saluum, & in oculis est citrinitas: utatur balneo, & odoret odorem aceti fortis, & collirizetur oculus cum aqua ros.

6 Bibat de aqua casei, cum hac tragea. Recipe mirabol. indorum ʒ ij. epithimi, agarici ana ʒ 1. sal. petrol. aloes ana danik 1. dosis ʒ ij. Aut recipe passularum enuclearum ʒ x. ros. siccarum ʒ v. cubebe ʒ iij. infundant per noctem in aqua calida. dosis aquæ rotul. ß. ieiuno stomacho per hebdomadam. Aut fumat ʒ ij. de lentibus excorticatis, tritis bene cum aqua fœni. & urina alicuius pueri imperfectæ ætatis, ut xij. annorũ, in potu ieiuno stomacho. Si in splene fuerit duricies, emplastretur cum eis quod dicemus in duricie splenis.

7 Iuuant contra eam trocis. de spodio lenitiui, cum oxymelle, & bibat de aqua casei cum tragea confecta de mirabol. ros. berberis ana ʒ v. spodij ʒ ij. dosis ʒ ij. Et emplastretur splen cum folijs tamarisci, tritis cum farina or. & aceto, & panno filtri infuso in aceto, in quo infunditur furfur.

8 Post minutionem sumat de tragea confecta de ros. berberis ana ℥ iij. rad. lilij, lacca mundata, spodio, resina, rad. capparis, succo polyc. ana ʒ ß. croci danik 1. dosis aur. 1. cum syrup. acet. semi, & aqua frigida. Emplastretur splen farina ordei, maluauisco, rad. granati, syluestris, anisi, ros. sandal. ana partem ß. tritis, & distemperatis cum succo solatri, succo fol. graminis, & aceto squillitico.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Splenis, & Renum.

	NOMINA	Salus, uel tior. / Regio / Tempus / Aetas / Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis *(sed periculosa)*	CVRA leuis inuentionis
1	Mala complexio frigida in Splene	Tior. ſi intēla / Occidental. / Autumnale / Seneſcens / Frigida	Ex ſumptione ciborũ frigidorum, uel multa melancholia in ea	Liuiditas coloris corporis, uiriditas eius, pauca ſitis, os acidum	Cum decoctione epithimi	Cũ granis pini, fiſticis, penidñs, & ſyr. acetoſo	Cum comeſtione blitorum, ſinapis, & elmori
2	Apoſtema frigidum in Splene	Salubre / Occidental. / Autumnale / Seneſcens. / Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Liuiditas corporꝫ, cum duricie multa: ſi de flegmate ē, molle corpus, cũ albedine	Cum decoctione epithimi	Cum ſyrup. acet. ſem.	Cum melle, & ſinapi emplaſtretur
3	Lapis, uel arena in Renibus	Timorol. / Occidental. / Autumna. / Seneſcens / Calida	Ex caliditate deſiccante humorem groſſum in renibus, & petrificãte ipm	Exitus urinæ paulatim cum ardore, & arena, cum dolore flegmatici uentris	Cum uomitu oxymell. & pillulis muſcatis	Ponat̃ in cibo amygd. cinis ſcorpionis, & uitriolũ tritũ, in quolibet cibo car. 1.	Cũ pul. ſcorpionum uſtorũ aut cantaridorum uſtorũ, & gumi prunorꝫ
4	Apoſtema durum in Renibus	Salubre / Meridional. / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Ponderoſitas uentris abſq; magno dolore	Cum decoct. epithimi	Emplaſtretur cum Diaſalon	Vngat̃ locus medulla tibiæ uaccinę, adipe gallinæ, reſina, diſſoluta in aqua cal.
5	Mictus ſanguinis	Timor. intenſ. / Occidental. / Autumnale / Seneſcens / Frigida	Ex uulnere in ueſica, uel debilitate uirtutis retentiuæ, aut cã exteriori	Cognita eſt.	Cum minutione baſilicæ.	Cum trociſ. carabe, & aqua roſ.	Cũ amido, luto ar. cũ aqua ſumac, & portulacę
6	Mictus ſaniei	Timor intẽſus / Calida / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex apoſtemate præcedente in renibus, & ueſica	Dolor uentris, ſi eſt in renibus cũ horripilatione	Cũ lacte aſinino, et uaccino, & trociſ. alkakengi, ſtom. purgantia	Cũ gallicuiis ſpidebeg, pulte amidi, zuccari, & oleo roſ.	Cũ cibo maluæ, ſpinaciarꝫ, piſarũ, lentiũ, & ouorũ mollium
7	Fluxus urinæ: & dicitur ricania	Tioroſ. intẽſꝰ / Calida / Veris / Iuuenilis / Calida	Ex caliditate renum, & forti attractione ueſicæ	Sitis fortis ſine febre: exitus aſſiduꝰ urinæ abſq; ardore, et urina alba	Nulla fiat.	Cũ cibo de ſũac, & berberis, uel agreſta, hędis, uel arietibꝰ, & comeſtione pomorũ citoniorꝫ, et perſicorꝫ.	Cũ ouis mollibus, rebusq; acetoſis, & balneatione aquę frigidæ in æſtate
8	Apoſtema calidum in Renibus	Timoroſum. / Occidental. / Hyemale / Seneſcens / Calida	Ex ſanguine, uel chol. rub.	Dolor, ponderoſitas, inflatio uentris, ſitis, feſoda, uigiliæ, uomitus cholericus, difficilis mictus	Cũ minutione baſilicæ	Cum ptiſana, uel ſyr. uiol.	Cũ mucil. pſilñ, ſem. portul. & iulep

CVRA COMMVNIS.

1 Ieiuno ſtomacho emplaſtret ſplen cum aceto, in quo coquat furfur cū ruta per triduū. Et ſi opportuna eſt
laxatio, detur ei decoctio in qua ſunt mirabol. nig. fumus terræ, ſutr. ſpina alba, policaria, aniſum, maratrum:
cocta, colata: in qua ponat turbit, ieræ pigræ, agarici ana ʒ ſ. unde bibat mane in aurora. Cibetur pul. perdicū,
biſtardis, cū aceto, elmori, carui, cinnamo, cū pane bruno fermētato. Et bibat de ſapa bene cocta. Et poſt cibum
comedat de granis uiridibus, & granis pini. Euitet fermētaria, legumina, paſtam. coctam cū melle frixam.

2 Dentur ei trociſ. capparis, cū ſyr. acetoſo, de aqua caſei confecta cū ſyr. acetoſo. Emplaſtret emplaſtro con-
fecto de fenugræco, de ſem. lini, farina ordei, fabarū, coro. reg. uſnea, ſtercore bouino, baurac, rad. capparis, &
ficubus nigris, diſſolutis in aceto, & colatis. Et ſi eſt ex uentoſitate, detur ei de tragea confecta de naſtur. infuſo
in aceto nocte, dieq́ʒ, ſiccato, trito, & diſtemperato cū farina ordei, informato in fornace bene cocto. Inde recipe
ipſius naſturcij partem 1. corticis rad. capparis part. 1. ſpicæ par. ſ. doſis ʒ iij. cum ſyr. acetoſo.

3 Euitet nutrimenta groſſa: utatur nutrimentis laudabilibus, uelocis digeſtionis. ut gallinis, biſtardis, coctis
ſpidebeg, cū pane bruno, & comeſtione cucu. citrull. & melonū, et exercitio ante cibū. Et ſedeat in aqua decocti-
onis camo. coronæ regiæ, maioranæ, fol. maluauiſci, capilli ueneris. Et ungatur oleo aneti. Et poſt ſumat ſum-
ptionē ſem. citrulli, cucum. cucur. ʒ iiij. ſem. fen. ʒ ſ. cum ſyr. acet. & aqua roſ. Etiam id quod frangit lapidem
ſicut lap. iudaicum, & cinerem ſcorpionū. doſis ʒ ſ. cum aqua feni. Etiam trageam hanc. Recipe nitri tranſma-
rini uſti, zinziberis ana ʒ iij. gentianæ ʒ ij. cineris ſcorpionū ana ʒ ij. terantur. doſis ʒ ſ. cum iure cicerum ni-
grorum. Vngatur locus oleo ſcorpionis, & calefiat cum furfure, uel panniculo, uel aqua tepida, aut balneatio-
ne. Quod niſi mitigetur, attrahatur lapis cum uentoſa poſita ſuper locum uacuū uicinum loco lapidis, & ſu-
gatur paulatim, & tranſmutetur uentoſa uſq́ʒ ad ueſicam, donec perueniat lapis ad ueſicam, & egrediatur per
uirgam. Et ſi frangit in aliquo loco, in maiori parte, ſedeat in aqua ebullita cū fenugræco, ſem. lini, malua, mal-
uauiſco, Et ungatur locus cum oleo uiol. cocto cum fenugræco, adipe anatis, & pullorū, & columbi. Deinde
iterum ſumat medicamen frangens lapidem. Vel iterum balneet, & inungatur, & medicamen reiteretur fran-
gens lapidem, ſi impedimentum exitus fuerit.

4 Emplaſtret cum fenugræco, & ſe. lini ana ʒ v. ſe. maluauiſci, maluæ, aneti, camo. ana ʒ iiij. uiſco, armenia-
co, gumi uiridis ana ʒ iij. diſſoluenda diſſoluant, terenda terant, diſtemperentur cū aqua calida. Et ſi eſt cum ali-
qua caliditate, euitet gumi, & utatur ſem. cucu. cucur. citrulli, ſe. maluauiſci & maluæ ana. doſis ʒ iij. cum ſyr.
uiol. uel iulep. Cibetur cum iure granatorum coctorum ſpidebeg, cum oleo amygdalarum.

5 Curetur cum cura ſputi ſanguinis. Et utatur trociſ. confectis de ſe. portul. cucu. citrul. ana ʒ v. amido, dra-
gagant. ana ʒ iiij. carabe, aur. acatia, luto cyprino ana ʒ ij. tritis bene omnibus, & mixtis cum ʒ v. pſillij, &
diſtemperatis cum mucil. eius. doſis aur. 1. cum ſucco plantaginis, aut ſucco uirgæ paſtoris, aut ſucco rubi, aut
aqua portul. Cibetur galliculo cocto cum ſumac, aut berberis, aut cum uitell. ouorum mollibus, poſito in eis
ſumac trito.

6 Vtatur ſem. cucur. cucum. citrull. & ſem. lini ana ʒ ij. amido, luto ar. ana ʒ ij. papaueris ʒ iiij. tritis omni-
bus bene. doſis ʒ iij. cum ſyrup. papaueris. Quod ſi mingat ſaniem: curet cum trociſ. papaueris, lacte aſinino,
lacte fœminino, & ſcrup. iiij. trageæ confectæ de ſemin. cucur. cucum. citrull. melonum, medulla ana ʒ iiij. ami-
do, gumi ara. ana ʒ ij. ſem. alkakengi montani. x. numero, papaueris al. & nig. ana ʒ iij. tritis oībus. doſis ʒ iij.
Et ſi prolongatur morbus, utatur trociſ. alkakengi cum ſyrup. papaue. & lacte aſinino. Cibetur cum piſis, oleo
amygdalarum, zuccaro, & papauere.

7 Bibat de ptiſana, ſyr. papaueris, ſucco granati boni, & de trociſ. ſpodij recentis, ſucco pomorū, ſyr. ribes,
ac citoniorū, & rob utriuſq́ʒ, mucilag. pſillij, iulep, & trociſ. campho. Et ſi calor eſt fortis, cum ſucco granatorū,
et ſumac. Cibet rebus unctuoſis, multi nutrimenti: ut eſt cerebrū arietis, caſeus recens, piſcis recens, & pinguis.
Comedat dactylos inmaturos, radices palmæ cucu. & citrullos. Emplaſtrentur renes ſandal. campho. pſillio,
luto ar. baulauſt. tritis omnibus, præter pſillium. Epithimetur cum aqua lactucæ, & ro. Et bibat de his trociſ. Re
cipe ſpodij, ſem. lactucæ, portul. ana ʒ v. ſem. acetoſæ, coriandri ſicci, roſ. luti ar. ana ʒ iij. ſandal. albi, balauſt.
ſumac ana ʒ ij. camphoræ ʒ ſ. terantur, & diſtemperentur cum ſucco portul. & de eis fiant trociſci. doſis aur. 1.
cum ſyrup. agreſtæ, uel ſucco granati muzi.

8 Emplaſtretur cum farina or. maluauiſco, ſandal. ſief memitæ, rad. granati ſylueſtris, aqua endiuiæ, raſuræ
cucur. & oleo uiol. aut cum pannis infuſis in ſucco endiuiæ, & ſemperuiuæ, oleo uiol. aqua roſ. modico aceto.
Et in principio diei ſumat de medulla ſeminum cucu. melonū, citrullorum, cucur. et portul. ana ʒ 1. cum iulep,
& aqua frigida. Deinde cum ptiſana, cum ſyrup. papaueris, & uiol. Deinde cum mucilag. pſillij, & tragea præ-
dicta. Et quando incipit digeſtio, emplaſtretur cum farina ord. maluauiſco, & coro. reg. fenugræco, & ſem. li-
ni, cum decoct. ficuū, & oleo uiol. Epithimetur locus decoct. maluauiſci, uiol. & fenugræc. Et quando emanat
apoſtema, bibat de puluere ſem. & ſyrup. papaueris. Et ſi prolongatur exitus ſaniei, bibat de trociſ. alkakengi,
cum ſyrup. uiol. & ſyrup. de papauere.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Vesicæ, Sifac, Testiculorumq́.

	NOMINA	Salus, uel tutior.	Regio	Tempus	Aetas	Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis (sed periculosa)	CVRA leuis inuentionis
1	Lapis in Vesica	Tior. si eit cum difficili mictu	Occidental.	Veris	Adolescens.	Cali. & humi.	Ex humore grosso petrificato, ex caliditate uesicæ	Arena egrediens cũ urina, dolor uesicæ ex ulceratiõe	Decoctione laxatiua	Cũ nitro usto posito in amygdal. & zuccaro, cum pasta frixum	Cũ scorpionibus ustis
2	Apostema uesicæ	Tior. si eit cum difficili mictu	Meridional.	Aestiuum	Iuuenilis	Calida	Ex sangui. uel cholera, uel caussa exteriori	Dolor uesicæ, inflatio, difficilis mictus, fortis constipatio urinæ, sitis	Cũ minutione basilicæ	Emplastreť cũ sand. maluis, coctis farina ordei, cũ rapis	Emplastreť aq̃ solatri, aq̃ or. oleo ros. uiol. & modico ceræ
3	Vlcera uesicæ	Tior. si sunt in tensi nocumẽti	Calida	Hyemale.	Iuuenilis	Calida	Ex pręcedẽte apostemate uesicæ	Nigredo coloris, feb. difficilis mict9, ardor eius, fœtor ei9, & urina similis furfuri.	Cum medicinis saniem purgãt bus	Cũ trocis. papaueris, & syrup. de papauere	Cũ aur. i. luti arspodio, amido, dragagã. & syr. iuiubarum
4	Difficilis mictus, ardor ipsius	Salubris	Occidental.	Hyemale.	Senilis.	Frigida	Ex debilitate uesicæ, apãte, uel lapide, humore grosso, sang. uel sanie, uel hũore acut.	Cõpressio uesicę, & ei9 debilitas: signũ apãtis, sanies exiẽs, & sang. si est ex eo	Cum medicinis prouocantibus urinam	Cũ papauere, am. do, zuccaro, & modico dragaganto	Cum aqua cucu. citrull. & iulep
5	Exitus inuoluntarius urinæ	Salubris	Meridional.	Hyemale.	Adolescens.	Humida.	Ex mollicie colli uesicę, et debilitate eius uirtutis retẽtiuæ, uel hũiditate mollificante illud	Manifestũ. Et possibile est, q̄ sit cum apostemate	Nulla fiat.	Cũ nabo, granis pini, glandibus, & penidijs	Cũ mentastro fluuiali, nasturcio ana ℥ ij. cum ouis mollibus
6	Ruptura	Salubris	Meridional.	Hyemale.	Senilis.	Humida	Ex humiditate intensa post cibum, uel humore uiscoso.	Si cõprimitur, abscondiť, deinde reuertiť ut prius	Nulla fiat	Emplastreť cũ ros. myrto, balaust. copu. glã. far. fab. distemperatis aq̃ ros. & myrti	Emplastretũr corticib9 granati, galla, affodilli
7	Apostema calid. testiculorum	Salubre	Calida	Veris.	Iuuenilis	Calida	Ex sang. uel chol. rub.	Collectio, & rubedo, & caliditas tactus eorum	Cum minutione basilicæ	Emplastreť fa. fabarũ, ordei, & lentiũ, uitello oui, & oleo rosato	Emplastretur farina or. uitello oui, aqua solatri, & oleo ros.
8	Apostema frigidũ testiculorum	Salubre	Occidental.	Autumna. veris	Senilis, senes.	Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig.	Mollicies corũ, albedo coloris, paucus dolor, inflatio, duricies, et liuiditas in mil.	Nulla fiat.	Emplastretur fa. cicerũ, cimino, sepo, & sapa	Cũ se. lini, coro. regia, uiol. siccis, & sepo caprino

COMM. REIP.

1 Curet quasi esset in renibus, cũ minoratione, & attenuatione nutrimẽti. Euitatis nutrimen-
tis grossis, & sumptis medicinis æqualibus. ut lapide iudaico fricato super molarẽ, nitro usto,
gumi prunorũ, gumi ar. & scorpione usto. dosis oĩm ʒ 1 5. cum syr. acet. Et si difficilis fit mictus
ex ingressu lapidis in foramen: extrahatᷣ urina cum instrumẽto catharsit. Epithimetᷣ pecten pa-
tientis cũ aqua tepida: & ungatᷣ oleo uiol. uel scorpionũ. Et instrumentũ inungatᷣ, intromittatur
in foramen ueretri per rectitudinẽ sine lęsione, quousq; tangat lapidẽ: leuetur sursum ad partem
umbilici: & si sentis, ꝙ peruenit ad locũ uacuum, extrahatᷣ. Deinde duplicetᷣ caput eius, & can-
nulæ quæ est in concauitate instrumenti cum filo quod est in capiti eius: & urina emittetᷣ cum
exitu cannulæ. Et si in ea fuerit excoriatio: imponatᷣ ei de sief al. cum opio, siue sarcocolla, cum
lacte mulieris. Si talia non iuuant, scindatur collum uesicæ, & extrahatur.

2 Si fit ex caussa exteriori, fiat minutio: ungatᷣ locus oleo ros. & aqua tepida: et comprimatur
uesica uersus uirgam. Si est ex caussa exteriori: emplastretᷣ cum eo quod dixi in principio. Dein
de emplastretᷣ cum fenugræco, sem. lini, farina loliĳ, camo. uiol. siccis, temperatis cum adipe gal
linæ, & decoct. ficuũ tepi. Et utatur ista tragea. Recipe sem. portul. citrull. cucu. cucur. melonũ,
maluauisci, & malụ ana part. 1. dosis ʒ iĳ. cũ syr. uiol. & iulep. Et si constipatᷣ natura: sumat de
medulla cassiæfi. cũ hac decoct. Recipe uiol. sem. maluauisci, sebesten, furfuris similæ, coquan-
tur in aqua, colentur: & bibat de ea cum oleo uiol. & medulla casiæfist. uel fiat clistere ex eis
cum oleo uiol. elmori, & aqua blitarum, & iniĳciatur.

3 Cibetᷣ pisis, & spinacĳs coctis cũ oleo amygd. & ouis mollibus: & utatᷣ medicamine isto. Re
cipe granatorũ pini, sem. cucu. amidi, sem. apĳ ana aur. 1. bulliat sem. apĳ in rotul. 5. aquæ usq;
ad unc. ĳ. & in eis distemperentᷣ medicinæ. dosis ʒ iĳ. cum sapa. Et utendum est eo toto quod
dictum est in generatione saniei.

4 Bibat de semine melonũ, cucur. cucum. citrull. excor. ana ʒ 1. psillĳ, olei ros. ana ʒ 1. iulep,
syrup. uiol. aqua ros. ana ʒ ĳ. formentur trocis. qui dentur cum iulep. Sedeat patiens in aqua
tepida: cataplasmetᷣ uesica fol. uiol. maluauisco, & malua, solatro: tritis mixtis cum farina or-
dei, & oleo uiol. tepefactis ad modum emplastri. Et si est ex frigore: sedeat patiens in decoct. ca-
momil. coro reg. maioranæ: ungatᷣ pecten cum oleo aneti, aut oleo scorp. Et bibat decoct. sem.
apĳ, fen. anisi, iuniperi, spicæ, & zucc. Quod nisi conferat: utatur instrumẽto catharit: quia ua-
let contra retentionẽ urinæ: nisi ibi sit aliquod apostema: quia augeret morbũ. Vnde fiat in for-
ti necessitate cum temperie, & unctione multi olei. Vel sugatur cum syringa.

5 Vtatur hoc medicamine. Recipe gland. ʒ v. thuris, mast. ʒ ĳ. gumi cerasi syluestris ʒ iĳ. te-
rantur. dosis ʒ iĳ. cum syr. pomorũ aromaticorum. Et iuuat mingentẽ in lecto hoc medicamen.
Recipe cyperi ʒ ĳ nasturcĳ, mentastri ana ʒ 1. terantur, et misceantur cum zuccaro. Et eo utatur
penes dormitũ: post sorbeat de ouis mollibus. Et dicitᷣ, ꝙ epiglotũ galli si uritᷣ, & trito de eo bi-
bitur danik 1. usq; ad ʒ ĳ. cum aqua tepida, conferat mingenti in lecto. Euitet res frigidas urinã
prouocantes. Vtatur spidebeg, cum aromatibus calidis, & sinapi.

6 Si accidit ex humiditate, curetᷣ cum nutrimẽto: et si fit ex ruptura sifac, sanatio eius erit dif-
ficilis. Et potest emplastrari cũ nuce cypressi, cortice granati, alumine scisso, balaust. ros. & myr-
to: tritis & distẽperatis cũ gumi prunoꝝ, et glutine pisciũ, mixto cũ eis affodillo. Et euitetᷣ reple-
tio, motus fortis, & nutrimentum generans uentositatem. Vtatur electuario mentastri. Cibe-
tur perdice, & galliculo frixis.

7 Euitet carnes: & bibat de dulcibus, cũ syr. iulep: & de aqua portul. cũ syr. acetoso. Et cibe-
tur piscibus coctis cũ spidebeg, & succo granatorũ. Et emplastretᷣ farina ordei, lenticulis, fabis
& tufula: distemperatis cum aqua solatri, uitello oui, & oleo ros. Et euitet motum.

8 Illiniatᷣ melle, cerussa, & sapa. Et emplastretᷣ cũ thure, cimino, farina fabaꝝ, oleo sisami cõ-
pressi, farina maluauisci, passul. cerastẽ absq; nucleis: tritis, & dissolutis in aq̃, mixtis cũ sepo ca-
prino, liquefacto. Et ligetᷣ capistro, et cũ cinere cauliũ, se. lini, tritis cũ sepo caprino, & similibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Testiculorum, & Veretri.

	NOMINA	Salus, uel tior.	Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Congregatio aquæ in testiculis	Salubris	Septentrio. Hyemale. Adolescens. Frigida	Ex cõgregatione aq̃æ hũiditatis inter sifac, testiculosq́ retentę	Inflatio, & extensio splendida, albꝰ color, & sentire aquã sub tactu	Cũ extractiõe aquæ, quæ nõ expellitur ab emplastris	Emplastret̃ cinere radicum caulium, & sepo caprino uetusto	Emplastret̃ armoniaco, & bdellio, dissolutis in aceto
2	Ruptura, aut uarices testiculorum	Lior. si retine- tur urina	Meridional. Hyemale. Senil. adolesc. Humida	Ex motu intẽso rũpit̃ sifac, & descẽdit intestinum cum humiditate	Habetur per caussam præcedentem	Cum decoct. epithimi ad uarices	Emplastret̃ ruptura cerifolio, hippoq̃std. copul. glandium, balau. myrto: si est ex hũiditate	Emplastret̃ asfodil. cortice granati, mastice, amido, cimino
3	Pruritus, & pustulæ in testiculis	Salubris	Occidental. Autumna. Senescens Calida	Ex flegmate salso, uel sangui. cholerico	Cognitum est	Cũ minutione, & decoctione fructuũ, si apostema sit calidum	Emplastret̃ lentibus coctis cũ faseolis, tritis in aqua ros.	Illiniat̃ aloe, litargyro, gumi amygd. se. rutę, cucur. siccę, superfusis ei
4	Defectus appetitus coitus	Salubris	Occidental. Autumna. Senescens Frigida	Ex spmate pauco, uel euacuatiõe, uel priuatiõe cibi, uel cõplexione frigida, & sicca	Habetur ex caussis prædictis	Non fiat, nisi sit ex humiditate flegmatica	Cum carnibus coct. spidebeg, arietinis, cũ ciceribus fractis, & gnadib.	Cũ piscibus assis, cepis, & fermentaria
5	Intensus appetitus coitꝰ absq́ spermatis emissione	Salubris	Orientalis. Veris. Iuuenilis Calida	Ex intensa caliditate, & humiditate	Cognitum est	Si competit, cum minutione	Cum lactucis, lacte acido, & comestione camphoræ	Cũ cucum. citrull. portul. & lentibus coctis cũ panico
6	Erectio, ueretri absq́ appetitu	Salubris	Oriental. Veris Iuuenilis Cali. & humi.	Ex uentositate cũ cal. ęquali in corpore ueretri, uel uentositate ueniente ad id de uenis pulsatilibus	Per iactitationẽ, si est ex ipso ueretro: & erectio sine iectigatione, si est de uenis	Cũ uomitų, & laxatiuis, si peccat ibi materia	Cũ lentibus, coriandro, & granis granatorum	Cũ ros. balau. & sem. portul.
7	Iectigatio ueretri	Tiorosa, si est cũ dysenteria	Occidental. Aestiuum Iuuenil. Calida	Ex uẽtositate inclusa in corpore ueretri	Apã calidũ, erectio fortis: et possibile est, q̃ accidat ipsi spasmus	Minuat̃ basilica, si est cum apostemate	Cũ cucur. cocta cum spina eĳs, & succo granatorum	Cũ cibo cocto cum agresta
8	Opilatio ueretri	Timorosa, si durat	Occidental. Autumnale Senes. iuueni. Humida.	Ex humore grosso, uel ulcere, uel sanguine	Ardor urinæ, difficilis exitus, & illud q̃d emittit̃ de humore grosso, sanie, uel sangui. uel cortice ulceris	Minuat̃ basilica, si est cum apostemate, uel pustulis	Cũ aqua cucu. arabici, & iulep	Cũ mucilagine psillĳ, uel aqua se. portul. & iulep

1532

COMM. REIP.

1 Emplastretur tali emplastro. Recipe piperis, baccarũ lauri, & nitri ana. terantur, & distemperentur cum cæra liquefacta, & oleo omfacino: & emplastretur calce percussa in aqua ualde: tamẽ coletur aqua, & misceatᷣ cum oleo lilino, & cera liquefacta. Et nisi conferat: dormiat patiens, & ponatur sub sella ipsius plumaceolus lenis, & sub pelle testiculorũ pannus de lino: & sedeat in parte sinistra, & alius seruiens sedeat in parte dextra. & attrahat ueretrum ad pectinem. Deinde scinde pellem testiculorum in medio per longum, prope pectinem, & attrahatur aqua: & superponantur ei medicinæ consolidatiuæ.

2 Si eminentia intestini est ex ruptura sifac: non debet curari, nisi cum ferro, licet sit fallax ualde: aut cum cocturа. Sed eminentia carnosa potest curari cum ferro. Extendatur ouũ ad superius, & scindatur pellis testiculorum. Et testiculi expandanᷣ ex parte sifac, quæ est super carnem: & incidatur tota caro generata ibi per circuitum. Deinde curetur cum medicinis restringentibus sanguinem, & consolidatiuis. Et melius esset, si fieret cura alio modo in principio. quia dubitatur emissio sanguinis mortifera cum dolore. Sed uarices possunt minui, extracto de eis sanguine in bona quantitate. Emplastretur cum fenugræco, sem. lini, maluauisco alb. & sepo caprino. Euitet id quod generat melancholiam. Et suspendantur in eis hami, donec discooperiantur. Deinde intromittatur acus cum filo sub eis, & ligetur ultima pars eius, uel ipsarum, & incidatur filum: deinde scindantur. Et extrahatur sanguis de eis: post curentur ut uulnera.

3 Si ibi non fuerit apostema calidum, curetur cum eo quod desiccat. ut est medicamen confectum de charta usta, coloquin. aloe, & acatia, dissolutis in succo myrti: & de eis fiat illinitio super testiculos: & superspargatur ulceribus puluis luti cyprini, & aloes: post unctionẽ cum oleo ros. Et si cum pustul. est pruritus, illiniatur litargyro, cadmia argentea, uenis tinctorum, galla ana ℥ 1. baurac armeni danīᷣ 1 5. tritis, distemperatis cum succo myrti, oleo ros. & aceto. Et si fit in pelle testiculorum aliqua excoriatio, illiniatur cum oleo ros. & superponatur eis pul. de ros. & myrto, tritis: aut illiniatur cum unguento cerussæ.

4 Si est ex euacuatione: utatur humectatiuis. ut carnibus coctis spidebeg, & balneis in aqua tepida. Et potu sapæ: & cibo carnis assæ super carbones, & anatis pinguis, lacte cum offis & zuccaro. Et si est ex mala complexione frigida & sicca, utatur regimine calefactiuo & humectatiuo. ut carnibus arietum pinguiũ spidebeg, cum aneto, ciceribus, fabis, carnibus passerum, columbarum, & granatorum, zinzibere condito cum granis pini, gaudio, solatio, electuario stinci: & hoc elect. Recipe sem. erucæ, rapę, sem. rad. sparagi, & cepæ ana ℥ v. zinziberis, mentæ, fabarum medullæ, sem. bombacis ana ℥ vij. conserуę yringorum unc. 1. terantur, misceãtur cum penidijs & melle. detur ad modum nucis

5 Irritant illud sem. lactucæ, sem. portul. sem. psillij coriand. ana trita, præter psillium. dosis ℥ ij. Et illiniatur pars renũ cum sandal. campho. & aqua ros. Et suspendatᷣ partibus inferioribus dorsi petia plumbi, aut tabula plumbea: quia irritabit appetitum coitus. Sed ad emanationem spermatis in somno, euitentur cal. quæ augent sperma. Et dormiat super lectos frigidos. Lauentur loca attinentia ueretro cum aceto. Vtatur lentibus coctis cum aceto, aut succo granatorum. Emplastreᷣ uenter acatia, luto ar. hippoquistid. sumac, balau. cum cum succo myrti, & portul.

6 Vtatur eo quod dissoluit uentositates, aut calefactiuo & desiccatiuo, uel sem. rutæ, cimino, sem. aneti. dosis ℥ 2. aut infrigidatiuo, & desiccatiuo. ut sem. iusquiami, ros. coriandro, sem. lactucæ, endiuiæ, plantaginis. Et illiniatur ueretrũ, si ibi fuerit aliqua caliditas, cum succo lactucę, & rasura cucur. sandal. & modica camphora. Quod nisi conferat, misceatur cum eis modicum apij. Et non utendum est eo in multa quantitate: quia morbus eius erit difficilis sanationis. Et utatur breui nutrimento: euitato quod generat uentositatem.

7 Illiniatur ueretrum cum sandal. succo lactucæ, coriandri, solatri, portul. cum luto armeno, & cimolea. Et non dormiat super dorsum. Et bibat de ptisana cum portul. Quod nisi conferat, superponatur uentosa uereto, cum scarificatione, aut sanguisuga.

8 Bibat de pillulis semi. cum syrup. uiol. & de aqua citrull. & de medulla cucum. cucur. melonũ, & citrull. Et emplastreᷣ ueretrum cũ se. psillij, & oleo ros. Et apertis pustul. imponaᷣ ueretro de sief al. oleo ros. & lacte fœminino, bis, uel ter. Et si opilatio fit ex humore grosso, attenueᷣ dieta cum aqua cicerũ, cimino, & cinnamomo. Et recipe se. apij, anisi, fen. ana. sem. melonũ part. ij. terantur. dosis aur. 1. cum iure cicerũ nigrorum, aut imperialiũ. Et epithima fiat cum decoct. camomil. coro. reg. baccarũ iuniperi, maioranæ, & mentastri.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis secundū diuisiones ipsorū.

	NOMINA	Regio Tempus Ætas Complexio	Salus, uel tior.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Fluxus sang. de matrice	Meridiona. Autumnale Iuuenilis Calida.	Timorosus, si fit intensus	Ex debilitate uirtutis retentiuæ, subtilitate sang. uel multitudine eius, uel ruptura uenarum	Multus exit9, ex quo rumpitur digestio, inflantur facies, pedesq́	Minuatur basilica, si ex replentione, & multo sanguine	Cū trocis. carabe, & rob citoniorū, perdice, cocta cū sumac, berberi	Cū percelletis, luto sigil. armeno, decoctiōe sumac, & coriandro
2	Retentio menstruorum	Occidental. Hyemale. Senescens Frigida.	Timorosa, si fit cū syncopi	Ex opilatione, grosso sang. intensa siccitate, apāte, uel intensa euacuatione p̄cedente	Grauedo in inferiorib9 uētris, regimē totius corporis, egestiōis retētio & urinæ debilis, apostēa, & quādoq́ nigrescit urina	Cum minutione saphenæ partis sinistræ	Cum potu de coct. fenugræ. dactylorū, & ustū zinxiberis conditi	Calefiat umbilicus costo, cinnamomo, tritis, ebullitis, & positis in bursa
3	Manatio humida de matrice	Meridional. Veris Adolef. iuue. Humida.	Tior. n fit cū intensa debilitate	Ex aliquo quatuor humorum	Secundū humorem de quo fit, habetur noticia per uisum	Cū minutione, si fit ex sang. & laxatiuo: si est de alio humore	Cū rob citoniorū, galliculi cocti cū granis granatorum	Bibat per triduum ieiuno stomacho danit η de elmori, cum ouo sorbili
4	Præfocatio matricis	Occidental. Autum. veris Iuuenilis Cali. & hum.	Timorosa	Ex multo spermate, eiusq́ retentiōe, & putrefactione	Permixtio mēt. defectus sensus, sincopis, pulsus debilis, & morbi ascēsus ad cor & ad caput	Cū minutione saphenæ, si fuerit ex retentione menstruorum	Cum coitu, cū clisteri, & oleo camomil. & musco	Fiat supposit. cum baurac, & cimino tritis
5	Ventositas matricis	Meridional. Autumnale Senescens Humida.	Timorosa.	Ex mala cōplexione frigida, aut aborsu, aut sanguine	Apā pectoris, & uentris duricies: & quādo percutit, erit sonus ut ad tympanum	Cum eo quod dissoluit uentositates	Cū diacimomo, apio, maratro, aniso, carui	Cū iniectione & unctiōe ol. sem. apij, fen. & anisi
6	Apostema calidum matricis	Occidental. Veris Iuuenilis Calida	Timorosum.	Ex casu, uel cōcussione, uel retentiōe mēstruorū, aut partu difficili	Sincopis, dolor capitis, colli, & fontinellæ, grauedo oculorū, mollicies extremit. sitis, dissur.	Cū minutione basilicę	Cū potu iulep, uiol. ptisanæ, sem. frigidorū maiorum, & minorum	Cum aqua se. portul. & iulep
7	Apostema durûm matricis	Occidentale Autumnale Senescens Frigida	Timorosum	Ex apāte duro præcedēte, uel humore melancholico	Duricies pectinis, & oris, matricis grauedo, motus saphenę proprie, et inde totius corporis	Cum decoctione epithimi, si ex melāncholia fuerit	Emplastret dia quilone, adipe anatis, malua uisci, farina fenugræc.	Emplastret medulla tibię uaccinæ, & butyro uaccino
8	Dubayla matricis	Meridiona. Veris, æstatis Iuuenilis Calida	Timorosa.	Ex apostemate frigido in exitura	Fortitudo signorum prędictorū, horripilatioq́	Cum eo quod extrahit saniem	Imponat matrici oleū uiol. cum aqua tepida	Imponat matrici butyrum uaccinū, cum aqua calida

1532

C V R A C O M M V N I S.

1 Si est ex acuitate, & tenuitate sanguinis, curet cum ingrossantibus sanguine, & infrigidatiuis. Si ex uulnere,
cum desiccatiuis, & superponat ei aloe, sandar. lutum cyprinũ. Et ad ingrossandũ sanguinem, utat trocis. de ra-
rabe, corall. luti cyprini, factis cũ succo plantaginis, aqua sumac, & portul. Et sedeat in aqua cucum. in qua co-
quant balaust. cortices granati, nux cypresi, carui, napti, copulæ gland. myrtus, galla, trifolium domesticũ, &
carathit. Emplastret pecten cum panno infuso in aqua myrti, & fiat supposit. de lana in aqua sumac, aqua plan-
taginis, & myrti. Et pulueriset supposit. cũ puluere chartæ ustæ, copulæ gland. balaust. antimon. lut. ar. uel si-
gill. Et clysterizet cum aqua myrti, plantag. portul. uel cum decoctiõe sumac, colata, & mixta cum ʒ iij. harum
rerum. Recipe luti sigillati, licij, acatiæ, succi barbæ hircinæ, porcelleti usti, & ramit in quantitate ʒ iiij. Quod
nisi cesset, ponatur uentosa sub mammillis, & ligentur membra. Et dixit Gal. ꝙ curauit fluxum sanguinis cum
clisteri succi plantaginis tantum.

2 Si est ex humore grosso, & mala cõplexione frigida, curet cum eo quod calefacit, & attenuat. ut est se. apij,
fen. mentrastrũ montanum: terant, bulliãtur cum iure ciceris nig. et melle, uel oxymelle, sem. Et calefactio cum
aromatibus, iuuat ualde. Emplastretur uenter, & pecten cum spica, cinnamomo, cassialig. squin. nuce musca-
ta, mace indico, cardamomo, & costo: fractis, & coctis in aqua, positis in bursa ad calefaciendum cum ea tepide
sæpe. Et suppositorium fiat cum succo rutæ, & aqua mentastri fluuialis: tamen lana infundatur in eis: & pulue-
risetur cum puluere lupinorũ, usnen perso, pulte coloquint. absinth. & suffumigetur cum oppoponace, thure,
xyloal. per embotum, & per stannum perforatum: super quod sedeat: & balneum iuuat ualde. Et si fit ex alia
caussa, euitetur id quod generat eam, & curetur cum contrario.

3 Consydera de quo genere fit. Si fit ex sanguine: curet cum medicinis fluxus sang. Et si dominat aliqua hu-
miditas flegmatica, fiat suppositoriũ de pipere, cum rebus utilibus ad suppositoriũ. Euitetur id quod generat il
lum humorẽ: post euacuationẽ ipsius cum eo quod competit corrigant nutrimenta, & complexio.

4 Quod si accidat sincopis: ligent musculi tibiarũ, & membra, & opilent nares: roretur facies aqua frigida:
& clãmet in aurẽ uox magna: sternutet cum condisio, & sinapi: odoret res fœtentes. ut ustones, petrol. & urinã
uetustã: & suffumiget matrix cum odoriferis. ut medicamine ambræ. Quod nisi conferat, ponat uentosa super
umbilicũ, & super radicem coxarũ: inungatur orificiũ oleo muscellino, absq; scarificatione. Et si caussa morbi
fuerit ex defectu coitus, infundat obstetrix digitũ in aquam arom. & imponat ipsum matrici, et cõmoueat eam,
& totũ locum eius. Aut utatur coitu cũ aliquo dilecto. Deinde mitigata sincopi, bibat de sapa, bene cocta cum
syr. absinth. Et sedeat in decoctione camomill. coro. reg. origani, & maioranæ. Et ungat uenter & flanci cum o-
leo sambucino. Cibet cum mica panis bruni, iuscello bistardæ, cimino & cinnamomo. Restituta uirtute, purget
locus cum pillulis stomaticis & uomitu, unctionibus, & emplastris, dissolutis: & cibetur cum cibis zirbeg fri-
xis, & spidebeg.

5 Vngatur pars inferior pectinis, & umbilici cũ oleo rutæ, & aneti, & clisteriset cum decoct. camomill. coro.
reg. aneti, maioranæ, absinth. mẽtastri, marmocor. abrotani, rutæ, sem. apij, feni. anisi & cimini, coctis bene: in
quorũ decoct. misces olei costi: & inijciatur. Et post expulsionẽ balneetur in decoctione prędictorũ. Et post bal-
neationẽ emplastretur matrix cum puluere prædictorũ, incorporatis & emplastratis, resolutis.

6 Cibetur cũ galliculo, malua, spinacijs, & ouis mollibus. Et emplastret pecten cum farina ordei, fabarum,
maluauisco, & uiol. ana ʒ ij. camphoræ danit 1 5. infusis in aqua coriandri, & endiuiæ: & superponat ei cum ce
roto facto de cera, oleo uiol. & aqua plantag. & illiniatur super umbilicum, & pecten cum oleo uiol. ros. Et si est
ardor cum dolore in aliquo loco: instilletur in eo oleum ros. purũ, cum albumine oui, aqua plantagi. & aqua
ord. uel lacte, uel sero caprino. Et nisi mitigetur dolor, misceantur cum modico opij, cum decoct. corticis pa-
paueris, & sief al. & lacte fœminino. Et si fuerit duricies: emplastretur cum camomill. coro. reg. maluauisco, se-
mine lini, oleo uiol. & uitello oui asso.

7 Fiat suppositoriũ cum lana infusa in hoc medicamine. Recipe adipis anseris, olei lilini, ceræ al. mucil. sem.
lini, fenugræ. ana. liquefiat cera, & adeps, & cũ eis fiat suppositoriũ, & emplastret cum sem. lini, fenugræc. sem.
porri, radicis maluauisci: tritis, cribellatis, & mixtis cum cera, medulla tibię uaccinæ, decoct. ficuũ, butyro uac-
cino: & ungat pecten cũ pinguedine, & oleis. Et sedeat in decoct. aneti. coro. reg. uiol. rad. maluauisci.

8 Emplastret cum fenugr. sem. lini, camomil. coro. reg. farina ord. maluauisco, sem. mentastri, farina fab. &
radic. maluauisci: distemperatis cum aqua cal. aqua fic. oleo sisami, & adipe anatis, & superponat cum lana in-
fusa in eis. Et qñ emanat sanies, mundificet in aqua tepida, cũ oleo uiol. Et si sanies est fœtida, aut similis aquæ
carniũ: clisterizetur cũ decoct. rizi persi, lentiũ excorticatarũ, balaust. cortice granat. myrtellorũ, copul. gland.
inde fiat cum ʒ xxx. ipsius aquæ mixtis cũ oleo ros. Et si sanies uertit in aquositatẽ, bibat de medulla melonũ,
cucur. citrull. papaueris, ana. gumi ar. amidi, dragag. ana part. quar. 1. tritis. dosis ʒ iij. cum syr. papaueris, &
ʒ i. psillij, & lacte caprino. Et si tendit ad intestina, fiat clistere cum lentibus, aut rizo: & copulis granatorũ, luto
ar. oleo ros. gumi, & uitello oui elixo in aceto, uel cum similibus simplicibus debito modo.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus AEtas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Cancer in matrice	Timorosus Occidental. Autumnale Senescens Frigi. & sicca	Ex materia me lancholica	Dolor fortis, & duricies in ore matricis, color uiridis, aut niger	Nulla fiat	Sedeat in aqua decoct. fenugræci, maluauisci, & coro. reg.	Emplastretur cũ folijs maluasci, & gumi amygd.
2	Mola matricis	Timorosa Septentrion. Autumna. Senescens Frigida.	Ex maria grossa conglobata in tunicis matricis	Duricies tactu, & erit mulier quasi pregnãs	Euacuetur humor dominans	Emplastretur cum adipe anatis, & diakalon	Emplastretur butyro uaccino
3	Hæmorrhoidæ matricis	Timorosæ Meridiona. Autumnale Senescens Calida, sic.	Ex humore me lancholico	Color niger, & manatio similis fęci uini, & sũt ut uuæ mori, uel ficus	Cum decoctione stomaticõ.	Cibet̃ hædis, & arietibus: ungatur oleo narcisi, & lilij	Illiniat̃ ung. litargyri, cadmię, & uenæ citrinæ, cera & pice ueteri
4	Fissura	Timorosa Septentrion. Autumnale Iuuenil. Sicca	Ex forti partu, & primo	Dolor manatio sang. post illud, & uidet̃, quãdo os matricis aperitur	Nulla fiat.	Illiniatur adipe gallinæ, anatis, & oleo uiol.	Supponat̃ oleum fisticorum, cũ oleo plumbi, uel cimolea
5	Pustulæ matricis	Salubris Occidental. Veris Adolescens. Cali. & hum.	Ex humore sanguineo	Vident̃ quando aperitur os matricis, et per tactum cum digito	Minuatur basilica, uel saphena	Illiniat̃ ung. cęrussæ, uel oleo plumbi, uel aqua eiusdem	Illiniatur oleo ros. cerussa, & litargyro
6	Vlcera matricis	Salu. nisi intẽ. Occidental. Autumna. Iuuenilis Sicca	Ex ꝑcussione, concussiõe, uel partu. uel extractiõe secũdinæ	Videt̃ quãdo aperit̃ matrix, & per humiditatẽ emissam, corruptam	Nulla fiat	Clisterizet̃ lacte fœminæ, asinino, aqua plantaginis, plũbi, oleoq; ro.	Sedeat in aqua cucum.
7	Exitus matricis	Sal. nisi fortiss. Meridiona. Hyemale. Adolescens. Humida.	Ex humiditate uiscosa, uel caussa exteriori	Videt̃ ad oculum foris, uel palpari potest circa exitum	Cum pillulis ieræ, et stomat. nisi sit ex caussa exteriori	Clisterizet̃ oleo sambuc. aqua aromatica, & gallia	Sedeat in aqua cucumerũ, & stipticorum
8	Declinatio matricis	Salubris Meridional. Hyemale Senilis. Humida.	Ex humore grosso, uiscoso, obtento in aliqua parte eius	Videtur molestari ad aliquam partem eius	Cum pillulis ieræ, & cochijs	Emplastretur oleo sambuc. musco, gallia, ambra, aqua aromatica	Cũ oleo congruo: & trahat ad partẽ ortã, retineat̃ emplastro cõuenienti.

C O M M. R E I P.

1 Si cancer fit in matrice, incurabilis est. Tamen curari potest cū medicinis prohibentibus ipsum de augmento, & dolore, & dissoluentibus modica dissolutione ad modū subtilitatis ipsarum. Quare emplastret penes fortem dolorē cum portul. maluauisco recenti, coctis cum oleo ros. Et clisterizetur cū aqua tepida, lacte mulieris, oleo ros. & aqua portul. Quod nisi mitiget dolor, & fluit sanguis: clisterizet cum succo barbæ hyrcinæ, bursæ pastoris, luto ar. cerussa plumbina, & succo plantag. & aqua plumbi dissoluti in materiā olei. Et penes mitigationem doloris emplastret uitello oui, oleo uiol. maluauisco, farina or. & dactyl. dissolutis cum mucilag. sem. lini: sed colentur, & cum eis misceantur medicinæ. Et fiat suppositorium de adipe anseris. lacte mulieris, et modico croco, & opio, infusa in eis lana. Et uitet nutrimenta calida, & id quod generat melancholiam. Cibetur uero pane bruno, carnibus hædinis, bistardis, spinacijs. Et iuuabiles sunt hi fructus. ficus, uua dulcis, pruna, poma dul. ficus pharaonis, passulæ paruę sine nucleis. Et dicitur, quod substantia collecta in caldario balnei, trita cum oleo ros. & cum ea cancer cataplasmetur, iuuabit eum.

2 Curetur rebus lenitiuis, & dissolutiuis. Et si ex ea fit manatio sanguinis, curetur cum medicinis restringentibus sanguinem. Et si petrificatur in aliquo loco, curetur cum rebus emittentibus fœtum mortuum. ut cum aqua ebullita cum lupinis, mentastro, & fenugræco.

3 Iuuant contra eas medicinæ desiccatiuæ, & ualentes contra hæmorroidas ani. Et nisi conferant, nulla fiat cura: nisi curentur cum ligatione, & ferro. Iaceat patiens super dorsum, & teneantur hæmorroidæ cum instrumento ad hoc apto. Deinde ligentur, & incidantur forcipe: & post incisionem superspargatur eis lutum ar. Fafabra, cornu cerui usti. Sed ligatio debet fieri in radice cum filo torto serico fortiter, dimissa una ipsarum sine ligatione. Et postea superponantur plumaceoli infusi in oleo amygd. Post emplastrentur cum mica panis, oleo amygdal. & croco donec cadant de seipsis. Deinde curentur cum consolidatiuis.

4 Curetur unguento basiliconis, adipe gallinæ, & medulla tibię uaccinæ, dissolutis cum oleo uiol. aut lilino, aut cum pice dissoluta cum uisco: & fiat suppositorium cum eis, & illiniatur locus cum eis. Cibetur nutrimentis temperatis, ut carnibus hædinis, arietinis, & iure ipsarum facto spidebeg.

5 Curentur unguento tali. Recipe ros. siccarum, cimolęę ana ʒ ij. cerussæ, litargyri ana ʒ i. terantur, liquefiat cera cum oleo ros. & misceantur. Et eo utendum est. Vel illinitione aquæ plumbi. Vel per ipsas medicinas absq; cera & oleo: & misce cum eis lutum sigill. & distempera omnia cum sapa, & oleo plumbi: & calefiant lapides, & superponantur: & suffimigium capiatur, & realiter curabuntur.

6 Si fuerint ex contusione, & humore qui emittitur de eis, est de sanguine puro: superponatur lana ... succo plantaginis infusa, & inuoluta in puluere luti ar. acatiæ, nucis cypresſi. Et clistere fiat cum aqua, radic. ram. p almæ, aqua ros. lacte fœminino, & oleo ros. Et bibat de trocis. carabe, cum aqua plantaginis, uel sumac. Et si emittitur sanies al. fiat clistere cum oleo ros. & uiol. tepefactis. Et si emittitur aliqua pars eruginosa, fiat clistere cum aqua or. & melle, uel decoctione fenugræc. lentium, maluauisci, furfuris ligati in panno lini, cum aqua & modico melle. Et si fortificatur dolor, fiat clistere cum lacte mulieris, modico opio, & aceto.

7 Post curam ipsam iaceat mulier, & ponatur sub sella ipsius plumaceolus, & restringat genua: & superponatur ei lana inuoluta in trifolio domestico, hippoquisti. galla, carne spinæ, & uino mixto cum acatia, succo, & ramik. Deinde impellat matrix egrediens cum temperie, & inuertatur ad locum ipsius: & superponatur pectini spongia infusa in aqua myrti, cum acatia, & ramik. Et odoret aromatita. ut suc. ambram. hac utatur per triduum. Deinde sedeat in aqua cucum. per horam. deinde reuertatur ad usum medicaminis in superpositione & suppositione. hoc fiat per triduum. Quod nisi reuertatur ad locum eius, post hæc superponatur uentosa cum igne prope umbilicum, & super latera duo. Post emplastretur pecten cum balaust. trifolio, hippoquistid. acatia, succo myrti, & plantaginis.

Cibetur cum rebus aromaticis & odoriferis: tamen extrahatur manus cum temperie, donec reuertatur matrix ad latus aliud. Quod nisi reuertatur, curetur rebus boni odoris. quia declinabit ad eas, & fugiet de rebus fœtentibus. Vnde fiat emplastrū ex fœtidis: & emplastret loco, in quo inclinata est, & ex odoriferis in loco opposito: ut de seipsa fugiat ad locum primū: & cum emplastro conseruatiuo in medio uentris.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Matricis, & Mammillarum.

	NOMINA	Regio Tempus Aetas Complexio	Salus, uel tior.	CAVSA	SIGNVM	EVAcuatio	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Priuatio impregnationis	Septentrion. Autumnale Iuuenilis Sicca, humi.	Salubris	Ex mala cōplexiōe matricis, opilatione, uel humore īcluso in ea	Fluxus mēstruorū naturalis, et dispositio uētris ostendit in ipsa sterilitatem	Cum laxatione humoris ꝓhibentis	Clisterizetur cū oleo mustellino, croco, & mastice	Suffumigetur cum nuce cipresſi, & ruta sicca
2	Multus aborsus	Meridional. Veris Iuuenilis Humida.	Tior, si eū leqt̄ euacua. multa	Ex caussa exteriori, uel humiditate uiscosa eam lubrificante	Siccitas mammillaꝝ ante aborsum, & aliq̄ caussa praecedens	Cum pillulis stomaticis, si caret foetu.	Cū diambra, et clisteri, oleoq; sambucino, & galla: deide cū succo myrti	Clisteriseť decoct. gallę, ramiť, balaust. & succ.
3	Difficilis partus	Septentrion. Autumna. Iuuenilis Sicca	Tim. ꝓprie cū debili uirtute	Ex forma mala, uel exitu malo interueniēte, uel aēre frigido, calido, uel aliȷs rebus	Per interrogationem, & responsionem	Nulla fiat.	Vngatur pars inferior uentris oleo sisamino	Sternutetur cū impositione liciniȷ chartę in naribus
4	Retentio secundinae, & foetus	Occidental. Autumnale Iuueni. seni. Sicca	Timorosa	Ex egressione secundinae, uel subtilitate eius, morte foetꝰ ex pauco cibo, uel alia caussa	Mitigatio eius, quies eius, post modū grauedo post lenitatē, & siccę mamillae	Nulla fiat	Fiat supposito riū de aristo. ro. sauina, nasturcio, tritis cū felle uaccino	Supponatur alkitran
5	Prohibitio impregnationis	Septentrio. Aestiuum Adolescens. Sicca	Salubris	Ex parua matrice, uel paruo uentre, uel alio morbo	Cognitum est	Nulla fiat.	Saltum faciat post coitum, uelocē, & spissum, uel clamorem	Supponatur sal gemmę ante coitū
6	Apostema calidum mammillarum	Meridional. Veris Senesc. iuue. Cali. & humi.	Salubre	Ex condensato lacte in eis	Inflatio, duricies, dolor, & rubedo	Cum minutione saphenę	Emplastreť mica panis bruni, oleo rosſ. ouiq; uitello	Emplastretur farina ordei, oleoq; rosſ.
7	Sang. congelatus in mammillis	Occidental. Autumnale Senescens Sicca	Salubris	Ex debilitate eius, & mutatione sang. recentis ad eum uenientis	Duricies, inflatio, pustulę, apparitio sang. in capite eius, uel earum	Cum minutione saphenę	Eemplastretur farina fabarū, et aqua mellis	Calefiat aqua cali. & oleo sisami. saepe
8	Apostema durum in mammillaris	Occidental. Autumnale Senescens. Sicca.	Tiorosſ. si fortis est eius dolor	Ex sang. cōgelato, & coagulato, uel apostemate cal. nō dissoluto	Fortis duricies, nigredo, liuiditas, & repletio uenarum	Cum decoct. epithimi	Emplastretur medulla tibię uaccinae, & cera.	Cum cera, & oleo

1532

COMM. REIP.

1 Si ex mala cõplexione, curet̃ contrario. Si ex aliquo humore, purget̃ de ipso tumore. Et si est ex opilatione, deopilet̃: et curetur cũ eo quod confortat matricẽ, & iuuat ad impregnationẽ. Suppositoriũ tamen fiat cũ alumine scisso ℥ ij. sumac, croci xyloal. spicæ ana ℥ i. terantur, & incorporent̃ cum melle, et infundat̃ in eis lana, & oleo rosa. & supponat̃ post purgationẽ menstruorum. Et bibat de limatura eboris, et siseleos quolibet die: iuuant enim ualde. Si fuerit ex humiditate lubrificãte locũ spermatis: cortices thuris, & cyperi fracti in quantitate ana ℥ x. myrrhæ ℥ iij. coquant̃ in lib. i. aquæ usq; ad unc. iij. Coletur, & clisterisẽt matrix omni triduo.

2 Si fit ex caussa exteriori, cautela adhibeat̃ de ipsa caussa. Et si fit ex aliqua humiditate, nec est ibi aliqua ĩpregnatio, laxet̃ idem humor. deinde fiat clistere confortãs matricẽ. Et si fuerit ex uentositate, curet̃ cum diambra, & tragea facta de cimino, carui, se. apij, infusis in aceto, & torre factis ana. zinziberis, ameos ana part. 5. zucc. ad pondus omniũ. dosis ℥ iij. cum sapa. Si fit ex prouocatione menstruorũ, restringatur cum karabra, luto cyprino, & cypero. dosis aur. i. cum succo sumac. Aut recipe ceræ ℥ v. nasturcij, se. mentæ ana ℥ 5. coquant̃ cum rotul. 5. sapæ bene coctæ usq; ad mediũ: & misceant̃ cum eis sarcoc. & liciũ in quantitate ℥ i. distemperent̃ cum butyro uaccino, & melle. dosis coclear. Et cibet̃ post horas nouẽ. Hoc fiat per triduum.

3 Si est ex pinguedine mulieris, uel paruitate matricis: iube q̃ sit sollicita in partu. Et ungant̃ inferiora uentris cũ oleo: & sedeat in decoct. coro. regiæ, camomillæ. Et iaceat super uentrẽ. Et ungat̃ dorsum, matrix, & flanci cũ oleo, & cera. Et dicit̃: q̃ fumigiũ ungulæ muli, & equi, lenem facit partũ. Si ex uirginitate mulieris, scindat̃ cum instrumẽto, aut impositione pollicis. Si ex debilitate: confortet̃ sermonib. bonis. Et si sincopisat: odoret odorifera calida, aromatica. ut muscum, galliã, & fumigiũ xyloaloes, & sandal. Cibet̃ iure carniũ, aut iure gallicul. Si ex frigiditate, sedeat in balneo, uel in loco calido: & ungat̃ cum oleo sambuc. & infundat̃ in aqua ebullita cum camomi. coro. reg. fenugræco, & sem. lini. Et bibat parum de gallia cum sapa. Si est ex caliditate aeris, infrigidetur cum flabell. & moretur in loco frigido. Et illiniatur uenter sandal. aqua rosa. camphoræ. Et bibat de iulep, succo granatorum, & aqua frigida.

4 Bibat decoct. lupinorũ, mẽtastri, asari, fenugræ. cũ melle. Et dicit̃, q̃ illinitio ueretri cũ alkitram, si fit coitus cũ ea, extrahit secundinã, & fœtũ mortuũ: & bibat danik̃ i. gallæ cũ sapa, uel fiat suppositoriũ de eo quod prouocat mẽstrua. Et nisi egrediat̃ secundina, & sit os matricis apertũ, & uideatur in aliqua parte eius: ungat̃ manus obstetricis cum oleo uiol. uel sisami, & imponat̃, & capiat̃ secundina, & extrahat̃. Et si est coniuncta cum collo matricis, trahat̃ desuper, moderate mouendo dextrorsum, uel sinistrorsum. Et si matrix est inclusa: ungat̃ cum oleo uiol. & sedeat in aqua tepida. Et extractio fœtus post medicinam difficilis est. Et possibile est, q̃ non sustineatur uirtus, ex dolore affligente penes extractionem ipsius cum ferro.

5 Prohibet impregnationẽ suppositio cum alkitram facta. Et fumigiũ nucis cypressi, descensio p̃ scalas cũ ueloci saltu. Et suppositio facta cũ felle thaurino, aut aqua rutæ, aut illinitio facta sup uertebrũ de se. cauliũ. Aut suppositio facta de folijs salicis, garb. aut fructu ei9. Et hoc nõ est utendũ, nisi qñ dubitat̃ sup mulierẽ de aliq̃ morbo, aut de prauitate matricis: quia illicitũ est.

6 Debet calefieri cum spongia infusa in aqua cal. mixta cum aceto. Et emplastrari cum farina ord. fabarũ, fenugræ. maluauisco, uitello oui, & oleo uiol. Et si est inflãmatio fortis, emplastretur cum oleo farinæ fabarũ, ordei, rad. granati syluestris, cum uitello oui, succo coriandri, spuiuæ, & morellæ, uel portul. Mitigata acuitate, emplastret̃ cũ cera, & oleo uiol. cũ uitello oui.

8 Calefiat cum decoct. fenugr. se. lini, & modico hyssopo. Et emplastret̃ cum sisamo, usto, bene trito, distemperato cũ melle, aut mica panis bruni, tritis cum fenugr. & distemperatis cum decoct. caricarũ, aut ficuũ. Tñ null9 fugat ipsius mãmillas. Et si accidit ipsis mãmillis aliq̃s morbus, emplastrent̃ cũ pisis, et nucleis passul. tritis, et distẽperatis cum aq̃ myrti, et aq̃ foliorũ cedri.

8 Emplastrent̃ emplastro confecto cũ dactyl. coctis bene cũ aq̃, mixtis cũ farina tritici, se. lini, & maluauisci al. tritis oĩbus cũ ol. lilino. Tñ euitet̃ id q̃d gñat melãcholiã. ut sunt carnes uaccinæ, lentes, caseus, & similia. Cibet̃ gallinis, arietibus, lacte recenti, & piscibus recentibus.

De eo quod multiplicatur in eo de morbis Ancharam, & Pedum.

	NOMINA	Salus, uel tior. Regio Tempus Aetas Complexio	CAVSA	SIGNVM	EVACVATIO	CVRA regalis	CVRA leuis inuentionis
1	Sciatic	Salubris Occidental. Veris, autum. Senescens Frigida.	Ex humore grosso sanguineo, uel flegmatico	Dolor in parte syluestri de superficie coxæ usq; ad calcaneum	Cũ minutiõe basilicæ, & pillulis hermodactyl. decoctioneq; fructuũ	Cibet᷑ galliculis. Emplastret᷑ membrũ caulibus, mucillagine, & uitello oui	Vngat᷑ oleo sisami, spicę, uel terpentinæ, tritis, & compressis
	Podagra calida	Salubris Meridional. Veris Iuuenilis Calida	Ex sang. chol. rub. manante ad calcanei articulum, & digitorum	Si ex chol. fortis est dolor in calcaneo, iuuatur frigido: si est de sang. inflatio, & rube.	Cũ minutione, si ex sang. cũ uomitu, si ex chol.	Cibet᷑ iure galliculi cocti cũ aqua granati	Cibetur cibo cocto cũ aqua granatorum
3	Podagra frigida	Salubris Septentrion. Autumnale Senescens Frigida	Ex flegmate, uel chol. nig. manãte ad digitos pedum	Paucus dolor calcanei, si ex chol. nig. nigredo coloris, duriciesq;: si ex flegmate, color al.	Cum pillulis de hermodact. post digestionẽ materiæ	Cũ oxymell. al. & aqua tepida, & cum uomitu	Cibetur iure cicerum
4	Dolor articulorum ex frigiditate	Salubris Septentrion. Autumnale Senescens Frigida.	Ex flegmate, uel chol. nigra manãte ad aliquẽ articulũ	Paucus dolor, nigredo coloris: si ex melãcholia, duricies: si ex flegmate, color. al.	Cum pillulis fitarig, & pineis post digestionem materiæ	Cum melle, & allio	Emplastretur aromatico, aloe myrrha, cimino, & se. apij
5	Dolor articulorum ex caliditate	Salubris Meridiona. Veris Iuuenilis Calida	Ex sangui. uel chol. rub. fluente ad aliquẽ articulum	Fortis dolor cũ rubedine: iuuat᷑ frigi. inflatio, si est ex sang. citrinitas, si est ex chol. rubea.	Cũ minutione, si a sang. & uomitu, si a chol. rub.	Cũ ptisana, & zuccaro al.	Emplastret᷑ lenticulis excorticat. pisis, farina or. & aqua lactucæ, endiuiæq;
6	Nodulatio, & duricies articulorũ	Salubris Occidental. Autumna. Senescens Sicca	Ex grosso humore manante ad articulos, difficiliq; dissolutione ipsius	Duricies articuli absq; dolore. Et non dissoluitur præcedens humor	Cum laxatiuo educente humorem, si expediat	Emplastret᷑ adipe anatis, et gallinæ, mixtis cũ maluauisco, & mucill. fenug.	Emplastretur sisamo trito, & succo maioranæ
7	Cautela de artetica frigida	Salubris Meridional. Veris, autum. Senescens Frigida	Ex debili articulo recipiente superfluitatem frigidam	Multus euentus dolorũ articuli ex humore frigido	Cum pillulis de hermodactyl. uel decocti. epithimi	Cum fisticis, passulis, & zucc.	Cum iure cicerum, cocto cum origano, & cimino
8	Cautela de artetica calida	Salubris Septentrio. Veris, autum. Iuuenilis Calida	Ex debili articulo recipiente superfluitatem calidam	Multus euentus dolorũ articuli ex humore calido	Cũ minutiõe, & decoct. mirabol. opoponacis, uel uiol. cum zuccaro	Cibet᷑ gallicu lis, bistard. pdice, coctis cum agresta, uel aq̃ granatorum	Cibet᷑ extremitatibus hędorꝫ coctorꝫ, cucumere, pisis, & lenticulis

CVRA COMMVNIS.

1 Post minutionem debet ingredi balneum, & epithima faciat super se de aqua tepida, quolibet die per unam hebdomadam. Deinde utatur post laxationem, & corporis purgationem emplastro fenugræci triti, & distemperati cum oxymelle. Deinde post declinationem apostematis, uel doloris, utatur emplastro camomill. coronę regiæ, maioranæ; deinde lauri cum aqua tepida. Quod nisi mitigetur, minuatur uena sciatica, quæ est sub calcaneo in parte syluestri extrinsecus. Sed ligari debet de articulo coxæ cum fascia lata: & ligatura tendat ad partes calcanei, remota ab eodem calcaneo extrinsecus per spacium quatuor digitorum fortiter, & recte stricta. Et flebotomans ponat pedem suum super pedem patientis super rem duram: & minutio fiat per longum, quia ex ea egredietur sanguis frigidus: deinde dissoluatur ipsa ligatura, & fiat alia cum plumaceolis. Et si morbus fiat ex humore flegmatico: utatur pillulis istis. Recipe agarici, turbit, aloes, hermodactyl. ana ʒ ß. pulpæ coloquin. danič ij. tritis omnibus, & distemperatis cum aqua, fomentetur. Emplastretur ancha cum mentastro, costo, & pietro, distemperatis cum syrup. mellis. Et clisterisetur cum decoctione aneti, camomillæ, rutæ: colata & mixta cum elmori, & oleo sisami tepido. Et sedeat in decoctione camomill. coronæ regiæ, rutæ. Quod nisi conferat: apponantur uentosæ super iuncturam anchæ.

2 Si est cum febre, curetur ptisana, & zuccaro, & aqua utriusq; granati. Deinde fiat emplastrum cum rasura cucur. cortice melonum, & citrull. ana cum pannis infusis in aqua rosi. aceto, modicoq; camphorę. Et mutentur panni totiens quotiens sunt calefacti, aut cum aqua semperuiuę, lactucæ, mixta cum mica panis, farina ordei, & mucilag. psillij: aut fiat cum psillio, maluauisco, farina ord. uitello oui, & oleo rosi. Et si est ex cholera rubea: euacuetur cum uomitu, & curetur cum potu syrup. rosi. & acetosæ, & niue. Cibetur cucurbita, pisis, & spinacijs. Et si cum febre, fiat cum ptisana, aqua granatorum, & aqua cucu. arabici.

3 Vtatur melle rosi. quolibet die, modico cibo ex iure cicerum. Et post aliquos dies penes digestionem humorum & urinæ, euacuetur corpus cum eo quod dictum est. Si tempus est æstiuum, cum uomitu decoctionis aneti, radic. & syrup. acet. Et emplastretur locus cum licio armoniaco, mucil. sem. lini, & farina lolij, uel cum stercore uaccino, & caprino, mixtis cum melle despumato: & lauetur locus cum decoctione camomillæ, coronæ regiæ, aneti, & mentastri. Et cibetur cum perdice cocta cum aqua cicerum.

4 Vtatur melle rosi. iure cicerum, & modico nutrimento: donec digeratur humor. Deinde euacuetur cum medicamine laxatiuo, & emplastretur cum mucil. mentastri, & semine ozimi, gariofyllati, & semine lini, farina lolij ana ʒ x. mixtis cum eis ʒ i. ambræ: cimini, anisi, ana ʒ ß. mixtis omnibus cum uitello oui. fiat emplastrum. Et post digestionem hæ pillulæ sunt dandæ. Recipe mirabol. emblico. zinziberis, origani persi ana danič ij. sitarig, hermodactyl. ana danič iiij. salis indi. danič i ß. aloe ʒ ß. pulpę coloquin. danič i. terantur omnia cum aqua: deinde fiant pillulæ. Pauco motu utatur, nullo coitu, nec repletione cibi.

5 Post euacuationē emplastretur lenticulis excoriatis, tritis in aqua coriandri recentis, & campho. rad. granati syluestris, maluauisco, psilio, farina or. sand. tritis, & distēperatis cū oleo sisami, uitello oui, & modico aceto. Et post mitigationem caliditatis, utatur eo quod infrigidat, mixto cum eo quod dissoluit absq; calefactione. ut farina ord. maluauisco, coro. reg. uiol. tritis, & distemperatis cum succo coriandri, aut succo citoniorū. Et nulla fiat cura cum intensa infrigidatiōe: ne ingrossetur materia, & cum difficultate dissoluatur & euacuet. Fiat emplastrum, cum farina lentiū excorticat. pisis bis coctis, & modica camphora. Cessante dolore, si remanet grossa materia, emplastretur cum corona regia, camomil. farina ord. maluauisco, & uiolis siccis: & epithimū fiat cum aqua ebullita cū camomil. maiorana, & coro. regia. Et cibetur cum gallicu lis coctis cum agresta, & similibus.

6 Emplastretur cum sisamo, sem. lini, fenugræ. ana tritis, cōmixtis cum cauda liquefacta, & latus ualet. Et dicitur, ꝙ decoctio uulpis uiuæ in oleo omfacino, in quo balneetur membrum, dissoluit nodulos articulorum. Dicitur etiam, ꝙ si dolor articularum sit chronicus, et non alleuietur aliquo medicamine, ꝙ decoct. dabali claudicantis iuuat contra eum, ita ꝙ cum pedibus ligatis bulliatur in aqua uiua cooperiente eam. Et ponatur cum ea aliqua pars carnium asini syluestris, cum ciceribus alb. & nig. & eruca ana m. i. nuce & rapa ana ʒ i. oleo bono rotul. i. ruta ʒ v. ceparum xv. numero, sem. apij, maratri, porrorum, napti ana ʒ v. coquantur usq; ad tertiam, in quo iure sedeat patiens: uel teneat membra nodulata in eo tepido.

7 Euitet repletionē cibi & potus, & nauseatiuā satietatem. Euitet coitū post cibum & potum: & omnia dulcia, præter zucc. passulas paruas sine nucleis, & rob. Vtatur frequēti exercitio, & balneo: deinde fricatione competenti, & unctione olei. Et euitet sumere cibum quousq; præcedens fuerit in stomacho digestus, & fructus humidos. Et continue utatur purgatione corporis. Et cibetur cum carnibus subtilibus, cum condimentis & aromatibus calidis. ut origano, carui, & cimino.

8 Euacuet corpus ante tēpus euentus morbi. Deinde corrigant nutrimēta. Et utatur perdicibus, & bistardis, & carnibus hædinis, coctis cum agresta, aut succo granatorū, aut aceto. Vtatur etiā quiete, & ocio post cibum, & exercitio ante cibum, & balneo. Euitatis rebꝰ dulcibus, & fructibus, proprie humidis: & coitu, proprie post repletionē cibi. Vtat euacuatione corporis facta cū uomitu, & prouocatione urinæ.

INDEX TACVINORUM, & Canonum correspondentium.